

IHS

Ex LiBRiS
G. H.

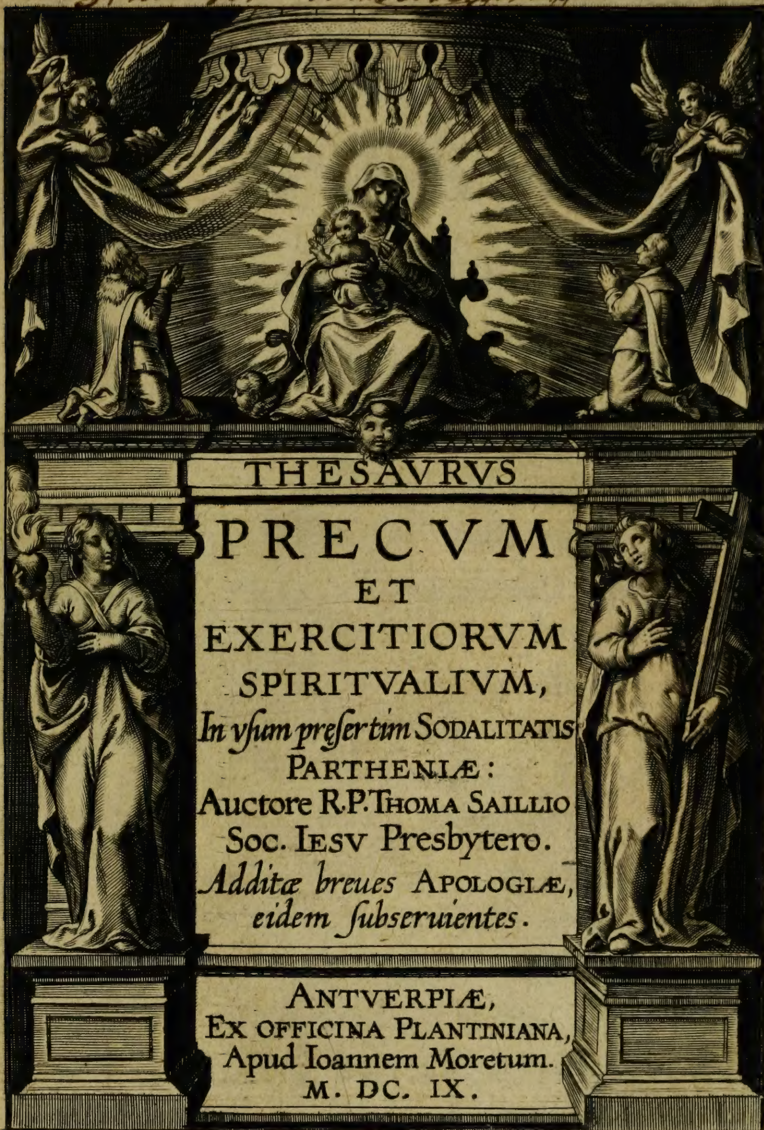

BRABANT

Bien conforme à la description
de Funck "le livre belge à gravures" p. 390
"on considère ce livre comme une des plus
belles productions de l'imprimerie
plantinienne"

1 titre gravé
27 gr. de Théodore Galle d'après Adam van
Noort et Pierre de Jode

Ex. exceptionnel dans sa reliure
d'origine avec un minimum de défauts

Funck cite ce livre parmi les plus
importants gravés par Théodore Galle (p. 215)

THESAVRVS
PRECVM
ET
EXERCITIORVM
SPIRITVALIVM,
In vsum præsertim SODALITATIS
PARTHENIÆ:
Auctore R.P. THOMA SAILLIO
Soc. IESV Presbytero.
Additæ breues APOLOGIÆ,
eidem subseruientes.
ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. DC. IX.

SODALITATI
DEIPARAE
VIRGINIS
in Collegio Societatis IESV *Bruxellæ.*

VEM ante annos ferè duodecim piis omnibus obtuleram ſpiritualem THESAVRVM, vobis (Sodales, Deo & eius Matri beatiſſimę deuoti) iam dedicatum recudo: quibus enim meliùs opus hoc, nouum dicam an antiquum, quàm vobis congregationis antiquæ nouis Sodalibus offeram? Veſtri eſt inſtituti, & virginem Matrem & cælites omnes ritu

peculiari colere, ceterisque pietatis exemplo præire: vobis ecce THESAVRVM in Deum & Sanctos pietate refertum. Nomen profert ab illo diuersum, quia & modus & ordo nonnihil immutatus est. Inscribebatur ille LITANIARVM ET ORATIONVM; EXERCITIORVM hic ET PRECVM: non quòd omnes ab eo exulent Litaniæ; habet enim etiam suas; sed eæ numero pauciores EXERCITIIS, vt potiori parti, facilè nomen concedunt. Num quid ergo illæ offenderãt? Nihil profectò prout à me editæ; licet, quod vino etiam præstantissimo ferè euenit, alias in terras deuectæ, inscio me mixtionem satis improbam passæ, præter ius fasq. immutatæ, ne dicam violatæ. Et mansissent illæ integræ, placebat tamen Sodalibus non nudas vocales, quæ rudium propriæ magis, sed mentales, vocalibus tamen per-

mixtas,

mixtas, vt progredientibus in via pietatis magis aptas & per ſe longè vtiliores, proponere. Igitur nec res à Litaniis eſt diuerſa, nec vocales preces deſiderantur: tantùm illarum nuda ſeries, ſuis quaſi coloribus cõueſtita, in certa Meditationum ſeu Exercitiorum Spiritualium capita eſt digeſta; quò faciliùs, quem illæ vel occulebant vel motu vehementiori fructu minori concitabant, pietatis affectus ſenſim meditãdo corda penetret, tota humectet, & fructibus reddat perfecunda.

Opus totum in partes ſeptem diſtribuo; quarũ priores quatuor ſuas ſingulæ Meditationes, de SS. Trinitate, B. Virgine, Angelis, Sanctis, cum ſuis Orationibus & Hymnis ita fusè proſequuntur, vt volenti hebdomadam totam vna in parte exerceri, ſatis ſuperque futurum ſit, quod in dies partiatur. Quinta, ho-

minis miſerias & nouiſſima ſimili ratione oculis obiicit. Sexta, diem piè & Chriſtianè tranſigendi modum compendio docet. Septima, appendicis loco, quæ Roſariis, Litaniis, Angelis, eorumque picturis opponi poterant, breuiſſimè, & fortè tamen fuſiùs quàm pro inſtituto, ex antiquitate & ratione tutatur.

Iſta meditanti Illuſtriſſimus Cardinalis BELLARMINVS, congregationis Illuſtriſſimorũ Cardinalium nomine, vt pergerem auctor fuit; R. P. CLAVDIVS AQVAVIVA Societatis noſtræ Præpoſitus generalis incitauit, ac tantumnon impulit. Vos ego, SODALES, velim hunc pium Precum & Exercitationum Theſaurum, magno labore è ſanctorum virorum monumentis ceu penu theſaurario deprõptum, non occluſum aſſeruare; ſed inflammati deſiderij claue reſerare, attenta mẽte

perſcru-

perſcrutari; ſtudioſè, cùm res feret, eius opes vobis aliiſque applicare. Sic enim futurum confido, vt Patrona veſtra, mundi Regina, ac cæli quaſi theſauraria, in vos ceu filios ſuos quotidie pergat eſſe profuſior; labores veſtros hîc gratia vberrima è Filij meritorum inexhauſto theſauro deprompta comitetur; & in felici viuorum regione æterno præmio muneretur. Ita voueo,

Veſter totus in CHRISTO

Thomas Saillius

Societatis IESV *Sacerdos.*

Epigramma ad Lectorem in libri Titulum.

THESAVRVS PRECVM.
THVS, AVRVM, PRECES.

QVisquis adis molles collectum THVRA Sabæos,
Sollicitasque AVRI per mare quæris opes;
Cæleſtem quiſquis gazam prudentior optas,
Et dulces gemitus, aut pia thura, PRECES:
Huc age, nil patriis opus eſt excedere terris,
Et nihil externis ſugere mella libris.
En tibi ſacrarũ prędițem SAILLIVS almo
THESAVRVM promit pectore datque PRECVM;
AVRVM auro, THVS thure PRECES meliora Sabæo.
Hinc PIVS atque vno codice DIVES eris.

ALIVD

ALIVD
IN LIBRI TITVLVM.

SOllicitus terras oculis cælumq́ue pererrat,
Dum celante Chremes ceſpite damnat opes.
Hinc procul, hinc famuli, tumido delitigat ore,
Et ſolus nummûm conſcius eſſe cupit.
Saillivs aduerſo theſauros more recludit:
Munifico hic animo eſt, alter auarus erat.

ALIVD
IN NOMEN AVCTORIS.

QVid ſtupeas video, video quid figat ocellos
Dum primo dubitas Lector in ore libri.
Ambigua Auctoris feriunt tibi nomina frontem,
SAILLIVS in teneras dum cadit auriculas.
Se nullo ancili leuis hic Saliſubſulus armat.
Exeſto hinc Salius, SAILLIVS auctor erit.

APPRO-

APPROBATIO SVPERIORVM.

EGo Franciſcus Flerontinus, Societatis IESV in Prouincia Belgica Præpoſitus Prouincialis, ex commiſſione R. P. CLAVDII AQVAVIVAE eiuſdem Societatis Præpoſiti Generalis, concedo & permitto, vt liber P. Thomæ Saillij, dictus THESAVRVS Precum & Exercitiorum Spiritualium, cum Apologeticis quarumdam eiuſdē THESAVRI partium defenſionibus, vt qui fuerit à viris grauibus & doctis Societatis noſtræ, P. Franciſco Coſtero, P. Philippo Arentz, & aliis, examinatus & probatus, excudatur. In cuius rei teſtimonium has ſignari, & ſigillo officij mei ordinarij muniri curaui. Bruxellæ, x. Iulij, 1608.

Franciſcus Flerontinus.

APPROBATIO
Censoris Ordinarij.

THesaurus hic Precum & Exercitiorum Spiritualium cum Apologeticis quarumdam eiusdem Thesauri partium defensionibus Catholicæ & Orthodoxæ Religionis tramitem nusquam egreditur, sed ritum colendi & inuocandi Deum, & Sanctos eius, ab antiquissimis temporibus traditum & vsurpatum, continet. Quare vberrimo cum fructu omnibus communicandus, & in præsentibus Ecclesiæ necessitatibus ad Diuinum numen placandum frequenter recitandus, prælo committetur. Datum Bruxellæ, die 3. Octobris, anno 1608.

Petrus Vinck S. Theol.
Licentiatus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI & ISABELLÆ CLARÆ EVGENIÆ Archiducum Austriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ,&c. Priuilegio cautum est, nequis librum R. P. Thomæ Saillij Societatis IESV Sacerdotis, cui titulus est, *Thesaurus Precum & Exercitiorum Spiritualium*, præter voluntatem Ioannis Moreti, Typographi Antuerpiensis, intra sexennium imprimat, aut alibi impressum in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum & alia graui pœna multabitur: vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, v. Octobris, M. DC. VII.

Signat.

de Berti.

Et in concilio Brabantiæ.

Buschere.

PRÆ-

PRÆFATIO
IN QVA
DE MEDITATIONE, ORATIONE, ET SANCTORVM CVLTV, IN GENERE.

VIA crebra in THESAVRO *ſequenti horum ſit mentio, ſtatui quædam ex doctis & in hac arte peritis in medium proferre: quibus & veterani ſpiritalis palæſtræ athletæ validiores reddantur, tirones excitentur; imbecilliores ingenio, qui haud longos patiuntur diſcurſus, ſuis etiam orationibus fructum reſpondere confidant: omnes præter Deum ſanctos cælites colere, & rectè venerari condiſcant.*

Quid ſit MEDITATIO?

MEditatio (*ſecundùm alios* Oratio mentalis) eſt pia & affectuoſa re-

rum

rum ſanctarum conſideratio, quæ hominem ad laudandum Deum, ad virtutes Chriſti Sanctorumque ſectandas, ad bonum amplectendum, & fugiendum malum, efficaciter promouet. Affectuoſam *dixi, quia non tam in actione intellectus, quàm in affectu voluntatis conſiſtit; cuius beneficio ad amorem Dei, odium peccati, & rerum caducarum contemptum permouemur. Vnde Propheta Regius Pſal. 38.* In meditatione mea exardeſcet ignis. *hoc eſt, feruor animi excitabitur, quo fugiam noxia, amplectar vtilia; negligam temporalia, & perſequar æterna. Hoc commentandi exercitio* CHRISTVS *cum Diſcipulis noctes inſomnes in deſerto & montibus duxit. Hoc* B. VIRGO MARIA *apud B. Lucam in corde ſuo conferebat, quæ à* CHRISTO, *vel de* CHRISTO *dicta audierat. Hoc omne vitæ tempus* S. IOANNES BAPTISTA *in eremo, & poſt eum innumeri Anachoretæ ſine faſtidio traduxerunt. Hoc vſi ſunt Sancti omnes, Baſilius, Hieronymus, Auguſtinus, Benedictus, Bernardus, Franciſcus, Dominicus, Ignatius, Xauerius, & quotquot fuerunt inſigni ſanctitate, & rerum cæleſtium contemplatione admirabiles.*

Partes

Partes MEDITATIONIS, quæ ſint.

P*Artes Meditationis ſunt quatuor:* Præparatio, Repræſentatio, Conſideratio, *&* Colloquium *vel* Petitio.

1. Præparatio *eſt, qua homo ſe ad meditandum componit. Cuius neceßitatem Sapiens Eccl. 18. his indicat verbis:* Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo qui tẽtat Deum. *Si enim cum Rege, Epiſcopo, vel alio Principe viro acturus primùm præmeditaris quibus verbis vti velis; quanto magis, quando cum Deo in Meditatione es collocuturus?*

Præparatio *autem hæc duplex eſt:* Remota *&* Propinqua. Remota *eſt, 1. prælegere pridie Meditationis materiam. 2. eam ſimulatque manè euigilas in mentem reuocare. 3. cogitationes omnes & curas de ſtudiis aliiſve negotiis temporalibus excludere. Meditatio ſiquidem mentem poſtulat quietam & tranquillam.* Propinqua *verò eſt; cùm iamiam inchoanda eſt Meditatio, primùm te aqua benedicta, ſi præſtò ſit, & ſigno crucis munire. 2. vno paſſu à Meditationis loco, ad ſpatium Dominicæ orationis Salutationiſq; Angelicæ conſiſtere, &*

firmiter

firmiter tibi persuadere, te diuinæ Maiestatis throno, quem omnes Sancti circumstent, vt cum Deo colloquaris, sistendum. 3. reuerenter in genua velut coram Deo prolabi, & mox humiliter postulare ab eo gratiam, omnes vires actionesq; animi ad suæ diuinæ Maiestatis gloriam referendi. Poteris quoque, si velis, B. VIRGINIS, *Angeli Custodis, vel Sanctorum ad quos afficeris, auxilium implorare. Potes etiam Meditationis puncta, si memoria fortè exciderint, relegere.*

2. Repræsentatio *vel* imaginatio *est, qua homo ante punctorum considerationem repræsentat (siquidem materia permittit) id est, ob oculos ponit locum, personas, earumdemq; actiones in mysterio Meditationis expressas. Vt si mediteris de crucifixione Christi, imaginariè tibi repræsenta montem Caluariæ, cruci Christum affigi, infinitam hominum turbam circumstare, sicut à pictoribus depingi solet. Similiter si de morte, finge te aspicere teipsum vel alium in lectulo decumbentem pallidum & morti proximum. Hæc enim repræsentatio valet non solùm ad cauendas animi distractiones, sed etiam ad concitandum affectus do-*

loris, compaßionis, metus, & similes. In hac tamen imaginatione diu hærẽdum non est.

3. Consideratio *est operatio intellectus, qua homo sedulò expendit omnia quæ singulis punctis continentur cum desiderio inde fructum aliquem spiritualem carpendi. Maximè autem discursus hic fit circa circumstantias. Vt in meditatione de aliquo puncto paßionis Domini. Quis sit qui patitur, nempe, Filius Dei, Conditor cæli & terræ. Quid patiatur, nempe cruciatus maximos. Pro quo, nempe, pro te vili & ingrata creatura. Qua de causa, nempe ad te liberandum à damnatione æterna.*

4. Colloquium *vel* Petitio *est, qua à Deo ea petuntur quæ inflammatus affectus suggesserit. Ordinariè autem peti possunt maius lumen Deum & seipsum cognoscendi, peccatorum remißio, dolor de iisdem, perturbationũ animi expugnatio, in scientia & pietate progressus, demum virtutes omnes, quæ hominem Deo reddant gratiorem. Potest autem hoc Colloquium institui vel ad* DEVM, *vel ad singulas* SS. TRINITATIS *personas, vel ad* CHRISTVM *crucifixum. Ad* B. VIRGINEM *quoque, aliósve* SANCTOS *patronos:*

imò

imò & ad hos omnes. Schema harum partium initio Thesauri nostri inuenies.

Adiumenta quædam & documenta ad rectè meditandum.

PRimum *est* locus idoneus, *id est, ab omni strepitu remotus & obscurus.*

2. Tempus certum & stabile, *quod citra iustam causam non immutetur. Horæ autem aptissimæ ad meditandum sunt matutinæ, ante inchoata studia, vel alia negotia. Conuenit autem in Meditatione expendi integram horam, vel certè mediam.*

3. Situs corporis modestus & deuotus, *vt genibus flexis. Quod si diu non potes, pedibus insistas, ita tamen vt ad genuflexionem paulò pòst redeas. Conuenit aliquando ad exemplum* CHRISTI, *maximè si magnus aliquis motus insurgat, prono corpore ad breue tempus meditari. Denique is situs vsurpandus est, qui plus iuuet attentionem, & inflammet pietatem.*

4. Vt si quo in puncto senseris te spirituali sensu vehementiùs moueri, non ilicò transilias ad aliud, sed in eo nonnihil immoreris, donec gustui satisfeceris. Et si ante percursa tria Meditationis puncta hora

elabatur, non sis solicitus ad cetera progredi: poteris enim id facere sequenti vice repetitis breuiter iis, in quibus gustum spiritalem sensisti. Imò sæpè vtile est, vnam eamdemq; Meditationem, variato tantùm Colloquio, repetere.

5. Quia vis Meditationis potiùs in exercitatione affectus quàm intellectus posita est, sciendum hunc affectum ordinariè debere esse lenem, quia diutiùs continuari potest, & capiti pectoríve noxius non est. Quem diuina gratia adiutus facilè excitabis sedula consideratione personarum SS. TRINITATIS, CHRISTI, B. VIRGINIS, *& circumstantiarum, non verbis, sed cordis affectu dulciter eos alloquendo.*

6. Si autem Deus aliquando immittat etiam te collaborante vehementiorem affectum, v.c. vt prorumpant lacrymæ; humiliter eum admitte, moderatè tamen eo vtēs. Prodest enim plurimùm hic affectus, maximè si confessionem generalem de tota vita, vel de toto anno es instituturus. 2 si quando graui tentatione contra fidem, castitatem, vel vocationem pulsaris. 3 si aduertes te in studio pietatis, vel vocationis tuæ omninò refrixisse. 4 si quando aggrediendum

opus

opus magnum ad Dei gloriam, multis tamen difficultatibus implicitum.

7. Quòd si contingat te inter Meditandum omni gustu solatioq́; destitui, non ideò animum despondeas. Sed si tua culpa id acciderit, quia imparatus in Meditationem irruisti; humilia te, culpam agnoscendo, & breui sequetur serenitas. Si verò non tua culpa, cogita permissum à Deo; vel vt discas gustum illum non studio nostro, sed dono Diuino obtineri, vel vt probet an ex puro sui amore sanctum hoc opus, & non consolationis tuæ causa, exerceas. Itaque tempore desolationis dic; Ego non incepi hanc Meditationem meam propter meum solatium, sed ex mero amore Dei: quare eamdem ex eodem amore perficiam.

8. Si multis agiteris distractionibus, nec ideò abrumpe Meditationem: sed cogita, si obrepant te inuito, nullum admitti peccatum. Tantùm vbi aduerteris te distrahi, resiste illis, licet sæpiùs redeant: neque enim minùs grata erit ob hunc laborem Meditatio tua, quàm si cum deuotionis sensu eam perfecisses. Prodest etiam in hac pugna prosilire ad colloquia, & submissè agnoscere virium imbecillitatem, vel etiam grauiter

se accusare, tamquam mortalium ignauissimum, qui non possit etiam ad breue tempus cum Deo colloqui.

9. Denique non parum ad fructuosam Meditationē instituendam valet, si Deum in omnibus actionibus tuis (vt verè est) cogites præsentem: si crebrò per diem iaculatorias vsurpes orationes, si libellos spirituales lectites, si frequenter Sacram mensam confessione facta accedas, si familiaritate piorum vtare, si sensus externos ac in primis linguam coërceas, si charitatis & pœnitentiæ exercitia diligas, si bona in Meditatione concepta desideria opere cōpleas.

De Modis orandi.

VT non omnes eâdem oculorum acie solis claritudinem intuentur; ita non omnibus datum est pari mētis acumine cælestia contemplari. Quare & illis qui perpetuos in oratione discursus præ interiorum virium debilitate, aut aliis de causis, vt fit, habere nequeunt, vt diutiùs in vna ac sterili hæreant materia: modos aliquot faciliores meditandi (quos ad discrimen Modos orandi vocare solemus) proferam, quibus ex vna sententia, aut paucis verbis,

qualia

qualia ſæpiùs in exercitiis ſequentibus deprehendent, ad altiores ſenſus aſcendãt, & tempus orationis non inutiliter tranſigant.

Primus modus *ſit, quo diſcurras circa præcepta Dei aut Eccleſiæ, circa ſeptem peccata mortalia, tres animæ potentias, & quinque corporis ſenſus; & hoc non tam ſpeculatiuè, quàm practicè. Verbi cauſa, cogitando in præceptis, quomodo malè ea ſeruaueris, & proponendo in poſterum meliùs ſeruare. Hic modus non tam habet orationis formam, quàm exercitij cuiuſdam ſpiritualis: per quod & anima iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior.*

Si ergo de præceptis, &c paulò copioſiùs diſcurrere velis, præmiſſa Oratione præparatoria in hanc formam concepta, Domine Deus illumina oculos meos, & quidquid deliqui aduerſus Decalogi aut Eccleſiæ &c. præcepta, da vt agnoſcam, & vitam meliorem inſtituam; intellectis illis exactiùs, & (vt par eſt) ad tuæ maieſtatis gloriam, & ſalutem meam, ſolito cautiùs obſeruatis. *Compoſitio loci & cetera fiet prout materia, & tuus ſpiritus dictabit.*

Puncta. *In præceptis, conſideretur Mandatum ipſum in ſe, quàm ſit bonum, rationi*

consonum, & sanctum. 2. quàm vtilis eius obseruantia. 3. quomodo illud seruaueris. si exactè, Deo gratias age; sin minùs, dole, & veniam pete. 4. propone eiusdem in posterum perfectam & exactam obseruantiam, petendo ad hoc efficiendum gratiam, per colloquium ad Deum. Quo finito, si orationis tempus, quod ad horam aut semihoram extendi potest, non sit expletum; ad aliud præceptum eodem ordine transeatur: memineris tamen illi præcepto diutiùs tibi immorandum, in quod ex assuetudine frequentiùs impegeris. Idem obseruabis, cùm per peccata discurres.

Vbi verò de peccatis discursum institues; primò excuties singula quàm sint perniciosa, & quam iustè prohibita. 2. quantum noceant si tempestiuè nō fugiantur. 3. quomodo illa hactenus fugeris, vel in posterum decreueris fugere.

Cùm de potentiis animæ, & corporis sensibus; primò considerabis, quàm nobiles & vtiles nobis sint singulæ: verbi gratia, intellectus, memoria, &c. 2. ad quem finem homini à Deo datæ. 3. quomodo iis vsus sit CHRISTVS, *vel* B. VIRGO, *vel aliqui Sancti eminentiores, quorum vitam per-*

spectam

ſpectam habes, & imitari niteris. 4. quomodo tu iis ſis vſus; dolendo quòd tam malè ac inordinatè.

Quanti hoc orandi genus Chriſtiano homini faciendum ſit, ex eo collige, quòd B. P. Franciſcus Xauerius Indorum doctor, ſolitus referatur omnibus quas tractabat animabus eumdem modum vehementer commendare, imò & pœnitentiæ interdum loco iniungere, vt manè & veſpere aliquod tempus huic exercitio impenderent.

SECVNDVS ORANDI MODVS *ex perpenſa ſingularum vocum orationis ſignificatione ſic inſtituitur. Flexis genibus, vel ſedendo (pro habitudine corporis, & animi deuotione) oculis vel clauſis, vel defixis in partem vnam, neque huc & illuc motis, præmiſſa oratione præparatoria, qua gratiam & motus pios à Deo vel Sancto aliquo, ad quem oratio dirigetur, petes; orationem Dominicam à principio recitabis, & in prima voce, quæ eſt* Pater, *Meditationis figes pedem, quàm diu circa eam variæ tibi ſignificationes, ſimilitudines, ſpirituales guſtus & aliæ commotiones deuotæ incident: & ita deinceps in ſingulis verbis diſcurres. Paradigma huius orationis habes*

infrà fol. 16 *& 263. in explicatione Orationis Dominicæ, & Salutationis Angelicæ. Si fortè vna vox non facit sensum, nec præbeat Meditationis materiam, plures poteris coniungere: vt* Qui es in cælis, *aut* Sanctificetur nomen tuum. *Quod autem hîc dicitur de Orationibus, siue Dominica, siue Salutatione Angelica, idem intelligendum est de aliquibus Scripturæ locis, præsertim Psalmis, è quibus aliqui hoc in libro inserti sunt, vel integri, vel rariores aliquot eorum versiculi: vel de titulis, quibus nunc Deus Pater, nunc Filius, nunc Spiritus sanctus, nunc B. Virgo, nunc Angeli, nunc ceteri cæli ciues honorantur. Hi enim secundùm hunc modum benè ruminati, vberrimè pascent intellectũ & affectum.*

TERTIVS ORANDI MODVS, *qui fit cum quadam vocum & temporis commensuratione, sic exercetur. Præmissa, vt antè Oratione præparatoria, in singulis vocibus alicuius Orationis tantum temporis insumas, quanto communiter vna respiratio durare solet, considerando rem singulis vocibus significatam. Multùm autem te hic modus iuuerit, vt maiore cum attentione & deuotione vocalem (vt in Psalmorum*

decan-

decantatione vsu venit) orationem instituas, & illud Apostoli impleas; Orabo spiritu, orabo & mente. *Neque hic alios orandi modos excludo, quos quisque in spiritu exercitatior senserit sibi prodesse: sed faciliores tantùm referre volui.* 1. Cor. 14.

De modo quo Sancti debent honorari.

PRimò eliget quisque SANCTOS *ex singulis choris, hoc est, aliquos Angelos, Patriarchas, Prophetas: aliquos ex Apostolis, aliquos ex Martyribus, & sic de aliis, iuxta deuotionem & amorẽ suum in illos.*

2. Istos Sanctos quos elegerit, singulis diebus honorabit, recitando aliquas illorum laudes, vt sunt Hymni, Psalmi, aut aliæ id genus Orationes: vel in honorem illorum euitabit certos quosdam defectus, quos in se agnouerit; ac virtutes aliquas, quibus ipsi, dum vixerunt, pollebant, inferet in mores suos, eas opere exercẽdo, faciendo etiam interdum aliquos pietatis actus, vt sunt genuflexio, tunsio pectoris, refrænatio linguæ, fuga dissolutionis, carnis castigatio, & his similes mortificationes volũtariæ. Nam (vt ait Dionysius Areopagita lib. Eccles.

Hier.

Hier. cap 7) impoſſibilium ſuperflua ſpe ille ſuſpēſus, qui Sanctorum flagitat preces, & naturæ ipſorum conſentaneas ſacras operationes abigit. *Pulcherrimè autem D. Chryſoſtomus Serm. de Mar. to. 3. modum honorandi Sanctos præſcribit his verbis:* Qui Sanctorum merita religioſa charitate miratur, quique Iuſtorum glorias frequenti laude colloquitur, eorum mores ſanctos atque iuſtitiam imitatur: quoniam quem delectat Sancti alicuius meritum, delectare debet par circa cultum Dei obſequium. Quare aut imitari debet, ſi laudat; aut laudare non debet, ſi imitari detrectat: vt qui alium laudat, laudabilem ſe reddat; & qui Sanctorum merita admiratur, mirabilis ipſe vitæ ſanctitate reddatur. *Non minùs pium ſuggerit Venerabilis Beda conſilium Serm. 15. de Sanctis qui pro Chriſto occiſi non ſunt:* Qui coronam in perſecutione purpuream pro paſſione donauit, ipſe in pace viuentibus pro iuſtitiæ meritis dabit candidam. Ad quorum congregatur conuiuium, quiſquis fidelis & iuſtus & laudabilis inuenitur.

Aſsiduè autem interdiu repetendum eſt

memo-

memoria, Sanctos esse præsentes, maximè verò eos, quorum festum eo die celebratur. Quare reuerentiâ illis exhibitâ, defensio & tutela eorumdem exposcenda.

3. Præter iam dictam electionem Sanctorum, iuxta affectum cuiusque erga illos, possunt aut omnes simul quotidie honorari & peculiari modo coli, aut certi aliqui. V.g.

Die Dominico, Sanctißima Dei Genitrix Maria.

Feriâ 2. Sancti Angeli cum SS. Patriarchis & Prophetis.

Feria 3. SS. Apostoli cum SS. Euangelistis, Discipulis Domini & Innocentibus.

Feria 4. Sancti Martyres.

Feria 5. Sancti Confessores, Pontifices, cum SS. Doctoribus.

Feria 6. Sancti Religiosi, cum SS. Sacerdotibus, Leuitis & Confessoribus laicis.

Sabbato, Sanctæ Virgines cum SS. Viduis & Mulieribus.

Faciendum opus aliquod particulare, vt dictum est, in honorem singulorum.

Die Dominico, exempli causa, decebit in honorem B. Virginis aliquid facere, quod aut nutriat, aut conseruet, vel augeat hu-

mili-

militatem & candorem animi, &c.

4. Vt autem hæc omnia ordinatè, & cum maiore præstentur feruore, conferet plurimùm, non solùm diem præscribere, quo Sanctis veneratio impendatur, sed certam quoque horam ad id quotidie designare.

De requisitis ad Sanctorum cultum.

P*Rimò requiritur, contritio & dolor de peccatis, quæ longè ab omni sanctitate, Beatorum gloria, & Diuina separant maiestate.*

2. Ad acquirendam animi confusionem, conferenda est Sanctorum vita cum nostra: quantum nimirum hæc flagitiosa sit, & differat ab illorum pia conuersatione; ponderando ita ex vna parte virtutes eorum & mores sanctos, & ex alia multitudinem nostrorum peccatorum.

3. Excitatio ad amorem Dei, considerando eum esse auctorem & principium cælestis illius & æternæ felicitatis.

4. Ponendi ob oculos Sanctorum labores & ærumnæ, quas in hoc mundo pro Christo Domino assiduè pertulerunt; & illorum

beati-

beatitudo & gloria, nullum vmquam finem habitura.

5. *Agendæ Deo gratiæ, de gloria tanta Sanctis concessa. Quod sine dubio gratum illis erit, quandoquidem ipsi quamcumque creaturam ad benedicẽdum Deo, & gratias illi referendas pro tantis beneficiis, adhortantur & inuitant. Si enim tres illi pueri liberati ex fornace Babylonica Deo in suis creaturis benedicebant, quantò magis Beati erepti ab incendio æternæ damnationis?*

6. *Excitanda spes acquirendi gloriam illam, in qua Sancti sunt collocati. Nam & idem Deus est, & misericors qualis tunc fuit: & nos, & ipsi homines; solùm requiritur vt illorum vitam imitemur.*

7. *Excitandus animus ad exercitationem virtutum, in Sanctis maximè qui illo die colendi erunt, extirpando molestiores defectus. Sancti iidem rogandi, vt in vincendis & eradicandis vitiis nostris, acquirendisq; suis virtutibus, sint adiumento: quò & comites huius peregrinationis, & in hora mortis fidi sentiantur aduocati.*

THE-

INRI

THESAVRI PRECVM ET EXERCITIORVM SPIRITVALIVM PARS PRIMA

De Deo.

CAPVT PRIMVM
De Sanctissima Trinitate.

EXERCITIVM I.
De cultu Sanctissimæ Trinitatis.

QVEMADMODVM Christianis omnibus, sic potissimũ religiosioribus Dei amatoribus curandum, vt intimum quemdam affectum & obseruantiam sibi excitent erga SANCTISSIMAM TRINITATEM; qua nihil deb·t coli religiosiùs, nihil amari ardentiùs, nihil in memoria versari frequentiùs: idque non modò veterum Patrum (quos lon-

gum esset recensere) sed modernorum quoque exemplo. E quibus vnum pro multis habetote B. IGNATIVM, Societatis IESV Parentem: qui primis conuersionis suæ ad Deum initiis, cùm magna erga tres SANCTISSIMÆ TRINITATIS personas pietate teneretur, singulisque statas quotidie preces persolueret, die quadam in gradibus templi Dominicanorum consistens, & horarias B. VIRGINI preces recitans; cœpit ita in Deum intellectu ferri, quasi SANCTISSIMAM TRINITATEM, specie quadam visibili id significante exteriùs quod interiùs percipiebat, cerneret; ea diuinæ consolationis magnitudine & copia, vt sibi à suspiriis fletuq. etiam inter ipsas publicas supplicationes, (quas deinde prosequutus est) ad prandium vsque temperare nequiuerit; aut verò à prandio aliud omnino vel cogitare vel loqui, quàm de SANCTISSIMA TRINITATE, tanta tamque varia rationum, similitudinum, atque exemplorum copia, vt admirationi omnibus audientibus esset. Quæ res ita in eius mente hoc ineffabile mysterium inscripsit, ac veluti impressit, vt illo ipso tempore, homo legendi scribendique tantùm sciens, de eo librum scribere sit aggressus, & ad totam vitam insculptæ illius veritatis vestigia extarent. Semper enim cùm ad SANCTISSIMAM TRINITATEM orationem funderet, (quod frequenter, & diu faciebat) eximiam diuinæ consolationis suauitatem percipiebat, & aliquãdo quidem singularem quãdam in DEVM

Pa-

PATREM, totius diuinitatis fontem, & reliquarum personarum originem atque principium. Pietatem sentiebat deinceps etiam in FILIVM: postremò in SPIRITVM SANCTVM: singulis se personis commendans & tradens, & simul ex omnibus, quasi ex vno atque eodem gratiarum omnium plenissimo fonte, virtutes omnes abundanter hauriens. Vide P. Ribadeneiram lib. 1. c. 7. de Vita B. P. Ignatij.

Hoc vobis, Sodales, sit velut præludium, quo maiori fiducia atque alacritate sequentia Exercitia ingrediamini.

ORATIO PRÆPARATORIA.

O SACROSANCTA & indiuidua TRINITAS, Deus meus, & omnia, ego puluis & limus terræ, coram Maiestate tua prostratus supplico, vt mihi gratiam largiri digneris, qua vires atque operationes meæ omnes sincerè ad tuam gloriam & cultum tendant; maximè verò in hoc mētis exercitio, quod hodie pro mea tenuitate, non ob curiositatem vel vanitatem, aut alium minùs ordinatum affectum, sed ad amorem tuum augendum præparo.

Compositio loci, seu PRIMVM PRÆLVDIVM, *modo sequenti fieri potest.*

INtellectui obiicias cælum empyreum, in eoque thronum aliquem magnificentissimum, in quo SANCTISSIMA TRINITAS considéat, omnibus cælestibus ordini-

bus comitata; atque hac vel alia ratione vagabundam memoriam officio ſuo continebis. vel
Exod. 3. montem Dei Horeb, in quo Moyſes vidit ardere Rubum, & non comburi, quia apparuit ei Dominus in flamma ignis de medio eius: nec permiſſus eſt accedere propiùs, niſi ſoluiſſet calceamentum de pedibus ſuis: imò abſcondit faciem ſuam, non audēs aſpicere contra Deum: vt & tu diſcas, ſolutis tuæ mentis prauis & ſordidis affectibus, Deum tuum alloqui, & puriore oculo aſpicere.

SECVNDVM PRÆLVDIVM ſit, in quo petas à Domino gratiam, qua altiora te non quæras; ſed auguſtam illam Dei Maieſtatem humili ſemper corde verearis, & vbicumque verſatus fueris, præſentem tibi ſtatuas; dicens cum D. Paulo: O altitudo diuitiarum ſa-
Rom. 11. pientiæ & ſcientiæ Dei! quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius!

PRIMVM PVNCTVM.

CONſidera primò, quomodo Dominus Deus noſter, qui eſt SANCTISSIMA TRINITAS, ſolus ſit qui ab æterno à ſe, & non ab alio aliquo eſſentiam ſuam habuit. Tu verò à te aliud non habes, quàm ipſum quod dicitur NIHIL: in cuius abyſſo profundiſſima obrutus perpetuò atque ſepultus mãſiſſes, ſi diuina bonitas per creationem non te inde eripuiſſet. Humilia te ergo, & coram SANCTISSIMA TRINITATE, totus præ pudore liqueſcens, dic cum Propheta Dauid:

Sub-

Substantia mea tamquam nihilum est ante te. *Psal. 38.*

Secundò, ex natura æternitatis diuinæ, cuius ESSE nec habet principium, nec est vlli mutationi subiectum; considera ESSE TVI, vilitatem & corruptionem, cùm quotidie deficias, & vita tua sit breuissima, ac plena mutationibus inueniatur, vt benè sanctus Iob clamat, dicens: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis; qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, & numquam in eodem statu permanet. *Dan. 6.* *Iob 14.*

Ex hac Dei tui immutabilitate disces tu quoque perpetuò in virtutibus vniformiter stare, cùm scriptum sit: Homo sanctus in sapientia manet sicut sol; nam stultus vt luna mutatur. *Eccl. 27.*

SECVNDVM PVNCTVM.

CONsidera primò, SANCTISSIMAM TRINITATEM esse purissimum & simplicissimum spiritum: & tamen non dedignari te aspicere, qui vas es immunditia plenum, innumeris necessitatibus, & morti tandem ipsi, tamquam stipendio, subiectum. Vnde ergo superbis puluis & cinis?

Secundò, consequenter infinitam Dei tui (cui omne cor patet, omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet vel minimæ naturæ secretum) sapientiam admirare: vt in tua ignorantia, tanto magis confundaris; quam nisi metus, & magistri pepulisset industria, fortasse brutis quàm hominibus fuisses similior. Et vt aliquid assequutus videaris, ita tamen adhuc

ſtupor tuus atque animi hebetudo præualet, vt cum reliquis ſapientibus ingenuè fateri cogaris, maiorem eorum quæ ſcias partem minimam eſſe eorum quæ ignoras. Ergo tantam Dei tui puritatem atque ſcientiam in te ipſo aliqua ratione repræſenta, vt oculus ac intentio tua ſimplex ſit, ac intellectus cum voluntate veram potiùs cordis puritatem quàm vanam ſcientiam aſſequatur.

Tertiò expende Dei tui infinitam bonitatem, quò pudeat malitiæ tuę, & ad malum pronitatis: de qua Scriptura; Senſus & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua. Adde, quòd hac ipſa propenſione ad malum perpetrandum ita vſus ſis, vt iam ipſa tibi dominante, non ſine moleſtia, ad id quod bonum eſt, moueri valeas.

Gen. 8.

Quartò admirare Dei tui infinitam potentiam, & erubeſce, cùm viribus adeò ſis debilis, vt ſæpè minima infirmitas inutilem planè te lecto affigat; ac animo ita imbellis, vt minimum quod tibi intentatur à dęmone prælium, ac ſæpè in re nihili, te vincat atque deiiciat.

Quintò, offert ſe infinita Dei iuſtitia, quam meritò timebis, cùm eam tuis peccatis (quibus eluendis nondum ſatisfeciſti) aduerſum te prouocaueris. Hanc ergo, in teipſo peccata rigidiùs caſtigando, imitari ſtude. Qui enim parcit virgæ, odit filium ſuum; qui autem diligit illum, inſtanter erudit.

Prou. 13.

TER-

TERTIVM PVNCTVM.

COnſidera paulo attentiùs hoc TRINITATIS myſterium. Ipſa enim eſt Deus, Vnus,& ſummè Vnus, Trinus tamen in perſonis, Pater ſcilicet,& Filius, & Spiritus ſanctus.

Vide hîc primò, quomodo ESSE Dei tui, in infinitum omnium creaturarum eſſentiam excedat; ſic vt hoc ipſum quod tu intelligis eſſe, ita ſit à Dei eſſe diſtinctum, vt nihil illi comparari valeat. Nam eſſe eius, eſt ipſius eſſentia;& ipſius eſſentia, eſt eius eſſe. Hunc titulum ſibi proprium ſeruare voluit SANCTISSIMA TRINITAS, cùm ait: EGO SVM QVI SVM. Quare cum Moyſe eamdem, vt immenſum quoddam omnis ESSE pelagus, reuerenter adora.

Secundò, vt ſufficientiſſimum Deum tuum contemplare, qui extra ſe nulla re indigeat, qui in ſe gloria infinita præditus ſit; qua fruitur, priuſquam vlla creatura ſubſiſteret, nec mundo iam facto vllo modo augetur.

Tertiò, quomodo ſupremus hîc Deus principium & fons ſit, ex quo omne eſſe, omnis vita, omne bonum proceſſit, & quotidie promanat; à quo, vt ab ipſo ſole ſolares radij, cetera omnia pendent: vtpote in quo viuimus, mouemur,& ſumus. *Act.17.*

Quartò, quàm liberaliter ſe omnibus creaturis ſuis, præſertim verò rationalibus, communicet; quas ſola ſua & immenſa bonitate, ad imaginem ſuam creauit, & æternæ felicitatis ſuæ capaces fecit

Quintò, quomodo SANCTISSIMA TRINITAS ſit vltimus finis rerum omnium factarum, at particulariter animæ rationis participis; cuius beatitudo conſiſtit in aſpectu & fruitione Diuinæ ſuæ Maieſtatis: ſic vt nulla re extra ipſam poſita, quiſquam poſſit vmquam ſaturari. Vnde & anima Chriſtiana vnire ſe debet tam nobili fini: hîc per amorem perfectiorem; in altera verò vita, per claram viſionem & charitatem conſummatam.

COLLOQVIVM *poterit fieri verbis S. Auguſtini.*

D. Aug. Meditat. cap. 12.

O Summa Trinitas, virtus vna, & indiſcreta Maieſtas, Deus noſter, Deus omnipotens, confiteor tibi ego vltimus ſeruorum tuorum, & exiguum membrum Eccleſiæ tuæ: confiteor tibi, & honorifico te, debito ſacrificio laudis, pro ſcire & poſſe, quod mihi tantillo donare dignatus es. Et quia exteriora mihi munera deſunt, quæ poſſim offerre; ea quæ in me ſunt, vota laudationis ex dono miſericordiæ tuæ, ecce libens atque ouans offero tibi de fide non ficta, & conſcientia pura. Credo igitur te toto corde, Rex cęli, & terræ Domine, & oro te: confiteor Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctũ, in perſonis trinum, & in ſubſtantia vnum, verum Deum omnipotentem, vnius ſimplicis, incorporeæ, inuiſibilis, & incircumſcriptæ naturæ, nihil te ſuperius aut inferius maiúſve aliquid habentem; ſed per omnem modum ſine deformitate perfectũ, ſine quantitate magnum, ſine qualitate bonum, ſine

tempore

tempore ſempiternum, ſine morte vitam, ſine infirmitate fortem, ſine mendacio verum, ſine ſitu vbique præſentem, ſine loco vbique totum, ſine extenſione omnia implentem, ſine contradictione vbiq. occurrentem, ſine motu omnia tranſcendentem, ſine ſtatu inter omnia manentem, ſine indigentia omnia creantem, ſine labore omnia regentem, ſine tui initio omnibus initia dantem, ſine tui mutatione omnia mutabilia facientem: in magnitudine infinitum, in virtute omnipotentem, in bonitate ſummum, in ſapientia inæſtimabilem, in conſilijs terribilem, in iudicijs iuſtum, in cogitationibus ſecretiſſimum, in verbis veracem, in operibus ſanctum, in miſericordijs copioſum, erga delinquentes patientiſſimum, erga pœnitentes piiſſimum, ſemper idipſum æternum ac ſempiternum, immortalem atque incommutabilem; quem nec ſpatia dilatant, nec breuitas locorum anguſtat, nec receptacula vlla coarctant, nec voluntas variat, nec neceſſitudo corrumpit, nec mœſta perturbant, nec læta demulcent: cui nec obliuio tollit quidquam, nec memoria reddit, nec præterita tranſeunt, nec futura ſuccedunt. Cui nec origo initium, nec tempora incrementum, nec caſus finem dabit; ſed ante ſæcula, & in ſæculis, & per ſæcula in æternum viuis: & eſt tibi perennis laus & æterna gloria, ſumma poteſtas & ſingularis honor, perpetuum regnum & ſine fine imperium, per infinita & indefeſſa & immortalia ſæcula ſæculorum. Amen.

Aut poteris EXERCITIVM *finire alloquio S. Bernardi.*

D. Bern. Serm. 11. in Cant.

O Beata & beatifica SANCTISSIMA TRINITAS ad te mea misera trinitas miserabiliter suspirat, quoniam à te infeliciter exulat. Discedens à te quantis se intricauit erroribus, doloribus, timoribus? Heu me! qualem pro te commutauimus trinitatem? Cor meum conturbatum est, & inde dolor; dereliquit me virtus mea, & inde pauor; & lumen oculorũ meorum non est mecum, & inde error. En quàm dissimilem trinitatem, animę meæ trinitas exulans offendisti? Verumtamen quare tristis es anima, & quare conturbas me? spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi; cùm error videlicet à ratione, à voluntate dolor, atque à memoria timor omnis recesserit, & successerit illa quam speramus mira serenitas, plena suauitas, æterna securitas. Primum illud faciet veritas Deus, secundum charitas Deus, tertium summa potestas Deus; vt sit Deus omnia in omnibus, ratione recipiente lucem inextinguibilem, voluntate pacem imperturbabilem, consequente memoria fonti indeficienti æternaliter inhærente.

EXER-

EXERCITIVM II.

De Sanctissima TRINITATE & Deo PATRE.

ORATIO PRÆPARATORIA, *quæ singulis Exercitiis præponi potest.*

ACTIONES nostras, quæsumus Domine, aspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cuncta nostra oratio & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

LOCO PRÆLVDII PRIMI in hoc Exercitio, pone ante oculos id quod Eliæ magno Prophetæ accidit; qui cùm iussus esset stare coram Domino, ac post transeuntem spiritum grandem venisset sibilus auræ tenuis, vultum suum pallio operuit, non audens aspicere quanta ibi esset maiestas Domini. Sic ergo tibi in huius augusti mysterij contemplatione satis sit, nosse quòd Deus transit, nec contende eum modò videre sicut est, aut comprehēdere; cùm Elias suo exemplo, mentis tuæ aciem ad supremam illam lucem caligare ostendat. *3. Reg. 19*

SECVNDI PRÆLVDII loco à Deo gratiam postula, qua tuæ imbecillitatis conscius, sub potenti eius manu, magna animi demissione viuas; vt eius sublimitas sese ad te inclinet, prouocata tuæ miseriæ agnitione. Scito

etiam non posse te clariùs cognoscere huius mysterij sublimitatem, latitudinem, profunditatem, quàm firma fide, rara humilitate, & perfecta charitate.

Primò, perpende humili ac pia mente rationem, cur Deus non solùm mysterium hoc ineffabile, & alios quosdam Orthodoxæ fidei articulos, sed etiam non paucas rebus creatis inditas proprietates, voluerit captum nostrum hac in mortali vita excedere. Nimirum, ne omnia percipientes, exemplo Angeli apostatæ, plùs æquo scientia elati, in barathrum ruamus. 2. Vt simus humiles, & ignorantiam confiteamur. 3. Vt cognoscamus nosipsos, & captiuando intellectum, magis subiiciamur Altissimo; Deoque soli tribuendo scientiæ omniumque rerum gloriam, & per humilem subiectionem credendo, plus mereamur: sicut Abraham, qui quo minus scire studuit quid præciperetur, vel cur, hoc gratior Deo effectus est.

Secundò, considera quid sit credendum de SS. TRINITATE: nempe, tres esse in Diuinis personas, re inter se distinctas, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum; vnam verò numero naturam Deitatis, ac similiter vnam omnipotentiam, æternitatem, immutabilitatem, immensitatem, maiestatem & gloriam, intellectum, voluntatem, sapientiam, bonitatem, & cætera quæ in Symbolo S. Athanasij habentur, & in officio diuino cantantur, cùm dicitur: Vera & vna Deitas, vna & summa Deitas, sancta & vna Vnitas. & alibi: Eumdem Deum semper

eumdem

eumdem eſſe, viuere & intelligere. Quare tota TRINITAS poteſt dici vnus Deus in natura, omnipotentia, &c. Trinus in perſonis. Vnde diſcis, quanti ſit facienda bonorum ſocietas: nam Deus cùm natura vnus ſit; tamen ſocietatem habuit plurium. 2. Societatem eo perfectiorem eſſe, quo maior inter ſocios eſt vnio: vt erat in primitiua Eccleſia, quando Chriſtiani accepto Spiritu ſancto habebant cor vnum & animam vnam. At in SS. TRINITATE, non eſt ſolùm intellectus, voluntas, potentia, ſapientia, bonitas; ſed etiam natura vna, atque indiuidua.

Tertiò, conſidera SS. TRINITATEM vocari quoque Creatricem & Gubernatricem rerum omnium: Quanta ergo dignitas animæ Chriſtianæ, vt à qua originem habet, ab eadem quoque perpetua quaſi cura ac ſollicitudine dirigatur? Vnde & dicitur

Deus Trinus & vnus, ſpes noſtra, ſalus, honor, liberator, ſaluator, viuificator noſter.

Deus Abraham, Deus Iſaac, Deus Patrum noſtrorum. *Gen. 24.*

Deus Iſraël fortiſſimus. *Gen. 33.*

Altiſſimus. *Luc. 6.*

Dominator, miſericors, clemens, *Exod. 34.*

Fidelis, & abſque vlla iniquitate, ſcrutans corda & renes. *Deut. 32.*

Iudex, iuſtus, fortis, ſuſceptor, refugium, virtus noſtra. *Pſal. 7. & 8.*

Deus exercituum. *Eſa. 10.*

Auctor omnis gratiæ. *1. Pet. 5.*

Bene-

2. Mach. Benedictus per omnia.
Act. 17. In quo viuimus, mouemur, & ſumus.
2. Cor. 1. Qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra.
Rom. 15. Deus patientiæ, ſolatij, & ſpei; Rex ſæculorum, immortalis & inuiſibilis.

In hoc eodem puncto, quo SS. TRINITATEM Creatricem & Gubernatricem omnium conſideraſti, deſcendes peculiariter ad homines, qui creati ſunt ad imaginem & ſimilitudinem Dei & SS. TRINITATIS; quia in omnibus vna eſt anima ſpiritualis, & tres ſpirituales potentiæ, intellectus, voluntas, & memoria; imò in omnibus creaturis veſtigium eiuſdem SS. TRINITATIS relucet, quippe cùm in ijs ſit aliqua natura, vis vel potentia ac operatio: inſuper & in viliſſimis creaturis intimè ineſt ſecundùm eſſentiam, præſentiam, & potentiam. Quòd niſi ita ſe haberet, omnes in nihilum reciderent, ac penitus perirent. *Act.* 17. In ipſo enim viuimus, &c. vt ex Apoſtolo dictum eſt. Quod beneficium non perciperemus, niſi intimo amore Deus omnes creaturas, quatenus bonum aliquod in illis eſt, proſequeretur. Cur ergo viciſſim non amabimus, non complectemur Creatricem omnium SS. TRINITATEM?

Quartò, in particulari de DEO PATRE conſidera, quod vocetur

Rom. 15. Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti: Pater miſericordiarum.
Symbol. Athanaſij. Pater qui cum Filio & Spiritu Sancto vnius eſt Diuinitatis, coæqualis glo-

riæ,

riæ, coæternæ maieſtatis.
Pater increatus, immenſus, & æternus.
Qui à nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.
Ex quo omnis paternitas in cælis & in terra nominatur.
Qui quærit in ſpiritu ſe adorantes. *Epheſ. 3. & Ioan. 4.*
Cui omnia ſunt poſſibilia. *Marc. 14*
Pater Chriſti, qui vſque modò operatur, qui eſt, & manet in Filio. *Ioan. 5. & 10.*
Pater viuens, qui Filium diligit, & ipſum miſit in mundum. *Ioan 6. & 17.*
Pater iuſtus & ſanctus.
Pater gloriæ. *Epheſ. 1.*
Pater ſpirituum. *Heb. 12.*

Hos titulos vbi perpenderis, ſubiungere poteris Orationes ſequentes, dicendo:

Verſ. Benedicamus ergo Patrem & Filium cum ſancto Spiritu.

Reſp. Laudemus & ſuperexaltemus eum in ſæcula.

Verſ. Benedicat nos Deus noſter, benedicat nos Deus.

Reſp. Et metuant eum omnes fines terræ.

Oratio ad SS. TRINITATEM.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui dediſti famulis tuis, in confeſſione veræ fidei æternæ TRINITATIS gloriam agnoſcere, & in potentia maieſtatis adorare vnitatem: quæſumus, vt eiuſdem fidei firmitate, ab omnibus ſemper muniamur aduerſis. Per Dominum noſtrum.

ORA-

ORATIO DOMINICA
ad formam prioris modi orandi paraphrasticè explicata.

PAter. Excelſus in creatione, ſuauis in amore, diues in hereditate: quotidie generans ſpirituales filios, per amorem viuificãtem.

Noſter. Ieſu Chriſti per naturam, hominum mortalium per gratiam, Beatorum per gloriam, & totius creaturæ per creationem; vbique diffundens ſigna tuæ ſuauiſſimæ bonitatis.

Qui es. Duratione æternus, ſubſtantia infinitus, bonitate optimus. Reliqua omnia ex te, ô Pater clementiſſime, (qui propriè es) habent eſſe ſuum, & ſubſiſtunt.

In cælis. Speculum æternitatis, corona iucunditatis, theſaurus felicitatis. Quando ergo, ô Pater benigniſſime, filius tuus efficiar? quando ita te diligam, vt in me veſtigium aliquod tuæ bonitatis appareat? Et cùm in cælis ſit requies tua, quando ô anima mea inſtar cæli ſpecioſa, & virtutum rutilantibus ſtellis ornata eris, vt Deus in te habitationem ſuam conſtituat? Hoc aliquando ſperare me iubes, quia pater es, (quis enim pater non audit filium?) & ego opus manuum tuarum. Cùm verò in cælis ſit habitatio tua, cur velim diutiùs morari in terra?

Sanctificetur. Sublata omni terrenâ labe, tu ſolus ſuper omnia diligaris, & honoreris, per fidem viuam, per ſpem ſolidam, per charitatem inflammatam.

Nomen. Gloria Filij tui, vt crucem eius

fideliter & constanter sequamur.
Maiestas tui sancti Spiritus, vt eius motus & inspirationes audiamus.
Paternitas tua, vt genuini filij tui reddamur.

Tuum. Vt sit mel in ore, melos in aure, iubilus in corde. vt tu solus glorificeris, solus ceu vltimus finis desidereris & ameris.

Adueniat. Supernè à patre luminum, intus ab anima, foris à gratia non natura.

Regnum. Iustitiæ, gaudij, pacis in Spiritu sancto. Regnum, in quo licebit Angelorum choris interesse, & cum ipsis gloriæ Conditoris assistere, præsentem tuum vultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu affici, incorruptionis perpetuæ munere lætari.

Tuum. Non mundi fallacis, non carnis mortalis, non diaboli impostoris.

Tuum. Iucundum sine afflictione, trãquillum sine perturbatione, securum sine amissione. Tu quidem regnas, ô Pater, in toto vniuerso: sed desidero vt nos, dum viuimus, tãquam benignus Pater gubernes, non vt Iudex seuerus; qui à Filio tuo dilectissimo, potiùs hîc vocaris Pater quàm Iudex.

Fiat. Per tuum mandatum, per tuum consilium, per tuum & cum tuo auxilio.

Voluntas tua. Bona in creatione, beneplacés in redẽptione, perfecta in iustificatione.

Sicut in cælo. Ad imitationem Beatorum, ad similitudinem Deiparæ Virginis, ad modum Christi.

Et in terra. Vt quidquid tu non vis, nolimus; quidquid amas, amemus; quidquid iubes, faciamus: noſtram autem voluntatem, quę ſemper ad malũ tendit, perpetuò reprimamus.

Panem noſtrum. Panem lacrymarum, panem verbi Dei, panem ſanctorum Sacramentorum.

Quotidianum. Quia ſine illo morimur, ſine illo nihil ſcimus, ſine illo delinquimus.

Da. Quia tibi proprium eſt dare.
Quia beatius eſt dare quàm accipere.
Quia noſtrum eſt à te accipere.

Da. Non Angelis, ſed filiis.
Non homo, ſed Creator.
Non datum, ſed dator.

Da. In Incarnatione Verbum tuum.
In Iuſtificatione Spiritum ſanctum.
In Glorificatione te ipſum.

Nobis. Indignis, ingratis, inutilibus, imò & rebellibus ſeruis tuis.

Hodie. In hoc die malitiæ, in hoc die tenebrarum, in hoc die miſeriarum ac tribulationum.

Et dimitte nobis. Tu qui es miſericordia, tu qui es fons gratiæ, tu qui in cruce debitorum noſtrorum poſuiſti pretium.

Debita. Contra tuam Maieſtatem, contra proximi charitatem, contra noſtram ſalutem commiſſa.

Noſtra. Ea enim contraximus corde, profudimus ore, expleuimus opere.

Sicut & nos dimittimus. Si nos non di-

mittimus illis, tu non dimittis nobis. Si dimittimus, filij tui per imitationem ſumus. Si condonamus, verbis tuis paremus.

Debitoribus noſtris. Qui leuiter, ignoranter, iuſtè offenderunt nos, mille gehennas promeritos.

Et ne nos inducas. Tollendo tuam gratiam, remouendo ſalutis media, tuam dulcem pręſentiam ſubtrahendo, occaſionem peccandi permittendo.

In tentationem. Carnis, mundi, diaboli.

Sed libera. Tu qui es liberator, Saluator, & Redemptor.

Nos. Mortis filios, peccati ſeruos, diaboli mancipia.

A malo. Pręterito, pręſenti, futuro: à malo ſcilicet culpæ & pœnæ.

Amen. Fiat, à te, per te, in te, vt fine vltimo.

EXERÇITIVM III.

De Filio ſeu ſecunda Perſona SS. Trinitatis.

ONSIDERA hoc loco maximè ea quæ pertinent ad FILIVM ſecundùm naturam diuinam. Primò, quòd Pater æternus ex perfectione & fœcunditate ſuę naturæ (quæ propter omnimodam infinitatem non poteſt vna ſola

persona conclu di, sed media origine constituit tres Personas, ab omni æternitate per Intellectum genuerit Filium sibi consubstantialem, & per omnia similem & æqualem: vnde est Deus de Deo, lumen de lumine, & Deus verus de Deo vero, vt in Symbolo Nicæno canitur. est æternus vt Pater: sicut enim lux eodem momento quo est, gignit splendorem; ita vt æterna lux, si quæ esset creata, coæternum sibi splendorem produceret; ita Pater, qui ex naturæ suæ excellentia & altitudine lux est æterna & inaccessibilis, Filium hunc vt candorem lucis & splendorem gloriæ suæ genuit. Simili modo est immensæ & æqualis cum Patre maiestatis & gloriæ, potentię, sapientiæ, & bonitatis, ac cuiusuis alterius virtutis & perfectionis: quia habet eādem cum Patre naturam ac essentiam, à qua Pater habet omnem suam maiestatem ac dignitatem, potentiam, sapientiam, bonitatem, ac omnem denique perfectionem: quare ei etiam debetur æqualis cum Patre honor ac reuerentia ratione dignitatis, & amor ratione bonitatis. Deinde quia eamdem cum Patre potentiam habet, eadem omnia quæ Pater facit extra se in creaturis, ipse etiam cum illo facit in creatione & gubernatione orbis terrarum: vnde omnia per ipsum facta dicuntur, omniaque dicitur portare verbo virtutis suæ. Imò quia eamdem habet cum Patre voluntatem, qua Pater spirat & producit Spiritum sanctum, ipse etiam simul cum Patre illum spirat, ac nobis dare & mittere dicitur. Considera in

Sap. 7. *Heb.* 1. *Ioan.* 1. *Heb.* 1.

his

his dignitatem FILII DEI, qui tanto melior Angelis est effectus, quanto differentius præ illis nomen hereditauit. Cui enim aliquando Angelorum dixit Deus: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Quis Angelorum dicitur Deus, cùm de hoc dicatur, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum? Attende quid illi debeas. *Heb. 1.* *Ioan. 1.*

Considera secundò, quòd quia FILIVS per Intellectum procedit in diuinis; ideò primò vocetur Filius: hinc enim habet quòd procedat per modum similis in eadem natura. nam sicut verbum mentis humanæ, dum quis seipsum contemplatur, est viua quædam repræsentatio sui: ita Pater cælestis seipsum contemplans, viuam sui repræsentationem & imaginem producit; quæ in Deo non est accidens, vt in nobis, sed substantia: nam in Deo accidens esse non potest, & infinita vis intelligendi ipsius faciliùs substantiam quàm noster intellectus accidens producere potest: & sic intellectio per Patrem producta est verus Filius eius. 2. vocatur Verbum, quia sicut vox significatiua seu rei alicuius repræsentatiua ore prolata est verbum oris, ita conceptio seu repræsentatio rei in Intellectu formata vocatur verbum mentis: & ita diuinus ille Apostolus & Euangelista, In principio, inquit, erat Verbum. 3. vocatur Imago Patris, quia est viua & expressa similitudo ipsius. *Ioan. 1.*

Considera tertiò, quòd sicut Patri in diuinis approprientur ea quæ sunt potentię, & Spi-

ritui ſancto ea quæ ſunt amoris & bonitatis, quia per voluntatem procedit; ita Filio appropriantur ea quæ ſunt intellectus & ſapientiæ: vnde vocatur Sapientia æterna & increata, & in ipſo dicuntur reconditi omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei. Ex his autem intelliges & conſiderabis titulos, quibus FILIVS vt ſecunda perſona SS. TRINITATIS deſcribitur & decoratur: vt ſunt

Filius Dei.
Filius Patris altiſſimi.
Verbum Patris.
Symbol. Nicen. Deus de Deo.
Lumen de lumine.
Deus verus de Deo vero.
Patri conſubſtantialis.
Sap. 7. Candor lucis æternæ.
Ibid. Speculum ſine macula & imago bonitatis diuinæ.
Heb. 1. Splendor gloriẹ & figura ſubſtantiæ Patris.
Col. 1. Imago Dei inuiſibilis.
Pſal. 109 Ante luciferum genitus.
Sapientia æterna.
Sapientia increata.
Spirator Spiritus ſancti.
Ioan. 15. Dator S. Spiritus.
Omnium opifex ſapientia: & per quem facta ſunt omnia.
Col. 1. Primogenitus omnis creaturæ.
Col. 1. Per quem, & in quo, creata ſunt & conſtant omnia.
Heb. 1. Portans omnia verbo virtutis ſuæ.

In quo, quod factum est, vita est. *Ioan. 1.*
Purgationem peccatorum faciens. *Heb. 1.*
Principatum tenens in omnibus. *Col. 1.*

Laudabis ergo in his & benedices ac confiteberis FILIO DEI, ſuper omni gloria, potentia ac perfectione ſua: & orabis eum, vt ipſe qui Filius Dei eſt naturalis, faciat te adoptiuum per gratiam; qui imago eſt Patris, reparet in te primogeniam imaginem & ſimilitudinem Dei, in qua conditus fuiſti: ipſe purget peccata tua, maximè quæ per errorem vel ignorantiam admiſeris; Spiritumque ſanctum mittat, cum chariſmatis & donis maximè Sapientiæ, Intellectus, Scientiæ, & Conſilij: ipſe te candore lucis illuminantis omnem hominem venientem in hunc mundum illuminet, ac in æternum ſuo ſplendore gloriæ beatum faciat. Amen.

EXERCITIVM IIII.

De SPIRITV SANCTO, tertia Persona SS. TRINITATIS.

RIMO considera, quis SPIRITVM SANCTVM in corda hominum miserit: nempe Pater æternus; tribus rationibus motus. 1. Ob infinitam suam charitatem & bonitatem eamdem, qua Filium suum misit, vt esset sanctificator noster, idq. ex gratia, non meritis nostris, qui tam indignè à nobis exceptus est. 2. Ob merita eiusdem Filij sui, qui passione & morte hoc donum meritus est, & discipulis suis promisit. 3. Ob summam miseriam nostram, quę Patrem misericordiarũ permouit, vt post Christum filium, etiam Spiritum sanctum, tamquam omnium malorum nostrorum remediũ efficacissimum, porrigeret. Sic Iustitia & Misericordia obuiauerunt sibi. Iustitia quidem ex parte Christi, qui missionem Spiritus sancti meritus est: Misericordia verò ex parte bonitatis diuinæ, nostram miseriam respicientis. *Psal.* 84.

Secundò considera, ob quem finem. Nimirum, vt quod Christus modo quodam visibili apud discipulos suos officium præstiterat protectoris, aduocati, & consolatoris, idem pręstaret Spiritus sanctus, ratione quadam inuisibili, iuxta illud Christi; Et alium Paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum. 2. Vt *Ioan.* 14.

succederet Christo in officio magistri, vt Dominus ait: Spiritus sanctus, quem Pater mittet in nomine meo, ille vos docebit omnia: quæ scilicet spectabunt ad vestram & aliorum salutem & perfectionem: idque non sicca quadam & ieiuna doctrina, sed impinguante, & deuotionem in cordibus excitante, iuxta illud: Vos vnctionem habetis ab eo, & nostis omnia.

Ioan. 14. *Ioan. 2.*

3. Vt in cordibus Apostolorum testimonium de Christo, quis scilicet, & vnde esset, præberet: quo permoti, & ipsi mundo publicè idem nuntiarent. Vnde fit, vt iusti hoc spiritu imbuti, scientes Christum esse Deum & hominem, Saluatorem & vnicum remedium animarum, ipsum magnifaciant, ex toto corde ament, & sic imitari studeant, vt per bona opera indies magis magisque cognoscatur, & honoretur, ac Pater eius cælestis glorificetur.

4. Vt reprehendat & mundi vitia corrigat, non solùm generatim, quod per Christum & Apostolos fecit; sed etiam vnumquemque in particulari monendo suorum peccatorum, exhortando ad vitæ correctionem, mentemque illustrando, vt inter vitia & virtutem, inter Christum quem imitetur, & diabolum quem declinet, clarè discernat.

Tertiò, considera excellentiam huius doni. Est enim omnium donorum primum, atque adeò ceterorũ omnium quasi fons perpetuus. Deo siquidem non satis fuit dare nobis gratiam, & charitatem, ceterasque virtutes supernaturales; sed etiam voluit causam horum om-

nium tribuere, quò ea in nobis conſeruet, augeat & perficiat: eo ferè modo quo ille faceret, qui non contentus ſitienti aquam prębere limpidam, ipſum quoque fontem, vnde illa perpetuò ſcaturiret, liberaliter donaret. Vnde Chriſtus aiebat: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu quem accepturi erāt credentes in eum. & alibi: Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. *Ioan.7.* *Ioan.4.*

Quartò, conſidera quibus hoc donum oblatum fuerit. Mirum quidem eſt, dono hoc, quo nihil præſtantius habuit Deus Pater, pauperes piſcatores & idiotas, abiectioriſque fortunæ homines ornatos fuiſſe: ſed multò magis mirandum eſt, omnes mundi nationes idololatras, & quàm maximè à Deo alienas, huius participes fuiſſe factas. Verè non eſt acceptor perſonarum Deus; ſed effundit ſpiritum ſuum ſupra omnem carnem, non iam carnaliter viuentem, ſed ſpiritu ſe mortificantem. *Rom. 8.* *Ioël.2.* *Rom.8.*

Quintò, conſidera, non ſine animæ præparatione hoc donum dari. Hæc autem præparatio quatuor continetur virtutibus. Prima eſt conſcientiæ puritas: purgandum enim accuratè ab omni inquinamento peccati vaſculum cordis, quò tam nobilis fiat capax liquoris. Secunda eſt cordis eiuſdem humilitas, qua teipſum exinanire ſtudeas, & à contrario, hoc eſt, inflante ſpiritu liberare. Tertia, fiducia in Deũ, non propriis, ſed Chriſti Domini meritis ac bonitate freta. Quarta, oratio feruens, qua Spiritus

ritus dona eidem Dei infinitæ liberalitati innixus postules. His præmissis, contemplare vitam primorum Christianorum, tribus primariis virtutum exercitiis fultam. Quarum prima erat perseuerantia in doctrina Apostolica, dum se occuparent in audiendis concionibus, & legendis libris sacris, quibus se in fide sana confirmabant, & contrariam doctrinam velut pestem fugiebant. 2. perseuerantia in communione fractionis panis, hoc est sacræ Eucharistiæ perceptione, qua spiritalis vitæ gratia conseruaretur & augeretur. 3. perseuerantia in orationibus. Exercebant se non in certa quapiam oratione, sed in omni precationum genere, nempe, obsecrationibus, postulationibus, gratiarum actionibus, laudibus, hymnis, psalmis, canticis spiritualibus, orantes in omni loco, purasque ad Deum manus cum magno affectu leuātes. Da operam, vt cum iisdem Christianorum primitiis sedulò audias verbum Dei, piè Confessionis & Eucharistiæ Sacramenta frequentes, & sine intermissione precationibus & diuinis laudibus insistas: vt his sanctis exercitiis præparatus, Spiritus sancti robur accipias.

1. *Tim.* 2.

Sextò considera, Spiritui sancto proprium esse electis suis vitæ Euangelicæ perfectionem inspirare, quam Christus commendauit, & primitiuæ Ecclesiæ fidelibus ita impressit, vt posteris præclarum reliquerint exemplum vitæ communis, quam summa cum animorum vnione & charitate coluerunt. Omnes enim

qui

qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia, eratque multitudinis credentium cor vnum & anima vna. Nec quiſquam eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, &c. Poſſeſſores agrorum & domorum, ea vendebant, eorumque pretia ad pedes Apoſtolorum adferebant, paupertatis Euangelicę ſpecimen prębentes, omniumque rerum dominio ſe abdicantes. Quare ſi perfectioris vitę æmulator es, &, Spiritu ſancto mouente, mundo mori exoptas; hæc primitiuæ Eccleſiæ imitare veſtigia, ad Religioſorum familiam propera, & paupertatem Euangelicam non oſcitanter ſequere. Neſcit enim tarda molimina Spiritus ſancti gratia; vt D. ait Ambroſius. Quòd ſi cõmunem Chriſtianorum vitam ducere malis, corde ſaltem omnibus renuntia; cùm omnibus dictum ſit: Qui non renuntiat omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

Act.4. *Ambr in c.1 Lucæ.* *Lucæ 14.*

Pater noſter. Aue Maria.

EXERCITIVM V.

De eadem Tertia Perſona.

PRIMÒ, pro beneficiis omnibus in te collatis gratias age: præcipuè hoc nomine, quòd te ad ſacri Baptiſmatis gratiam perduxerit, & ex Chriſtianis te naſci parentibus, ac ab iiſdem in fide Catholica educari voluerit: quodque à priſtino tuo viuendi genere ad frequentem Sacramentorum vſum traduxerit.

Secun-

Secundò, in vnione meritorum & ſanguinis Domini noſtri IESV Chriſti totum te illi offer, pręſertim verò voluntatē & cogitationes.

Tertiò, beneficia tibi tuiſque proximis neceſſaria pete: præcipuè vt volútatem tuam tanto charitatis igne inflammet, vt nulla eum tentationis vel tribulationis procella extinguat: vt tua voluntas, diuinę ipſius voluntati ſemper ſit conformis: tuas item cogitationes caſtas & puras efficiat, tibique bonitatem ac ſanctitatem, & ſeptem illa ſua dona largiri dignetur, quò anima tua ſuum templum effici mereatur: atque hæc omnia per IESV Chriſti pretioſum ſanguinem flagita. Vt verò erga Spiritum ſanctum magis afficiaris, & eumdem interno animę palato deguſtes; titulos, qui ipſi in Scripturis tribuuntur, pia mente percurre, & ad tuam vtilitatem eos trahe; vt dicere cum D. Gregorio poſſis: Tergam ſordes praui operis, vt Deo præparare valeam domum mentis. *Homil. 30.*

Hoc iacto pię voluntatis & inſuper fidei circa SPIRITVM SANCTVM fundamento, nempe ipſum à Patre Filioque procedere, & cum ijſdem ſimul adorari & conglorificari, perque Prophetas locutum eſſe; conſidera quomodo vocetur *Ioan. 15.*

2. Reg. 23 Spiritus Domini Dei Iſraël.

Sap. 7. Dominator hominum.

Replens orbem terrarum.

Sap. 1. Habens omnem virtutem.

1. Cor. 12. Omnia bona operans, & proſpiciens.

Sap. 7. Ornās cælos; ſtabilis & ſecurus permanēs.

Spiri-

Spiritus veritatis, omnia ſuggerens & diſtribuens. *Ioan.16.*

Spiritus ſapientiæ & intellectus. *Iſaiæ 11.*

Spiritus conſilij, fortitudinis, ſcientiæ, & pietatis.

Spiritus timoris Domini, & prudentiæ.

Spiritus quo inſpirante loquuti ſunt ſancti Dei homines. *2. Petri 1.*

Quæ ventura ſunt annuntians. *Ioan. 16.*

Donum & promiſſio Patris.

Spiritus arguens mundum. *Act.2.*

Spiritus in quo dæmonia eiiciuntur, & ex quo homines renaſcuntur. *Ioan.16.*

Per quem charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris. *Rom.5.*

Spiritus adoptionis filiorum Dei. *Ibid.4.*

Spiritus gratiæ & miſericordiæ. *Zach.12.*

Spiritus adiuuans infirmitatem noſtram, & reddens teſtimonium ſpiritui noſtro, quòd ſimus filij Dei. *Rom.8.*

Spiritus ſuauis, benignus, ſuper mel dulcior. *Sap.7.*

Pignus hereditatis noſtræ, ſpiritus deducens nos in terram rectam. *Eccl.11.*

Spiritus principalis, viuificans, & confortans. *Pſal.141.*

Spiritus ſalutis, iudicij. & gaudij,

Fidei, pacis, ardoris,

Humilitatis, charitatis, & caſtitatis,

Benignitatis, bonitatis, longanimitatis ac manſuetudinis,

Lenitatis, veritatis, vnitatis ac cõſolationis,

Com-

Compunctionis,& promissionis,
Renouationis ac sanctificationis.
Spiritus vitæ, patientiæ,continentiæ, modestiæ,ac denique
Spiritus omnium gratiarum.

Cùm ergo tanta eluceant Diuini erga te amoris argumenta, meritò ex imo pectore ad Spiritum sanctum clamabis,dicendo:

Vers. Emitte Spiritum tuum,& creabuntur.
Resp. Et renouabis faciem terræ.

ORATIO.

DEus qui corda fidelium sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere,& de eius semper consolatione gaudere. Per Dominum nostrum.

Alia ORATIO *ex Meditat. D. August cap. 9.*

OMnipotens Paraclite Spiritus clementissime, mœrentium consolator, cordis nostri penetralibus potenti virtute illabere, & tenebrosa pectoris nostri latibula coruſci luminis fulgore lætifica,tuiq. roris intima aspersione fecunda: saucia interioris hominis arcana amoris tui iaculo, & torpentis medullas iecoris flammis salutaribus succende. Pota nos torrente voluptatis tuæ, vt nihil iam mundanorum degustare lubeat, aut venenatæ dulcedinis. Veni benignissime dolentis animæ consolator,protegens in oportunitatibus, in tribulatione adiutor: veni mundator scelerum, curator vulnerum, fortitudo fragilium, humilium doctor, superborum destructor, orphanorum pius pater,viduarum dulcis iudex, spes

paupe-

pauperum, refocillator deficientium, nauigantium ſidus, naufragantium portus: veni omnium viuentium ſingulare decus, morientium vnica ſalus. Veni ſanctiſſime Spiritus, & miſerere noſtri.

Alia ex Scripturis diuerſis.

SPiritus ſancte Deus, ex Patre Filioque procedēs, animarum noſtrarum paraclite ſuauiſſime, numine tuo omnia fouens & viuificans: adiuua infirmitatem noſtram: nam quid oremus ſicut oportet, neſcimus; ideò tu poſtulare nos fac gemitibus inenarrabilibus. O pignus hereditatis noſtræ, deduc nos in terram rectam, & indue virtute ex alto, inducēs nos in omnem veritatem. Veni Auſter, perfla hortum tuũ, & fluant aromata eius; orna tuis cæleſtibus donis animas noſtras, à quibus obſtetricante manu tua educatur tortuoſus coluber. Tu corda noſtra poſſide, & mane nobiſcũ in ęternum.

Hymnus ad S. SPIRITVM.

VEni ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium.
Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.
Conſolator optime, dulcis hoſpes animę, dulce refrigerium.
In labore requies, in æſtu temperies, in fletu ſolatium.
O lux beatiſſima, reple cordis intima tuorum fidelium.
Sine tuo numine, nihil eſt in homine, nihil eſt innoxium.

Laua quod eſt ſordidum, riga quod eſt aridum; ſana quod eſt ſaucium.
Flecte quod eſt rigidum, foue quod eſt frigidum, rege quod eſt deuium.
Da tuis fidelibus, in te confidentibus, ſacrum ſeptenarium.
Da virtutis meritum, da ſalutis exitum, da perenne gaudium. AMEN.
Verſ. Repleti ſunt omnes Spiritu ſancto.
Reſp. Et cœperunt loqui.

ORATIO.

VRe igne ſancti Spiritus renes noſtros, & cor noſtrum, Domine: vt tibi caſto corpore ſeruiamus, & mundo corde placeamus.

MEntes noſtras, quæſumus Domine, Paraclitus, qui à te procedit, illuminet; & inducat in omnem, ſicut tuus promiſit Filius, veritatem.

DA, quæſumus, Eccleſiæ tuæ miſericors Deus: vt Spiritu ſancto congregata, hoſtili nullatenus incurſione turbetur.

Oratio ad PATREM.

PAter noſter cęleſtis, da nobis Spiritũ tuum bonum & ſuauem, qui deducat nos in terram rectam: aufer à nobis cor lapideum, & da cor carneum; & fac vt in præceptis tuis ambulemus, & iudicia tua cuſtodiamus, ac operemur. Trahe nos ad Filium tuum, quem miſiſti Ieſum Chriſtum, pro nobis crucifixum Dominum noſtrum. O Domine meſſis, mitte operarios in meſſem tuam, & concede propitius,

vt in tuo diuino ſeruitio incipiamus, & perſeueremus vſque in finem. In nomine eiuſdem dilectiſſimi Filij tui Domini noſtri Ieſu Christi.

Oratio ad PATREM *&* FILIVM *&* SPIRITVM SANCTVM.

PAter cæleſtis, qui creaſti me cùm non eſſem, qui per Filium tuum redemiſti me cùm perditus eſſem, qui regis & gubernas me ab infantia mea, & ad vltimum beatitudinis æternæ finem tam multis auxilijs, tanta cum beneficentia deducis; quam ego charitatem huic charitati tuæ rependam? Tribue ipſe mihi tu Pater piiſſime eam; quam ego poſſem tibi dignè retribuere: Dirige, precor, cor meum in dilectione tui. Da mihi charitatem rectam, vt amem in te quod debeo; congaudeam ex præcordijs meis tibi, de interno bono infinitæ tuæ perfectionis eſſentialis; de Maieſtate, de ſapientia, de bonitate, de beatitudine tua ſuperfeliciſſima; æterna; independenti, prima, & à qua eſſe, & perfectio omnium creaturarum procedit; conſeruatur & conſummatur. Congaudeam de æterno bono, & gloria nominis tui. Concupiſcat anima mea inceſſanter in ſe, & in omnibus rebus, augeri hunc ipſum honorem tuum, & beneplacitum. Occupa Deus totum cor meum, quod tam multis modis totum tuum eſt; vt te ſolum diligam, cetera autem propter te. Tribue Deus meus, vt in omnibus beneplacitum tuum intendam & quæram, nec quidquam niſi propter ipſum amem;

& non ſolùm ſtatum vitæ meæ, ſed ſingulos etiam actus, ad ipſum dirigam.

Amem & te Domine Ieſu Chriſte, qua intentione debeo, non tantùm propter me, quia protector meus, ſalus mea, iuſtitia, ſapientia, virtus, beatitudo, & bonum omne meum tu es: ſed potiùs diligam te propter te, quia benefactor es, quia prior dilexiſti me, quia ſummè bonus, & ſummè amari dignus es.

Amem & te Spiritus alme, quomodo debeo. Auge in me lumen diſcretionis, ad inueniendam & implendam voluntatem tuam, vt te ſecundùm te diligam, & non aliter quàm vt tibi placet: ne proprium quidem bonum vitæ aut patriæ velim, vt vnus tecum ſpiritus fiam, vt in te totus per omnimodam voluntatis conformationem transformer, à me prorſus egrediẽs, & in te toto corde tranſiens, qui es ſumma & perfecta bonitas, & ſolus amabilis in ſempiterna ſæcula ſæculorum. Amen.

Alia ORATIO *ad inflammandum animum in* DEVM.

OMnipotens ſempiterne Deus, conditor cæli & terræ, vniuerſorum Domine & conſeruator, moderatorque infallibilis, quem nulla latet cogitatio: qui me ad imaginem & ſimilitudinem tuam creaſti, & in præſens tempus in eſſe tam nobili conſeruaſti, per vnigenitum Filium tuũ laborioſiſſimè ex mera charitate liberaſti, ad nominis tui benedicti agnitionem, & ad ſanctam Religionem Chriſtianam peruenire feciſti: à multis animæ & cor-

poris malis,ab innumeris peccatis, & peccatorum voraginibus, à damnatione perpetua sæpissimè liberasti: ad æternam denique beatitudinem elegisti, prout me confidere de tua misericordia iubes. Pro his & innumeris aliis bonis,quæ operatus es in me, & in omni creatura,tibi sit honor & gloria, & gratiarum actio, cordiale seruitium, castus timor, & sincera dilectio in omnia sæcula.

Optime Domine, fac me tandem esse gratum; & pessimæ ingratitudini,& peccatis meis infinitis,tibi (non mihi) perfectè cognitis,clementer ignosce. Vince malitiam meam tua clementia. Dona mihi humilem & discretam erratorum cognitionem, veram pœnitentiam & emendationem. Fac in posterum te non ampliùs offendam, sed amicitiam tuam perquam dulcissimam, & gratiam tuam pretiosissimam, affectuosissimè diligam, & requiram cum perseuerantia, per tuam infinitam dignationem & misericordiam. Corpus & animam meam ad seruiendum tibi corrobora. Fac me debitè,sobriè, ac tantummodò pro nominis tui gloria, creaturis tuis vti.

Piissime Iesu, tibi & sancto Spiritui gratiarum actiones refero æqualiter, sicut æterno Patri. Dulcissime Iesu, æterna Patris sapientia, doce me sapientiam, vt tu solus mihi sapias, & alia omnia desipiant, prudentiam, recta consilia,discretionem. Fac me strenuum,adiuua me contra pusillanimitatem, errores, phantasias, scrupulositates: aperi mihi intellectum, quò

ſacra Scriptura non curioſitatem paſcam, ſed veram ſapientiam & charitatem tuam hauriam. Fac me intelligere beneplacitum tuum, & cum gaudio adimplere. Fac me reuerenter ſtare in oculis tuis ſicut oportet. Libera me à cura & ſollicitudine ſuperflua terrenorum, vt valeam tibi magis placere, & ad te ſecuriùs & citiùs peruenire. Conforma me tibi in moribus; dona modeſtiam, humilitatem, obedientiam, patientiam, ſobrietatem, caſtitatem, & quæcumque ſunt ad ſtatum meum neceſſaria.

Benigniſſime Domine Spiritus ſancte, viuifica me, vt odio habeam quæ odiſti, & diligam quæ diligis. Proficiam in virtutibus. Confirma me in ſancta fide Catholica Romana; in certa ſpe, vt innitar ſuper te, fac me benè ſentire de te. Da ſemper te colere pura mente & ſecura conſcientia, te caſtè reuereri & diligere, ardenti affectu ad te anhelare; à te numquam ſeparari. Occide omnes carnales & ſæculares affectiones in me. Fac me filium gratiæ & gloriæ tuæ, pro tua liberalitate, & maxima dignatione.

Te Domine Deus, Trinum in perſonis confiteor, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, & vnum in eſſentia. Et tibi Domino Deo meo, ex cuius bonitate & in cuius poteſtate omnia ſubſiſtunt, quem nihil latet, qui præſens es, & cor meum nunc & ſemper intueris, me totum commendo; & te, ſecundùm quod in te ipſo es, ſimpliciter veneror & adoro, optabili beneplacito tuo me totum ſubiiciens.

Hymnus ad DEVM.

ALpha & Ω magne Deus,
Heli Heli Deus meus:
Cuius virtus totum poſſe,
Cuius ſenſus totum noſſe,
Cuius eſſe ſummum bonum;
Cuius opus, quidquid bonum;
Super, ſubter, extrà, intrà.
Intrà numquam coarctaris,
Extrà numquam dilataris,
Subter nullo fatigaris,
Super nullo ſuſtentaris.
Mundum mouens, non moueris:
Locum tenens, non teneris:
Tempus mutans, non mutaris:
Vaga firmans, non vagaris.
Vis externa, vel neceſſe,
Non alternat tuum eſſe.
Heri noſtrum, cras & pridem,
Semper tibi nunc & idem:
Tuum, Deus, hodiernum
Indiuiſum, ſempiternum:
In hoc totum præuidiſti,
Totum ſimul perfeciſti.
Ad exemplar ſummæ mentis
Formam præſtas elementis.

Hymnus ad SS. TRINITATEM.

O Nullis hominum peruia ſenſibus,
Naturæ penitus ſola capax tuæ,
Cuius condita ſunt omnia numine,
Æterna & monas & trias.
Nato æquæue Pater, Nateque par Patri,

Et manans ab vtroque inclyte Spiritus,
Circumfuſa tuo nubila lumine
Noſtro diſcute pectore.
Da mens per ſpeculum cernere te queat
Noſtra, & poſthabitis te petat omnibus,
E iuſſiſque tuis pendeat,& tibi
Soli dedita ſeruiat.
Tu clemens miſeris da veniam Pater,
Tu Fili miſeris ſterne viam ad Patrem,
Tu ſanctum miſeris Pneuma vagantibus
Præfer conſpicuam facem.
Simplex ætherei numinis Vnitas
Quæ diſtincta manet,veraque Trinitas,
Æternis vigeat ſemper honoribus,
Et terra ſimul,& polo. AMEN.

Verſ. Domini eſt terra, & plenitudo eius.
Reſp. Orbis terrarum, & vniuerſi qui habitant in eo.

ORATIO

DEus in te ſperantium fortitudo, adeſto propitius inuocationibus noſtris:& quia ſine te nihil poteſt mortalis infirmitas, præſta auxilium gratiæ tuæ, vt in exequendis mandatis tuis,& voluntate tibi & actione placeamus.

DEus virtutum, cuius eſt totum quod eſt optimum,inſere pectoribus noſtris amorem tui nominis,& præſta in nobis Religionis augmentum: vt quæ ſunt bona nutrias,ac pietatis ſtudio, quæ ſunt nutrita cuſtodias. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

CO-

COROLLA SIVE ROSARIVM SANCTISSIMAE TRINITATIS.

DVM *graue adeò & periculoſum contra Turcas bellum annis ſuperioribus gereretur, meritiſſimò Corolla iſta ſæpiùs recitabatur*, & Antiturcica *nominabatur. Cùm enim, vt alibi dixit Tertullianus, Diabolus Dei Opt. Max. ſimia ſit, pia Chriſtianorum veterum Roſaria & Corollas imitari, vel deprauare potiùs, Turcæ ipſi iam olim cœperunt. Sua tam frequenti Dei vnius profeſſione nos, quaſi (quod abſit) in SS. Trinitate Deos tres veneraremur, impietatis damnare ſtudent; eamq. ad rem Coronam quamdam, quam* Teſpe *vocant, excogitarunt: cuius tres partes ſint, & partis cuiuſlibet Decades tres, treſque inſuper globuli, ceu quæ hiſce ſignificãtur precatiunculæ, ita vt omnium ſumma ſit, 99. In prima parte ter & tricies dicunt*, Subhan Allah: *in ſecunda toties*, Ell hemdu n'illah: *in tertia totidem vicibus*, Allah hecuer. *Et quidem ſuis in Meſchitis, præeunte illo quem* Imam *nominant, quotidie quinquies iſta commemorant: quidam domi multò etiam ſæpiùs. Contra hominum igitur iſtorum impias blaſphemaſque vociferationes*, Deum vnum & Trinum *quàm ſæpiſſimè religioſiſſimeque profiteatur, laudet ac benedicat, verus piuſque Chriſtianus.*

Poteſt pro cuiuſque arbitrio & deuotione ſæpiùs aut rariùs Doxologia hæc vſurpari, & qui-

dem vel continenter Decades aliquot recitando, vel interruptè vnam tantùm Decadem vel alteram, vel Decadis vnius vnam vel alteram Doxologiam; breuißimarum, & quasi iaculatarum, vt S. Augustinus Epistola 121. cap. 10. nominat, orationum instar. Corollam tamen orare si volumus, intelligendum, fieri hoc posse dupliciter; primò propriè scilicet orando, secundò quasi metaphoricè.

PRIOR MODVS.

I*N modo isto priore duo seruanda. Vnum pertinet ad modum simpliciter & piè Corollam istam orandi, & quatuor hisce regulis continetur.*

1. *Efformanda statim initio sancta crux, & dicendum:* In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen. *Et hoc materiata crucicula indicatur.*

2. *Dicendum Sacræ Litaniæ initium.*	1. Pater de cælis Deus 2. Fili Redemptor mundi Deus 3. Spiritus sancte Deus 4. Sancta Trinitas vnus Deus	Miserere nobis.

3. *Dicenda oratio Dominica cum Angelica salutatione, quoties ad consequentium globulorum maiorem aliquem ventum fuerit.*

4. *Ad omnes verò globulos minores dicendum:* Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

Alterum spectat ad modum maiore cum fructu & affectu eamdem recitandi:

&

& his sex veluti capitibus explicatur.
1. *Quid*
2. *Qua de caussa*
3. *A quo*
4. *Cum quo*
5. *Quibus verbis*
6. *Quibus circumstantiis*

Tẽp. lo. &c.

1. *Doxologia ista (præter generalia plurima quæ concurrunt) tria potissimum agere possumus. 1. Deum laudare, omnesque SS. Trinitatis personas. 2. iisdem gratias agere. 3. ab iis aliquid petere.* Cogita igitur primùm, antequam Corollam incipias, *quid horum velis: an omnia simul, an duo; an, quod sæpè vtilius, vnum tantùm. Si tamen omnia velis, potes vel simul, vel in vna Decade hoc, in alia aliud.*

2. *Propone tibi causam vel communem vel singularem, ob quam Deum sic laudare velis: vel si plures vis, potes eodem modo illas simul intueri, vel in diuersis Decadibus. V. G. Volo gratias agere, aut Deum laudare ob Iesu Christi sacrosanctam natiuitatem, passionem, resurrectionem, ascẽsionem, descensum Spiritus sancti, ob conuersionem meam, vel huius aut illius, ob beneficium aliquod diuinitus priuatim aut publicè acceptũ, &c. Similiter expende quid petere velis, an virtutem aliquam & gratiam, an liberationem à tentatione aliqua, an in studijs tuis opem & auxilium diuinum. In omnibus enim petis, vt sit Deo gloria.*

3. *Pone tibi ante mentis oculos* SS. TRINITATEM *è summo diuinitatis suæ throno te aspectantem, attendentem ad laudationes tuas. Vel*

vnam

vnam ſaltem perſonam Diuinam tibi obiice: V.G. FILIVM *incarnatum, paſſum, crucifixum;* SPIRITVM SANCTVM *deſcendentem ſuper Apoſtolos, &c.*

4. *Putate iam verſari cum ſanctis Angelis, vel eos tecum iam Deum glorificare: adeſſe tecum eadem ſumma humilitate Beatiſſimam illam Domini ancillam, Dei matrem, cælorum Reginam glorioſiſſimam, cuius ſalutationem recitas: adeſſe ſanctos omnes Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, Virgines, alioſque Beatos omnes; ſed maximè eos quos patronos habes, aut quorum feſtus dies aut memoria agitur: imò & inferiores creaturas, Solem, Lunam, ventos, tempeſtates, arbores, flores. hæc enim etiam Deum benedicunt, & quantum in ſe eſt, laudant.*

5. *Potes etiam, cùm lubebit, maximo cum fructu ſingula Doxologiæ huius verba expendere, & quaſi ruminare. V. G.* Gloria, non mihi, viliſſimo peccatori, ſed Patri Creatori omnium, & Filio Redemptori meo, pro me nato, & crucifixo, Spiritui ſancto viuificanti, in me effuſo. Nunc, in hac vita, hoc anno, hac hora, hoc momento, in hoc negotio, lectione. Et ſemper: poſt hanc vitam, annum, diem, horam, non tantùm te iam laudem, ſed ſemper. Et in ſæcula ſæculorum, Amen: ita fiat. *Vide D. Auguſtinum in Pſalm.* 144.

6. *Adiuuabit etiam multùm conſideratio. Primò, temporis; V. G. Feſti SS. Trinitatis, Natiuitatis, Circumciſionis. Secundò, loci; verbi gra-*

tia, in templo, ſchola, muſæo, campo. Tertiò, circumſtantiarum aliarum; verbi cauſa, geſtus, quo ad pietatis ſenſum afficeris, vt eſt genuum flexio, &c.

POSTERIOR MODVS.

Est is, vt dictum eſt, Metaphoricus: ea ſcilicet ratione, qua Patrum nonnulli dixerunt, eum ſemper orare, qui ſemper benè agit. Lucæ 18. *&* 21. 1. *Theſſ.* 5. *Eccleſ.* 18. *Auguſt. Epiſt.* 121. *cap.* 9. *Baſilius in Iulittam.*

Si ergo tuæ omnes actiones, totaque vita tua ſemper ad Dei Opt. Max. gloriam referatur, Doxologia optima fuerit. Sic enim gloriam reddes Deo, glorificabis & portabis Deum in corpore tuo: ſic cantabis in viis Domini, quia magna eſt gloria Domini.

CAPVT

3

CAPVT SECVNDVM DE VERBO INCARNATO IESV CHRISTO SERVATORE NOSTRO.

Exercitium de IESV CHRISTO Domino noſtro; *in tres partes diuiſum.*

PRIMA PARS.

ONSIDERA primò, ſic Deum dilexiſſe mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret: qui vſque eò noſtri gratia ſe exinaniuit, & humiliauit, vt carnem humanamque naturam aſſumpſerit, mortemque infamem pati non ſit dedignatus; quin etiam nos alioquin ſeruos ſuos, nomine ſuo ceu nobiliſſimo quodam honoris titulo inſigniri, Chriſtianoſque vocari voluerit. Quàm iuſtum ergo eſt, vt cæleſtem illam Dei Patris vocem, quæ, dum dulciſſimus Ieſus baptizaretur in Iordane, & in monte excelſo transfiguraretur, de cælis audita eſt, Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipſum audite, &c. omni

Ioan. 16.

Matth. 3.

attentione excipiamus;& prompto ſpiritus obſequio,quæ nobis loquetur, quàm exactiſſimè complere ſtudeamus. Cùm enim infinita bonitate & perfectione ſit præditus,parem honorem ſeu cultum poſtulat,id eſt, nullis terminis limitatum; cupitque vt totis viribus ad perfectionem tẽdamus, adnitendo ex Dei amore, vt mundos nos & immaculatos ab omni flagitiorum impuritate conſeruemus, ac denique illi morẽ geramus, ſana ſemper conſilia ſuggerẽti.

Secundò, conſidera quæ ſint illæ voces ac ſermones, quos vt audiamus ipſemet Christus
Mat.11. pro ſua infinita ſapientia hortatur,dicẽs: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Diſcite à me quia mitis
Mat.16. ſum, & humilis corde, &c. Qui vult venire poſt me,abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam,& ſequatur me. Quibus verbis non exigitur à nobis vulgaris probitas, ſed totius probitatis & ſanctimoniæ perfectio; vt ipſe Chri-
Matth.5. ſtus Dominus ait: Eſtote ergo vos perfecti,ſicut Pater veſter cæleſtis perfectus eſt. Et Diſcipu-
Ephеſ.5. lus eius D. Paulus: Imitatores Dei eſtote ſicut
Apoc.22. filij chariſſimi. Et S. Ioannes: Qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc. Quare meritò ad hæc al-
Marci 12 ludẽs Dominus ait: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima tua, ex tota mente tua,& ex tota virtute,vel viribus tuis.

Tertiò, diſce & labora, vt hoc præceptum pro humanę fragilitatis modulo ex ipſa ratione præcepti adimplere valeas: hæc autem præcedẽtibus verbis exprimitur,cùm dicitur; Quia

Domi-

Dominus Deus noſter Deus vnus eſt. Si, quod abſit, plures eſſent dij, fortè non iniuria homo diceret ſe implendo huic præcepto parem non eſſe; cùm neceſſe foret, pro diuerſitate deorum, in diuerſas cor partes diuidi: at vnus cùm ſit, toto eum corde diligere haud erit difficile. Architectus quiſpiam vel artifex exemplo ſit, qui nil æquè habet in votis, quàm vt deſideratum operis cernat finem; hic nocte dieque ei verſatur ob oculos, memoriam agitat, ſicque impellit, vt nunc operarios viſat, operas promoueat, de ijs perpetuò & cogitet & ſomniet. Sic qui Deum ex Legis præſcripto diligere cupit, ipſum etiam aliud agendo conatur menti ſuæ obijcere, vt vbi theſaurus eius eſt, ibi & corde verſetur; ſollicitus quomodo illi ſeruiat, quo pacto cum illo maneat, atque familiariter agat. Amor quippe Dei ſanctus poſtulat totam animam, non partem eius, vt ipſam integrè poſſideat ac replere valeat. Contrà fallax mundus, ita cor noſtrum diuidi cupit, vt alteram eius partem ſibi, alteram Deo attribuamus. Saluator autem mundi Ieſus, vt hanc contrarietatem exprimeret, diſceſſurus ad Patrem, voluit diſcipulos in ſui amore eſſe perfectos; oſtendens ſibi ab illis quantumuis amicis ſuis, mundo mortuis, fonti vitæ coniunctiſſimis, recedendum fuiſſe, quòd exiſtimaret illum amorem, quo in Magiſtrum ferebantur, non omnino purum, ſed præſentiæ corporalis affectui, ex dulciſſima illa Chriſti humanitate profecto, nimis permixtum fuiſſe, vt proinde pur- *Deut.6.*

gari debuerit magisque spiritalis reddi; quò Spiritum sanctum, eius iam velut hospitium facti, mererentur accipere. Cuius hospitij, Christus vt homo, designator esse voluit. Vt ergo metatores, dum magno cuipiam Principi locum parant, non patiuntur vt alij idem tectum subeant, sed ab omni hospite liberum volunt: ita ipse corda discipulorum non solùm à mundano amore, sed ab eo insuper gustu, quem ex hoc dulcissimo suo conuictu sentiebant, libera esse voluit; quò maiore candore & integritate illi seruirent, vtpote ab omni iam externo ac imperfecto amore, nec non passionibus propriis, absoluti. Sic doctus erat Abraham, iussus de terra sua & de cognatione suâ egredi, quò illi se Deus perfectiùs communicaret. Vnde & apud Oseam ait: Ducam illam (loquens de anima) in solitudinem, & loquar ad cor eius. Ad hunc solidiorem amorem trahit nos amor ille ardens Filij Dei in cruce pendentis; ex cuius pectore tot amoris processere flammæ, quot erant toto corpore plagæ. Ipse generosam imitatus auem, (quæ altissimis volitando penetratis nubibus prædam iam lassa aucupi defert, solisq; eius visceribus tamquam laboris præmio pascitur) de summo cælo in viscera matris suę descendens, ex ventre in terram, ex terra in desertum, ex deserto in arborem crucis, ex cruce in limbum, ex limbo rursum ad terram; ac inde tandem ad cælum, velut quibusdam gyris, volatu mirifico conscendens, solas animas nostras à Deo separatas ac

Gen. 12.

Oseæ 2.

perdi-

perditas,& quæ in ipſis interiora ſunt, in compenſationem tam ſanguinolentæ venationis poſtulat: vt proinde meritò cum Dauide anima quæque dicat: Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, &c. &; Cor meum & caro mea exultauerunt in Deo ſalutari meo. *Pſal. 102* *Pſal. 83.*

Quartò conſidera has voces præcepti: EX TOTA VIRTVTE TVA. Quaſi dicat; Omnes vires animæ tuæ ita ſeruiant Domino, vt nullæ ſeruiant mundo, carni, aut diabolo. Non ſic deſideres cæleſtia, vt ſimul ames & terrea: Non ſic Deo velis placere, vt nolis mũdo diſplicere; contra illud Apoſtoli: Adulteri, neſcitis quia amicitia huius mundi inimica eſt Deo? qui ferre nequit vt ſpiritus cum vanitate miſceatur: cùm hæc virtutis ſiue interiorum virium diuiſio, non minùs animæ mortem afferat, quàm corpori viuo in partes diuiſio. Quare totum ſtudium tuum ſit, dare te Deo, illi ſoli ſedem cordis tui nitidam; & ab omni inordinato amore præbere vacuam: Minùs enim eum amat, qui cum ipſo aliquid aliud amat, quod non propter ipſum amat, iuxta D. Auguſtini dictum. Sed nec temetipſum aliter ames, quàm quòd creatura eius es: Amor ſiquidem naturalis, quo ſingula ſeipſa amant, ac ſubſiſtere & conſeruare conantur, hac ratione in ſanctum Dei amorem commutabitur; imò & natura tua, cæleſti adiuta gratia, nihil aliud amare volet, ſiue in cęlo, ſiue in terra, quàm ſolum Chriſtum, vnicum bonum, ac centrum *Iac. 4.* *Aug. cap. 19. Solil.*

animæ tuæ. Sic erit cor tuum vacuum & aptum, vt erant vasa illa ab Elisæo viduę pręscripta, vt præstantissimum diuinæ gratiæ oleum percipiat, ac abundet; quò & omnibus viribus animæ, à fæce mundi liberis, Christum colat, & plurimùm diligat.

4. Reg. 4.

His ergo Christi vocibus benè ruminatis, te totum ipsius impende obsequijs: & siue manduces, siue bibas, siue aliud aliquid agas, omnia ad gloriam eius operare; illum inuoca; illum amplectere; ab illius latere numquam recede. In ipso solo voluptatem quære, & nomen eius sanctissimum in ore & opere perpetuò gesta. Quod vt cum gustu præstes, attentè considera, quæ Scriptura sacra & sancti Patres de hoc nomine testimonia adferunt, vt sequenti consideratione videre licebit.

2. Cor. 11

Pater noster. Aue Maria.

SECVNDA PARS.

De varijs titulis ac nominibus, quibus FILIVS DEI *in Scripturis appellatur.*

COnsidera primò, quomodo FILIVS DEI in Scripturis sacris vocetur

Isaiæ 9. Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. quibus nominibus (ait Bernardus Serm. 2. de Circumcisione) voluit exprimere hoc quod continebatur isto nomine IESV.

Isaiæ 9. Agnus Dominator terræ.

1. Tim. 6. Beatus, & solus potens.

Clauis

Clauis domus Dauid. In hoc titulo considerabis rationes aliquot. cur vocetur CLAVIS. 1. Quia ipse claudit, & nemo aperit; aperit, & nemo claudit. Aperit infernum damnatis, & claudit ingressis. aperit purgatorium purgandis & purgatis. aperit cælum dignis, claudit indignis. aperit Ecclesiam bonis fidelibus, claudit infidelibus. 2. Quia per hanc clauem Petrus, eiusque Successores aperiunt cælum, soluunt & ligant vincula. 3. Quia est Princeps Ecclesiæ, Rex regum, &c. auctoritatem dans Prælatis Ecclesiæ in subditos: ad Principes enim claues spectant. 4. Quia aperiet cordium cogitationes, ac secreta mentium: quæ in cuiusque morte erunt manifesta, maximè autem in die iudicij. *Isaiæ 22.*

Caput corporis Ecclesiæ. *Col. 1.*

Dominus dominantium. *1. Tim. 6.*

Dominus & magister. *Ioan. 13.*

Deus noster & Saluator. *Iob 19.*

Deus fortis. *Isaiæ 9.*

Deus omnipotens. *Apoc. 1.*

Dux noster. *Dan. 9.*

Expectatio Israël. *Ierem. 14.*

Electus ex millibus. *Cant. 5.*

Filius Altissimi & Mariæ Virginis. *Lucæ 1.*

Filius Dauid. *& 2.*

Filius Dei viui. *Mat. 16.*

Flos campi. vtpote pulchritudine placens, odore alliciens, fructum bonorum operum promittens. absque humana opera natus, vt flores hortorum. *Cant. 2.*

Isa.25.	Fortitudo pauperum.
Isa.5.	Gloria Domini.
Mat.11.	Humilis corde.
Isa.28.	Lapis probatus, pretiosus, & angularis.
Luc.23.	Lignum viride.
Cant.2.	Lilium conuallium. quia inter humiles humilitate gratissimus. Corona humilium, ait D. Bernardus, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratũ corpori claritatis suæ.
Isa.49.	Lux gentium.
1.Tim.6.	Lucem habitans inaccessibilem.
1.Tim.2.	Mediator Dei & hominum.
Ioan.19.	Nazarenus.
Gen.27.	Odor agri pleni.
Cant.1.	Oleum effusum. & meritò: vt enim oleum supernatat ceteris liquoribus, sic Misericordia & nomen Misericordiæ omnibus nominibus, iuxta illud: Misericordia Domini super omnia opera eius. Sponsa fragrat vnguentis optimis, non suis viribus, sed Sponsi gratia, qui in eam seipsum & sanguinem ac merita sua misericorditer effudit. Totus effusus est in passione, vt quisq. hoc oleum colligat: quod fouet ignem, nutrit carnem, mitigat dolorem. Est lux, cibus, medicina: lucet prædicatum, pascit cogitatum, lenit & vngit recogitatum.
Ioan.12.	Pastor bonus ouium.
Coloss.1.	Primogenitus ex mortuis.
	Primatum tenens in omnibus.
1.Tim.6.	Rex regum.
Psal.23.	Rex gentium.
Zach.9.	Rex mansuetus.

Rex Iudæorum. *Ioan. 19.*
Redemptor viuens & ſanctus. *Iob 19.*
Sacerdos in ęternum ſecundùm ordinem Melchiſedech. *Pſal. 105.*
Salus gentium. *Iſaiæ 49.*
Saluator in tempore tribulationis. *Ierem. 14.*
Specioſus forma præ filijs hominum. *Pſal. 44.*
Specioſior Sole. *Sap. 7.*
Splendor gloriæ. *Heb. 1.*
Suauis, & mitis, & multæ miſericordiæ. *Pſal. 85.*
Sol oriens ex alto. *Mal. 4.*
Turris fortitudinis; ad ſuperandos inimicos noſtros. Hoc nomine munitus Dauid contra gigantem carnis turrim decertauit, & victor euaſit; ait enim: Tu venis ad me in clypeo & haſta, ego verò in nomine Dei Iſraël. Quod nomen vt olim S. Ignatius Martyr in corde ſcriptum geſtans, feras crudeliſſimas fortiter ſuperauit; ita & ſecundus Ignatius Loyola Societatis nuper fundator, penetraturus ſua Religione mundum vniuerſum, eam hac turri fortiſſima nominis Ieſu muniuit, vocans eam SOCIETATEM IESV: quò illud ita ſibi inſculpat, vt numquam deleatur; & ad illud in omni prælio, ceu propugnaculum munitiſſimum, ſemper confugiat. *Prou. 18.*
Via, veritas, & vita. *Ioan. 14.*
Vitis vera. *Ioan. 15.*

His titulis benè ruminatis, & per Spiritum ſanctum, ſine quo nomen hoc debitè pronunciare nequimus, pro affectu depromptis, ſequentem orationem ſubiunges.

ORATIO.

ABsorbeat, quæso Domine, mẽtem meam, ab omnibus quæ sub cælo sunt, ignita & melliflua vis amoris tui: vt amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei mori dignatus es. Amen.

TERTIA PARS.

De nomine IESV *proprio secundæ Personæ.*

PRimò considera admirabilem nominis IESV dignitatem ac energiam; atque illud singulari attentione, cordisque affectu, volue ac reuolue, quandoquidem cetera omnia nomina, quibus ipse colitur, longè antecellat. Hoc est nomen, de quo Isaias: Propter hoc sciet populus meus nomen meum in illa die: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum. Quasi dicat: Cùm humanam naturam assumpsero, tali appellabor nomine, quod populus meus agnoscet; illud enim quo ab æterno vocor, & meam diuinam naturã plenissimè manifestat, mihi soli notũ est, alijs verò omnibus ineffabile. non autem tale nomen IESV: quod ipsemet Deus Pater se manifestaturum promiserat. Manifestauit autem, quãdo ab Angelo dictum est Mariæ, Et vocabis nomen eius IESVM. dignum planè nomen, cui omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum. Hanc verò genuflexionem siue recognitionem, per Prophetam suum prædictam, & iuramento

Isaiæ 52. *Zach. 9.* *Phil. 2.*

firma-

firmatam, cõsidera Deum ne quidem in mundi huius exordio ab iis quos creauerat perfectam obtinuiſſe, quantumuis optimè de omnibus meritum, ac deſiderantem nominibus maieſtate plenis & ad reuerentiam excitantibus appellari; vt patet in Angelis vixdum creatis, Luciferum ſectantibus, quò in monte teſtamenti ſederent, & ſolium ſuum ſuper aſtra Dei exaltarent, vt eſſent ſimiles Altiſſimo. Protoplaſtæ verò, ad imaginem Dei facti, non eum laudauerunt, aut flectendo genua gratias egerunt: at ingrato ſilentio (vt benè notauit Rupertus) tanta beneficia, vt & alia omnia quæ poſtmodum (in paradiſum tranſlati) acceperunt, turpiter diſſimularunt. Poſteri quoque infidelium parentum exempla ſecuti, idolis flexêre genua; mutantes gloriam incorruptibilis Dei, in imaginem corruptibilis hominis, volucrum & ſerpentum. Quodque magis ſtupendum, populus quem peculiariter ſibi elegerat, & ſua lege inſtruxerat, refractarius fuit; & ſimulachris falſis, non minori infamia quàm gentes, litauit. Vbi verò tandem ſemetipſum exinaniuit Deus, formam accipiens ſerui, ac IESV nomine appellatus eſt, ad flectendum ſibi genu omnem creaturam concitauit; & meritò dicat fidelis quiſque: Multa Domine feciſti pro nobis, & non genufleximus: feciſti nos, & feciſti mundum propter nos; dominos orbis nos conſtituiſti, & non flectentes genu te adorauimus. at poſtquam te vidimus pro nobis humilia-

Iſaiæ 14.

Lib.2.c.39.in Geneſ.

Rom.1.

tum, plagatum, crucifixum, ſtare non potuimus; ſed tanto pondere amoris victi, in terram proſtrati, adorauimus te: non obſtantibus quibuſcumque tempeſtatibus, quæ non tam ob Dei quàm ob IESV nomen in Eccleſia ſancta iuxta Simeonis vaticinium obortæ ſunt. Hoc nomen IESV adeò potens fuit, vt vicerit omne mundi numen, ac inſtar virgæ Aaronis (quę in colubrum conuerſa eſt) maleficorum ſerpentes, falſaque idola, ita deuorauit, vt verè nunc dicere poſſimus: Exaltatum eſt nomen eius ſolius. Hoc igitur nomen tu genu flexo adorabis, hoc ſolum exaltabis. Huius inuocatione omnes diaboli, mundi, ac carnis tentationes ſuperare ſtudebis.

Exod. 7.

Pſal. 148.

Secundò conſidera, quomodo Diuinitas ipſa, antequam nomen hoc mundo innotuiſſet, in mille quaſi partes diuiſa atque diſſecta fuiſſe videatur: cùm plerique toti orbi certum quemdam hominem planè impium, cælis verò, ſoli, lunæ, inferis alios quoſdam ſumma laborantes infamia viros (quos nominandos haud iudico) præficerent, eoſque ceu deos venerarentur, in anguſtiis & periculis auxilium omne & ſolamen ab iis exſpectantes. IESV autem mundũ ingreſſo, & nomine eius ſancto recepto, illi cœpere mortales proni genua flectere: ſapientiam ab eo qui eſt Sapientia Patris, & abſque improperio omnibus affluenter largitur, expoſcere: vitam & ſanitatem ab eo expectare, de quo ſcriptum eſt, Miſit verbum ſuum & ſanauit eos: iter proſperum ab eo cui nunc

Iac. 1.

Pſal. 106.

mare,

mare, terra, & venti obediunt: fruges ab eo qui quinque panes multiplicauit, & aquam in vinum conuertit: diuitias ab eo qui est diues in omnes qui inuocant eum, in quo omnes thesauri: delicias ac spiritales mentis recreationes ab eo, de quo Dauid, Delectationes in dextera tua vsque in finem; qui torrente voluptatis suæ potat suos: regnum verò & quæ illi annexa sunt, à IESV dicente, Ego dispono vobis regnum; & qui iudicaturus orbem, dicturus est, Venite benedicti, percipite regnum. Hoc enim nomen IESVS, manna est, omnem saporem, omnium miseriarum remedium salutare continens. Meritò igitur solus vt supremus omnium bonorum fons coli ac adorari vult ac debet, iuxta illud: Ego Dominus, hoc est nomen meum: gloriam meam alteri non dabo. Quapropter & tu soli IESV genua flectes, illi soli gloriam & honorem summi boni in corde tuo tribues; in eo omnem spem tuam constitues: ad eum cum fiducia in omnibus necessitatibus confugies. Omnia enim IESV sunt tradita à Patre, eique data est potestas in cælo & in terra.

Psal. 15.

Isaiæ 42.

Tertiò considera, quomodo & inferi sancto IESV nomini sua exhibuere obsequia. Cùm enim ad perpetuas damnati flammas nũquam desinant nomen illud Dei conuitijs atque blasphemijs proscindere, à dicto tamen nomine IESV sibi temperant, eoque audito obmutescunt. Vt videre est in Energumenis, qui hoc nomine debitis pronuntiato legibus (vt no-

tauit

In Harm. Mundi tom. 2.

tauit Franciſcus Venetus) & ſibi ad venerationem propoſito reſiſtere nequeunt. vt fidelis inueniatur qui dixit, In nomine IESV omne genu flectatur, &c. Hinc [illegible] hoc vnum inuocemus modò, iuxta Prophetam: In illa die erit Dominus vnus, & nomen eius vnum. Ad cuius inuocationem in Petro ac reliquis Apoſtolis, & Apoſtolicis viris, varia ad ſalutem hominum Deus patrauit miracula, miſericordia ac pietate, vt ipſum nomen ſonat, referta. Hoc nomen ſibi Dominus noſter comparauit ſua humilitate; nempe, in ſtabulo naſcendo, & in cruce pro nobis moriendo. Vnde & illi gratiſſimum eſt hanc triumphi ſui glorioſiſſimi audire vocem; ſed & fideli animæ iucundiſſimum, hanc ipſam frequenter vſurpare, iuxta illud: Nomen tuum, & memoriale tuum, in deſiderio animæ. Mel ſcilicet in ore, melos in aure, iubilus in corde. Mel in ore Pauli, qui (vt nonnulli piè collegerũt) quingenties plus minus illud in ſuis viſus eſt vſurpaſſe Epiſtolis: melos in aure & corde S. Ignatij Martyris, quia aliud non ſonat aut ſapit, quàm amorem in Chriſto enitentem; quem ſolum reciprocè à nobis poſtulat, vt nos ſuaui potiùs affectu, quàm metu (quem nomen illud terribile incutiebat) ad ſe continuò trahat. Tu igitur nomen IESV dæmonibus tam horribile, ſemper in ore & corde habeto, & velut clypeum omnibus inferorum ſuggeſtionibus fidenter opponito.

Zach. 14.

Iſai. 26.

Quartò conſidera, diuino planè conſilio

hoc

hoc nomen nouum, Deo infanti iam facto, die primo anni impositum esse; die scilicet strenarum, quem Romani consecrauerãt Iano duplici fronte signato, quarum priore præsens tempus, posteriore præteritum respiceret. vt Christianos doceret, meliores inter se missitare ac sibi exoptare strenas, nempe circumcisionis sanguine tinctas: deinde quò iam Deo toti mundo clariore facto, eius auspicijs totum anni spatium feliciùs decurrerent, atque eiusdem sanctissimam legem feruentiore spiritu obseruarent; quippe qui ex huius notitia altiori quodam modo essent percepturi, quis sit Deus noster qui in altis habitat. Cuius quidem naturam conueniente aliqua appellatione penetrare magnum adfert solatium animæ; cui à natura inditum vides, vt quem amare desiderat, illum ante omnia perfectiùs nosse cupiat. Ita quæsiuit Moyses: Si dixerint mihi, Quod est nomen eius? quid dicam eis? Ita & Iacob: Quo appellaris nomine? Hîc expendere poteris duplex esse nomen hoc. Alterum intrinsecum, quo à se ipso nominatur; extrinsecum alterum, quo à creaturis: quorũ prius ipse solus, vtpote seipsum summa perfectione comprehendens, nouit, & proinde nominare se potest; vt fortè fecit, cùm Filium suum Verbum æternum produxit, & hac ratione Filius in Diuinis erit quasi nomen Dei. Hinc vlteriùs collige, Deum à nulla re creata perfectè nominari posse, sicut nec perfectè cognosci, iuxta illud: Quid quæris nomẽ meum, quod est mirabile.

Exodi 3. *Gen. 32.* *Gen. 32.*

Omni

De diuinis nominibus. Omni enim ſcientia & ſermone, Dionyſio teſte, maior eſt. Quod ad extrinſecum nomen attinet, aduerte Deum quidem nec hoc egere nomine: quia tamen creaturis ſuis innoteſcere dignatus eſt, atque adeò factus homo in nobis habitare & nobiſcum conuerſari, voluit vſurpare Nomen, ex quo conſtaret nobis ipſum non purum eſſe hominem, ſed etiam Deum; qui vbique præſens eſſet affuturus omnibus inuocantibus illum; cuius nominis imploratione ægris ſanitas, mortuis vita redderetur. Vnde meritò dictum fuit OLEVM EFFVSVM: vt ſuprà oſtenſum eſt. Vt enim oleum vulnera lenit; ita nullum vulnus tam difficile factum, nulla plaga tam acerba reputata, quin tanto nomine ceu præſenti medicina curetur.

Quintò conſidera, hoc nomine mundo nunc manifeſtato, omnia quæ Dei ſunt, myſtica quadam communicatione, noſtra facta eſſe. *Iſaiæ 9.* Hinc illę voces, Paruulus natus eſt NOBIS, & filius datus eſt NOBIS. *Luc. 2.* &, Natus eſt VOBIS hodie Saluator. Quæ cùm ſatis indicent IESVM caput noſtrum, ac Principem factú, nos verò membra eius; æquum eſt, vt de ipſius bonis non ſecùs ac propriis gaudeamus: offerentes Deo Patri labores omnes ac ſudores, quos Filius, dum viueret, noſtro nomine ſacrificauit in odorem ſuauitatis; quandoquidem apud ipſum ſumma valeat gratiâ, & partes noſtras apud eumdem ſuum Patrem agat, tamquam fidus ac perpetuus Aduocatus. Hinc conclude, has tantas & alias Chriſti prærogatiuas in noſtram

conuerſas vtilitatem. Hac autem conſideratione animus tuus, ni ferreus ſit, citò mollietur; eoque perfundetur guſtu, qui beatioris quaſi vitæ veſtigia ac primitias referat. Naturalis ſiquidem hoc præſtat amor, vt illud vehementer animæ ſapiat, quod ſuum aut iam eſſe, aut paulò pòſt futurum credit. Vt ergo omnes Dei tituli quantumuis magnifici in gloriam & gaudium Beatorum cedunt; quorum ipſe hereditas & ſors dicitur; ita & nobis de iis gloriari & gaudere licet: idem enim qui illis eſt prçmium, nobis eſt quoddam medium & interceſſor. Quare idem ſe Vitã vocat, nempe Beatis; Viam bonis, Veritatem vtriſque. & vt ipſe per eximiam gloriam, Beatorum eſt, ita nobis viatoribus per gratiam noſter eſt: vt ſicut illorum in gloria per poſſeſſionem, ita noſter in terris per ſpem. Nec vllo Beati perfruuntur bono, cuius, qui Deo gratus eſt, initium & ſemen non habeat. *Gen.15.*

Eodem ſpectat, quòd ſe ſeruum noſtrum vocare non erubeſcit. Ipſe enim inſtar ſeruorum (quibus aures ad perpetuæ ſeruitutis indicium perfodi ſolent) circumciſionis ſtigmate inuſtus fuit; vt nimirum omne ſuum obſequium, virtutem, ingenium, ſalutem, & quidquid in ipſo erat, noſtrũ faceret. Quod D. Cyrillus inſinuare voluit, dicens Chriſtum, cùm moriendum eſſet, veſtes depoſuiſſe, vt oſtenderet omnia opera & merita ſua nobis vt noſtra ab ipſo relicta. Et ex eo D. Aug. infert dicens: Eſt in ipſo IESV Chriſto Domino noſtro vnicuiuſque *Cyril.l.9. c.3. in 13. Ioannis.* *c.15. Meditat.*

noſtrûm

noſtrûm portio, caro & ſanguis. Vbi ergo portio mea regnat, ibi regnare me credo. Vbi caro mea glorificatur, ibi glorioſum me eſſe cognoſco. Vbi ſanguis meus dominatur, ibi dominari me ſentio. O quàm ſuauis hæc capitis cum membris communicatio! quàm ſingularis heri cum ſeruo beneuolentia!

Idem clariùs adhuc cernes, vbi IESVM vides animæ tuæ vocari ſponſum; qui & Eccleſiam vt ſponſam habet, & cum ea, eiuſque membris, humaniſſimè tractat. Hoc enim habet ſocietas ſponſalitia (in ea enim omnia proſpera & aduerſa communia ſunt) quam tecum contraxit, illam quidem tibi vtilem & compendioſam, ſumma nimirum voluptate permixtam, ſibi verò caram, ac infinitis laboribus atque doloribus diſpendioſam faciens. Quæ omnia, hoc nomine IESV vt decet inuocato & honorato, tua eſſe gloriari poteris. Hac enim appellatione Chriſtus totus tuus eſſe cognoſcitur, cùm ſit omnium depulſor malorum & remedium, omnium bonorum cauſa radixque efficaciſſima, qui ſolus votorum tuorum te compotem faciat. Nam ſi indigueris patre, IESVM inuocare licebit, qui tibi ceu pater erit; cui fidenter dicas, Pater noſter qui es in cælis. ſi matre, officium matris non negabit, qui dixit: Numquid obliuiſci poteſt mulier infantem, &c. ſi fratre, ipſe eſt primogenitus in multis fratribus. ſi duce, propter nomen ſuum dux erit. ſi Rege, ecce Rex tuus venit tibi manſuetus. ſi medico, en medicum, de quo ſcriptum eſt:

Matth.6
Ierem.49

Non

Non est opus valentibus medicus. & quacunque necessitate premeris, ecce inuitat te, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, &c. *Mat. 11*

Hæc & alia infinita quæ in hoc nomine latent bona atque mysteria, tantam consolationem & admirationem excitant, vt eam D. Paulus non modò ineffabilem sed inuestigabilem clamet, dicens: Mihi omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, euangelizare in gentibus inuestigabiles diuitias Christi. quas scilicet in Christo habemus & gustamus. Quasi dicat: Non solùm verba desunt ad eas explicandas, sed & sensus & intellectus ad capiendas. Quis enim mente comprehendat, puerum vix natum, & sacri fontis vndis tinctum, sic omnium virtutum ornamentis vestiri; & morientem, sine vllo actu proprio ac merito hereditatem adire cælestem, dum illũ Christus suis extollit diuitiis, suscitans de terra inopem, & de stercore erigens pauperem? Quis caperet, sceleratissimum quemquam & infernalibus dignum suppliciis, vna lacrymula sincero cordis contriti affectu profusa, omnium noxarum vno etiam momento condonationem assequi? nisi IESV meritum, eiusque infinita satisfactio hanc peperisset facilitatem: & cùm ipse factus sit nobis iustitia, sanctificatio, redemptio, & propitiatio pro peccatis nostris; talis voluisset esse amicus animæ, talis frater, talis medicus, tale refrigerium, talis hospes, vt propter ipsius summam dignitatem, atque agninam innocen- *Eph. 3.* *Ioannis 1.*

tiam, omnia nobis crimina condonarentur; & vt nobis famelicis, & in huius mundi exilio peregrinantibus, cibus optimus, ac denique secura requies concederetur. Quare iure optimo hanc meditationis partem cum D. Bernardo concludes, teipsum alloquendo sequentibus verbis.

Bern. Ser. de Circumcis.

Hoc tibi electuarium habes, ô anima mea, reconditum in vasculo vocabuli huius quod est IESVS. Salutiferum certè, quod numquam vlli pesti tuæ inueniatur inefficax. Semper tibi in sinu sit, semper in manu, quò tui omnes in IESVM dirigantur sensus & actus.

O Verè delectabile nomen, aurora ac luce meridiana clarius, lacte melleque dulcius, omnibus exercitibus validius, mundo vniuerso capacius, cælo sublimius, inferno profundius, regum sceptris ac coronis nobilius, auro & argento splendidius, cęlorum gloria, pauor inferni, spes & salus mortalium. Per te mors ipsa, vita efficitur: absque te omnis voluptas dolor est atque tristitia. Per te omnis ignominia, gloria & splẽdor est: absq. te omnis gloria in ignominiam conuertitur. Per te omnis infirmitas sanitas & robur est: absque te omne robur infirmitas. Per te, quod nihil erat, factum est aliquid, imò totum: sine te euanescunt omnia, ac in nihilum rediguntur. Sis ergo semper nobiscum, ô nomen delectabile, insculparis cordibus & memoriæ, charactere indelebili: hoc est, pacis & belli, noctis atque diei tempore. In lætitia & mœrore, in vrbibus,

in campis, ſis noſtra directio & ſalus; ac tandem gloria noſtra futuris ſæculis. O dulcis IESV, ſis mihi IESVS: da mihi gratiam circumcidēdi ſuperflua carnis meæ deſideria, cogitationes & opera, omnium ſenſuum meorum incitamenta illicita: vt per hanc ſpiritualem circumciſionem, eius effectus, quem producere ſolet, particeps fiam.

Et tu, ô Virgo benigniſſima, quæ octauo ab ortu die Filium tuum chariſſimum ac innocentiſſimum, in peccatorũ numero haberi, atque vt me ſaluaret, ſanguinē ſuum vt arrham infinitæ ſuæ erga nos charitatis effundere vidiſti; quæq. intrinſecus icta dolore, virgineas illas tuas lacrymas, amoris puriſſimi indices, emiſiſti: impetra mihi compaſſionis & doloris tui copioſum fructum, vt & de hoc glorioſo IESV nomine Filio tuo gratuler, & corpus meum ab omni circumcidam iniquitate; quò fiat vt omnes actiones meę puræ ſint, & diuinæ ſubiectæ voluntati. Denique nomen IESV ſacroſanctum, aduerſus hoſtes omnes ſit mihi armatura, ſolatium in exilio, vulnerum ac morborum ſpiritualium peculiare remedium, poſtremò verò vita atque beatitudo in æternum. Amen.

Pater noſter. Aue Maria. ORATIO.

DEus qui glorioſo ac mirabili nomine dilectum Vnicum tuum Redemptorem noſtrum IESVM appellari voluiſti: concede propitius; vt qui eiuſdem benedicti Saluatoris nomen venerantur in terris, eius felici conſortio perfruantur in cælis. Amen.

Litaniæ IESV CHRISTI *Saluatoris noſtri.*

Approbatæ à Sede Apoſt. ad inſtantiam Sereniſſimi Ducis Bauariæ.

KYrie eleiſon.
Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.
Spiritus ſanĉte Deus, Miſerere nobis.
Sãcta Trinitas vnus Deus, Miſerere nobis.
Ieſu Fili Dei viui, Miſerere nobis.
Ieſu potentiſſime,
Ieſu fortiſſime,
Ieſu perfectiſſime,
Ieſu glorioſiſſime,
Ieſu mirifice,
Ieſu iucundiſſime,
Ieſu chariſſime,
Ieſu clarior ſole,
Ieſu pulchrior luna,
Ieſu ſplendidior ſtellis,
Ieſu admirabilis,
Ieſu delectabilis,
Ieſu honorabilis,
Ieſu humillime,
Ieſu pauperrime,
Ieſu mitiſſime,
Ieſu patientiſſime,
Ieſu obedientiſſime,

} Miſerere nobis.

Iesu castissime,
Iesu amator castitatis,
Iesu amator pacis,
Iesu amor noster,
Iesu speculum vitæ,
Iesu exemplar virtutum,
Iesu decus morum,
Iesu zelator animarum,
Iesu refugium nostrum,
Iesu pater pauperum,
Iesu consolatio afflictorum,
Iesu thesaurus fidelium,
Iesu gemma pretiosa,
Iesu armarium perfectionis,
Iesu bone pastor ouium,
Iesu stella maris,
Iesu lux vera,
Iesu sapientia æterna,
Iesu bonitas infinita,
Iesu gaudium Angelorum,
Iesu rex Patriarcharum,
Iesu inspirator Prophetarum,
Iesu magister Apostolorum,
Iesu doctor Euangelistarum,
Iesu fortitudo Martyrum,
Iesu lumen Confessorum,
Iesu sponse Virginum,
Iesu corona Sãctorum omnium,

} Miserere nobis.

Propitius esto, Parce nobis Iesu.
Propitius esto, Exaudi nos Iesu.
Ab omni malo, Libera nos Iesu.
Ab ira tua, Libera nos Domine.

Ab insidiis diaboli,
A peste, fame, & bello,
A transgressione mandatorũ tuorum,
Ab incursu omnium malorum,
Per incarnationem tuam,
Per aduentum tuum,
Per natiuitatem tuam,
Per dolores tuos,
Per flagella tua,
Per mortem tuam,
Per resurrectionem tuam,
Per ascensionem tuam,
Per gaudia tua,
Per gloriam tuam,
Per dulcissimam Virginem matrem tuam,
Per intercessionem omnium Sanctorum,

} Libera nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Iesu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Iesu.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis Iesu.

Iesu Christe audi nos.

Iesu Christe exaudi nos.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Et ne nos, &c.

Vers. Benedic anima mea Domino.

Resp. Et omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius.

Vers. Sit nomen Domini benedictum.

Resp. Ex hoc nunc & vſque in ſæculum.
Verſ. Adiutorium noſtrũ in nomine Domini.
Reſp. Qui fecit cælum & terram.
Verſ. Domine exaudi orationem meam.
Reſp. Et clamor meus ad te veniat. Oremus.

OMnipotẽs ſempiterne Deus, dirige actus noſtros in beneplacito tuo, vt in nomine dilecti Filij tui mereamur bonis operibus abundare.

SAncti nominis tui Domine timorem pariter & amorem fac nos habere perpetuum: quia numquam tua gubernatione deſtituis, quos in ſoliditate tuæ dilectionis inſtituis.

DEus virtutum, cuius eſt totum quod eſt optimũ, inſere pectoribus noſtris amorem tui nominis, & præſta in nobis religionis augmentum: vt quæ ſunt bona nutrias, ac pietatis ſtudio quæ ſunt nutrita cuſtodias.

ECcleſiam tuam Domine miſeratio continuata mundet & muniat: & quia ſine te non poteſt ſalua conſiſtere, tuo ſemper munere gubernetur.

DEus, qui glorioſiſſimum nomen IESV Chriſti Filij tui Domini noſtri feciſti fidelibus tuis ſummo ſuauitatis affectu amabile, & malignis ſpiritibus tremendum atque terribile: concede propitius; vt omnes qui hoc nomen IESV deuotè venerantur in terris, ſanctę conſolationis dulcedinem in præſenti percipiant, & in futuro gaudium exultationis & interminabilis beatitudinis obtineant in cælis. Per eumdem Dominum noſtrum.

Verſ. Domine exaudi orationem meam.
Reſp. Et clamor meus ad te veniat.
Verſ. Benedicamus Dño. *Reſp.* Deo gratias.
Verſ. Et fidelium animæ per miſericordiam Dei requieſcant in pace. *Reſp.* Amen.

Canticum de nomine IESV *Chriſti Domini noſtri, reſpondens litteris verborum ſequentium:*

LAVS IESV CHRISTO MESSIÆ PERBENIGNO, DEOQVE NOSTRO.

L Laudate pueri & ſerui Dominum, laudate nomen Domini.

A A ſolis ortu vſque ad occaſum laudabile nomen Domini.

V Vſquequò Deus improperabit inimicus, irritat aduerſarius nomen tuum in finem?

S Sit nomen eius benedictum in ſæcula; ante ſolem permanet nomen eius.

I Iubilate Deo omnis terra, pſalmum dicite nomini eius, date gloriam laudi eius.

E Et benedictum nomen Maieſtatis eius in æternum, & replebitur Maieſtate eius omnis terra; fiat, fiat.

S Sanctum & terribile nomen eius; initium ſapientiæ, timor Domini.

V Vt annuntient in Sion nomen Domini, & laudem eius in Ieruſalem.

C Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & ſanctum eſt; & honor Regis iudicium diliget.

H Hi in curribus, & hi in equis, nos autem in nomine Domini Dei noſtri inuocabimus.

Refugium meum es tu, & propter nomen tuum deduces me,& enutries me. R

Iter facite ei qui ascendit super occasum, Dominus nomen illi. I

Sperent in te qui nouerunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te Domine. S

Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt, tuum brachium cum potentia. T

O Domine saluum me fac, Domine benè prosperare. Benedictus qui venit in nomine Dñi. O

Moyses & Aaron in sacerdotibus eius, & Samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Memores erunt nominis tui in omni generatione & generationem. M

Exurge Domine, adiuua nos, & redime nos propter nomen tuum. E

Si obliti sumus nomen Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad deum alienum, nónne Deus requiret ista? S

Secundùm nomen tuum Deus, sic & laus tua in fines terræ. S

In Deo laudabimur tota die, & in nomine tuo confitebimur in sæculum. I

Effunde irâm tuã in gẽtes quę te non nouerũt, & in regna quę nomen tuũ non inuocauerunt. E

Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum est enim. P

Et nomini tuo psalmum dicam. E

Reges omnes terræ timebunt gloriam tuam, & gentes nomen tuum Domine. R

Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas. B

E Et tu Domine Domine fac mecum propter nomen tuum.

N Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.

I In te inimicos noſtros ventilabimus cornu, & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in nos.

G Gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum, quoniam tu benedices iuſto.

N Non dixerunt qui prȩteribant, Benedictio Domini ſuper vos; benediximus vobis in nomine Domini.

O Omnes gentes circuierunt me, & in nomine Domini, quia vltus ſum in eos.

D Domine Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!

E Exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.

O Orationem meam quoniam exaudiſti tu Deus meus, dediſti hereditatem timentibus nomen tuum.

Q Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ tribuit mihi? Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.

V Vt notam faceret potentiam ſuam, ſaluauit eos propter nomen ſuum.

E Educ de cuſtodia animam meam, ad confitendum nomini tuo.

N Non diſcedimus à te, viuificabis nos, & nomen tuum inuocabimus.

O Os meum loquetur laudationem Domini, & benedicat omnis caro nomini ſancto eius in ſæculum & in ſæculum ſæculi.

Saluauit nos propter nomen ſuum, vt notam faceret potentiam ſuam. S
Tuo nomini ſic pſalmum dicam, vt reddam vota mea de die in diem. T
Reges terrę & omnes populi, principes & omnes iudices terræ, iuuenes & virgines, ſenes cum iunioribus, laudent nomen Domini: quia exaltatum eſt nomen eius ſolius. R
Omnia quæ intra me ſunt, benedicant nomini ſancto eius. O
Gloria Patri, & Filio, &c.

Aliæ petitiones deuotæ
ad DOMINVM IESVM CHRISTVM,
ex S. Auguſtino & Thoma à Kempis.

DOmine IESV, nouerim me, nouerim te:
Nec aliquid cupiam niſi te.
Vt odiam me, & amem te:
Quidquid agam propter te.
Humiliem me, exaltem te:
Nihil cogitem, niſi te.
Mortificem me, & viuam in te:
Quæcumque veniant, accipiam à te.
Perſequar me, ſequar te:
Semper optem ſequi te.
Fugiam me, confugiam ad te:
Dignus ſim defendi à te.
Timeam mihi, timeam te:
Simque de electis à te.
Diffidam mihi, fidam in te:
Obedire velim, propter te.
In nullo afficiar niſi in te:
Aſpice me, vt diligam te.

Voca me, vt videam te:

Et in æternum potiar te.

Tu enim es ſponſus amantibus; & qui adhuc in timore tibi ſeruiunt, metuendus Dominus. Pater es bonis filijs: maleuolis autem diſtrictus Iudex. Infirmis es medicus, & ſanis ſolidus cibus. Doctor ignorantibus, & obtemperantibus tibi ſalus æterna. Via incipientibus, Veritas proficientibus, & Vita perfectis. Sine via non itur: ſine veritate non cognoſcitur: ſine vita non viuitur. Tu es via quam ſequi debemus, veritas cui credere, vita quam ſperare. Tu es via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Via rectiſſima, veritas ſuprema, vita verè vita, beata, vita increata. Tu es ſpes pœnitentibus, iuſtis conſolator optimus. Gloria humilium, pœna ſuperborum. Lux in tenebris, lucerna in noctibus. Dans medelã ęgris mentibus, & vinũ lætitiæ multùm triſtibus. Stans cum pugnantibus, ambulans cum proficientibus, currens cum feruentibus, volans cum contemplantibus. Præſens orantibus, loquens cum legentibus, quieſcens cum meditantibus.

Oratio S. Bernardi ad IESVM.

O Bone IESV, ô piiſſime IESV, ô dulciſſimo IESV, ô IESV fili Mariæ Virginis, plene miſericordia & pietate. O dulcis IESV, ſecundùm magnam miſericordiam tuam miſerere mei. O clementiſſime IESV, te deprecor per illum ſanguinẽ pretioſum, quem pro peccatoribus effundere voluiſti, vt abluas omnes iniquitates meas: & in me reſpicias miſerum & indi-

indignum humiliter veniam petentem, & hoc nomen ſanctum IESVS inuocantem.

O nomen IESV, nomen dulce; nomen IESV, nomen delectabile; nomen IESV, nomen confortans. Quid eſt enim IESVS niſi Saluator? Ergo IESV propter nomen ſanctum tuum eſto mihi IESVS, & ſalua me; ne permittas me damnari, quem de nihilo creaſti.

O bone IESV, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit omnipotens bonitas tua. O dulcis IESV, recognoſce quod tuum eſt, & abſterge quod alienum eſt.

O benigniſſime IESV, miſerere mei dum tempus eſt miſerendi; ne damnes me in tempore iudicandi. Quæ vtilitas in ſanguine meo, dum deſcendero in æternam corruptionem? Non mortui laudabunt te Domine IESV, neque omnes qui deſcendunt in infernum. O amantiſſime IESV, ô deſideratiſſime IESV, ô mitiſſime IESV. O IESV, IESV, IESV, dimitte me intrare in numerum electorum tuorum. O IESV ſalus in te credentium, O IESV ſolatium ad te cõfugientium, IESV dulcis remiſſio omnium peccatorum. O IESV fili Virginis Mariæ, infunde in me gratiam, ſapientiam, charitatem, caſtitatem, humilitatem, vt poſſim te perfectè diligere, te laudare, te perfrui, tibi ſeruire, & in te gloriari, & omnes qui inuocant nomen tuum quod eſt IESVS, Amen.

IHS

DE AETERNA SAPIENTIA PRECES HORARIÆ.

Has ante annos CC. H. Suso conscripsit. Quas consultissimum foret studiosis Adolescentibus quotidie legere: vt à Christo, qui est fons sapientiæ, & Sapientia ipsa, veræ sapientiæ ac perspicacis intelligentiæ lumen & gratiam obtineant: sine qua omnis scientia non modò vana, sed etiam perniciosa est.

SALVTATIO MATVTINA AD AETERNAM SAPIENTIAM.

ANIMA mea desiderauit te de nocte, sed & spiritu meo in præcordijs meis de manè euigilaui ad te, ô præclarissima Sapientia; petens vt desiderata præsentia tua cũcta nobis aduersantia remoueat, penetralia cordis nostri sua multiformi gratia perfundat, & in amore tuo vehementer accendat. Et nunc dulcissime Domine IESV Christe ad te diluculò consurgo, teq́ue ex intimo cordis affectu saluto. Millia quoque millium cælestium agminum tibi ministrantium te ex me salutent, ac decies millies centena millia tibi assistentium te ex me glorificent. Vniuersalis etiam harmonia omnium creaturarum te ex me collaudet; ac nomen tuum gloriosum, protectionis nostræ clypeum, benedicat in sæcula. Amen.

Sin-

Singulis horis præmittitur hic versiculus.
Salutem mentis & corporis, donet nobis IESVS, Sapientia Patris.

AD MATVTINAS.

DOmine labia mea aperies:
Et os meum annuntiabit laudem tuam.
Deus in adiutorium meum intende;
Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluia.

A Septuagesima vsque ad Pascha dicitur,
Laus tibi Domine, Rex æternæ gloriæ.

INVITATORIVM.

Æternæ sapientiæ fontem adoremus:
Et pro gloria nominis eius iubilemus.

PSALMVS.

VEnite, exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro; præoccupemus faciem eius in confessione, & in psalmis iubilemus ei.

Æternæ sapientiæ fontem adoremus:
Et pro gloria nominis eius iubilemus.

Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes deos; quoniam non repellet Dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Et pro gloria nominis eius iubilemus.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius; venite, ado-

remus & procidamus ante Deum: ploremus coram Domino qui fecit nos, quia ipſe eſt Dominus Deus noſter: nos autem populus eius & oues paſcuæ eius.

Æternæ ſapientiæ fontem adoremus:
Et pro gloria nominis eius iubilemus.

Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra, ſicut in exacerbatione ſecundùm diem tentationis in deſerto, vbi tentauerunt me patres veſtri, probauerunt, & viderunt opera mea.

Et pro gloria nominis eius iubilemus.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi, Semper hi errant corde: ipſi verò non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea, ſi introibunt in requiem meam.

Æternæ ſapientiæ fontem adoremus:
Et pro gloria nominis eius iubilemus.

Gloria Patri, &c. Sicut erat in principio, &c.

Et pro gloria nominis eius iubilemus.
Æternæ ſapientiæ fontem adoremus:
Et pro gloria nominis eius iubilemus.

HYMNVS.

IESV dulcis memoria,
Dans vera cordi gaudia:
Sed ſuper mel & omnia,
Eius dulcis præſentia. *Ex iubilo S. Bernardi.*

Nil canitur ſuauius,
Auditur nil iucundius,
Nil cogitatur dulcius,
Quàm IESVS Dei filius.

IESV ſpes pœnitentibus,

Quàm pius es petentibus:
Quàm bonus te quærentibus,
Sed quid inuenientibus?
Iesu dulcedo cordium,
Fons viuus, lumen mentium,
Excedens omne gaudium,
Et omne desiderium.
Nec lingua valet dicere,
Nec littera exprimere,
Expertus potest credere,
Quid sit Iesum diligere.
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In sempiterna sæcula. Amen.

PSALMVS.

Psal. 65. IVbilate Deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius.
Dicite Deo, Quàm terribilia sunt opera tua Domine! in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.
Omnis terra adoret te, & psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.
Sicut erat in principio, &c.
Prouerb. 9. *Antiph.* Sapientia ædificauit sibi domum: excidit columnas septem, subdidit sibi gentes superborum, & sublimium colla propria virtute calcauit.
Vers. Ego autem in Domino gaudebo.
Resp. Et exultabo in Deo IESV meo.
Pater noster, &c. Et ne nos inducas in tenta-

tionem,

nem,&c. Iube domne benedicere. IESVS Sapientia Patris, depellat cuncta aduersantia nobis. Amen.

LECTIO PRIMA.

O Sapientia æterna, splendor gloriæ, & figura substantiæ Patris: qui vniuersa de nihilo creasti, & vt hominem ad paradisi gaudia reduceres, in hanc vallem miseriæ descendisti, eique viam redeundi per tuam dulcissimam conuersationem demonstrasti, & pro satisfactione cunctorum, tamquam agnus innocens Patri immolari voluisti: aperi per tuam pretiosam mortem cor meum, vt te Regem regum, & Dominum dominantium, oculis integræ fidei semper aspiciam. Pone meam in tuis vulneribus Philosophiam, in tuis stigmatibus Sapientiam, vt vlterius in te solo charitatis libro, & morte tua proficiam, & omnibus mutabilibus rebus deficiam: ita vt ego, iam non ego, sed tu in me, & ego in te, indissolubili vinculo amoris æternaliter maneamus. Tu autem Domine miserere nostri. Deo gratias. *Hebr. 1.*

Resp. Emitte Domine Sapientiam de sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. *Sap. 9.*

Vers. Da mihi Domine sedium tuarum assistricem Sapientiam. Vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore.

Iube domne benedicere. Æterna Sapientia illuminare dignetur sensus & corda nostra. Amen.

LECTIO SECVNDA.

O IESV mi dulcissime, & Sapientia felicissima, verbum Patris, principium & finis omnium entium: piis oculis quæso me intuere, quia puluis sum & caro, sciens quòd non
Rom. 9. sit volentis neque currentis, sed tui Deus miserentis. Recogita obsecro amarissimam passionem, quam pro me indigno peccatore pertulisti, & bonam voluntatem à te inchoatam piè custodias. O misericordia mea, ne derelinquas me. O refugium meum, ne discesseris à me. O liberator meus, intende in adiutorium meum: & me huic mundo mortuum, in sepulchro tuo tecum sepelias, & ab omnibus inimicorum insidiis abscōdas; vt me à te nec vita, nec mors, nec vlla fortunæ sors separet, sed permaneat morte fortior amor noster nunc & in æuum. Tu autē Domine miserere nostri. Deo gratias.
Sap. 9. *Resp.* Da mihi Domine sedium tuarum assistricem Sapientiam, & noli me reprobare à pueris tuis: Quoniam seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ.

Vers. Mitte illam à sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit, & mecum laboret. Quoniam seruus tuus sum ego, & filius ancillæ tuæ.

Iube domne benedicere. Dono sapientiæ & intellectus, impleat nos Spiritus sanctus, Amen.

LECTIO TERTIA.

O Refugium meum, & liberator meus, per immensum amorem, qui te in patibulo Crucis amarissimam mortem pro me subire

coëgit, peccata quæ ego immundus peccator commiſi, miſericorditer indulgeas: à committendis, & à cunctis periculis, in vulnere lateris tui piè me cuſtodias: greſſus meos in huius vitæ fluctibus ad ſanctum finem dirigas, & ad conſpectum gloriæ tuæ me peruenire concedas. Tu autem Domine miſerere noſtri. Deo gratias.

Reſp. Super ſalutem & omnem pulchritudinem dilexi ſapientiam, & propoſui pro luce habere illam: Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa.

Verſ. Dixi ſapientiæ: Soror mea es, & prudentiam vocaui amicam meam. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa.

Ex CANTICO *D. Ambroſij, & Auguſtini.*

TV Rex gloriæ Chriſte,
Tu Patris ſempiternus es Filius,
Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem; non horruiſti Virginis vterum.
Tu deuicto mortis aculeo: aperuiſti credentibus regna cælorum.
Tu ad dexteram Dei ſedes: in gloria Patris.
Iudex crederis eſſe venturus.
Te ergo quæſumus, tuis famulis ſubueni: quos pretioſo ſanguine redemiſti.
Æterna fac cum ſanctis tuis: gloria munerari.
Saluum fac populum tuum Domine: & benedic hereditati tuæ.

Et rege eos : & extolle illos vſque in æternum.
Per ſingulos dies, benedicimus te.
Et laudamus nomen tuum in ſæculum : & in ſæculum ſæculi.
Dignare Domine die iſto: ſine peccato nos cuſtodire.
Miſerere noſtri Domine: miſerere noſtri.
Fiat miſericordia tua Dñe ſuper nos : quemadmodum ſperauimus in te.
In te Dñe ſperaui: non confundar in æternum.

Aliud CANTICVM.

TE Chriſtum laudamus.
Te Ieſum benedicimus.
Te Regem regum, & Dominum dominantium confitemur.
Te crucifixum colimus, dulcem & amabilem redemptorem.
Qui nos aſperſione tui ſanguinis redemiſti.
Dignus es Domine IESV Deus noſter, accipere laudem, benedictionem, gloriam & honorem.
Exultet tibi omnis caro, & omnis viuens glorificet nomen tuum.
Humilietur omnis facies pedibus tuis, & omnis creatura tua ſeruiat tibi.
Laudet & extollat te, benedicat te & glorificet te in æternum.

AD LAVDES.

SAlutem mentis & corporis, donet nobis IESVS Sapientia Patris.
Deus in adiutorium, &c. Domine ad adiuuandum, &c. Gloria Patri, & Filio, &c.

PSALMVS.

LAudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. *Psal. 116.*

Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: & veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.

Antiph. Sapientia clamitat in plateis: Si quis diligit Sapientiam, ad me declinet, & eam inueniet: & eam cùm inuenerit, beatus erit ſi tenuerit eam.

CAPITVLVM.

HAnc (ſapientiam) amaui & exquiſiui à iuuentute mea, & quæſiui mihi ſponſam aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. *Sap. 8.*

Deo gratias.

HYMNVS. *Bernard.*

IESV Rex admirabilis,
Et Triumphator nobilis:
Dulcedo ineffabilis,
Totus deſiderabilis.
Mane nobiſcum Domine,
Et nos illuſtra lumine,
Pulſa mentis caligine,
Mundum replens dulcedine.
Quando cor noſtrum viſitas,
Tunc lucet ei veritas:
Mundi vileſcit vanitas,
Et intus feruet charitas.
Amor IESV dulciſſimus,
Et verè ſuauiſſimus:
Plus millies gratiſſimus,

Quàm dicere ſufficimus,
Hoc probat eius paſſio,
Hoc ſanguinis effuſio,
Per quam nobis redemptio
Datur,& Dei viſio.
Æterna Sapientia,
Tibi,Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In ſempiterna ſæcula.Amen.

Verſ. Sapientia requieſcit in corde eius.
Reſp. Et prudentia in ſermone oris illius.
Ad Benedictus, Antiph. O ſapientia.

CANTICVM ZACHARIÆ.

BEnedictus Dominus Deus Iſrael: quia viſitauit,& fecit redemptionem plebis ſuæ.
Er erexit cornu ſalutis nobis : in domo Dauid pueri ſui.
Sicut locutus eſt per os ſanctorum:qui à ſæculo ſunt,prophetarum eius.
Salutem ex inimicis noſtris ; & de manu omnium qui oderunt nos.
Ad faciendam miſericordiam cum patribus noſtris : & memorari teſtamenti ſui ſancti.
Iuſiurādum quod iurauit ad Abraham patrem noſtrum : daturum ſe nobis.
Vt ſine timore de manu inimicorum noſtrorū liberati:ſeruiamus illi.
In ſanctitate & iuſtitia coram ipſo ; omnibus diebus noſtris.
Et tu puer,propheta Altiſſimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini , parare vias eius.

Ad dandum ſcientiam ſalutis plebi eius: in remiſſionem peccatorum eorum.
Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri: in quibus viſitauit nos oriens ex alto.
Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent: ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio, &c.
Antiph. O Sapientia, quæ ex ore Altiſſimi prodijſti, attingens à fine vſque ad finem fortiter, ſuauiterque diſponens omnia, veni ad docẽdum nos viam prudentiæ. *Sap. 8.*
Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

DEus, qui per coæternam tibi Sapientiam hominem, cùm non eſſet, condidiſti, perditumque miſericorditer reformaſti: præſta quæſumus; vt eadem corda noſtra inſpirante, te tota mente amemus, & ad te toto corde curramus. Per eumdem Dominum, &c.
Benedicamus Domino. Deo gratias.
Æterna Sapientia benedicat ✠ & cuſtodiat corda & corpora noſtra, Amen.

Ita terminantur omnes Horæ.

AD PRIMAM.

SAlutem mentis & corporis, donet nobis IESVS Sapientia Patris.
Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum, &c.

HYMNVS.

IESVM omnes agnoſcite,
Amorem eius poſcite:
Ieſum ardenter quærite,
Quærendo inardeſcite.
Sic amantem diligite,
Amoris vicem reddite,
In hunc odorem currite,
Et vota votis reddite.
IESVS auctor clementiæ,
Totius ſpes lætitiæ,
Dulcoris fons & gratiæ,
Veræ cordis delitiæ.
IESV mi bone ſentiam
Amoris tui copiam:
Da mihi per præſentiam,
Tuam videre gloriam.
Cum dignè loqui nequeam,
De te tamen ne ſileam,
Amor facit vt audeam,
Cùm de te ſolùm gaudeam.
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In ſempiterna ſæcula. Amen.

PSALMVS.

Pſal. 142 AVditam fac mihi manè miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia

Deus

Deus meus es tu. Gloria Patri,& Filio, &c. Sicut erat in principio,&c.

Antiph. Ego diligentes me diligo,& qui manè vigilauerit ad me,inueniet me.

CAPITVLVM.

SApientia vincit malitiam: attingit à fine vsque in finem fortiter, disponit omnia suauiter. Deo gratias.

Resp. IESV Christe Fili Dei viui, Miserere nobis. *repetitur,* IESV Christe,&c. *Vers.* Qui sedes ad dexteram Patris, Miserere nobis. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. IESV Christe, Fili Dei viui, miserere nobis.

Vers. Exurge Domine adiuua nos. *Resp.* Et libera nos propter nomen sanctum tuum. Domine exaudi orationem meam. Et clamor meus ad te veniat. Oremus.

COrda nostra,quæsumus Domine, æternæ Sapientiæ splendor illustret, quo mundi huius tenebris carere valeamus, & perueniamus ad patriam claritatis æternæ. Per eumdem Dominum nostrum,&c. Benedicamus Domino,&c. *vt suprà.*

AD TERTIAM.

SAlutem mentis & corporis, donet nobis Iesus Sapientia Patris.

Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina. Gloria Patri, &c. Sicut erat,&c. Alleluia.

HYMNVS.

TVa IESV dilectio,
Grata mentis refectio,

Replens

Replens ſine faſtidio,
Dans famem deſiderio.
Qui te guſtant, eſuriunt;
Qui bibunt, adhuc ſitiunt:
Deſiderare neſciunt,
Niſi IESVM quem diligunt.
Quem tuus amor ebriat,
Nouit quid IESVS ſapiat:
Quàm felix eſt quem ſatiat!
Non eſt vltrà quod cupiat.
IESV decus Angelicum,
In aure dulce canticum,
In ore mel mirificum,
In corde nectar cælicum.
Deſidero te millies:
Mi IESV quando venies:
Me lætum quando facies?
Me de te quando ſaties?
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In ſempiterna ſæcula. Amen.

PSALMVS.

Pſal. 142 SPiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Domine viuificabis me, in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: & in miſericordia tua diſperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam; quoniam ego ſeruus tuus ſum.

Gloria Patri, &c.

Antiph.

Antiph. Fili, concupiſcens Sapientiam, conſerua iuſtitiam,& præbebit eam tibi Dominus.

CAPITVLVM.

HAnc (SAPIENTIAM) amaui & exquiſiui à iuuẽtute mea,quæſiui eam mihi in ſponſam aſſumere, & amator factus ſum formæ illius. Deo gratias. *Sap.8.*

Reſp. Ego autem,In Domino gaudebo. Ego.

Verſ. Et exultabo in Deo IESV meo. In Domino gaudebo. Gloria Patri, & Filio,& Spiritui ſancto. Ego autem in Domino gaudebo.

Verſ. Sit nomen Domini benedictum.

Reſp. Ex hoc nunc & vſque in ſæculum.

Oremus.

DEus,qui per coæternam tibi Sapientiam hominem,cùm non eſſet,condidiſti, perditumque miſericorditer reformaſti : præſta quęſumus;vt eadem pectora noſtra inſpirante, te tota mente amemus, & ad te toto corde curramus : Per eumdem Dominum noſtrum Ieſum Ieſum Chriſtum, &c.

Benedicamus, *vt ſuprà.*

AD SEXTAM.

SAlutem mentis & corporis,donet nobis IESVS Sapientia Patris.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me feſtina. Gloria Patri, &c.

HYMNVS.

AMor tuus continuus, *Bernard.*
Mihi languor aſſiduus,
Mihi fructus mellifluus,

Eſt

Eſt & vitæ perpetuus.
IESV ſumma benignitas,
Mira cordis iucunditas,
Incomprehenſa bonitas,
Tua me ſtringat charitas.
Bonum mihi diligere
IESVM, nil vltrà quærere:
Mihi prorſus deficere,
Vt illi queam viuere.
IESV mi dilectiſſime,
Spes ſuſpirantis animæ:
Te quærunt piæ lacrymæ,
Et clamor mentis intimæ.
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In ſempiterna ſæcula.

PSALMVS.

Pſal. 32. ANima noſtra ſuſtinet Dominum : quoniam adiutor & protector noſter eſt.
Quia in eo lætabitur cor noſtrum; & in nomine ſancto eius ſperauimus.
Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos : quẽadmodum ſperauimus in te.
Gloria Patri,& Filio,& Spiritui ſancto, &c.
Antiph. Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio,dicit Dominus.

CAPITVLVM.

CAndor eſt enim lucis æternæ & ſpeculum ſine macula diuinæ maieſtatis, & imago bonitatis illius. Deo gratias.

Reſp.

Resp. Sit nomen Domini, Benedictum. Sit nomen. *Vers.* Ex hoc nunc & vſque in ſæculum. Benedictum. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto. Sit nomen Domini benedictum. *Verſ.* A ſolis ortu vſq. ad occaſum. *Reſp.* Laudabile nomen Domini. Oremus.

EXaudi nos miſericors Deus, & mentibus noſtris Sapientiæ tuæ lumen oſtende, & te ſuper omnia diligere concede. Per eumdem Dominum noſtrum, &c. Benedicamus Domino. *vt ſuprà.*

AD NONAM.

SAlutem mentis & corporis donet nobis Sapientia Patris.

Deus in adiutorium meum intende, &c.

HYMNVS.

QVocumque loco fuero,
Semper IESVM deſidero:
Quàm lætus cùm inuenero,
Quàm felix cùm tenuero.
Tunc amplexus, tunc oſcula
Quæ vincunt mellis pocula:
Sed in his parua morula,
IESVM ſequar per ſæcula.
Iam quod quæſiui video,
Quod concupiui teneo:
Amore IESV langueo,
Et corde totus ardeo.
IESVS cùm ſic diligitur,
Hic amor non extinguitur,
Non tepeſcit nec moritur,
Plus creſcit & accenditur.

Hic

Hic amor ardet iugiter,
Dulceſcit mirabiliter,
Sapit delectabiliter,
Delectat & feliciter.
Hic amor miſſus cælitus,
Hæret mihi medullitus,
Mentem incendit penitus,
Hoc delectatur Spiritus.
O beatum incendium,
Et ardens deſiderium,
O dulce refrigerium,
Amare Dei filium!
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In ſempiterna ſæcula. Amen.

PSALMVS.

Pſal. 50. COr mundum crea in me Deus: & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.
Ne proijcias me à facie tua: & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.
Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me. Gloria Patri, &c.
Antiph. Necdum erant abyſſi, & ego parturiebar: quando præparabat cælos, aderam, cum eo eram cuncta componens.

CAPITVLVM.

SApiẽtia ſpecioſior eſt ſole, & ſuper omnem diſpoſitionem ſtellarum luci comparata inuenitur prior. Deo gratias.
Reſp. A ſolis ortu, Vſque ad occaſum. A ſolis ortu. *Verſ.* Laudabile nomen Domini. Vſque

ad occaſum. Gloria Patri,& Filio, & Spiritui ſancto. A ſolis ortu vſque ad occaſum.
Verſ. Sapientia requieſcit in corde eius.
Reſp. Et prudentia in ſermone oris illius.

Oremus.

INfunde, quæſumus Domine, cordibus noſtris lumen Sapientiæ tuæ, vt te veraciter agnoſcamus, & fideliter diligamus, per eumdem Dominum noſtrum, &c. Benedicamus Domino, &c. *vt ſuprà*

AD VESPERAS.

SAlutem mentis & corporis donet nobis IESVS Sapientia Patris.
Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum. Gloria Patri. Sicut erat.

PSALMVS.

REdemptionem miſit Dominus populo ſuo: mandauit in æternum teſtamentum ſuum. *Pſal.* 110.
Sanctum & terribile nomen eius: initium ſapientiæ timor Domini.
Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in ſæculum ſæculi.
Gloria Patri,& Filio:& Spiritui ſancto.
Sicut erat in principio.
Antiph. Omnis Sapientia à Domino Deo eſt, cum illo fuit ſemper,& eſt ante æuum. *Eccli.* 1.

CAPITVLVM.

HAnc (SAPIENTIAM) amaui & exquiſiui à iuuentute mea, quæſiui mihi ſponſam aſſumere,& amator factus ſum formæ illius.
Reſp. Deo gratias.

HYMNVS.

Bernard.

IESV sole serenior,
Et balsamo suauior,
Omni dulcore dulcior,
Præ cunctis amabilior.
Cuius gustus sic afficit,
Cuius odor sic reficit,
In quo mens mea deficit,
Solus amanti sufficit.
Tu mentis delectatio,
Amoris consummatio:
Tu mea gloriatio,
IESV mundi saluatio.
IESVS auctor clementiæ,
Totius spes lætitiæ,
Dulcoris fons & gratiæ,
Veræ cordis delitiæ.
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria, &c.

Vers. Ego autem in Domino gaudebo.
Resp. Et exultabo in Deo IESV meo.

Ad Magnificat, Antiph. O oriens.

MAgnificat: anima mea Dominum.
Et exultauit spiritus meus: in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatẽ ancillę suę: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.
Quia fecit mihi magna, qui potens est: & sanctum nomen eius.
Et misericordia eius à progenie in progenies: timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos

perbos mente cordis ſui.
Depoſuit potẽtes de ſede: & exaltauit humiles.
Eſurientes impleuit bonis: & diuites dimiſit inanes.
Suſcepit Iſraël puerum ſuum: recordatus miſericordiæ ſuæ.
Sicut locutus eſt ad patres noſtros: Abraham, & ſemini eius in ſæcula.
Gloria Patri, &c.
Antiph. O oriens ſplendor lucis æternæ, & ſol iuſtitiæ, veni & illumina ſedentes in tenebris, & vmbra mortis.
Domine exaudi, *vt ſuprà.* Oremus.
DEus, qui per coæternam tibi Sapientiam, hominem, cùm non eſſet, condidiſti, perditumq́. miſericorditer reformaſti: præſta quæſumus; vt eadem corda noſtra inſpirãte, te tota mente amemus, & ad te toto corde curramus. Per eumdem Dominum noſtrum, &c.
Benedicamus, *vt ſuprà.*

AD COMPLETORIVM.

SAlutem mentis & corporis, donet nobis IESVS Sapientia Patris.
Conuerte nos Deus ſalutaris noſter, & auerte iram tuam à nobis.
Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum me feſtina.
Gloria Patri, &c. Amen. Alleluia.

PSALMVS.

ILlumina oculos meos, ne vmquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus meus, Præualui aduerſus eum. *Pſal. 12.*

Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero: ego autem in misericordia tua speraui.
Exultabit cor meũ in salutari tuo: cantabo Domino qui bona tribuit mihi, & psallam nomini Domini altissimi.
Gloria Patri, & Filio: & Spiritui sancto.
Sicut erat in principio, &c.
Eccli. 24. *Antiph.* Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis.

CAPITVLVM.

SObrietatem & Sapientiam docet, & iustitiam & virtutem: quibus nihil est vtilius in vita hominibus. Deo gratias.
Resp. In pace in idipsum, Dormiam & requiescam. In pace. *Vers.* Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem. Dormiam & requiescam. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. In pace in idipsum, dormiam & requiescam.
Vers. In pace factus est locus eius.
Resp. Et habitatio eius in sancta Sion.

HYMNVS.

IEsvs in pace imperat,
Qui omnem sensum superat:
Hunc mea mens desiderat,
Et illo frui properat.
Te cæli chorus prædicat,
Et tuas laudes replicat:
IESVS orbem lætificat,
Et nos Deo pacificat.
Quem prosequamur laudibus,
Votis, hymnis, & precibus:

Et nos donet cælestibus
Secum perfrui sedibus.
Æterna Sapientia,
Tibi, Patrique gloria,
Cum Spiritu paraclito,
In sempiterna sæcula.

Vers. In pace factus est locus eius.
Resp. Et habitatio eius in sancta Sion.
Antiphona. O Rex gloriose.

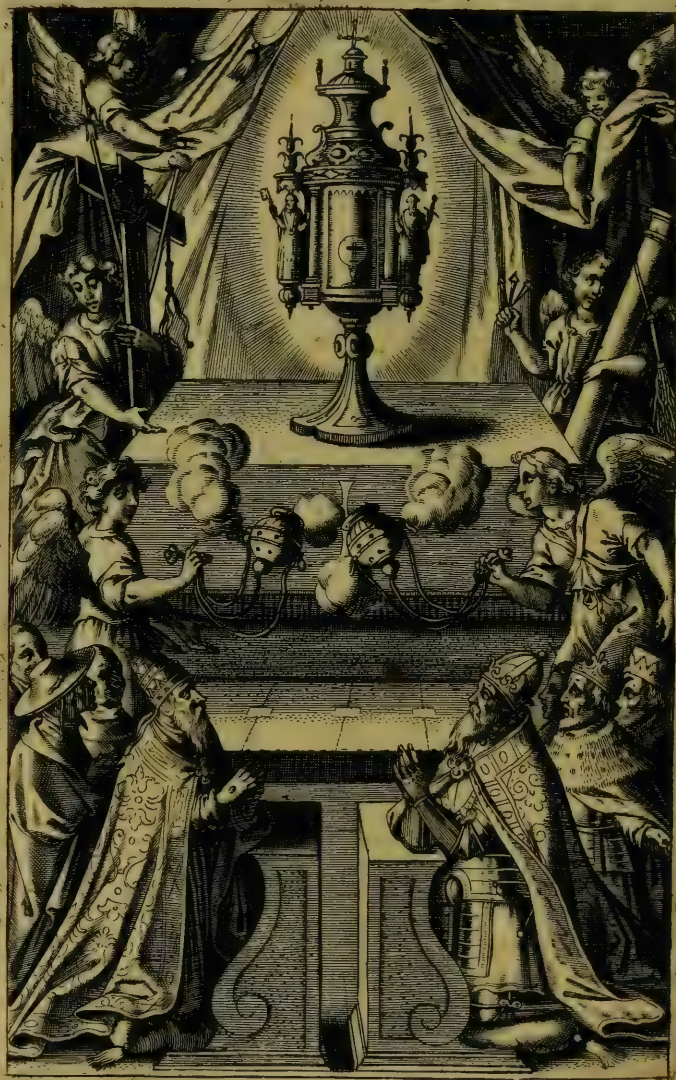
NVnc dimittis seruum tuum Domine; secundùm verbum tuum in pace.
Quia viderunt oculi mei: salutare tuum.
Quod parasti: ante faciem omniũ populorum.
Lumen ad reuelationem gentium; & gloriam plebis tuæ Israel.
Gloria Patri, &c.

Antiph. O Rex gloriose, qui inter Sanctos tuos semper es laudabilis, & lumen ineffabile: tu in nobis es Domine, & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos: ne derelinquas nos Deus noster, sed in die iudicij nos collocare digneris inter Sanctos & electos tuos Rex benedicte. Domine exaudi, &c.

Oremus.

FRagilitatem nostram quæsumus Domine propitius respice, & saporem nobis æternæ sapientiæ benignus infunde: vt eius dulcedine melliflua prægustata, omnia terrena valeamus despicere, & tibi summo bono ardenti desiderio iugiter adhærere. Per eumdem Dominum nostrum, &c.

Benedicamus Domino, &c.

CAPVT TERTIVM DE VENERABILI EVCHARISTIA.

Elogia quæ SS. EVCHARISTIAE à ſacra Scriptura & Patribus tribuuntur.

AVCTORITATES.

1. *Matth.* 16. 2. *Ambroſ. in Pſalm.* 118. 3. *Aug. in Pſal.* 98. 4. *Conc. Flor.* 5. *Amb. Orat. funeb.* 6. *Chryſoſt. Hom.* 83. *in Matth.* 7. *Sap.* 6. 8. *Chryſ. in Pſal.* 95. 9 *Exod.* 12. 10. *Conc. Trid. ſeſſ.* 13. *cap.* 2. 11. *Cyrill. in Ioan. lib.* 4. *cap* 43. 12. & 13. *ibidem.* 14. 1. *Cor.* 10. 15. 2. *Reg.* 19. 16. *Conc. Trident. ſeſſ* 13. *cap.* 2. 17. *Dionyſ. cap.* 2. *Eccleſ. Hierar.* 18. *Theophyl. in* 6. *cap. Ioan.* 19. *Damaſc. lib* 4. *Fid. cap.* 14. 20. *Orig. lib.* 8. *cõtra Celſum.* 21. *Iſa. cap.* 45. 22. *Dionyſ. vt ſup.* 23. *Conc. Trid. ſeſſ.* 22. *cap.* 2. 24. *Damaſc. vt ſup.* 25. *Clemens de reliq. & vener. Sanct.* 26. *Chryſ. de Sacerd. lib.* 5. *cap.* 3. 27. *Pſal.* 110. 28 *Iren contra hereſ lib.* 5. 29. *Pſal.* 80. 30. *Zach.* 9. 31. *Ambroſ. lib.* 5. *cap.* 3. *de Sacerd.* 32. *Cyril. de lap.* 33. *Chryſ. Hom.* 17. *ad Heb.* 34. *Hieronym. cap* 1. *ad Tit. Conc. Epheſ.* 35. *Danielis* 12. 36. *Chryſoſt. Hom.* 49 *in Matth.* 37. *Ambr. Or. præp.* 38 *Cyp. de cœna.* 39. *Matth.* 26. 40. *Pſal.* 110. & 22. 41. *Num.* 4. 42. *Clem. ſup.* 4. *Thom. Aqui.* 44. *Hieron. epiſt.* 17. *ad Marcel.* 45. *Can. Miſ.* 46 *Chryſoſt. Hom.* 83 *in Matth. & lib.* 3. *de Sacerd.* 47. *Cyrill. lib.* 11. *in* 26. *Ioan.* 48. *Conc. Lat. cap.* 1. 49. *Nazianz. in Iulian.* 50. *Bernard. Serm. de cœna.* 51. *ibidem &* 1. *Cor* 10. 52. *Pſal.* 103. 53. *Matth.* 7. *Ioan.* 6. 54. *Eccleſ.* 34. 55. *Gen.* 49. 56. *Matth.* 6. 57. *Ignat. epiſtola*

ad Ephes. 58 *Trid.Conc.sup.*59. *Cyril.cap.*5.*in Missa.* 60.*Bas.in Liturg.* 61.*Emiss.hom.*5.*in pas.* 62.*Hilar. lib.*8.*de Trinit.* 63.*Aug,*26. *in Ioan.* 64 *idem.* 65.*Clem.vt sup.* 66. *Dionys. Hier.Eccles. cap.*2. & 3. 67.*Aug.vt sup.* 68.*Conc.Trid.* 69.*Clem.lib.*6.*Const. cap.*23. 70.*Theoph.in* 14.*Matth.* 71. *Conc. Later. cap.*1. 72.*ibidem.* 73.*Aug. lib.*10. *de Ciuit.cap.*20. 74.*Paulinus in vita S.Ambros.* 75.*August.*26.*in Ioan.* 76.*Cyril.lib.*4 *in Ioan.cap.*17. 77.*idem.* 78.*Zach.*9.

NON sine grauissima & omni fide digna causa de hoc SANCTISSIMO SACRAMENTO canit Ecclesia;

S.Thom. Aquinas. O sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis eius, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur!

Vnde & à SS. Patribus variis titulis hoc epulum adornatur & prædicatur, vt cùm passim vocatur

1 Panis Angelorum.
2 Cibus Apostolicus.
3 Adorandum Christi corpus.
4 Adunatio hominis ad Christum.
5 Æternum mysterium.
6 Alimentum spiritale.
7 Angelorum esca.
8 Angelicum, cæleste, summeque venerandum sacrificium.
9 Agnus absque macula.
10 Animarum potus & esca.
11 Benedictio mystica.
12 Benedictio viuificatiua.

Bene-

32 Gratia Christi viuificatiua.
33 Hostia pura & incruenta nos mundans.
34 Incruenta, rationalis, & suauis victima.
35 Iuge sacrificium.
36 Magnum salutis nostræ pretium.
37 Manna absconditum.
38 Medicamẽtum & holocaustum ad sanandas infirmitates, & purgãdas iniquitates.
39 Memoria passionis Christi, & mirabilium Domini.
40 Mensa Domini, aduersus eos qui tribulant nos.
41 Mensa propositionis, & dulcissimi conuiuij.
42 Memoriale præcipuum diuini amoris.
43 Mirabile Sacramentum. Quippe quod peccata præterita remittat quæ obliuione exciderunt, confirmet aduersum futura, debilitet vitiosos animi impetus, tentationes minuat, ad pietatis studium incitet, intelligentiam illuminet, accendat affectum, spem confirmet, conscientiam exhilaret, participes nos faciat meritorum Christi, armet fortes vt strenuè cum diabolo decertent, pœnas peccati minuat, nósque Deo coniungat, vniat, incorporet, & Deiferos faciat.
44 Mysterium Christianorum in Saluatoris corpore & sanguine dedicatum.
45 Mysterium fidei & pacis, maximè verendum.
46 Mysterium pietatis terram nobis cælum faciens.

Salu-

64 Salutiferum & omni ſuauitate repletum conuiuium.
65 Stupendum ſupra omnia miraculum.
66 Sacratiſſima Dominicæ paſſionis commemoratio.
67 Signum vnitatis, & ſpiritalis animarum cibus.
68 Spiritus dulcedo in proprio fonte deguſtata.
69 Symbolum gratiarum actionis, diuinorum myſteriorum corporis & ſanguinis Chriſti.
70 Tranſelementatio panis & vini in corpus & ſanguinèm Chriſti.
71 Transſubſtantiatus panis.
72 Tremendum, impollutum, vitaleque Sacramentum.
73 Verum Eccleſiæ ſacrificium.
74 Verè propitiatoriũ pro viuis & defunctis.
75 Viaticum animarum, & in Domino morientium.
76 Vinculum charitatis.
77 Viuifica ſanctificatio.
78 Vinum germinans virgines.

Cùm ergo talis ſit hic animarum cibus, & perpetua paſſionis Domini recordatio; rogemus eumdem Dominum Filium Dei viui, ſub hoc velamine Sacramenti tectum;

Vt nos ab indigna corporis & ſanguinis ſumptione,
A concupiſcentia carnis,
A concupiſcentia oculorum,

A ſuperbia vitæ,
Ab omni peccandi occaſione liberet.
Et hoc quidem
Per deſiderium illud quo hoc Paſcha cum Diſcipulis manducare deſiderauit.
Per ſummam humilitatem qua Diſcipulorum pedes lauit.
Per ardentiſſimam charitatem qua hoc diuinum Sacramentum inſtituit.

Rogemus inſuper vt nobis fidem, reuerentiam, deuotionem huius admirabilis Sacramenti augere, & conſeruare, & ad frequentem vſum Euchariſtiæ per veram peccatorum confeſſionem nos perducere dignetur. Ad hoc nos exhortatur D. Petrus Damianus, dicens: Et quia Redemptor noſter de cælo veniens carnem ſuſcepit ex Virgine, hæc eſt terra illa viuentium ad quam debemus intentis ſemper amoris greſſibus feſtinare. Hunc ſponſum venerabilis ſoror veræ charitatis vlnis amplectere ſemper, hoc iugiter delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Huius Corpus & Sanguinem in ore carnis crebriùs ſuſcipe, vt hanc eius vocem meritò poſſis audire: Fauus diſtillans labia tua ſponſa; mel & lac ſub lingua tua. Terretur enim aduerſarius, cùm Chriſtiani labia videt Chriſti cruore rubẽtia. Agnoſcit enim præſtò ſuæ perditionis indicium; & diuinæ victoriæ, qua captiuatus eſt & obtritus, non tolerat inſtrumentum. Chriſtus ergo per myſterium ſuum tibi videatur in ore, & Chriſtus per ſui amoris incẽdium tibi ſemper viuet

Epiſt. ad Blancam cap. 3.

*Epist.*10. in corde. Item S. Ignatius Martyr ſic ait: Feſtinate frequenter ad Euchariſtiam & gloriam Dei accedere. Quando enim hoc ipſum aſſiduè agitur, expelluntur poteſtates Satanæ, qui actus ſuos conuertit in ſagittas ignitas ad peccatum. Et D. Ambroſius: Si quotidianus eſt panis, cur poſt annum illum ſumis, quemadmodum Græci in Oriente facere cõſueuerunt? Accipe quotidie, quod quotidie tibi proſit: ſic viue vt merearis quotidie accipere. Qui non meretur quotidie accipere, non meretur poſt annum accipere. Adde inſuper iuxta D. Vincentij ſententiam, optimam eſſe terribiles illas Purgatorij pœnas ac flammas euadendi rationem, ſi huius Sacramenti pretioſos fructus frequenter percipias; ac in hora mortis, eodem cæleſti viatico conforteris & muniaris.

Lib. 5. *de Sacram. c.*4.

Hunc in finem Pſalmum, cum Orationibus aliis ſequentibus, ſæpè, ac inprimis tempore ſacræ refectionis adhibe, ſenſuſque eius myſticos diligenter perpende.

PSALMVS.

*Pſal.*22. DOminus regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcuæ ibi me collocauit.

Super aquam refectionis educauit me: animam meam conuertit.

Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitiæ: propter nomen ſuum.

Nam & ſi ambulauero in medio vmbræ mortis: non timebo mala, quoniam tu mecum es.

Virga tua, & baculus tuus: ipſa me conſolata ſunt.

Paraſti

Parasti in conspectu meo mensam: aduersus eos qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meũ: & calix meus inebrians quàm præclarus est!

Et misericordia tua subsequetur me: omnibus diebus vitæ meæ.

Et vt inhabitem in domo Domini: in longitudinem dierum. Gloria Patri,&c.

Vers. Panem cæli dedit eis.

Resp. Panem Angelorum manducauit homo.

ORATIO.

DEus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuæ memoriam reliquisti: tribue quæsumus, ita nos corporis & sanguinis tui sacra mysteria venerari, vt redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui viuis,&c.

ORATIONES *ante sacram* COMMVNIONEM.

AD mensam dulcissimi conuiuij tui, pie Domine IESV Christe, ego peccator de proprijs meritis nihil præsumens, sed de tua confidens misericordia & bonitate, accedere vereor & contremisco. Nam & cor & corpus habeo multis criminibus maculatum, mentem & linguam non cautè custoditam. Ergo, ô pia deitas, ô tremenda maiestas: ego miser inter angustiás deprehensus, ad te fontem misericordiæ recurro: ad te festino sanãdus: sub tuam protectionem fugio; & quem iudicem sustinere nequeo, Saluatorem habere suspiro. Tibi

Domi-

Domine plagas meas oſtendo, tibi verecundiam meam detego: ſcio peccata mea multa & magna, pro quibus timeo;ſpero miſericordias tuas,quarum non eſt numerus. Reſpice in me oculis miſericordię tuę Domine IESV Chriſte, Rex ęterne, Deus & homo, crucifixus propter hominem. Exaudi me ſperantem in te:miſerere mei pleni miſerijs & peccatis,tu qui fontem miſerationis numquam manare ceſſabis. Salue ſalutaris victima, pro me & omni humano genere in patibulo crucis oblata. Salue nobilis & pretioſe ſanguis, de vulneribus crucifixi Domini mei IESV Chriſti profluens,& peccata totius mundi abluens. Recordare Domine creaturæ tuæ,quam tuo ſanguine redemiſti: pœnitet me peccaſſe,cupio emendare quod feci. Aufer ergo à me,clementiſſime Pater, omnes iniquitates & peccata mea:vt purificatus mente & corpore, dignè deguſtare merear ſancta ſanctorum: & concede vt ſancta prælibatio Corporis & Sanguinis tui, quam ego indignus ſumere intendo, ſit peccatorum meorum remiſſio,ſit delictorum perfecta purgatio, ſit turpium cogitationum effugatio, bonorumq́ue ſenſuum regeneratio, operumq́ue tibi placentium ſalubris efficacia, animæ quoque & corporis contra inimicorum meorum inſidias firmiſſima tuitio. Amen.

ORATIO *S. Thomæ Aquinatis.*

OMnipotens ſempiterne Deus, ecce accedo ad ſacramentum vnigeniti Filij tui Domini noſtri IESV Chriſti. Accedo tamquam

infir-

infirmus ad medicum vitæ, immundus ad fontem miſericordiæ, cæcus ad lumen claritatis æternæ, pauper & egenus ad Dominum cæli & terræ. Rogo ergo immenſæ largitatis tuæ abundantiam, quatenus meam curare digneris infirmitatem, lauare fœditatem, illuminare cæcitatem, ditare paupertatem, veſtire nuditatem: vt panem Angelorum, Regem regum, Dominum dominantium, tanta ſuſcipiam reuerentia & humilitate, tanta contritione & deuotione, tanta puritate & fide, tali propoſito & intentione, ſicut expedit ſaluti animæ meæ. Da mihi quæſo Dominici corporis & ſanguinis, non ſolùm ſuſcipere ſacramentum, ſed etiam rem & virtutem ſacramenti. O mitiſſime Deus, da mihi corpus vnigeniti Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod traxit de Virgine Maria, ſic ſuſcipere, vt corpori ſuo myſtico merear incorporari, & inter eius membra numerari. O amantiſſime Pater, concede mihi dilectum Filium tuum, quem nunc velatum in via ſuſcipere propono, reuelata tandem facie perpetuò contemplari.

Alia ORATIO.

DOmine IESV Chriſte, qui hoc Sacramento amoris & pietatis infinitæ, memoriam mihi renouas paſſionis illius & mortis, quam inter dolores & ignominias crucis extremas immaculatus agnus paſſus es, pro meis & mũdi peccatis ac miſeriis tollendis, & pro felicitate æterna mihi communicanda: hauriam ego ex vulneribus tuis, hauriam ex liuore corporis

tui;in quo à planta pedis vſque ad verticem capitis,non erat ſanitas; hauriam ex illo ſanguine tam affluenter, tanto ardore charitatis effuſo, hauriam, inquam, ardentem charitatem, & amorem tui.Inflammet me hoc ipſum pręſens beneficium tuum,Domine IESV Chriſte,qui tanta cum pietate mihi te communicas, tam familiariter & intimè mihi coniungeris: nec ſolùm domum meã pauperem non dedignaris,& plagas meas non exhorres; ſed & corpore etiam & ſanguine tuo ſanctiſſimo ad me ſanandum, præſeruandum & confirmandum, medicinam conficis. O pijſſime IESV,an deerant tibi omnipotenti alij modi reparandi & adiuuandi me, & ad vltimum finem deducendi? Non ſanè;ſed hoc eligere, vt amorem in me & pietatem abundantiùs demonſtrares,voluiſti. Quem ergò amorem,bonitas infinita,quam gratitudinem huic beneficentiæ & amori tuo retribuam? Quid ergo agere,quid pati propter te dignè potero? Auge tu ipſe in me precor,dona gratiæ tuæ, vt plus habeam quod impendam ſeruitio tuo. Deus meus, & omnia, quid ego bonorum tuorum non ſperabo à te? cùm etiam teipſum mihi tam amanter donaueris? cùm in te omnia illa eſſe videam, quæ ſpem maximam excitare ſolent. Potes enim & vis mihi benefacere, potes quidem omne bonum conferre, quia omnipotens es; & indigentias meas non ignoras. Quomodo ergo,ſi ipſi coniungar fonti,imò mari immenſo & inexhauſto bonorum omnium, non hauriam aquas cum

gaudio

gaudio de fontibus Saluatoris? Vis etiam omne bonum conferre, qui summè benignus es; quia magis quàm ego ipse me diligis; quia magis tu conferre, quàm ego recipere, desideras: & ne defectus meritorum me à tua liberalitate excludat, tua ipse merita mihi donas, qui mihi iustitia factus es in conspectu Diuinę tuæ sanctitatis. Magnanimiter ergo, spes mea, bonorum tuorum communicationem copiosam à te sperabo; & vt meam paupertatem omnium virtutum & gratiarum spiritualium thesauris locupletes, petam per temetipsum. Qui cum Deo Patre, &c.

Aliquot considerationes ad excitandum maiorem affectum erga Venerabile SACRAMENTVM *vtiles, per modum meditationis vsurpandæ.*

1. QVis ego sum, benignissime IESV, vt desiderio apud me manendi tenearis? Num vilissimam originem meam ignoras? Non sum ex numero cælestium illarum legionum. non sum Seraphim, non Archangelus, non Angelus, nec aliquis ex sacratissimis spiritibus. Homo sum, qui antè nihil fui, ex terræ limo ducens initium. Quid igitur reperis in me, quod te tantopere delectet, & ad me inuitet?

2. Sed fortasse, ô speciosissime forma prę filiis hominum, delitiæ tuæ sunt esse cum filiis hominum. Verùm non sum ego Moses, non Abrahám, non Iacob. Longè absum à sanctitate Ioannis, à puritate B. Mariæ Virginis, à charitate Apostolorum, à Sanctorum tuorum perfectione. Peccator sum, tua pręsentia indignus,

 qui

qui te pro fœda voluptate & lucro temporali non ſemel Iudæis vendidi: & ego te iam cum Iuda deoſculabor? & velut Regem Iudæorum ſalutans, arundine, hoc eſt, vacuitate virtutum & leuitate nimia animæ meæ, caput tuum percutiam?

3. Si S. Ioannes Baptiſta in ventre matris ſanctificatus, vir tantus, & tam admirabilis, non reputat ſe dignum, qui te tangat, aut ſoluat corrigiam calceamenti tui: ſi Petrus Apoſtolorum princeps præſentiam tuam in nauicula ſua extimeſcens dicit: Exi à me Domine, quia homo peccator ſum: ſi Centurio indignum ſe ducit, ſub cuius intres tectum: quomodo ego, totus non ſolùm in peccatis natus, ſed innumeris etiam propriis criminibus opertus, audebo te non dicam tangere, ſed etiam in me accipere, & manducare?

4. Si Oza Sacerdos, tantùm quòd Arcam Teſtamenti attigiſſet, non ea qua debuit reuerentia & puritate, repentina morte punitus eſt: ſi Bethſamitarum 50. millia occubuerũt, quòd curiosè & irreuerenter eamdem Arcam adſpexiſſent: non erit mihi timendum, qui non accedo ad tangendam vel inſpiciendam Arcam Teſtamenti, ſed ad diuiniſſimum corpus tuum, Arcam ſcilicet veram Teſtamenti, in qua incluſi ſunt omnes theſauri ſapientiæ & potentiæ Dei, complectendum & manducandum?

5. Sed tamen, quoniã memini Domine, quia meretricem ſuſcepiſti; quia cum peccatoribus manducaſti; quia gratiores tibi multò fuerunt

Magda-

Magdalenæ lacrymæ, quàm Pharisæi epulæ; quia non indignatus es à muliere, profluuio ſanguinis laborante, fimbriam veſtimenti tangi; quia cæcos, claudos, immundos, leproſos ad te appropinquantes non reiecisti; venio ad te alacris, & bona ſpe plenus. Quare, ô bone IESV, venientem me recipe, ac tibi per hunc myſticum panem, quem in me accipere ardeo, coniunge.

6. Si me, ô ſuauiſſime IESV, ab hac menſa iuſtiſſimus timor, quem magnitudo ſcelerum meorum generat, abducit & abſtrahit; ad eam ſpes & amor, quem cognita miſerationum tuarum immenſitas parit, inuitant & vrgent. Scio te eſſe qui dixiſti: Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores; & non eſt opus medico ſanis, ſed malè habentibus. Ideoque Zachæo Publicano tui videndi deſiderio æſtuanti, non oſtendiſti te tantùm, ſed & eum benignè compellaſti; ad eius domum accedere, cum eo agere & manducare voluiſti. Vt quid ergo de tua miſericordia, bone IESV, diffidam? Cur ad menſam tuam inuitatus adire refugiam? imò cur ad eam non prouolem? In ea enim pharmacum ſalutis, antidotum contra infirmitates meas potentiſſimum porriges: in ea propinabis mihi vinum, quod germinare facit virgines, quod ſerpentes interimit, quod vitam mortuis reſtituit: in ea, ſi infirmus ſum, me confido ſanandum; ſi debilis, confortandum; ſi viuus, magis viuificandum; ſi mortuus, ad vitam reuocandum; ſi tepidus, accendendum; ſi cęcus, illuminandum; ſi

elisus, erigendum; si nudus, vestiendum; si sordidus, abluendum; si pauper, ditandum. Venio ergo Domine: ostende mihi faciem tuam, ingredere in domum meam: dic quia salus facta est domui huic: & cur non salus illi fiet, si ad eam Saluator accesserit?

Aspirationes aliquot, spiritualem famem ardensque desiderium huius SANCTISSIMI SACRAMENTI *excitantes.*

1. QVid tibi Domine IESV, vt venias ad me, atq. sic te mihi cõmunices? Quis enim tu, & quis ego? Tu creator, ego creatura: tu Dominus, ego seruus: tu Deus, ego limus: tu qui es, ego nihil: tu sanctitas ipsa, & bonitas & beatitudo, ego impius, flagitiosus, & infelix. Cur ergo ad me properas? cur mortẽ minaris, nisi te accepero? An tu fortassis præ amore mei nescis, quis, qualis, & quantus sis? sed quia scis, ac me tamen adire vis, non refugio, non tergiuersor. Veni ergo Domine, & noli tardare: tui enim amore langueo.

2. Euge anima mea, annuntio tibi gaudium magnum, gaude & lætare; quia venit ad te creator tuus, pater, pastor, sponsus tuus, Deus & homo Christus IESVS, cuius delicię sunt esse cum filijs hominum. Compone te ergo, & dilatare ad tantum hospitem capiendum, euacua locum cordis tui. Ecce nunc amplissimo beatissimæ diuinitatis, sanctissimę animæ, corporis gloriosissimi, sanguinis pretiosissimi munere auctam te esse desiderat. Occurre illi cum muneribus: sed quid tibi offeram bone IESV?

Quid me opus habes, qui omnia habes? ſi me totum dedero, quantulum id eſt? ſi quod aliàs facere aſſoles,cor meum petis,illud tibi offerre non audeo:eſt enim immũdum, eſt frigidum, eſt aſperum , eſt planè te indignum. Quòd ſi omnino dari tibi vis ; offero penitus ,& qualecumque ſit dono: ſi enim immundum eſt, puriſſimo ſanguinis tui balneo , quod mihi paratur in hoc Sacramento lauabis: ſi frigidum,caritatis tuæ non tam igne quàm incendio, quod in Euchariſtia feruet , accendes : ſi durum & aſperum, benignitatis tuæ oleo, gratiæque vnguento , cuius plena ſunt hæc myſteria, lenies: atque ſic lotum,accenſum,mollitum nec prorſus tua miſericordia indignum cor meum accipies, & cor mihi tuum porriges . Accipe me tibi bone IESV, & te totum dona mihi; accipe cum corde meo,totum amorem meum,& porrige amorem tuum.

3. Scio,ô bone IESV, dulcedo cordis mei, vita animæ meæ,æternum bonum meum,quia amas me. Quæ enim alia fuit cauſſa, vt dum ſe Iudas componeret ad tui proditionem , tu horum quaſi neſcius Sacramentum hoc inſtitueres; niſi vt viciſſim parares nobis amoris funes & vincula , quibus nos tibi conſtringeres , & gloriam qua nos æternùm beares ? niſi vt paſſionis tuę viuam nobis relinqueres memoriam, qua procuratæ nobis per eã ſalutis,demonſtratæque tuæ admirabilis & planè nimiæ charitatis eſſemus perpetuò memores. Agnoſco myſterium , agnoſco charitatem: de qua veriſſimè

 ſcriptum;

ſcriptum; quia aquæ multæ (Paſſionis ſcilicet) non potuerunt extinguere, nec flumina dolorũ obruere eam. Quocircà vt eo caritatis igne incaleſcam, vt gratam vicem amoris repẽdam, vt à te nullis cruciatibus deſciſcam, venio ad te bone IESV: os meum, per hanc participationem corporis tui, lateri tuo applicare, & ſanguinem tuum exſugere ardeo. Sic enim magnitudinem amoris tui non tantùm intelligam, ſed & palpabo quaſi, & intimis præcordiis ſentiam; vt in me ſemper maneas, & ego in te. Veni ergo Domine, & noli tardare.

4. Scio, amator hominum ſuauiſſime IESV, dum corpori tuo pretioſo communico, fieri me templum viuum Spiritus ſancti; tabernaculum Sᵐᵃᵉ Trinitatis, ſepulchrũ viuum tuum, hoſpitem etiam tuum; imò animam meam fieri ſponſam tibi dilectiſſimam: ideoq. quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus: vt in me habites, apud me commoreris, in me viuas, & ego in te: ac non iam te conuertam in me, ſed conuertar in te, qui es vita & ſalus mea vnica. Feſtina ergo Domine, ne tardaueris: patent tibi cordis mei penetralia: compoſitum ſepulchrum; in quo non 40. horis, vt in illo lapideo, ſed in perpetuum conquieſcas.

5. Non ignoro, pientiſſime IESV, carnem meam, dum communico, tangi à benedicta carne tua; manus me tuas oſculari, complecti ſacrum caput: tui propterea ſumendi deſiderio exæſtuo. Scio, dum te in me accipio, quem-

dam quaſi fieri cæleſtem paradiſum : vbi enim Deus eſt,ibi & paradiſus eſt. Cupio ergo ex te audire iam glorioſo , quod olim à mortali & crucifixo audiit latro : Fili mi, hodie mecũ eris in paradiſo . Scio denique,dum communico, fieri me aulicum tuum , aſſidere menſæ regiæ, veſci epulo pretioſiſſimo,pane Angelorum,delitias cæli prægustare , gratia compleri , futuræ gloriæ pignus accipere , ac denique bonis omnibus cumulari. Eapropter cor meum & caro mea exultant in te Deum ſuum ; ad tuas delitias,ad tuum conuiuium anhelant. Ergo,ô bone IESV , dulciſſime & amantiſſime IESV, deliciæ meæ,amor meus, æternum bonum meum, melliflue & deſideratiſſime IESV,miſerere mei, coniunge me tibi,quia ego ſeruus tuus ſum, & filius ancillæ tuæ Eccleſiæ & Mariæ . Paratum tibi cor meũ;fiat mihi ſecundùm verbũ tuum.

ORATIONES *poſt ſacram* COMMVNIONEM.

Poſt Communionem agendæ ſunt confeſtim gratiæ,quòd dignatus ſit Deus ingredi in te , & ſuſcipi à te. Quocircà oportunè adieceris Pſalmum ſequentem.

LAudate Dominum omnes gentes : laudate eum omnes populi.

Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius:& veritas Domini manet in æternum.

Gloria Patri,&c.

ORATIO.

ANima Chriſti ſanctifica me : corpus Chriſti ſalua me:ſanguis Chriſti inebria

me : aqua lateris Christi laua me: Passio Christi conforta me : ô bone IESV exaudi me. Intra vulnera tua absconde me, & ne permittas me separari à te. Ab hoste maligno defende me. In hora mortis meæ voca me, & iube me venire ad te : vt cum Sanctis & electis laudem te : in sæcula sæculorum. Amen.

Alia ORATIO *S. Thomæ Aquinatis.*

GRatias tibi ago, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui me peccatorem, indignum famulum tuum, nullis meis meritis, sed sola dignatione misericordiæ tuæ satiare dignatus es pretioso corpore & sanguine Filij tui Domini nostri Iesu Christi. Et precor vt hæc sancta communio non sit mihi reatus ad pœnam, sed intercessio salutaris ad veniam. Sit mihi armatura fidei, & scutum bonæ voluntatis : sit vitiorum meorum euacuatio, concupiscentiæ & libidinis exterminatio: charitatis & patientiæ, humilitatis & obedientiæ, omniumque virtutum augmentatio : contra insidias inimicorum omnium, tam visibilium quàm inuisibilium, firma defensio : motuum meorum, tam carnalium quàm spiritualium, perfecta quietatio : in te vno ac vero Deo firma adhæsio : atque finis mei felix consummatio. Et precor te, vt ad illud ineffabile conuiuium me peccatorem perducere digneris, vbi tu cum Filio tuo & Spiritu sancto, Sanctis tuis es lux vera, satietas plena, gaudium sempiternum, iucunditas consummata, & felicitas perfecta. Per eumdem Christum Dominum, &c.

RYTHMVS *eiuſdem ſancti Thomæ.*

ADoro te deuotè latens Deitas,
Quæ ſub his figuris verè latitas:
Tibi ſe cor meum totum ſubijcit,
Quia te contemplans, totum deficit.
Viſus, tactus, guſtus in te fallitur,
Sed auditu ſolo tutè creditur.
Credo quidquid dixit Dei Filius:
Nihil hoc verbo veritatis verius.
In cruce latebat ſola Deitas,
At hîc latet ſimul & humanitas:
Ambo tamen credens atque confitens,
Peto quod petiuit latro pœnitens.
Plagas, ſicut Thomas, nôn intueor,
Deum tamen meum te confiteor:
Fac me tibi ſemper magis credere,
In te ſpem habere, te diligere.
O memoriale mortis Domini,
Panis verus, vitam præſtans homini:
Præſta meæ menti de te viuere,
Et te ſemper illi dulce ſapere.
Pie pellicane IESV Domine,
Me immundum, munda tuo ſanguine:
Cuius vna ſtilla ſaluum facere,
Totum mundum quit ab omni ſcelere.
IESV, quem velatum nunc aſpicio,
Oro fiat illud, quod tam ſitio,
Vt te reuelata cernens facie,
Viſu ſim beatus tuæ gloriæ. Amen.

ORATIO *S. Bonauenturæ.*

TRansfige, dulcissime Domine IESV, medullas & viscera animæ meæ, suauissimo ac saluberrimo amoris tui vulnere, vera serenaque, & Apostolica sanctissima charitate, vt langueat & liquefiat anima mea solo semper amore & desiderio tui, te concupiscat, & deficiat in atria tua, cupiat dissolui & esse tecum. Da vt anima mea te esuriat, panem Angelorum, refectionem animarum sanctarum, panem nostrum quotidianum, supersubstantialem, habentem omnem dulcedinem & saporem, & omne delectamentum suauitatis: te, in quem desiderant Angeli prospicere, semper esuriat & comedat cor meum, & dulcedine saporis tui repleantur viscera animæ meæ: te semper sitiat fontem vitæ, fontem sapientiæ & scientiæ, fontem æterni luminis, torrentem voluptatis, vbertatem domus Dei: te semper ambiat, te quærat, te inueniat, ad te tendat, ad te perueniat, te meditetur, te loquatur, & omnia operetur in laudem & gloriam nominis tui, cum humilitate & discretione, cum dilectione & delectatione, cum facilitate & affectu, cum perseuerantia vsque in finem: & tu sis solus semper spes mea, tota fiducia mea, diuitię meæ, delectatio mea, iucunditas mea, gaudiũ meum, quies & tranquillitas mea, pax mea, suauitas mea, odor meus, dulcedo mea, cibus meus, refectio mea, refugium meum, auxilium meum, sapientia mea, portio mea, possessio mea, thesaurus meus, in quo fixa & firma & immo-

b liter ſemper ſit radicata mens mea, & cor meum. Amen.

Alia ORATIO.

INeffabilem miſericordiam tuam, Domine IESV Chriſte, humiliter exoro, vt hoc Sacramentum corporis & ſanguinis tui, quod indignus ſuſcepi, ſit mihi purgatio ſcelerum, ſit fortitudo fragilium, ſit contra mundi pericula firmamentum, ſit impetratio veniæ, ſit ſtabilimentum gratiæ, ſit medicina vitæ, ſit memoria tuæ paſſionis, ſit contra debilitatem fomentum, ſit viaticum meę peregrinationis. Euntem me conducat, errantem me reducat, reuertentem me ſuſcipiat, titubantem me teneat, cadentem me erigat, & perſeuerantem me in gloriam introducat. O altiſſime Deus, beatiſſima præſentia corporis & ſanguinis tui, ſic immutet palatum cordis mei, vt præter te nullam vmquam ſentiat dulcedinem, nullam amet pulchritudinem, nullũ quærat illicitum amorem, nullam deſideret conſolationem, nullam admittat vmquam delectationem, nullum curet honorem, nullam timeat crudelitatem.

ORATIO, *qua petitur vnio animæ cum* CHRISTO.

GRatias ago tibi ex toto corde meo, Bonitas effuſiſſima, abyſſus infinitæ miſericordiæ, qui tam indigenti ſeruo tuo omne bonum in teipſo conferre, qui tam indigno peccatori fructum paſſionis & mortis tuæ, cum corpore & ſanguine tuo ſanctiſſimo, tam amãter applicare voluiſti: gratias ago tibi de tanto

bene-

beneficio, & tam ſingulari, & de charitate illa inæſtimabili qua id mihi contuliſti: & precor eamdem bonitatem tuam, vt tua ipſe dona in me conſerues & augeas, ad honorem & gloriam tuam; ſollicitam ſenſuum & linguæ & cogitationum cuſtodiam tribuas; ſtrenuè operari ex puro & feruenti amore tuo, quæ ad honorem tuum & proximorum ſalutem ſunt, concedas; quò in omnibus actionibus meis tibi placeam, nec vmquam à me ſepareris, qui tam dignanter & intimè te mihi coniunxiſti, donec in vnione beatiſſimæ gloriæ tuæ tibi adhæream. Amen.

Oratio ad B. VIRGINEM MARIAM *poſt Communionem.*

COmmendo me tibi, ſanctiſſima Virgo Maria, quæ in tuo ſacratiſſimo vtero, eumdem Dominum, quem ego modò ſuſcepi, de Spiritu ſancto conceptum dignè portaſti. Precor te matrem Dei, vt pro me apud eumdem Filium tuum intercedas: & ſi quacumque ratione, in ſummi Sacramẽti huius ſumptione deliqui, huius negligentiæ & indignitatis meæ veniam impetres. Tu ſemper caſta, pura, innocens, poſt conceptum Filium, etiam caſtior, purior, ſanctior, Deoque gratior euaſiſti. Vtinam & ego, tam diuini Sacramenti perceptione, ita ſanctificer, vt deinceps cor & corpus meum ab omni letalis peccati macula tuear impollutum! Tu concepto Filio magnificas laudes Domino lætè decantaſti, & in Deo ſalutari tuo mirabiliter exultaſti: tuis quæſo efficacibus precibus

id

id aſſequar, Virgo mater, vt cum hac ſacra Communione nouum & ardentem ſpiritum coniungam, ſemper in gratiarum actione piè verſer, tantoque hoſpiti me numquam ingratum, ſed fidum in omnibus miniſtrum exhibeam.

ORATIO *de ſancta* COMMVNIONE *ex Concilio Tridentino.*

OMnipotens ſempiterne Deus, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, te rogo & obſecro: vt nos omnes & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſemur, in hoc vnitatis ſigno, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiæ ſymbolo, iam tandem aliquando conueniamus, & concordemus: memoreſque tantæ maieſtatis, & tam eximij amoris IESV Chriſti Domini noſtri, qui dilectam animam ſuam, in noſtræ ſalutis pretium, & carnem ſuam nobis dedit ad manducandum; hæc ſacra myſteria corporis & ſanguinis eius, ea fidei conſtantia & firmitate, ea animi deuotione, ea pietate & cultu credamus & veneremur, vt panem illum ſuperſubſtantialem frequenter ſuſcipere poſſimus. Et is verè ſit nobis animæ vita, & perpetua ſanitas mentis; cuius vigore confortati, ex huius miſeræ peregrinationis itinere, ad cæleſtem patriam peruenire valeamus, eũdem Panem Angelorum, quem modò ſub ſacris velaminibus edimus, abſque vllo velamine manducaturi. Per eumdem Chriſtum Dominum noſtrum. Amen. *Seſſ. 13. c. 8.*

CAPVT

CAPVT QVARTVM
DE PASSIONE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI.

Vita & Paſſio Domini noſtri IESV CHRISTI, *ex ſacris Scripturis collecta.*

PIA mente conſidera in genere, quomodo humiliauit ſemetipſum Dominus noſter IESVS Chriſtus, factus obediens vſq. ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen; vt in nomine IESV omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum; & omnis lingua confiteatur, quia Dominus IESVS Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.

Deinde in particulari conſidera circumſtantias omnes, quæ ſe in eius vita ſanctiſſima, & morte crudeliſſima, offerunt. Quomodo ſcilicet hic Dominus noſter IESVS Chriſtus ſecundùm naturam diuinam Deus, ſplendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ Patris, vt ſubſiſtens

in vtraque natura Deus & homo, sit
Isaiæ 9. Magni consilij Angelus.
Princeps pacis.
Sanctis Patribus promissus.
Cunctis gentibus desideratus.
In mundum à Patre missus.
De Spiritu sancto conceptus.
Ioan.1. Verbum caro factum.
Isaiæ 7. Nobiscum Deus.
In formam serui factus.
De Maria Virgine natus.
Lucæ 2. A sua Genitrice adoratus.
Pannis inuolutus.
In præsepio reclinatus.
Vbere virgineo lactatus.
A pastoribus in præsepio cognitus.
Per circumcisionem sub Lege factus.
Matth.2. A Magis adoratus.
Lucæ 2. In templo præsentatus.
Vlnis Simeonis exceptus.
In Ægyptum delatus.
Ab Herode ad mortem quæsitus.
In Nazareth nutritus.
In Templo inuentus.
Parentibus subditus.
A Ioanne baptizatus.
In deserto tentatus.
Cum hominibus conuersatus.
Pauperibus discipulis sociatus.
Ioan.8. Lux mundi.
Doctor iustitiæ.
Via, veritas, & vita.

Exem-

Exemplar virtutum omnium.
Omnibus languentibus misericorditer opitulatus. *Mat.14.*
A suis furiosus reputatus.
Gratis odio habitus. *Psal.27.*
Contumelijs vexatus.
Lapidibus impetitus.
In monte coram Patribus transfiguratus.
Tamquam Rex mitis Ierusalem ingressus. *Zach.9.*
Præ compassione lacrymatus.
Triginta argenteis appretiatus.
Ad discipulorum pedes inclinatus.
Carne sua ceu pane viuo & sanguine vt potu vero traditis, nobis gratulatus.
In oratione prostratus. *Mat.11.*
In agonia sanguineo sudore perfusus.
Ab Angelo confortatus.
Osculo à Iuda traditus.
A ministris ligatus.
A discipulis suis derelictus.
Annæ & Caiphæ præsentatus.
Alapa à ministro percussus. *Ioan.18.*
A falsis testibus accusatus.
Reus mortis iudicatus.
In faciem consputus.
Oculis velatus.
Colaphis cæsus.
A Petro ter negatus. *Mat.16.*
Vinctus Pilato traditus.
Ab Herode & eius exercitu spretus & illusus.
Veste alba indutus.

Latroni Barrabæ poſtpoſitus.
Flagellis cæſus.
Iſaiæ 53. Propter ſcelera noſtra attritus.
Quaſi leproſus reputatus.
Veſte purpurea indutus.
Spinis coronatus.
Arundine percuſſus.
A Iudæis ad Crucem poſtulatus.
Sap. 2. Morte turpiſſima condemnatus.
Voluntati Iudæorum traditus.
Crucis pondere grauatus.
Iſaiæ 49. Tamquam ouis ad occiſionem ductus.
Veſtibus exutus.
Clauis Cruci confixus.
Iſaiæ 53. Propter iniquitates noſtras vulneratus.
Pro inimicis Patrem deprecatus.
Ibidem. Cum iniquis reputatus.
Opprobrium hominum factus.
A prætereuntibus blaſphematus.
A Iudæis deriſus.
A militibus in Cruce illuſus.
A latrone iniurijs laceſſitus.
Opprobrijs ſaturatus.
Latroni pœnitenti paradiſum pollicitus.
Marci 16 Ioannem Matri ſuæ in filium largitus.
Se à Patre derelictum atteſtatus.
Felle & aceto in ſiti ſumma potatus.
Conſummata tandem omnia de ſe ſcripta teſtatus.
Spiritum ſuũ in manus Patris cõmendans.
Heb. 1. A Patre pro ſua reuerentia ſemper exauditus.

Vſque

Vſque ad mortem Crucis obediẽs factus. *Phil.2.*
Lancea transfixus in latere, vnde profluxit ſanguis & aqua.
Cuius liuore ſanati ſumus. *Iſaiæ 56.*
Pro nobis propitiatio factus. *Ioan.12.*
De Cruce depoſitus.
In ſindone munda inuolutus.
In monumento nouo poſitus.
Vinctos de lacu inferni prædatus. *Zach.9.*
Ab inferis victor reuerſus.
Poſt reſurrectionem cum diſcipulis conuerſari dignatus.
In cælum eleuatus.
Ad Patris dexteram collocatus.
Gloria & honore coronatus. *Pſal.8.*
Factus Rex regum, & Dominus dominantium.
Apud Patrem noſter perpetuò aduocatus. *1. Ioan.2.*
Spiritum paraclitum diſcipulis elargitus.
Matrem ſuam ſuper choros Angelorum exaltans.
Viuos & mortuos iudicaturus.
Reprobos in ignem æternum miſſurus.
Paratum electis regnum collaturus. *Mat.25.*
Vbertate domus ſuæ Sanctos omnes inebriaturus. *Pſal.35.*

His benè perpenſis dicatur ſequens ORATIO.

Reſpice, quæſumus Domine, ſuper hanc familiam tuam, pro qua Dominus noſter IESVS Chriſtus non dubitauit manibus tradi nocentium, & Crucis ſubire tormentum. Qui tecum viuit, &c.

D. Bernardi Abbatis Rythmica ORATIO *ad singula membra* CHRISTI *patientis, & de cruce pendentis, cum alijs* VII. *quibus virtutes eius petantur, ex Pet. Canisio Soc.* IESV.

AD PEDES.

SAlue mundi ſalutare,
Salue, ſalue IESV care:
Cruci tuæ me aptare
Vellem verè, tu ſcis quare,
Da mihi tui copiam.
Ac ſi præſens ſis, accedo,
Imò te præſentem credo:
O quàm nudum hîc te cerno!
Ecce tibi me proſterno,
Sis facilis ad veniam.
Clauos pedum, plagas duras,
Et tam graues impreſſuras,
Circumplector cum affectu,
Tuo pauens in aſpectu,
Tuorum memor vulnerum.
Grates tantæ charitati
Nos agamus vulnerati:
O amator peccatorum,
Reparator confractorum,
O dulcis pater pauperum!
Quidquid eſt in me confractum,
Diſſipatum aut diſtractum,
Dulcis IESV totum ſana,
Tu reſtaura, tu complana,
Tam pio medicamine.
Te in tua cruce quæro,
Prout queò corde mero:

Me ſanabis hîc, vt ſpero,
Sana me, & ſaluus ero,
In tuo lauans ſanguine.
Plagas tuas rubicundas,
Et fiſſuras tam profundas,
Cordi meo fac inſcribi,
Vt configar totus tibi,
Te modis amans omnibus.
Dulcis IESV pie Deus,
Ad te clamo licet reus:
Præbe mihi te benignum,
Ne repellas me indignum
De tuis ſanctis pedibus.
Coram cruce procumbentem,
Hoſque pedes complectentem,
IESV bone non me ſpernas,
Sed de cruce ſancta cernas
Compaſſionis gratia.
In hac cruce ſtans directè,
Vide me, ô mi dilecte;
Ad te totum me conuerte;
Eſto ſanus, dic apertè,
Dimitto tibi omnia.

Oratio I. *de* CHRISTI *Humilitate.*

DOmine IESV Chriſte fili Dei viui, ipſe verus Deus, potentiſſimus rerum omnium conditor & moderator, qui vt humilitatis exemplum nobis relinqueres, è ſublimi cęlo deſcendiſti; atque humana noſtra infirmitate & abiectione aſſumpta, à ſeruo tuo Ioanne, velut impurus peccator, baptizari voluiſti; paſſione tua iam inſtante, charis diſcipulis cordis tui

triſtitiam patefeciſti; proſtratus in terram, ſudore ſanguineo emiſſo, humillimè voluntatem tuam in voluntatem Patris reſignaſti; aliaque quàm plurima ſummæ humilitatis argumenta dediſti: precor vt profundam dones mihi humilitatem, qua me omnibus facilis lubenſque ſubijciam, neque altè de meipſo ſentiam; ſed vilis & abiectus ſemper in oculis meis, talis ab omnibus haberi cupiam. Qui viuis & regnas, &c.

AD GENVA.

SAlue IESV Rex Sanctorum,
Spes votiua peccatorum:
Cru..is ligno tamquam reus,
Pendens homo verus Deus,
Caducis nutans genibus.
O quàm pauper, ô quàm nudus!
Qualis es in cruce ludus,
Deriſorum iocus factus,
Sponte tamen, non coactus,
Attritus membris omnibus!
Sanguis tuus abundanter
Fuſus, fluit inceſſanter;
Totus lotus in cruore,
Stas in maximo dolore,
Præcinctus vili tegmine.
O Maieſtas infinita!
O egeſtas inaudita!
Quis pro tanta charitate,
Quærit te in veritate,
Dans ſanguinem pro ſanguine?
Quid ſum tibi reſponſurus,

Actu vilis, corde durus?
Quid rependam amatori,
Qui elegit pro me mori,
Ne dupla morte morerer?
Amor tuus, amor fortis,
Quem non vincunt iura mortis:
O quàm pia me ſub cura,
Tua foues in preſſura,
Ne morſu mortis vulnerer!
Ecce tuo præ amore,
Te complector cum rubore:
Me coapto diligenter,
Tu ſcis cauſam euidenter,
Sed ſuffer, & diſſimula.
Hoc quod ago non te grauet;
Sed me ſanet, & me lauet,
Inquinatum & ægrotum,
Sanguis fluens hic per totum,
Vt non ſuperſit macula.
In hac cruce te cruentum,
Te contemptum & diſtentum,
Vt requiram me impelle;
Et hoc imple meum velle,
Facturus quod deſidero.
Vt te quæram mente pura,
Sit hæc mea prima cura:
Non eſt labor, nec grauabor,
Sed ſanabor & mundabor,
Cùm te complexus fuero.

Oratio II. *de* CHRISTI *Manſuetudine.*

DOmine IESV Chriſte, præclarum omnium virtutum exemplar, qui ſummam

ſemper omnibus manſuetudinē præbuiſti,tam in Natiuitatis tuæ exordio, quando te mundo oſtendiſti tui inimiciſſimo, quàm per totam reliquam vitam, in qua modeſtia ſumma cum diſcipulis rudibus, & Iudæis continenter inſidiantibus,verſatus es: quàm denique paſſionis tempore, cùm & proditorem Iudam manſuetiſſimè deoſculareris,& Iudæis ſumma modeſtia gereres morem,quantúuis duriter ligarent, cæderent, in faciem conſpuerent, multaſque irrogarent iniurias.Rogo, humillime IESV,vt veram mihi largiaris manſuetudinem, qua ſedato animo mea omnia peragam, modeſtè me apud alios habeam, atque manſuetè cum omnibus, vtcumque mecum agant, verſer.

AD MANVS.

SAlue IESV paſtor bone,
Fatigatus in agone,
Qui per lignum es diſtractus,
Et ad lignum es compactus,
Expanſis ſanctis manibus.
Manus ſanctæ vos auete,
Roſis nouis adimpletæ,
Hos ad ramos durè iunctæ,
Et crudeli ferro punctæ,
Tot guttis decurrentibus.
Ecce fluit circumquaque
Manu tua de vtraque
Sanguis tuus copiosè,
Rubicundus inſtar roſæ,
Magnæ ſalutis pretium.
Manus clauis perforatas,

Et cruore purpuratas,
Corde premo præ amore;
Sitibundo bibens ore,
Cruoris ſtillicidium.
O quàm largè te exponis,
Promptus malis atque bonis!
Trahis pigros,pios vocas,
Et in tuis vlnis locas,
Paratus gratis omnibus.
Ecce tibi me præſento,
Vulnerato & cruento:
Semper ægris miſereris,
De me ergo ne graueris,
Qui præſtò es amantibus.
In hac cruce ſic extenſus,
In te meos trahe ſenſus:
Meum poſſe,velle, ſcire,
Cruci tuæ fac ſeruire;
Me tuis apta brachiis.
In tam lata charitate,
Trahe me in veritate:
Propter crucem tuam almam,
Trahe me ad crucis palmam,
Dans finem meis vitijs.
Manus ſanctæ, vos amplector,
Et gemendo condelector:
Grates ago plagis tantis,
Clauis duris, guttis ſanctis,
Dans lacrymas cum oſculis.
In cruore tuo lotum,
Me commendo tibi totum:
Tuæ ſanctæ manus iſtæ,

Me defendant, IESV Christe,
Extremis in periculis.

Oratio III. *de* CHRISTI *Patientia.*

DOmine IESV Christe, patientiæ speculum, & auctor omnium bonorum, qui tener infantulus circumcisionis dolorem patientissimè tulisti, in omnibusque Iudæorum conuitijs, & quas intulerunt plagis, atque diris flagellis infractum semper animum & benignum exhibuisti: obsecro vt hanc mihi infundas gratiam, qua summa constantia, quæ Christianum hominem, officiumque meum decent, perficiam; iniurias omnes illatas fortiter perferam; neque prorsus ad vllas aduersitates commouear, sed æquabili semper in secundis & aduersis persistam animo.

AD LATVS.

SAlue IESV summè bonus,
Ad parcendum nimis pronus:
Membra tua macilenta,
Quàm acerbè sunt distenta,
In ramo crucis torrida!
Salue latus Saluatoris,
In quo latet mel dulcoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo scatet fons cruoris
Qui corda lauat sordida.
Ecce tibi appropinquo,
Parce IESV si delinquo:
Verecunda quidem fronte,
Ad te tamen veni sponte,
Scrutari tua vulnera.

Salue mitis apertura,
De qua manat vena pura,
Porta patens & profunda,
Super roſam rubicunda,
Medela ſalutifera.
Odor tuus ſuper vinum,
Virus pellens ſerpentinum,
Potus tuus, potus vitæ:
Qui ſititis, huc venite,
Te dulce vulnus aperi.
Plaga rubens aperire,
Fac cor meum te ſentire,
Sine me in te tranſire,
Vellem totus introire,
Pulſanti pande pauperi.
Ore meo te contingo,
Et ardenter ad me ſtringo,
In te meum cor intingo,
Et feruenti corde lingo,
Me totum in te traijce.
O quàm dulcis ſapor iſte!
Qui te guſtat IESV Chriſte,
Tuo victus à dulcore,
Mori poſſet præ amore,
Te vnum amans vnicè.
In hac foſſa me reconde,
Infer meum cor profundè,
Vbi latens incaleſcat,
Et in pace conquieſcat,
Nec prorſus quemquam timeat.
Hora mortis meus flatus,
Intret IESVS tuum latus:

Hinc

Hinc exſpirans in te vadat,
Ne hunc leo trux inuadat,
Sed apud te permaneat.

Oratio IIII. *de* CHRISTI *Obedientia.*

DOmine IESV Chriſte, ſumme totius orbis Imperator, cui ad nutum omnia obediunt, cui ſe Reges inclinant, & cui ſubſunt cunctę prorſus creaturæ: rogo te per inſignem illam obedientiam, qua te totum ita Patris voluntati ſubdidiſti, vt fatereris eſſe cibum tuum, eius iuſſionem implere: neque illi tantùm paruiſti, verùm etiam hominibus quantumuis improbis, vt Iudici Pilato in ſuſcipienda mortis ſententia, & impijs tortoribus in his quæ inferentes pœnam iniquè præcipiebant: rogo, inquam, vt gratiam mihi largiaris, qua tuis inprimis ſanctiſſimis mandatis, & piis internis Spiritus ſancti ſuggeſtionibus obtemperem, cæcam, velocem, alacrem atque humilem obedientiam ſuperioribus meis libenter præſtem.

AD PECTVS.

SAlue ſalus mea Deus,
IESV dulcis amor meus:
Salue pectus reuerendum,
Cum tremore contingendum,
Amoris domicilium.
Aue thronus Trinitatis,
Arca latæ charitatis,
Firmamentum infirmatis,
Pax & pauſa fatigatis,
Humilium triclinium.
Salue IESV reuerende,

Dignè ſemper inquirende:
Me præſentem hîc attende,
Accedentem me ſuccende
Præcordiali gratia.
Pectus mihi confer mundum,
Ardens,pium,gemebundum,
Voluntatem abnegatam,
Tibi ſemper conformatam,
Iuncta virtutum copia.
IESV dulcis,paſtor pie,
Fili Dei & Mariæ,
Largo fonte tui cordis,
Fœditatem meæ ſordis,
Benigne pater dilue.
Aue ſplendor & figura,
Summa Dei genitura:
De theſauris tuis plenis,
Deſolatis & egenis
Munus clementer proflue.
Dulcis IESV Chriſti pectus,
Tuo fiam dono rectus,
Abſolutus à peccatis,
Ardens igne charitatis,
Vt ſemper te recogitem.
Tu abyſſus es ſophiæ,
Angelorum harmoniæ
Te collaudant: ex te fluxit
Quod Ioannes cubans ſuxit:
In te fac vt inhabitem.
Aue fons benignitatis,
Plenitudo Deitatis
Corporalis in te manet,

Vanitatem in me ſanet,
Quod tu confers conſilium.
Aue verum templum Dei,
Precor miſerere mei,
Tu totius arca boni,
Fac electis me apponi,
Vas diues: Deus omnium.

Oratio V. *de amabili* CHRISTI *Benignitate.*

DOmine IESV Chriſte benigniſſime Deus, qui ſumma ſemper amabilique benignitate erga tuos vſus fuiſti, quando infantulus in vlnis Simeonis requieſcebas, quando Apoſtolorum lauabas pedes, quando crucem ponderoſam baiulans, ad mulieres cõuerſus, eas conſolabaris, veſtibus ſpoliabaris, & manus perforãdas crudeliter, porrigebas. Precor te, vt etiam mihi benignitatem eam conferas; qua cum omnibus prout conuenit conuerſer; animi ſumma dulcedine cum illis agam; nec aduerſantibus ſim aſperior, quàm fauentibus, verùm amabilem dulcemque benignitatem omnibus exhibeam.

AD COR.

SVmmi Regis cor aueto,
Te ſaluto corde læto,
Te complecti me delectat,
Et hoc meum cor affectat;
Vt ad te loquar, animes.
Quo amore vincebaris,
Quo dolore torquebaris;
Cùm te totum exhaurires,

Vt te nobis impertires,
Et nos à morte tolleres?
O mors illa quàm amara,
Quàm immitis, quàm auara,
Quæ per cellam introiuit,
In qua mundi vita viuit,
Te mordens cor dulcissimum!
Propter mortem quam tulisti,
Quando pro me defecisti,
Cordis mei cor dilectum,
In te meum fer affectum,
Hoc est quod opto plurimum.
O cor dulce prædilectum,
Munda cor meum illectum;
Et in vanis induratum,
Pium fac, & timoratum,
Repulso tetro frigore.
Per medullam cordis mei,
Peccatoris atque rei,
Tuus amor transferatur;
Quo cor totum rapiatur,
Languens amoris vulnere.
Dilatare, aperire,
Tamquam rosa fragrans mirè:
Cordi meo te coniunge,
Vnde illud & compunge:
Qui amat te, quid patitur?
Quidnam agat, nescit verè,
Nec se valet cohibere,
Nullum modum dat amori,
Multa morte vellet mori,
Amore quisquis vincitur.

Viua cordis voce clamo,
Dulce cor, te namque amo:
Ad cor meum inclinare,
Vt se possit applicare
Deuoto tibi pectore.
Tuo viuat in amore,
Ne dormitet in torpore:
Ad te oret,ad te ploret,
Te adoret,te honoret,
Te fruens omni tempore.
Rosa cordis aperire,
Cuius odor fragrat mirè:
Te dignare dilatare,
Fac cor meum anhelare
Flamma desiderij.
Da cor cordi sociari,
Tecum IESV vulnerari:
Nam cor cordi similatur,
Si cor meum perforatur
Sagittis improperij.
Infer tuum intra sinum
Cor, vt tibi sit vicinum,
In dolore gaudioso,
Cum deformi specioso,
Quod vix seipsum capiat.
Hîc repauset,hîc moretur:
Ecce iam post te mouetur,
Te ardenter vult sitire,
IESV noli contraire,
Vt benè de te sentiat.

Oratio VI. *de ardentiſſima* CHRISTI DOMINI *Charitate.*

DOmine IESV Chriſte, charitas increata, qui tanto amore ſalutem noſtram ſemper ſitiuiſti, vt veluti profugus in aliena terra peregrinari dignatus ſis, cuius eſt terra omnis & plenitudo eius, vt omnium in te peccata luenda ſuſceperis: denique poſt immenſos noſtri cauſſa exantlatos labores, etiam ſanguinem vniuerſum profundere, & animam pretioſiſſimam pro nobis ponere volueris: per hæc te ſupplex oro, vt mihi veram charitatem infundas, qua te inprimis ardentiſſimè diligam, deinde proximum omnem in te & propter te ſummo complectar amore; neque mihi in vllo parcam, quo vel tibi, vel proximo, obſequium aliquod, quantumuis id durum ſit mihi atque moleſtum, exhibere queam.

AD FACIEM.

SAlue caput cruentatum,
Totum ſpinis coronatum,
Conquaſſatum, vulneratum,
Arundine verberatum,
Facie ſputis illita.
Salue cuius dulcis vultus,
Immutatus & incultus,
Immutauit ſuum florem,
Totus verſus in pallorem,
Quem cæli tremit curia.
Omnis vigor atque viror
Hinc receſſit, non admiror:
Mors apparet in aſpectu;

Totus pendens in defectu,
Attritus ægra macie.
Sic affectus, ſic deſpectus,
Propter me ſic interfectus,
Peccatori tam indigno,
Cum amoris interſigno,
Appare clara facie.
In hac tua paſſione
Me agnoſce paſtor bone,
Cuius ſumpſi mel ex ore,
Hauſtum lactis cum dulcore,
Præ omnibus delicijs.
Non me reum aſperneris,
Nec indignum dedigneris:
Morte tibi iam vicina,
Tuum caput hîc inclina,
In meis pauſa brachijs.
Tuæ ſanctæ paſſioni
Me gauderem interponi,
In hac cruce tecum mori:
Præſta crucis amatori,
Sub cruce tua moriar.
Morti tuæ tam amaræ
Grates ago IESV chare:
Qui es clemens, pie Deus,
Fac quod petit tuus reus,
Vt abſque te non finiar.
Dum me mori eſt neceſſe,
Noli mihi tunc deeſſe:
In tremenda mortis hora,
Veni IESV abſque mora,
Tuere me, & libera.

Cùm me iubes emigrare,
IESV care, tunc appare:
O amator amplectende,
Temetipsum tunc ostende,
In cruce salutifera.

Oratio VII. *de Liberalitate ac Compassione* CHRISTI DOMINI.

POtentissime ac liberalissime Domine IESV Christe, qui summa liberalitate te ipsum totum nobis donasti, quando in maximis laboribus & corporis molestijs nihil tibi parcens, omnes sitientes ad te venire iussisti, vt aqua salutari eos potares, & liberalissimè cælestis sapientiæ diuinæque gratiæ thesaurum illis communicares; denique sanguinem vniuersum illum, etiam qui in corde interioribusque visceribus latebat, vt te totum nobis impenderes, liberalissimè effudisti: oro vt mihi liberalem des animum, quò non solùm in tuum obsequium, sed in auxilium quoque salutemque proximorum, me totum, meaque omnia liberaliter impēdam. Fac etiam, precor, vt sedulò & continenter passionem tuam, doloremque sanctissimę matris, in corde gestem; quorum meditatione, vitam meam Christiano homine & vocatione mea dignam traducam, animumque meum ita componam, vt dignus sit, in quo per gratiam tuam quiescas & habites, vnà cum Deo Patre & Spiritu sancto, & nunc & in sæcula sæculorum. Amen.

IHS

OFFICIVM DE PASSIONE D. N. IESV CHRISTI:

Ferè ex Isaia Propheta & Psalmis Dauidicis desumptum.

DORAMVS te Christe, & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum. Gratias tibi ago Domine IESV Christe, cuius gratia sum id quod sum, cuius misericordia viuo, morior & subsisto. Dignare me laudare te, benignissime IESV Christe, & sacratissimæ tuæ passionis laudes decantare. Qui viuis & regnas, &c.

AD MATVTINVM.

DOmine labia mea aperies. *Resp.* Et os meum annuntiabit laudem tuam.
Vers. Deus in adiutorium meum intende.
Resp. Domine ad adiuuandum me festina.
Gloria Patri, &c. Alleluia. *vel*, Laus tibi Domine, Rex æterne gloriæ. *pro tempore.*
Inuitatorium. Regem Christum Dominum pro nobis in Cruce passum, Venite adoremus.
Psalm. Venite, exultemus. *vt suprà, fol.* 80.

HYMNVS.

IN Passione Domini,
Qua salus datur homini,
Sit nostrum refrigerium,
Et cordis desiderium.
Portemus in memoria,

Tot pœnas, & opprobria,
Christi coronam spineam,
Crucem, clauos, & lanceam;
Et plagas sacratissimas,
Omni laude dignissimas;
Acetum, fel, arundinem,
Mortis amaritudinem.
Hæc omnia nos satient,
Et dulciter inebrient;
Nos repleant virtutibus,
Et gloriosis fructibus.
Te crucifixum colimus,
Te toto corde poscimus,
Vt nos Sanctorum cœtibus
Coniungas in cælestibus.
Laus, honor Christo vendito,
Et sine causa prodito,
Passo mortem pro populo,
In aspero patibulo. Amen.

Antiph. Misericors.

PSALMVS.

MEmoriam fecit mirabilium suorum, misericors & miserator Dominus: escam dedit timentibus se.

Et cibauit eos ex adipe frumenti; & de petra melle saturauit eos.

Panem cæli dedit eis; panem Angelorum manducauit homo: filij tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ.

Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me: & calix meus inebrians quàm præclarus est?

Gloria Patri,& Filio.
Antiph. Miſericors & miſerator Dominus, mortis ſuę tempore eſcam dedit timentibus ſe.
Antiph. Homo pacis.

PSALMVS.

QVare fremuerunt gentes: & populi meditati ſunt inania?
Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentes: venenum aſpidum ſub labijs eorum.
Cor meum conturbatum eſt in me: & formido mortis cecidit ſuper me.
Etenim homo pacis meæ, in quo ſperaui: qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem.
Fiant dies eius pauci: & epiſcopatum eius accipiat alter.
Gloria Patri,& Filio.
Antiph. Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplãtationem.
Antiph. Contritum eſt.

PSALMVS.

SAluum me fac Deus: quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meam.
Timor & tremor venerunt ſuper me: & contexerunt me tenebræ.
Tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt: de neceſſitatibus meis erue me.
Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.
Confortati ſunt qui perſecuti ſunt me iniuſtè: quæ non rapui tunc exſoluebam.
Gloria Patri,& Filio,&c.

Antiph. Contritum est cor meum in medio mei, & contremuerunt omnia ossa mea.
Vers. Reliqui domum meam : & dimisi hereditatem meam. *Resp.* Dedi dilectam animam meam in manibus inimicorum meorum.
Absolutio. Qui ligari dignatus est manibus inimicorum, absoluat nos Dominus IESVS à vinculis peccatorum. Amen.
Iube domne benedicere. Per suam sanctam passionem det nobis IESVS CHRISTVS gratiam & benedictionem.

LECTIO PRIMA.

Isaiæ 53. QVis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui reuelatum est? Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei, neque decor : & vidimus eum, & non erat aspectus: desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem : & quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo & humiliatum. Tu autem Domine.
Resp. In monte Oliueti oraui ad Patrem: Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.
Vers. Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis, fiat voluntas tua. Spiritus quidem promptus, &c.
Iube domne benedicere. Gloriosa passio Do-

mini noſtri Iesv Chriſti perducat nos ad gaudia paradiſi. Amen.

LECTIO SECVNDA.

IPſe autem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra. Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & liuore eius ſanati ſumus. Omnes nos quaſi oues errauimus, vnuſquiſque in viam ſuam declinauit: & poſuit Deus in eo iniquitatem omnium noſtrûm. Oblatus eſt quia ipſe voluit,& non aperuit os ſuum: ſicut ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet, & non aperiet os ſuum. Tu autem Domine.

Reſp. Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem, ſuſtinete hîc,& vigilate mecum, nunc videbitis turbam quæ circumdabit me: Vos fugam capietis, & ego vadam immolari pro vobis.

Verſ. Ecce appropinquabit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum. Vos fugam capietis, &c.

Iube domne benedicere. Per ſanctam crucem ſuam Dei filius ſit nobis clemens, pius,& propitius. Amen.

LECTIO TERTIA.

DE anguſtia & de iudicio ſublatus eſt: generationem eius quis enarrabit? quia abſciſſus eſt de terra viuentium: propter ſcelus populi mei percuſſi eum: Et dabit impios pro ſepultura, & diuitem pro morte ſua: eò quòd iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore eius; & Dominus voluit conterere eum

in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit & saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruos meos multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Ideò dispertiam ei plurimos: & fortium diuidet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est, & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit. Tu autem Domine.

Resp. O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte, Si est dolor similis sicut dolor meus. *Vers.* Attendite vniuersi populi, & videte. Si est dolor. Gloria Patri, &c.

Canticum. Te Christum laudamus, &c. ***vt habes suprà, fol. 86.***

AD LAVDES.

DEus in adiutorium meum intende. *Resp.* Domine ad adiuuandum me festina. Gloria Patri, &c.

Antiph. Anxiatus est.

PSALMVS.

DOmine quid multiplicati sunt qui tribulāt me: multi insurgunt aduersum me.

Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens & rugiens.

Amici mei & proximi mei: aduersum me appropinquauerunt & steterunt.

Et qui iuxta me erant de longè steterunt: & vim faciebant qui quærebant animam meam.

Considerabam ad dexteram & videbam: & non erat qui cognosceret me.
Gloria Patri, & Filio.
Antiph. Anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum est cor meum.

CAPITVLVM.

RECogitato eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt non fatigemini animis vestris deficientes. *Resp.* Deo gratias. *Heb. 12.*

HYMNVS.

CHristum ducem, qui per crucem
Redemit nos ab hostibus,
Laudet cœtus noster lætus,
Exultet cælum laudibus.
Pœna fortis tuæ mortis,
Et sanguinis effusio,
Corda terant, vt te quærant,
IESV nostra redemptio.
Per felices cicatrices,
Sputa, flagella, verbera,
Nobis grata sint collata
Æterna Christi munera.
Nostrum tangat cor, vt plangat,
Tuorum sanguis vulnerum;
In quo toti simus loti,
Conditor alme siderum.
Passionis tuæ donis
Saluator nos inebria,
Qua fidelis dare velis
Beata nobis gaudia.
Laus, honor, &c.

Vers. Dedit percutientibus se maxillam.
Resp. Saturabitur opprobriis.
Antiph. Proprio filio. ***Canticum.*** Benedictus. *vt suprà, fol.* 88.
Antiph. Proprio filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit eum.

ORATIO.

DOmine IESV Christe, Fili Dei viui, qui hora matutina pro salute humana nasci, tradi, capi, alapis cædi, ligari, & conspui voluisti: fac nos, quæsumus, contumelias & opprobria pro tui nominis gloria libenter & patienter suscipere, & hanc tuæ sanctissimæ passionis memoriam assiduè celebrare, vt ad eius resurrectionis gloriam & consortium mereamur feliciter peruenire. Qui viuis & regnas, &c.

AD PRIMAM.

DEus in adiutorium meum intende.
Resp. Domine ad adiuuandum, &c.

HYMNVS.

QVi manè coram præside
Reus à multitudine
Multorum factus criminum
Fuisti, Iudex omnium:
Te petimus attentiùs,
Vt sis nobis propitius,
Et per tuam clementiam
Perducas nos in gloriam.
Laus, honor Christo vendito,
Et sine causa prodito,
Passo mortem pro populo,
In aspero patibulo. Amen.

Antiph.

Antiph. Dominus tamquam ouis.

PSALMVS.

ASciterunt reges, & principes conuenerunt in vnum: aduersus Dominum, & aduersus Christum eius.

Circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me.

In eo dum conuenirent simul aduersum me: accipere animam meam consiliati sunt.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tamquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Gloria Patri.

Antiph. Dominus tamquam ouis ad victimam ductus est, & sicut mutus non aperiens os suum.

CAPITVLVM.

SIcut ouis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. Deo gratias. *Isaiæ 53.*

Resp. Christe fili Dei viui, Miserere nobis. Christe. *Vers*. Qui pro salute mundi crucem subiisti: Miserere nobis. Gloria Patri. Christe.

Vers. Exurge Christe, adiuua nos.

Resp. Et libera nos propter nomen tuum.

ORATIO.

DOmine IESV Christe, Fili Dei viui, qui hora diei prima Pilato præsentatus, Iudex cælestis iudici terreno, & reus falsorum criminum ab iniquis pontificibus factus fuisti: tibi deuotissimè supplicamus, vt nobis miseris peccatoribus subuenias in iudicio, vt non

æternis

æternis ſuppliciis cum impiis condemnemur, ſed eius fidelibus iūgi in cęleſtibus mereamur.

AD TERTIAM.

DEus in adiutorium meum intende.
Reſp. Domine ad adiuuandum,&c.

HYMNVS.

TV qui cæſus verberibus
Fuiſti à crudelibus,
Gerens coronam ſpineam,
Et chlamydem coccineam:
Fac nos ſic te diligere,
Sanctamque vitam ducere,
Vt mereamur requie
Frui cæleſtis patriæ.
Laus,honor Chriſto vendito,
Et ſine cauſa prodito,
Paſſo mortem pro populo,
In aſpero patibulo. Amen.

Antiph. Quotidie.

PSALMVS.

EGo ſum vermis & non homo:opprobrium hominum & abiectio plebis.
Et fui flagellatus tota die : & caſtigatio mea in matutinis.
Tu ſcis improperium meum & confuſionem meam:& reuerentiam meam.
Quoniam lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: & non eſt ſanitas in carnę mea.
Diſſipati ſunt, nec compuncti, tentauerunt me, ſubſannauerunt me ſubſannatione : frenduerunt ſuper me dentibus ſuis.
Gloria Patri,& Filio. &c.

Antiph.

Antiph. Quotidie apud vos eram in templo docens, & non me tenuiſtis, & ecce flagellatum ducitis ad crucifigendum.

CAPITVLVM.

CHriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum vt ſequamini veſtigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Deo gratias. *1. Petri 2.*

Reſp. Propoſito ſibi gaudio, Suſtinuit crucem. Propoſito. *Verſ.* Omni confuſione contempta. Suſtinuit. Gloria. Propoſito.

Verſ. Oblatus eſt quia ipſe voluit. *Reſp.* Et non aperuit os ſuum.

ORATIO.

DOmine IESV Chriſte, Fili Dei viui, qui hora diei tertia flagellis cæſus & ſpinis coronatus fuiſti: te ſuppliciter exoramus, vt per virtutem tuæ ſanctiſſimæ paſſionis omnia peccata noſtra deleas, & ad tuæ beatitudinis gloriam peruenire concedas. Qui viuis & regnas.

AD SEXTAM.

DEus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuuandum, &c.

HYMNVS.

CRucem pro nobis ſubiit,
Et ſtans in illa ſitiit,
IESVS ſacratis manibus
Foſſis clauis & pedibus.
Honor & benedictio
Sit crucifixo Filio,
Qui nos ſuo ſupplicio
Redemit ab exilio.

Laus, honor Christo vendito,
Et sine causa prodito,
Passo mortem pro populo,
In aspero patibulo. Amen.

Antiph. Posuerunt. PSALMVS.

PAuper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea: exaltatus sum, humiliatus sum, & conturbatus.

Foderunt manus meas, & pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea.

Ipsi verò considerauerunt & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestiměta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt labiis, & mouerunt caput.

Et dederunt in escam meam fel: & in siti mea potauerunt me aceto.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Posuerunt super caput eius caussam ipsius scriptam: IESVS Nazarenus Rex Iudæorum. CAPITVLVM.

Philip. 2. HVmiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Deo gratias.

Resp. Oblatus est, Quia ipse voluit. Oblatus.
Vers. Et non aperuit os suum. Quia ipse voluit.
Gloria Patri. Oblatus.
Vers. Tradidit in mortem animam suam.
Resp. Et cum sceleratis reputatus est.

ORATIO.

DOmine IESV Christe, Fili Dei viui, qui hora diei sexta, in Golgotha, cum magno

tumultu crucis patibulum aſcendiſti; & in ea ſalutem noſtram ſitiens, felle & aceto potari te permiſiſti: te ſuppliciter deprecamur, vt accenſo & inflammato corde, ſitire nos facias calicem paſſionis tuæ, & in te ſolo Domino crucifixo iugiter delectari. Qui viuis.

AD NONAM.

DEus in adiutorium meum intende.
Reſp. Domine ad adiuuandum, &c.

HYMNVS.

BEata Chriſti paſſio,
Sit noſtra liberatio:
Vt per hanc nobis gaudia,
Parata ſint cæleſtia.
Gloria Chriſto Domino,
Qui pendens in patibulo,
Clamans emiſit ſpiritum,
Mundumque ſaluat perditum.
Laus, honor Chriſto vendito,
Et ſine cauſa prodito,
Paſſo mortem pro populo,
In aſpero patibulo. Amen.

Antiph. Ieſus autem.

PSALMVS.

DEus oſtendit mihi ſuper inimicos meos: non occidas eos, nequando obliuiſcantur populi mei.
Deus Deus meus reſpice in me, quare me dereliquiſti: longè à ſalute mea verba delictorum meorum.
Afflictus ſum & humiliatus ſum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inueni.
In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus veritatis.
Gloria Patri, & Filio, &c.
Antiph. IESVS autem cùm accepiſſet acetum, dixit, Conſummatum eſt: & inclinato capite tradidit ſpiritum.

CAPITVLVM.

1. Petri 3. CHriſtus ſemel pro peccatis noſtris mortuus eſt, iuſtus pro iniuſtis: vt nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, viuificatus autem ſpiritu. Deo gratias.
Reſp. Tradidit in mortem, Animam ſuam. Tradidit. *Verſ.* Et cum ſceleratis reputatus eſt. Animam ſuam. Gloria. Tradidit.
Verſ. Verè languores noſtros ipſe tulit.
Reſp. Et labores noſtros ipſe portauit.

ORATIO.

DOmine IESV Chriſte, Fili Dei viui, qui hora diei nona, expanſis in cruce manibus, & inclinato capite, Deo Patri ſpiritum tradidiſti; & claue digniſſimæ mortis tuæ, vitæ aditum reſeraſti: concede nobis ſupplicibus tuis, vt in hora mortis noſtræ, animas noſtras ad te, qui verè paradiſus es, facias miſericorditer peruenire. Qui viuis, &c.

AD VESPERAS.

DEus in adiutorium meum intende.
Reſp. Domine ad adiuuandum, &c.
Antiph. Plangent eum.

PSALMVS.

QVæ vtilitas in ſãguine meo: dum deſcendo in corruptionem?
Quoniam defecit in dolore vita mea: & anni mei in gemitibus.
Infirmata eſt in paupertate virtus mea: & oſſa mea conturbata ſunt.
Aruit tamquam teſta virtus mea, & lingua mea adhæſit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxiſti me.
Qui viderunt me, foras fugerunt à me: obliuioni datus ſum, tamquam mortuus à corde.
Gloria Patri, & Filio, &c.
Antiph. Plangent eum quaſi vnigenitum, quia innocens Dominus occiſus eſt.

CAPITVLVM.

SIc Deus dilexit mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam. *Ioan. 3.*
Deo gratias.

HYMNVS.

QVi preſſura mortis dura
Soluiſti noxas criminum,
Nos ad pacem duc veracem,
IESV corona virginum.
In flagellis, potu fellis,
Bibiſti amariſſimè,
Pro peccatis perpetratis,
Æterne Rex altiſſime.
Noſtræ genti recolenti
Tuæ mortis ſupplicium,
Da virtutem & ſalutem,

IESV redemptor omnium.
In amara crucis ara,
Fudiſti riuos ſanguinis,
IESV digne, Rex benigne,
Conſors paterni luminis.
Sanguis Chriſti, qui fuiſti
Peremptor hoſtis inuidi,
Fac ſecurè nos venire
Ad cœnam Agni prouidi.
Laus, honor Chriſto vendito,
Et ſine cauſa prodito,
Paſſo mortem pro populo,
In aſpero patibulo. Amen.

Verſ. Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum.
Reſp. Et liuore eius ſanati ſumus.
Antiph. O magnum.
Cantic. B. MARIÆ *virg.* Magnificat. *vt ſup.* 98.
Antiph. O magnum pietatis opus! mors mortua tunc eſt, In ligno quando mortua vita fuit.

ORATIO.

DOmine IESV Chriſte, Fili Dei viui, qui hora veſpertina in morte peremptus, de cruce deponi, & in tuæ matris manibus recipi voluiſti: concede propitius, vt depoſitis peccatorum noſtrorum ſarcinis, ante conſpectum diuinæ maieſtatis præſentari valeamus. Qui.

AD COMPLETORIVM.

COnuerte nos Deus ſalutaris noſter.
Reſp. Et auerte iram tuam à nobis.
Verſ. Deus in adiutorium meum intende.
Reſp. Domine ad adiuuandum me feſtina.
Gloria Patri, & Filio, &c. *Antiph.* Caro mea.

PSALMVS.

LOngè fecisti notos meos à me: posuerunt me abominationem sibi.

Æstimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor ampliùs: & ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: & in tenebris, & in vmbra mortis.

Super me confirmatus est furor tuus: & omnes fluctus tuos induxisti super me.

Gloria Patri, & Filio.

Antiph. Caro mea requiescet in spe, quoniam non dabis sanctum tuum videre corruptionem.

HYMNVS.

QVi iacuisti mortuus,
In petra Rex innocuus,
Fac nos in te quiescere,
Vitamque sanctam ducere.
Succurre nobis Domine,
Quos redemisti sanguine:
Et duc nos ad suauia
Æternæ lucis gaudia.
Laus, honor Christo vendito,
Et sine causa prodito,
Passo mortem pro populo,
In aspero patibulo. Amen.

CAPITVLVM.

CHristo in carne passo, & vos eadem cogitatione armamini. Deo gratias. *1. Petri 4*

Resp. Oportuit Christum pati. *Vers.* Et ita intrare in gloriam suam. *Vers.* Mortuus est propter delicta nostra. *Resp.* Et resurrexit propter iustificationem nostram.

Antiph. Salua nos.

CANTICVM SIMEONIS.

Luca 2. NVnc dimittis seruum tuum Domine: secundùm verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei: salutare tuum.

Quod parasti: ante faciem omniũ populorum.

Lumen ad reuelationem gentium: & gloriam plebis tuæ Israël.

Gloria Patri, & Filio.

Antiph. Salua nos IESV Christe Saluator, qui tuam recolimus sanctissimam passionem, vt per ipsam ab omnibus insidiis inimicorum defẽsi, tibi semper placeamus, & requiescamus in pace.

Vers. Christus factus est pro nobis obediens vsque ad mortem. *Resp.* Mortem autem crucis. *Vers.* In pace in idipsum. *Resp.* Dormiam & requiescam. *Vers.* Domine exaudi orationem meam. *Resp.* Et clamor meus ad te veniat.

ORATIO.

DOmine IESV Christe, Fili Dei viui, qui hora completorij in sepulchro quieuisti, & à matre tua mitissima, & ab alijs mulieribus planctus & lamentatus fuisti; fac nos, quæsumus, tuæ passionis lacrymis abundare, & tota cordis deuotione ipsam tuam sanctissimã passionem plãgere, & eam semper quasi recentem ardenti cordis desiderio retinere. Qui viuis.

Hym-

Hymnus de PASSIONE DOMINI, *quem* B. VIRGO, *Indianum quemdam Regni Peruani ab inflatione tibiarum liberans docuit: ex lingua Indica ad verbum conuersus à P. Francisco Bencio* SOC. IESV.

PAter en noster, genitor noster,
Rigidis clauis in cruce fixus:
Cruor è toto corpore manans
Omnes circum proluit artus.
Cernísne caput, decliue caput,
Caput hoc flauæ simile aristæ?
Viden', vt cingunt spinea serta
Vsque ad tenerum fixa cerebrum?
Patris heu nostri cerne capillum,
Sparsum, incomptum, sanguine fœdum:
Oculi tristes, lumina mœsta,
Roseas lacrymas largè effundunt.
Fluxisse putes molle corallum.
Heu confudit iam decus oris,
Pallorque genis sedet exsanguis,
Etiam ne manus, Patrísne manus,
Patris nostri pulchræne manus
Ferro affixæ sanguine rorant?
Os mellifluum Patris nostri
Pro me misero iam conticuit.
Extra Solymæ mœnia terræ
Crucis exiuit mole grauatus,
Et pro scelerum mole meorum
Extra Solymam crucifixus obit.

GLORIA IN ALTISSIMIS DEO

CAPVT QVINTVM DE BENEFICIIS DIVINIS.

NTEQVAM *sequentia mediteris puncta, Christiane Lector, memineris gratissimum semper Deo esse sacrificium laudis, quod tot beneficiorum intuitu ipsi persoluitur. Vnde D. Paulus Corinthiis scribẽs ait:* Gratias Deo super inenarrabili dono eius. *Et Ecclesia sancta, Sacrificium illud tremendum, & Horarum canonicarum pensum, semper gratiarum actione terminat. Quid enim melius, (vt D. Augustinus loquitur) & animo geramus, & ore promamus, & calamo scribamus, quàm* DEO GRATIAS. *Hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi grandius, nec agi fructuosius potest.*

2. Cor. 9.

Epist. 77

De Beneficio CREATIONIS.

PRimò, ab æterno te prędestinauit, & dilexit perpetua charitate: creauit te tempore, quo ei placuit, & inter nobilissimas creaturas cõstituit; non lapidem, aut aliud quid simile creans.

2. Impendit tibi corpus cum membrorum integritate, constitutionis bonitate, & sexus nobilitate: ad ei seruiendum te aptum faciens, tribuit tibi animam, creans eam ad imaginem suam, quia intellectu, voluntate, & memoria

prædi-

præditam;ad ſimilitudinem verò ſuam, vtpote ſui capacem,immortalem,& exornatam multis virtutibus & potentijs, quæ ſunt quidam Diuinæ naturæ quaſi characteres.

3. Dedit tibi Angelum cuſtodem à tuę conceptionis hora in vtero matris tuæ,qui te cuſtodiret,& multis beneficiis donaret.

4. Largitus eſt parentes bonos Chriſtianos, ex quibus tempore fidei naſcereris Chriſtianus,non Saracenus aut Iudæus.

5. Creauit te ad gloriam, & ſui fruitionem; cælum,ignem,aërem,aquam,terram, & omnia quæ in eis ſunt, ad tuum vſum, non indigens ipſe nec te nec illis, nec alio quàm ſua bonitate inuitatus & illectus.

De Beneficio GRATIFICATIONIS.

1. GRatificauit te in dilectiſſimo Filio ſuo, non parcens ei,ſed largiens eum tibi,in pretium,exemplum & ſocium.

2. Dedit tibi Spiritum ſanctum,in ſignum adoptionis, priuilegium dilectionis, & in auxilium deſponſationis, ſua tibi communicans dona,fructus & inſpirationes.

3. Impendit tibi Sacramenta;& primò ſanctam Eccleſiam, vbi in diluuio peccatorum, ſicut Noë in arca,poſſes ſaluari,donauit.

4. Abluit te Baptiſmate,in quo tibi indulſit originalem culpam,reſtituit innocentiam, vocauit te ſuo nomine Chriſtianum, in ſui memoriam filium Dei, & conſtituit heredem regni cælorum.

De

De Beneficio VOCATIONIS.

1. PAſſus eſt te licet poſt recepta beneficia à Deo auerſum, nec per diuerſa ſcelera ad creaturas conuerſum damnauit.

2. Te multifariàm errantem ſæpè reuocauit, modò per internas inſpirationes, modò per aliorum admonitiones, quandoque per ſacrę Scripturæ exhortationes, & per ſuorum beneficiorum largitiones, nonnumquam per gloriæ & ſuppliciorum oſtenſionem: & aliis multis modis.

3. Donauit te bona voluntate, quæ ſuorum munerum eſt principium, mentis tuæ ſurditatem confregit, ardens deſiderium proficiendi dedit, conuerſionis obſtacula repulit.

4. Quoties ad eum conuerti voluiſti, ad inſtar iſtius prodigi Euangelici paterno te recepit affectu, amplexando, deoſculando, primam ſtolam & annulum reſtituendo.

5. Prętet hæc te pœnitentem recepit, quinimò peccatis & peccatorum occaſionibus extraxit, ſicut Loth de Sodomis, Abraham de Chaldæis, Noë de diluuio, & Ionam de ventre ceti. Coniunxit te cœtui bonorum, cuſtodiens à conuentu malignantium.

De Beneficio IVSTIFICATIONIS.

1. MVtauit voluntatem tuam, vt opera pœnitentiæ, quę tibi priùs erant amara, fierent dulcia; & peccata quæ priùs dulcia, redderentur amara.

2. Dedit tibi hucuſque perſeuerantiam & conſtantiam, ſine qua nemo ſaluatur. Conſtan-

tiæ

tiæ ſpem & gratiam, ne ab incepto deſiſteres, ſed ſperares veniam, gratiam & glotiam te conſecuturum, de hoc certum quaſi internis conſolationibus faciens.

3. Tribuit tibi Sacramentum ſui pretioſi corporis & ſanguinis in viaticum peregrinationis tuæ, in ſacramentum vnionis, & in ſacrificium redemptionis.

4. Exhibuit tibi ſanctas Scripturas tamquam ſpeculum, vbi tuos defectus valeas contemplari, affectus inflammare, magis ac magis purgare, illuminare, ac iuſtificare.

5. Tradidit ornamenta & exercitia virtutum, quibus fœditatem tuorum peccatorum operires, & non in iuſtificatione deficeres; Sanctorum tibi exempla propoſuit, quibus accendaris & inſtruaris.

De Beneficio DOTATIONIS.

1. PRæbuit tibi inſignia dona, naturæ, fortunæ, gratiæ, præter omnia inſtrumenta corporis & animæ: te reduxit aberrantem, inſtruxit ignorantem, erexit iacentem, gratiam meditandi & exteriùs te exercendi dedit, intellectum erudiens, affectum inflammans, guſtum internæ conſolationis atque arrham vitæ æternæ præbens.

2. Cauſſam delinquendi propulſauit; & ſi quando te cadere permiſit, in faciem cadere fecit, vt fortior ſurgeres; & ne frangereris, manum ſuppoſuit; vitiorum deformitatem edocuit, vt in virtutum admirationem traheret.

De

De Beneficio GVBERNATIONIS.

1. Conseruauit te in esse, dans tibi augmentum, & esse iucundum & sanum, cùm ex te sis nihilum, te conseruauit à tantis periculis, languoribus, hostibus, subministrauit victum, domum, & alia vtilia.

2. Conseruauit in te propter te ceteras creaturas, ministrans successiones temporum, & producens diuersitatem florum, fructuum, &c. ad tollendum fastidium.

3. Te erexit non solùm per prospera, sed etiam per aduersa, imò & tibi ita sollicitè intendit, ac si ei non esset cura aliorum, semper tibi præsens, omnia opera tua prospiciens, eaq. & per se, & Angelorũ ministerio dirigens.

De Beneficio GLORIFICATIONIS.

1. Gaudia paradisi tibi promisit Deus: primò enim Diuinitatis fruitionem, Redemptoris nostri & Deiparæ Virginis visionem, supra te videbis.

2. Iuxta te, fruiturus es societate Sanctorum iucundissima ob eorum qualitatem: sunt enim nobilissimi, speciosissimi, charitate plenissimi, & numero plurimi.

3. Intra te, propter glorificationem animæ & corporis, ratione quadruplicis dotis qua adornabitur, videlicet claritatis, subtilitatis, impassibilitatis, & agilitatis.

4. Extra te, locum amœnissimum, deliciosissimum, scilicet odoribus, suauitatibus, melodiis, & diuersis harmoniis, altissimum, amplissimum, iucundissimum, pulcherrimum.

5. Sub-

5. Subtus te, cùm perſpexeris te tam ſæuos & terribiles diuina virtute hoſtes viciſſe; & commiſſos reatus, Dei clementia defleuiſſe; & tam horrendos cruciatus, Dei miſericordia euaſiſſe.

6. Circum te, multa & magna ac ſpecioſa, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt.

Oratio in qua DEO *pro acceptis* BENEFICIIS *aguntur gratiæ.*

GRatias ago tibi Domine Deus meus, pro vniuerſis beneficiis & gratiis in me collatis, iam inde à primo die quo in vtero matris meæ conceptus ſum, vſque in hanc horam præſentem; & pro amore tuo ſingulari, quo ab ab æterno me dilexiſti, ſtatuens me creare ad imaginem tuam, creatū redimere, redemptum totum tuum facere, & ea omnia largiri, quibus hactenus ornatus ſum. Omnia quippe quæ in me ſunt, & quæ firma ſpe exſpecto, tua ſunt. Tuum eſt corpus hoc, tua ſunt membra ſingula, tui ſenſus, tua anima mea, tuæ omnes quibus prædita eſt facultates, tuæ omnes horæ & momenta quibus hactenus vixi, tuæ vires & ſalus mea, tuum cælum quod me tegit, tua terra quæ me ſuſtentat, tuus ſol, luna, ſtellæ, campi, aues, piſces, quadrupedes, ſerpentes, ceteræque creaturæ, quæ te iubente ſeruiunt mihi. Hæc omnia tua ſunt, Domine Deus meus; idcircò quas maximas valeo, gratias ago: multò verò maiores teneor, quòd ipſe meus eſſe voluiſti, totum te pro me obtuliſti, & in remedium

meum

meum impertiuisti. Amore mei carne te humana vestiuisti, propter me in stabulo nasci, pannis inuolui, octauo die circumcidi, in Ægypto exulare, ieiunare, orare, insomnes noctes ducere, lachrymas fundere, multis modis tentari, persecutiones pati, propter me malè excipi, flagellari, spinis coronari, iniurijs & ignominijs excipi, ad mortem damnari, cruci affigi voluisti. Propter me, Sacramentorum tuorum medicamenta instituisti, confortans me liquore tui pretiosissimi sanguinis, sanctissimaque carne tua in Eucharistiæ sacramento me nutriens. in quo tu Deus meus es, vt me protegas, vt me sustentes, vt me fortifices, vt me oblectes; in quo spei meæ pignus, & tesseram amoris tui accipio. Pro his omnibus gratias agens, dico ex intimo corde cum Regio Propheta:

BEnedic anima mea Domino:& omnia quę intra me sunt nomini sancto eius. *Psal. 102.*

Benedic anima mea Domino:& noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.

Qui redimit de interitu vitam tuam:qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum: renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.

Faciens misericordias Dominus: & iudicium omnibus iniuriam patientibus.

Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israël voluntates suas.

Miſerator & miſericors Dominus : longanimis, & multùm miſericors.
Non in perpetuum iraſcetur : neque in æternum comminabitur.
Non ſecũdùm peccata noſtra fecit nobis: neq. ſecundùm iniquitates noſtras retribuit nobis.
Quoniã ſecundùm altitudinẽ cæli à terra:corroborauit miſericordiã ſuam ſuper timentes ſe.
Quantum diſtat Ortus ab Occidente : longè fecit à nobis iniquitates noſtras.
Quomodo miſeretur pater filiorum, miſertus eſt Dominus timentibus ſe : quoniam ipſe cognouit figmentum noſtrum.
Recordatus eſt quoniam puluis ſumus: homo ſicut fœnum dies eius, tamquam flos agri ſic efflorebit.
Quoniam ſpiritus pertranſibit in illo, & non ſubſiſtet : & nõ cognoſcet ampliùs locũ ſuum.
Miſericordia autem Domini ab æterno : & vſque in æternum ſuper timentes eum.
Et iuſtitia illius in filios filiorum : his qui ſeruant teſtamentum eius.
Et memores ſunt mandatorum ipſius : ad faciendum ea.
Dominus in cælo parauit ſedem ſuam : & regnum ipſius omnibus dominabitur.
Benedicite Domino omnes Angeli eius : potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum eius.
Benedicite Domino omnes virtutes eius : miniſtri eius, qui facitis voluntatem eius.
Benedicite Domino omnia opera eius : in

omni

omni loco dominationis eius, benedic anima mea Domino.

ORATIO *ad Gratitudinis affectum à* DEO *petendum.*

APeri mihi Domine, qui ſis, qui tot beneficijs me velut irretis & circumdas: nec dona ipſa tantùm, ſed te ipſum in illis mihi communicas. Quid ab egena hac, & quæ vix eſt digna inter viliſſimos terræ vermiculos computari creatura, effuſa hac tua liberalitate prætendis? Augebitur fortè gloria tua ex hoc quod te amem? Puriſſimum omnino deſiderium tuum de noſtro bono promouendo, & immenſa illa æternaque bonitas tua te vrget Domine, vt teipſum communices homini quò ad te illum pertrahas, tuique ac beatitudinis tuæ participem facias. O itaque omne bonum meum, ſubmergar quæſo in hac tuæ bonitatis, meæque indignitatis ac vilitatis abyſſo: agnoſcam meam nihilitatem, & donorum tuorum magnitudinem: non minoris æſtimem quæ triſtia videntur, quàm quæ lætiſſima; nec minùs quæ tribulationem quàm quæ afferunt conſolationem; cùm omnia à benedicta & munifica manu tua mihi proueniant: vtar illis vt par eſt, atque ex ſincero & humili corde pro illis ſemper gratias tuæ maieſtati & immenſæ bonitati agam.

ORATIO *in qua ſe homo, & omnia ſua offert* DEO.

QVemadmodum, ô Domine, obligatus ſum tibi obedire, ſic etiam donare me &

offerre debeo,& in manus tuas resignare, cùm tot iustis titulis ac nominibus totus tuus sim. Tuus, inquam, quia creasti me, & esse quod habeo, mihi dedisti: tuus, quia in hoc esse me conseruasti, totque prouidentiæ tuæ beneficiis ac officiis cumulasti: tuus, quia me ex seruitute in libertatem asseruisti, ac emisti non auro aut argento, sed pretioso sanguine tuo: tuus, quia toties me redemisti, quoties è peccato eruisti. Si itaque tot nominibus tuus sum, & tu vicissim es meus Rex, meus Dominus, meus Redemptor,& liberator meus: ecce conuerto me, vt dem tibi quod tuum est, hoc est, meipsum. Trado me tibi in mancipium & seruum: ecce do tibi claues & dominium meæ voluntatis, vt posthac ampliùs nec meus sim nec alterius, sed totus tuus: vt non viuam mihi, sed vt seruiam tibi: adeò vt siue comedam, siue bibam, siue quid aliud agam, omnia ad gloriam tuam referam. Me tibi sisto; vt disponas de me sicut de eo quod tuum est, secundùm volũtatem tuam: si velis me viuere, mori, sanum esse aut infirmum, diuitem aut pauperem, laudatum vel illaudatum, in omnibus me tibi offero: in manus tuas me resigno, possessioni meiipsius renuntio, vt in posterum nõ sim meus, sed tuus: donec id quod tuum est per iustitiam, etiam sit tuum mea cum voluntate. Sed quis horum aliquid præstabit absque te? quis vel pedem mouebit absque te? Largire ergo mihi hanc gratiam Domine, vt, quæ iubes, faciam; & iube quod vis. Tu ipse animum nobis addidisti, vt à

te

te misericordiam flagitaremus, cùm diceres per vnigenitum Filium tuum: Petite, & accipietis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Spem quoque nostram erexisti, dicens per Prophetam: Non est Deus iustus & saluator præter me. Conuertimini ad me omnes fines terræ. Porrò si tu ipse nos Domine vocas, nos inuitas, & vt ad te recurramus, tua brachia extendis, cur non speremus iisdem nos recipiendos? Tu Domine haud similis es hominibus, qui cùm sua communicant, pauperiores fiunt, ac hoc nomine molestiam sentiunt quando rogantur. Tu Domine talis non es: quia sicut tibi nihil decedit, cùm omnia largiris; ita iniquo animo non fers, quando rogaris. Proinde aliquid à te petere, non est importunum agere, sed obedire tibi, quandoquidem vt postulemus præcepisti. Hoc est honorare te, hoc est glorificare te. Hac enim ratione esse te Deum, ac Dominum vniuersi orbis, omniumque datorem protestamur: à quo cùm omnia depẽdeant, omnia petenda sunt. Vnde ipsemet à nobis hoc genus sacrificij præ ceteris postulas, dicẽdo: Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua. Et inuoca me in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me.

Lucæ 11.

Isaiæ 45.

Psal. 49.

Motus itaque tam pio mandato accedo ad te, vt quidquid Domine tibi debeo, in eo exsoluendo me iuuare digneris. Scilicet vt sic te adorem, sic timeam, sic reuerear, sic laudem, sic pro vniuersis beneficiis gratias agam, sic te toto pectore amem, sic spem meam totam in te

collocem, ſic ſanctis tuis obediam præceptis, ſic me in tuas manus offeram & conſignem, ſic has & alias eius generis gratias petam, vt expedire iudicas ad promouendam ſancti nominis tui gloriam, & animæ meæ ſalutem. Oro inſuper te Domine, vt mihi concedas peccatorum veniam, contritionem veram, pœnitentiam perfectam: & da mihi gratiam, ne iiſdem vel aliis in poſterum te offendam. Potiſſimùm verò virtutem expoſco, qua carnem eiuſq. deſideria caſtigem, linguam refrenem, cordis affectus mortificem, vagas imaginationes recolligam, vt ſic omni ex parte renouatus & reformatus merear eſſe templum viuum, & habitaculum tuum. Adde & eas virtutes, quibus non modò purgetur habitaculũ iſtud, ſed & egregiè adornetur: vt ſunt nominis ſancti tui timor, firmiſſima ſpes, profundiſſima humilitas, perfectiſſima patientia, clara diſcretio, paupertas ſpiritus, perfecta obedientia, continua fortitudo, diligentia ſumma in cunctis rebus, quæ ad tuum cultum & obſequium pertinent: ante omnia verò ardentiſſima charitas, tam erga te, quàm erga proximum.

Et quia ſcio me his omnibus indignum, nec aliquid horum promeritum eſſe; obſecro, Domine, vt memineris miſericordię tuæ (quæ noſtram ſupponit miſeriam) vt iſta faciliùs executioni mandem. Memorare quòd non vis mortem peccatoris (vt ipſemet teſtaris) ſed vt conuertatur & viuat. Recordare non veniſſe Filium tuum vnigenitum in hunc mundum

(vt ipſe ait) vocare iuſtos, ſed peccatores. Memento quanta fecit, quanta paſſus eſt à die natiuitatis ſuæ, vſque dum in cruce moreretur, non pro ſe, ſed amore mei. Quæ omnia, clementiſſime Pater, offero tibi in ſacrificium pro peccatis & neceſſitatibus meis, non in meo, ſed Filij tui dilectiſſimi nomine. Quia de te dicitur, quòd honoras patres in filiis, & vni parcis propter alium; honora igitur & tu vnigenitum Filium tuum, benefaciens mihi amore illius: quia ipſe meus eſt pater, & ſecundus Adam meus; & ego filius illius licet immorigerus. Aſpice Domine, quia ad te confugio, venio ad oſtium miſericordiæ tuæ, expono tibi paupertatem meam, detego tibi vulnera mea, tamquam vero medico; & cum tali ſpiritu inuoco te, & in conſpectu tuo effundens animam meam, orationem Prophetæ tui repeto dicens:

INclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops & pauper ſum ego. *Pſal. 85.*

Cuſtodi animam meã, quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuum Deus meus ſperantem in te.

Miſerere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam ſerui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuaui.

Quoniam tu Domine ſuauis & mitis: & multæ miſericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudiſti me.

Non eſt ſimilis tui in diis Domine : & non eſt ſecundùm opera tua.

Omnes gentes quaſcumque feciſti, venient, & adorabunt coram te Domine : & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus ſolus.

Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua : lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo : & glorificabo nomen tuum in æternum.

ORATIO *ad ſanctam lætitiam à* DEO *petendam.*

QVantam, Domine, quamq. iuſtam habet anima lætitiæ cauſſam, ſi quæ in te ſunt magna & excellentia, attentiùs conſideret? Potentiam immenſam, ſapientiam ineffabilem, bonitatem infinitam, pulchritudinem, miſericordiam, iuſtitiam, & beatitudinem, ceteraſque perfectiones, quas habes ſine numero. Et quî fit quòd non extra ſe rapiatur animus, dum attendit intrinſecam vel ſolius hominis tecum cognationem, qui tam arcto humanæ noſtræ naturæ vinculo te aſtrinxiſti, vt verè Deus fit homo, homoque Deus? Quomodo item non gaudio exultat animus, qui certò nouit aliam eſſe, poſt hanc vitam, æternam & beatam; & vnigenitum Filium tuum, portam nobis & pignus illius eſſe? O igitur omne bonum meum, Rex gloriæ, lætitia, & plenum omnium electo-

rum gaudium,tranquillam quæſo redde ac lætam animam meam, ſimulque vanam omnem lætitiam repelle, quæ contriſtat potiùs & obnubilat cor. Ignoſce peccatis meis, da firmam in tuo amore conſtantiam; & vt tum ex mundæ conſcientiæ teſtimonio, tum ex glorioſæ tuæ viſionis arrha, lætetur & exultet in te anima mea.

ORATIO *de laudibus* DEI.

CVm plurima in me ſint, quæ timoris & lacrymarum materiam præbeant; expediebat, Domine Deus, vt in ſancto pœnitudinis exercitio, totius vitæ curſum exigerem. Attamen magnitudo gloriæ tuæ non ſolùm me obligat vt te adorem, omnique reuerentia colam, ſed etiam vt laudem & glorificem. Te enim decet hymnus in Sion, cùm reuerà ſis inſtar pelagi omnium perfectionum, ſapientię, omnipotentiæ, pulchritudinis, diuitiarum, magnitudinis, ſuauitatis, Maieſtatis; in quo omnium creaturarum, tam cæleſtium quàm terrenarum, perfectiones ſummo prorſus gradu elucent. Cuius comparatione omnis pulchritudo deformitas eſt, omnes diuitiæ inopia, omne robur debilitas, omnis ſapientia ignorantia, omnis dulcedo amaritudo. Denique quidquid vel in cælis ſuprà, aut infrà in hoc mundo reſplendet, minus coram te eſt, quàm lumen candelę in conſpectu Solis. Tu ſolus ſine deformitate perfectus exiſtis, magnus ſine quantitate, bonus ſine qualitate, fortis ſine debilitate, vbique locorum abſque loco, infinitus

magnitudine, virtute omnipotens, bonitate summus, ſapientia inæſtimabilis; in conſiliis terribilis, in iudiciis iuſtus, in cogitatione ſecretus, verax in verbis, in operibus ſanctus, miſericordia copioſus, erga peccantes patiens, erga pœnitentes pius. Talem ergo Domine te confiteor, & vt talem laudo ac glorifico. Infunde lumen cordi meo, & da ſermonem ori meo, vt cogitem gloriam nominis tui, & dignè annuntiem laudem tuam. Sed quia hæc in ore peccatoris ſpecioſa eſſe nequit, hinc cæleſtes Angelorum choros, omnemque creaturam qua poſſum humilitate inuoco, & cantico illo glorioſo, quod Sancti illi pueri in medio ignis Babylonici decantabant, inuito: vt te mecum exaltent, ſuppleantque quod meæ deeſt infirmitati, dicentes:

Dan. 3. BEnedictus es Domine Deus patrum noſtrorum: & laudabilis, & glorioſus, & ſuperexaltatus in ſæcula.

Et benedictum nomen gloriæ tuæ ſanctum: & laudabile, & ſuperexaltatum in omnibus ſæculis.

Benedictus es in templo ſancto gloriæ tuæ: & ſuperlaudabilis, & ſupergloriosus in ſæcula.

Benedictus in throno regni tui: & ſuperlaudabilis, & ſuperexaltatus in ſæcula.

Benedictus es, qui intueris abyſſos, & ſedes ſuper Cherubim: & laudabilis, & ſuperexaltatus in ſæcula.

Benedictus es in firmamento cæli: & laudabilis, & glorioſus in ſæcula.

Benedicite omnia opera Domini Domino:
Benedicite Angeli Domini Dño:
Benedicite cæli Domino:
Benedicite aquæ omnes quæ super cælos ſunt Domino:
Benedicite omnes virtutes Domini Domino:
Benedicite ſol & luna Domino:
Benedicite ſtellæ cæli Domino:
Benedicite omnis imber & ros Domino:
Benedicite omnes ſpiritus Dei Domino:
Benedicite ignis & ęſtus Domino:
Benedicite frigus & æſtus Dño:
Benedicite rores & pruina Dño:
Benedicite gelu & frigus Dño:
Benedicite glacies & niues Dño:
Benedicite noctes & dies Dño:
Benedicite lux & tenebræ Dño:
Benedicite fulgura & nubes Domino:

} laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

Benedicat terra Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula.
Benedicite montes & colles Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.
Gloria Patri, &c.

CAPVT

ÆTERNITAS
Momentum quod delectat
Æternum quod cruciat
Cras
Cras

CAPVT SEXTVM.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES

Cum Litanijs, & Orationibus ſelectis.

Antiph. Ne reminiſcaris. PSALMVS.

Omine, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tua corripias me. *Pſalm.6.*

Miſerere mei Domine, quoniam infirmus ſum : ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea.

Et anima mea turbata eſt valdè : ſed tu Domine vſquequo?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: ſaluum me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum : lacrymis meis ſtratum meum rigabo.

Turbatus eſt à furore oculus meus : inueteraui inter omnes inimicos meos.

Diſcedite à me omnes qui operamini iniquitatem : quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam:

Dominus orationem meam suscepit.
Erubescant, & conturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur, & erubescant valdè velociter.
Gloria Patri,& Filio.

PSALMVS.

Psal. 31. BEati, quorum remissæ sunt iniquitates: & quorum tecta sunt peccata.
Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.
Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.
Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.
Delictum meum cognitum tibi feci: & iniustitiam meam non abscondi.
Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.
Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.
Verumtamen in diluuio aquarum multarum: ad eum non approximabunt.
Tu es refugium meum à tribulatione quæ circumdedit me: exultatio mea, erue me à circumdantibus me.
Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.
Nolite fieri sicut equus & mulus: quibus non est intellectus.

In

In camo & freno maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino,& exultate iusti: & gloriamini omnes recti corde.

Gloria Patri.

PSALMVS.

DOmine,ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. *Psal. 37.*

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue grauatæ sunt super me.

Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ: à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum,& curuatus sum vsque in finem:tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus:& non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum: & gemitus meus à te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

Amici mei, & proximi mei: aduersum me appropinquauerunt,& steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longè ſteterunt: & vim faciebant, qui quærebant animam meam.
Et qui inquirebant mala mihi, locuti ſunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.
Ego autem tamquam ſurdus non audiebam: & ſicut mutus non aperiens os ſuum.
Et factus ſum ſicut homo non audiens: & non habens in ore ſuo redargutiones.
Quoniam in te Domine ſperaui: tu exaudies me Domine Deus meus.
Quia dixi, Ne quando ſupergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, ſuper me magna locuti ſunt.
Quoniam ego in flagella paratus ſum: & dolor meus in conſpectu meo ſemper.
Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.
Inimici autem mei viuunt, & confirmati ſunt ſuper me: & multiplicati ſunt, qui oderunt me iniquè.
Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam ſequebar bonitatem.
Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne diſceſſeris à me.
Intende in adiutorium meum: Domine Deus ſalutis meæ.
Gloria Patri, & Filio.

PSALMVS.

Pſal. 50. MIſerere mei Deus: ſecundùm magnam miſericordiam tuam.
Et ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Ampliùs laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.
Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco: & peccatum meum contra me eſt ſemper.
Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: & in peccatis concepit me mater mea.
Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.
Aſperges me hyſſopo, & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.
Auditui meo dabis gaudium & lætitiam: & exultabunt oſſa humiliata.
Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.
Cor mundum crea in me Deus: & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis.
Ne proiicias me à facie tua: & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.
Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: & ſpiritu principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.
Libera me de ſanguinibus Deus, Deus ſalutis meæ: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.
Domine labia mea aperies: & os meum annuntiabit laudem tuam.
Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſſem vtique: holocauſtis non delectaberis.
Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor

contritum & humiliatum Deus non despicies.
Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Ierusalem.
Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.
Gloria Patri, & Filio.

PSALMVS.

Psal. 101. DOmine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.
Non auertas faciem tuam à me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.
In quacumque die inuocauero te: velociter exaudi me.
Quia defecerunt sicut fumus dies mei: & ossa mea sicut cremium aruerunt.
Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.
A voce gemitus mei: adhæsit os meum carni meæ.
Similis factus sum pelicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio.
Vigilaui: & factus sum sicut passer solitarius in tecto.
Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me, aduersum me iurabant.
Quia cinerem tamquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miscebam.
A facie iræ & indignationis tuæ: quia eleuans allisisti me.
Dies mei sicut vmbra declinauerunt: & ego sicut fœnum arui.
Tu autem Domine in æternum permanes: &

memo-

memoriale tuum in generationem & generationem.
Tu exurgens Domine misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.
Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.
Et timebunt Gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.
Quia ædificabit Dominus Sion: & videbitur in gloria sua.
Respexit in orationem humilium: & non spreuit preces eorum.
Scribantur hæc in generatione altera: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.
Quia prospexit de excelso sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit.
Vt audiret gemitus compeditorum: vt solueret filios interemptorum.
Vt annuntient in Sion nomen Domini: & laudem eius in Ierusalem.
In conueniendo populos in vnum: & Reges vt seruiant Domino.
Respondit ei in via virtutis suæ: paucitatem dierum meorum nuntia mihi.
Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generationem & generationem anni tui.
Initio tu Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli.
Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent.
Et sicut opertoriũ mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui nõ deficient.

Filij ſeruorum tuorum habitabunt: & ſemen eorum in ſæculum dirigetur.
Gloria Patri, & Filio.

PSALMVS.

Pſal.129. DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.
Si iniquitates obſeruaueris Domine: Domine quis ſuſtinebit?
Quia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.
Suſtinuit anima mea in verbo eius: ſperauit anima mea in Domino.
A cuſtodia matutina vſque ad noctem: ſperet Iſraël in Domino.
Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.
Et ipſe redimet Iſraël: ex omnibus iniquitatibus eius.
Gloria Patri.

PSALMVS.

Pſal.142 DOmine exaudi orationem meam, auribus percipe obſecrationem meam: in veritate tua exaudi me, in tua iuſtitia.
Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.
Quia perſecutus eſt inimicus animam meam: humiliauit in terra vitam meam.
Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſæculi: & anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus, in me turbatum eſt cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus ſum in omnibus operibus tuis: in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te: anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.
Velociter exaudi me Domine: defecit ſpiritus meus.
Non auertas faciem tuam à me: & ſimilis ero deſcendentibus in lacum.
Auditam fac mihi manè miſericordiam tuam: quia in te ſperaui.
Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.
Eripe me de inimicis meis Domine, ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Domine viuificabis me, in æquitate tua.
Educes de tribulatione animã meam: & in miſericordia tua diſperdes omnes inimicos meos.
Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum. Gloria Patri.
Antiph. Ne reminiſcaris Domine delicta noſtra, vel parentum noſtrorum; neque vindictam ſumas de peccatis noſtris.

LITANIÆ.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.

Fili redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.
Spiritus ſancte Deus, Miſerere nobis.
Sancta Trinitas vnus Deus, Miſerere nob.
Sancta Maria, Ora pro nobis.
Sancta Dei Genitrix, ora.
Sancta Virgo virginum, ora.
Sancte Michaël, ora.
Sancte Gabriël, ora.
Sancte Raphaël, ora.
Omnes ſancti Angeli & Archangeli, Orate pro nobis.
Omnes ſancti beatorum Spirituum ordines, orate pro nobis.
Sancte Ioannes Baptiſta, ora.
Omnes ſancti Patriarchæ & Prophetæ, orate pro nobis.
Sancte Petre, ora.
Sancte Paule, ora.
Sancte Andrea, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Ioannes, ora.
Sancte Thoma, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Philippe, ora.
Sancte Bartholomæe, ora.
Sancte Matthæe, ora.
Sancte Simon, ora.
Sancte Thadæe, ora.
Sancte Matthia, ora.
Sancte Barnaba, ora.
Sancte Luca, ora.

Sancte Marce, ora.
Omnes sancti Apostoli & Euangelistæ, orate pro nobis.
Omnes sancti Discipuli Domini, orate.
Omnes sancti Innocentes, orate.
Sancte Stephane, ora.
Sancte Laurenti, ora.
Sancte Vincenti, ora.
Sancti Fabiane & Sebastiane, orate.
Sancti Ioannes & Paule, orate.
Sancti Cosma & Damiane, orate.
Sancti Geruasi & Protasi, orate.
Omnes sancti Martyres, orate.
Sancte Siluester, ora.
Sancte Gregori, ora.
Sancte Ambrosi, ora.
Sancte Augustine, ora.
Sancte Hieronyme, ora.
Sancte Martine, ora.
Sancte Nicolae, ora.
Omnes sancti Pontifices & Confessores, orate pro nobis.
Omnes sancti Doctores, orate.
Sancte Antoni, ora.
Sancte Benedicte, ora.
Sancte Bernarde, ora.
Sancte Dominice, ora.
Sancte Francisce, ora.
Omnes sancti Sacerdotes & Leuitæ, orate pro nobis.
Omnes sancti Monachi & Eremitæ, orate pro nobis.

Sancta Maria Magdalena, ora.
Sancta Agatha, ora.
Sancta Lucia, ora.
Sancta Agnes, ora.
Sancta Cæcilia, ora.
Sancta Catharina, ora.
Sancta Anastasia, ora.
Omnes sanctæ Virgines & Viduæ, orate pro nobis.
Omnes Sancti & Sanctæ Dei, Intercedite pro nobis.
Propitius esto, Parce nobis Domine.
Propitius esto, Exaudi nos Domine.
Ab omni malo, Libera nos Domine.
Ab omni peccato, libera.
Ab ira tua, libera nos Domine.
A subitanea & improuisa morte, libera nos Domine.
Ab insidiis diaboli, libera.
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate, libera nos Domine.
A spiritu fornicationis, libera.
A fulgure & tempestate, libera.
A morte perpetua, libera.
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, libera nos Domine.
Per Aduentum tuum, libera.
Per natiuitatem tuam, libera.
Per baptismum, & sanctum ieiunium tuum, libera nos Domine.
Per crucem & passionem tuam, libera nos Domine.

Per

Per mortem & ſepulturam tuam, libera nos Domine.
Per ſanctam reſurrectionem tuam, libera nos Domine.
Per admirabilem aſcenſionem tuam, libera nos Domine.
Per aduentum Spiritus ſancti paracliti, libera nos Domine.
In die iudicij, libera nos Domine.
Peccatores, Te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas, te rogamus.
Vt nobis indulgeas, te rogamus.
Vt ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, te rogamus.
Vt Eccleſiam tuam ſanctam regere & cõſeruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt domnum Apoſtolicum & omnes Eccleſiaſticos ordines in ſancta religione cõſeruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt inimicos ſanctæ Eccleſiæ humiliare digneris, te rogamus.
Vt Regibus & Principibus Chriſtianis pacem & veram concordiam donare digneris, te rogamus audi nos.
Vt cuncto populo Chriſtiano pacem & vnitatem largiri digneris, te rogamus audi nos.
Vt noſmetipſos in tuo ſancto ſeruitio confortare & conſeruare digneris, te rogamus audi nos.
Vt mentes noſtras ad cæleſtia deſideria erigas, te rogamus.

Vt omnibus benefactoribus noſtris ſempiterna bona retribuas, te rogamus audi nos.

Vt animas noſtras, fratrum, propinquorum, & benefactorum noſtrorum, ab æterna damnatione eripias, te rogamus.

Vt fructus terræ dare & conſeruare digneris, te rogamus.

Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, te rogamus.

Vt nos exaudire digneris, te rogamus audi nos.

Fili Dei, te rogamus audi nos.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miſerere nobis.

Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. *ſecretò.* *Verſ.* Et ne nos inducas in tentationem. *Reſp.* Sed libera nos à malo.

PSALMVS.

Pſal. 69. DEus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina.

Confundantur, & reuereantur: qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorſum, & erubeſcant: qui volunt mihi mala.

Auertantur ſtatim erubeſcentes: qui dicunt mihi, Euge, euge.

Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te: & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.

Ego verò egenus & pauper ſum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Gloria Patri, & Filio.

Verſ. Saluos fac ſeruos tuos. *Reſp.* Deus meus, ſperātes in te. *Verſ.* Eſto nobis Domine turris fortitudinis. *Reſp.* A facie inimici. *Verſ.* Nihil proficiat inimicus in nobis. *Reſp.* Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. *Verſ.* Domine, non ſecundùm peccata noſtra facias nobis. *Reſp.* Neque ſecundùm iniquitates noſtras retribuas nobis. *Verſ.* Oremus pro Pontifice noſtro N. *Reſp.* Dominus cōſeruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & nō tradat eum in animam inimicorum eius. *Verſ.* Oremus pro benefactoribus noſtris. *Reſp.* Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam æternam. *Verſ.* Oremus pro fidelibus defunctis. *Reſp.* Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. *Verſ.* Requieſcant in pace. *Reſp.* Amen. *Verſ.* Pro fratribus noſtris abſentibus. *Reſp.* Saluos fac ſeruos tuos, Deus meus, ſperantes in te. *Verſ.* Mitte eis Domine auxilium de ſancto. *Reſp.* Et de Sion tuere eos. *Verſ.* Domine exaudi orationem meam. *Reſp.* Et clamor meus ad te veniat.

Ore-

Oremus.

DEus, cui proprium eſt miſereri ſemper, & parcere: ſuſcipe deprecationem noſtram: vt nos, & omnes famulos tuos, quos delicto-rum catena conſtringit, miſeratio tuæ pietatis clementer abſoluat.

EXaudi, quæſumus Domine, ſupplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis: vt pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacem.

INeffabilem nobis Domine miſericordiam tuam clementer oſtende: vt ſimul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

DEus, qui culpa offenderis, pœnitentia placaris; preces populi tui ſupplicantis propitius reſpice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis noſtris meremur, auerte.

OMnipotens ſempiterne Deus, miſerere famulo tuo Pontifici noſtro N. & dirige eum ſecundùm tuam clementiam in viam ſalutis æternæ: vt te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

DEus, à quo ſancta deſideria, recta conſilia, & iuſta ſunt opera: da ſeruis tuis illam, quam mundus dare non poteſt, pacem: vt & corda noſtra mandatis tuis dedita, & hoſtium ſublata formidine, tempora ſint tua protectione tranquilla.

VRe igne ſancti Spiritus renes noſtros, & cor noſtrum, Domine: vt tibi caſto corpore ſeruiamus, & mundo corde placeamus.

Fide-

FIdelium Deus omnium conditor & redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum, remiſſionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam ſemper optauerunt, pijs ſupplicationibus conſequantur.

ACtiones noſtras, quæſumus Domine, aſpirando præueni, & adiuuando proſequere: vt cuncta noſtra oratio & operatio à te ſemper incipiat, & per te cœpta finiatur.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui viuorum dominaris ſimul & mortuorum, omniumque miſereris, quos tuos fide & opere futuros eſſe prænoſcis: te ſupplices exoramus: vt pro quibus effundere preces decreuimus, quoſque vel præſens ſæculum adhuc in carne retinet, vel futurum iam exutos corpore ſuſcepit, intercedentibus omnibus ſanctis tuis, pietatis tuæ clementia, omnium delictorum ſuorum veniam conſequantur. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum: qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus: per omnia ſæcula ſæculorum.
Reſp. Amen.
Verſ. Domine exaudi orationem meam.
Reſp. Et clamor meus ad te veniat.
Verſ. Exaudiat nos omnipotens & miſericors Dominus. *Reſp.* Amen.
Verſ. Et fidelium animæ per miſericordiam Dei requieſcant in pace. *Reſp.* Amen.

ORATIONES SELECTÆ AD VARIAS VIRTVTES A DEO IMPETRANDAS.

Oratio ad impetrandum à DEO FIDEI *donum.*

Lux animæ meæ, à ſuprema orta luce; veritas infallibilis, à ſumma & æterna procedés veritate! Chriſte IESV Deus meus, ſequatur anima mea, in media huius vitæ nocte & denſiſſimis ignorantiæ tenebris conſtituta, fidei tuæ ſanctę ductum & lucem, qua credam quæ non video, certa ſint mihi quæ credo, licet obſcura & recondita.

Credam, ô gloria & beatitudo mea, quidquid de tua gloria, diuinitatis vnitate, perſonarum Trinitate, Verbi cũ humana natura vnione, nobis reuelaſti. Cetera denique myſteria, quæ benedicto tuo ore hîc ambulans prompſiſti, quæ ſacroſancta Scriptura manifeſtat, & dilecta tua ſponſa, Catholica Romana (fida myſteriorum cuſtos) docet Eccleſia. Hanc ego ſemper matrem agnoſcam, hanc magiſtram ſequar, hanc doctricem audiam. Et quia fides ſine operibus mortua eſt, da vt vitæ opera ad fidei teſtimonium peragam. Ne quid tuo conſpectu (quem fides hæc præſentem vbique edocet) admittam indignum: ſed pudeat, &

tædeat

tædeat in eo ſtatu viuere, in quo non & mori delectet. Amen.

Oratio ad petendam à DEO *virtutem* SPEI.

QVis, ô Domine, ſeipſum intuetur, & non deficit, ac diffidit ſibi? Quis contrà tuam intuetur bonitatem, & non confidit, ſperatque? Cuius puſillanimitas ac diffidentia non euaneſcet, qui, quantum bonitas tua ipſius malitiam, omnipotentia debilitatem excedat, animaduerterit; nouerítq. quanto ſit fortior in te, quàm debilis & infirmus in ſe? In te, Domine, ſpes noſtra nititur, ſine cuius gratia nulla ſunt merita noſtra. Manat enim ſpes noſtra ab illo vitæ fonte, qui pro nobis eſt mortuus in cruce; ex riuulis inquàm pretioſi ſanguinis, qui ex Vnigeniti tui corpore tam copioſè & liberaliter in ligno illo ſancto effluxerunt. Illud enim eſt ſacrificium iuſtitiæ, & cauſſa noſtræ ſpei. Hæ noſtræ diuitię, hic theſaurus noſter, & denique vita noſtra. Chriſtus pro me mortuus eſt: quid eſt quod timeam? & quid eſt quod non ſperem? O igitur refugium meum, & ſpes mea, fac me ſperare in te, ac ſollicitudine magna exerceri ſemper in mandatorum tuorum cuſtodia; reſiſtere malis viriliter, excitari ad bona quæque alacriter: aggrediar ardua & difficilia, in eiſque propter amorem tuum ſpe ſecura perſiſtam.

Oratio ad petendam CONFIDENTIAM.

DOmine Deus meus, omnes rationes quæ me ad amorem tuum obligant, etiam in te ſperàre compellũt. In quo enim ſperem, niſi

in eum qui me tam tenerè diligit ? niſi in eum qui me tot beneficiis cumulauit ? in eum qui tanta pro me paſſus eſt ? in eum qui me toties vocauit,tanto tempore expectauit, mihi pepercit, & ab omni malo liberauit ? in quem ſperabo,niſi in eum qui eſt infinitè miſericors,pius, amabilis, benignus, patiens, & qui tam promptus eſt ad ignoſcendum?In quem ſperabo niſi in eum, qui eſt pater meus, & pater omnipotens? pater vt amet me,& omnipotens vt opem ferat meæ neceſſitati : pater vt benè mihi velit, omnipotens vt poſſit benefacere:pater cui maior cura eſt & prouidentia de ſuis filiis ſpiritualibus, quàm alicui patri de filiis carnalibus. In quem denique ſperabo, niſi in eum, qui in omnibus ferè Scripturis ſuis mihi præcipit, vt appropinquem illi, ſperem in illo, & qui ſic agentibus millies fauorem mercedemque promittit ? Et ad confirmanda hæc omnia, dedit pignoris loco veritatem,ac verbum ſuum, præterita beneficia quàm plurima, tormenta quæ pro me paſſus eſt,& ſanguinem pretioſum mei cauſſa effuſum. Quid porrò non expectabo à Deo ac Domino tam bono, tam verace, à Deo qui ſic me dilexit, qui propter me, ſe carne veſtiuit,verbera,vellicationes, & alapas ſuſtinuit, & tandem mortem in cruce oppetiit, ſolo amore mei victus ? Nec illi hæc omnia ſufficiebant, niſi etiam ad vtilitatem meam ſeipſum ſub exigua hoſtia mihi vt cibum relinqueret. Quomodo igitur me fugere poterit, quando eum quæram,qui me ſic quęſiuit fugientem ſe?

Quomodo petendi veniam negaturus eſt, qui mihi vt peterem præcepit? Quomodo remediũ negabit, quod mihi iam pridem tanto ſanguinis ſui pretio comparauit? His ergo cauſis ipſi confidam, ac in omni tribulatione cum Propheta dicam: Dominus illuminatio mea,& ſalus mea,quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Si exurgat aduerſum me prælium,in hoc ego ſperabo. Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Amen.

Oratio in qua petitur AMOR DEI *ac* CHARITAS.

SI obligatio,qua benefactoribus noſtris pro acceptis beneficijs deuincti ſumus, tanta ſit, & ſingula beneficia quaſi titiones & ignis ſpiritualis incentiua; quantum, ô Domine, amoris ardorem in corde meo naſci par eſt, cùm tot habeam quaſi ligna beneficiorum, ac veluti faculas amoris tui? Si totus hic mundus tam viſibilis, quàm inuiſibilis, in mei gratiam factus eſt; an non meritò flamma quæ ex illo exurgit,tanta eſſe debet, quantus eſt ipſe mundus? Atque hoc tanto magis, quia in te ſolo reperiuntur omnes amandi cauſæ ac rationes, quæ in cunctis ſunt creaturis, & ſingulæ quidem in ſummo perfectionis gradu. Si namque bonitatem conſiderem, quis te melior inuenitur? ſi pulchritudinem,quid te ſpecioſius? ſi ſuauitatem ac benignitatem, quis te ſuauior magiſque benignus? ſi diuitias ac prudentiam, quis te ditior atque prudentior? ſi amorem,

quis noſtri amantior illo, qui tanta hominum cauſa paſſus eſt? ſi beneficentiam, cuius ſunt omnia quæ poſſidemus, niſi tua? ſi liberalitatẽ, à quo ſperemus ea quæ nobis deſunt, niſi à miſericordi manu tua? Si tantus eſt amor quo naturę ductu in parẽtes ferimur, quis magis pater dicendus eſt, quàm ille qui ait, Patrẽ nolite vocare vobis ſuper terram, eſt enim Pater veſter, qui in cælis eſt: Matth. 23. Si tanto amore diligantur ſponſi, quis eſt ſponſus animæ meæ, niſi tu? aut quis replebit ſinum cordis mei, & deſideria mea ſatiabit, niſi tu Domine? Si vltimum finem quæro, quem aiunt Philoſophi infinito amore diligendũ, quis principiũ & finis meus, niſi tu? Vnde enim originem traxi, & quò vt perficiar vadam, niſi ad te, & in te? A quo eſt omne id quod habeo, & à quo ſpero me accepturum ea quæ deſunt, niſi à te? Denique ſi amoris cauſa eſt ipſa ſimilitudo, ad cuius imaginem & ſimilitudinem anima mea creata eſt, niſi ad tuam? Quòd ſi ſolus iſte titulus, & ſinguli ſupradictorũ ſint per ſe amoris incentiua, quale debet eſſe id, quod ex omnibus illis ſimul iunctis deriuabitur? Certè quantum Oceanus ſingula quæ in ipſum intrant flumina ſuperat, tantum hic amor ceteros omnes antecellere debet. Si porrò tot mihi ſuppetant Domine diligendi rationes, cur te non amem toto corde, ac intimis viſceribus meis? O tota fiducia mea! ô amantiſſime ſuper omnia amata! ô ſponſe floride, ſponſe ſuauis, ſponſe melliflue! ô amabile principium meum, & ſumma ſufficientia

mea!

mea! Quando te amabo omnibus viribus, & ex tota anima mea? quando tibi in omnibus placebo? Quando morietur in me, quidquid tibi contrarium eſt? Quando totus ero tuus? quando deſinam eſſe meus? Quando præter te nihil in me viuet? Quando me depaſcent amoris tui flammæ? Quando violenter trahes? Quando immerges me, & totum in te transferes? Quando felicem illum videbo diem, quo ſublatis omnibus impedimentis & perturbationibus, facies vt vnus ſpiritus tecum ſim, nec in poſterum à te diuellar? Ah Domine quanti conſtitit tibi beneficentia in me tua? quanta aufers ex domo tua? quantorum bonorum tuorum iacturam facis? Quare Domine, cùm ſis infinitæ liberalitatis & clementiæ pelagus, detines in ira tua miſericordias tuas erga me? Quare iniquitates meæ tuam vincent bonitatem? Cur potiùs culpa mea cauſa erit meæ dãnationis, quàm bonitas tua ſaluationis? Si dolorem ac animi pœnitudinem requiris, certè ita me pœnitet Maieſtatem tuam offendiſſe, vt malim millies mortem paſſum, quàm vel vnum crimen aduerſus te commiſiſſe: ſi ſatisfactionem, offero tibi hoc miſerabile corpus meum, in quod omnem iram tuam liberè effundas, tantùm ne deneges mihi amorem tui. Non aurum nec argentum poſtulo, imò neque cęlum, neque terram, nec aliquid creatum, hæc enim abſq. te animũ nequeunt ſatiare meum. Omnia mihi abſque te egeſtas ſunt. Amorem quæro, amorem efflagito, tui amore langueo, &

 ſuſpi-

ſuſpiro. Da mihi amorem tuum, & ſufficit. Quouſque Domine hanc gratiam differs? Cur me nocte dieque affligi permittis, & non ſuccurris? Quamdiu Domine, quamdiu obliuiſcêris mei? Quamdiu auertes faciem tuam à me? Quamdiu inter tot anxietates ac deſideria fluctuabit anima mea? Reſpice Domine, & oculos miſericordiæ tuæ ad me conuerte. Non equidem portionem illam, quæ filiis in abundantia dari ſolet, peto; at ſola mica, quę de menſa tua cadet, contentus ſum. Ergo me vt pauperem & famelicum catulum coram diuite menſa tua præſento. Hîc intuebor vultum tuum, conſiderando quo geſtu ipſemet edis, & filios tuos cæleſtis tuæ gloriæ cibo paſcis. Hîc ſubſiſtam, vt cor tuum ad miſericordiam flectam. Non me ſatiant Domine res vllæ vitæ huius, te ſolum deſidero, te ſolum quæro, faciem tuam exopto, ad tui amorem & nunc & ſemper aſpirabo, ac cum Propheta dicam:

Pſal. 17. Diligam te Domine fortitudo mea: Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

Deus meus, adiutor meus, ſperabo in eum: protector meus, & cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor meus.

Laudans inuocabo Dominum: & ab inimicis meis ſaluus ero. Amen.

Oratio qua excitatur animus ad DEI TIMOREM.

SI publicanus ille Euangelicus non audebat oculos ſuos ad cælum leuare, ſed à longè

ſtans

ſtans percutiebat pectus ſuum, dicens; Deus propitius eſto mihi peccatori: ſi peccatrix illa ſancta, non auſa eſt in conſpectum Domini venire, ſed ſtans retrò ſecus pedes eius, profuſis lacrymis veniam petiit delictorum: ſi ſanctus Patriarcha Abraham volens cum Deo ſermonem miſcere dixit; Loquar ad Dominũ meum cùm ſim puluis & cinis: ſi iſti tales ac tanti, tantopere ſe abiecerunt ac ſubmiſerunt, cùm ſe tuæ Maieſtati ſiſterent; quid faciet pauper & miſerrimus peccator, qualis ego ſum? quid faciet puluis & cinis? quid faciet abyſſus peccati & miſeriæ? At quia, mi Domine, non poſſum habere timorem illum ac reuerentiam tantæ debitam Maieſtati, niſi tu in me reſpicias; da veniam, vt ſic mihi liceat caligantes eleuare oculos, vt ſplendor gloriæ tuæ viſus mei debilitatem nequaquam obtundat. Ac cùm veræ ſapientiæ principium ſit timor ſancti nominis tui, ab eo nũc Domine exordium ſumam. Dona ergo mihi hanc gratiam, placeatque infundere animæ meæ donum timoris. Fac igitur Domine, vt anima mea & cor meum te timeat. Nam in te (qui omnia es) non minor eſt ratio cur timearis, quàm ameris, cùm ſis vti infinitè miſericors, ita etiam infinitè iuſtus: & vt opera miſericordiæ tuæ abſque numero ſunt, ita & iuſtitiæ. Timeam ergo te ob magnitudinem iuſtitiæ tuæ, ob profunditatem iudiciorum tuorum, ob celſitudinem Maieſtatis tuæ, ob immenſitatem amplitudinis tuæ, ob innumera peccata & præſumptiones meas, ac

Luc. 18.

Luc. 7.

Gen. 18

ſuper omnia rebellionem continuam, qua ſanctis tuis inſpirationibus reluctatus ſum. Timeam te ac trepidem ante faciem tuam, in cuius conſpectu tremunt Poteſtates, columnæ cęli concutiuntur, & vniuerſæ terræ ambitus obſtupeſcit. Et quis obſecro te non timeat Regem gentium? Quem non terreant verba Prophetę, nomine tuo loquẽtis, cùm ait: Me non timebitis, & à facie mea non dolebitis? Qui poſui arenam terminum mari, præceptum ſempiternum quod non præteribit: & cõmouebuntur, & non poterunt: & intumeſcent fluctus eius, & non tranſibũt illud. Si omnes creaturæ tuæ, quæ vel in cælis, vel in terra ſunt; ita tibi morem gerũt, & ob magnitudinem Maieſtatis tuæ formidãt; quid ego viliſſimus peccator puluis & cinis facturus ſum? Si ſpiritus illi Angelici cùm te adorant, & laudes tuas decãtant, ita contremiſcãt; cur labia mea & cor meum, ſimili intenta officio, præ ſtupore ac reuerẽtia non deficiunt? Ah miſerum me, cuius anima ſic induruit! quomodo exſiccati ſunt fontes oculorum meorum, vt ampliùs non fluant lacrymæ meæ, cùm ſeruus loquar cum Domino, creatura cum Creatore, homo cum Deo, luteum vaſculum cum eo qui cuncta ex nihilo creauit? Volo, ſed non valeo; nec enim exequi valeo quæcumque deſidero. Tu Domine, confige timore tuo carnes meas: lætetur cor meum, vt timeat nomen ſanctum tuum. Timeam te quoque Domine, propter iudiciorum tuorum, quæ ab initio mundi vſque huc exercuiſti, magnitudinem & profundi-

Ierem. 5.

tatem. Magnum fuisse iudicium clamat primi Angeli lapsus, tot virtutibus ornati: magnum, parentis nostri Protoplasti vnicum delictum: magnum, Cataclysmus qui vniuersum mundum inuoluit. Magnum planè iudicium electio Iacob, & Esau reprobatio; derelictio Iudæ, & Apostoli Pauli vocatio; reiectio populi Iudaici, & Gentium adoptatio; aliáque similia, quæ nobis insciis secretissimè indies accidunt. Præter hæc, est quod horrorem incutit maximum, tot videre nationes versantes super faciem terræ in regione & vmbra mortis, ac è tenebris infidelitatis ad alias tenebras, è molestiis temporariis ad tormenta properantes æterna. Timeam te meritò, Domine, ob hæc tua iudicia tam profunda, tam occulta; iuréque verear, ne cum tot populis ipse quoque reprobus efficiar. Si enim vix iustus saluabitur, impius & peccator vbi parebunt? Si innocentissimus Iob à furore iræ tuæ tremat, quomodo non formidabit ab impetu tumentium fluctuum, qui à sancti viri innocentia tanto distat interuallo? Si Ieremias in vtero matris sanctificatus, adeò timuerit iram tuam, vt non inueniret angulum in quem se abderet; quò se vertet, qui in peccatis conceptus est & natus.

1. Pet. 4
Iob 31.

Timeam te insuper ob multitudinem peccatorum meorum, quæ infinita sunt, quibuscum sistendus sum ante tribunal tuum, quando in conspectu tuo ignis exardescet, & in circuitu tuo tempestas valida ingruerit; cùm aduocaueris cælum desuper, & terram, discernere popu-

August. cap. 4. Meditat.

lum tuum. Ibi in conſpectu tot gentium ac tot Angelorum detegentur ac innoteſcent ſcelera mea, non verbis modò ac opere, ſed & mentis cogitatione commiſſa. Ibi tot habebo iudices, quot me præceſſerunt bonis operibus præſtantiores: tot aduerſum me exurgent teſtes, quot mihi fuere ad virtutem exhortatores. Et tamen cùm certus ſim de tali iudicio, nondum vitiis meis, vt par eſt, frenum modumque pono, ſed potiùs in peccatorũ fæcibus computreſco: nam gula me viliſſimum reddit, ſuperbia vanum, auaritia ſtringit, conſumit inuidia, murmuratio lacerat, ambitio eleuat, ira perturbat, effundit leuitas, torpor opprimit, triſtitia deiicit, fauor attollit. Hi ſunt, quibuſcum natus, huc vſq. vixi; hi amici quos habui familiares, magiſtri
Pſal.14. quibus parui, domini quibus ſeruiui. Ne intres tamen, ô Domine, in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens. Quem enim iuſtum reperies, ſi remota pietate iudicaueris eum? Proinde ad pedes tuos proſtratus, corde humili & contrito plorabo cum Propheta, & dicam:

Pſal.6. Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me.

Miſerere mei Domine, quoniã infirmus ſum: ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea.

Et anima mea turbata eſt valdè: ſed tu Domine vſquequò?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: ſaluum me fac propter miſericordiam tuam.

Quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Oratio ad MOERDOREM SANCTVM *ſiue* TRISTITIAM *à* DEO *petendam.*

QVî fit Domine, quòd corde non rumpor, dum hominum in te offenſiones intueor; & quàm iniquè ab ijs tractaris, quos tuis ſemper ad te beneficijs inuitare non ceſſas? Eſſe enim quod eis dediſti, in te abutuntur. Quis non angatur animo,& triſtitia conſumatur, qui in ſuam debilitatem, ad caſum propenſionem, ſurgendi difficultatem, ignauiam in legitimo pretioſiſſimorum donorum tuorum,oculos conijcit? Quis non ſanguineas fundat lacrymas, illarum memor, quas à te in crucis ligno pro ſe fuſas videt, quique ſanctiſſimam tuam vitam ab ipſo ſtatim conceptionis initio mœrore ſemper plenam animaduertit? O igitur omne bonum meum, fac me tecum flere,nec pœnarum mearum quęrere leuamen; illa ſola conſolatione contentum,quòd nullum mihi ſolatium ſit in hac vita futurum, cùm hanc certiſſimam ac tutiſſimam ad te perueniendi viam agnoſcam.

Oratio ad veræ POENITENTIÆ *petendum ſpiritum.*

AEquiſſime Iudex, qui vt nullum opus bonum irremuneratum, ita nec prauum relinquis impunitum: quique immenſa tua miſericordia acceptas,ſi velit peccator,temporalem in hac vita pœnam, pro æterna, quam exigeres in futura: fac me quæſo dignos facere

pœnitentiæ fructus ; vt qua menſura , ſine freno & pudore te hactenus offendi , liberas appetitionibus meis habenas laxando , eâdem ſumam de me ipſo vindictam, reddamque pro viribus, quod à me iuſtiſſimè requiris : vt qui toties hactenus me illicitis rebus totum tradidi, à licitis etiam nunc , amoris tui intuitu contineam.

Oratio ad petendum à DEO CONTRITIONIS *donum.*

CONuertantur oculi mei in fontes lacrymarum, Deus meus, quòd tuam offenderim Maieſtatem : cor meum dolore rumpatur, quòd tuam ſim auſus violare legem : frangantur denique viſcera mea, quòd à tua declinauerim voluntate . En Deus meus, & dulciſſime ſponſe animæ meæ , flagella illa tibi propono, quibus delicatiſſimum vnigeniti Filij tui IESV Chriſti Domini mei corpus fuit laceratum ; ſpinas, quæ ſacrum illius caput penetrarunt; clauos, qui manus pedeſq. tranſfixerũt; crucem, quæ ipſum ſuſtinuit; lanceam, quæ incenſum amore cor vulnerauit; denique vulnera, quę accepit ipſe pro me: propter quæ omnia, Deus, peto confringi cor meum, vt contritum & in pulueres vera contritione redactum, tuę charitatis igne accendatur, & in ſacrificium & holocauſtum ſuauitatis totum conſumatur.

O Deus meus , vtinam omnes purgatorij pœnas potiùs ſuſtinuiſſem , quàm te offendiſſem! vtinam & nunc infernum ſuſtinerem potiùs, quàm te iterùm offenderem! Vtinam poſ-

ſem ſanctorum omnium Martyrum ferre tormenta, nequa rationalis te offenderet creatura! Gratiam itaque Deus concede, vt præterita mea peccata ita defleam, ne in eadem vel alia recidam reliqua vita mea.

Oratio præparatoria ad SACRAMENTALEM *peccatorum* CONFESSIONEM.

CONditor cæli & terræ, Rex regum, & Domine dominantium, qui me de nihilo feciſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, & me proprio tuo ſanguine redemiſti; quem ego peccator non ſum dignus nominare, nec inuocare, nec corde cogitare: te ſuppliciter deprecor, & humiliter exoro, vt clementer reſpicias me ſeruum tuum nequam. Et miſerere mei, qui miſertus fuiſti mulieri Cananææ, & Mariæ Magdalenæ: qui peperciſti Publicano, & Latroni in cruce pendenti. Tibi confiteor, Pater piiſſime, peccata mea; quæ ſi volo abſcondere, non poſſum tibi Domine. Parce mihi Chriſte, quia te offendi, cogitando, loquendo, operando, & in omnibus modis, in quibus ego fragilis homo & peccator peccare potui, mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideò Domine precor tuam clementiam, qui de cælo pro mea ſalute deſcendiſti, qui Dauid à peccati lapſu erexiſti; parce mihi Domine, parce mihi Chriſte, qui Petro ter te negãti peperciſti. Tu es creator meus, & redẽptor meus; Rex meus, & Deus meus. Tu es ſpes mea, & fiducia mea; gubernatio mea, & auxiliatio mea; conſolatio mea, & fortitudo mea; defenſio mea, & liberatio mea;

vita mea, ſalus mea, & reſurrectio mea; lumen meum,& deſiderium meũ;adiutorium meum, & patrocinium meum. Te deprecor & rogo, adiuua me,& ſaluus ero;guberna me,& defende me;conforta me,& conſolare me; confirma me,& lætifica me; illumina me, & viſita me; ſuſcita me mortuum, quia factura & opus tuum ſum. Domine ne deſpicias me,quia famulus & ſeruus tuus ſum, quamuis malus, quamuis indignus & peccator:ſed qualiſcumque ſim, ſiue bonus ſiue malus, ſemper tuus ſum. Ad quem ego fugiam,niſi ad te vadam? ſi tu me eijcis,quis me recipiet? ſi tu me deſpicis, quis me aſpiciet? Recognoſce me ergo indignum ad te refugientem, quamuis ſim vilis & immundus: quia ſi vilis & immundus ſum, potes me mundare: ſi cæcus ſum, potes me illuminare: ſi infirmus ſum,potes me ſanare:ſi mortuus & ſepultus ſum, potes me reſuſcitare: quia maior eſt miſericordia tua, quàm iniquitas mea:maior eſt pietas tua,quàm impietas mea: plus potes dimittere, quàm ego committere; & plus parcere, quàm ego peccator peccare.Non ergo reſpicias Domine,neque attendas multitudinem iniquitatum mearum; ſed ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum miſerere mei, & propitius eſto mihi maximo peccatori.Dic animæ meæ,Salus tua ego ſum.Qui dixiſti,Nolo mortem peccatoris,ſed magis vt conuertatur & viuat: conuerte me Domine ad te, & noli iraſci contra me. Deprecor te clementiſſime Pater,propter miſeri-

cordiam

cordiam tuam ſupplico & oro, vt perducas me ad bonum finem, & ad veram pœnitentiam, puram confeſſionem, & dignam ſatisfactionem omnium peccatorum meorum.

Oratio ante SACRAMENTALEM CONFESSIONEM.

SVſcipe confeſſionem meam pijſſime ac clementiſſime Domine IESV Chriſte, vnica ſpes animæ meæ; & da mihi (obſecro) contritionem cordis, & lacrymas oculis meis, vt defleam diebus ac noctibus omnes negligẽtias meas, cum humilitate & cordis puritate. Appropinquet oratio mea in conſpectu tuo Domine. Si iratus fueris contra me, quem adiutorem quæram? quis miſerebitur iniquitatibus meis? Memento mei Domine, qui Chananęam & Publicanum vocaſti ad pœnitentiam, & Petrum lacrymantem ſuſcepiſti. Domine Deus meus, ſuſcipe preces meas. Saluator mundi, IESV bone, qui te crucis morti dediſti, vt peccatores ſaluos faceres, reſpice me miſerũ peccatorem inuocantem nomen tuum; & noli ſic attendere malum meum, vt obliuiſcaris bonum tuum. Et ſi commiſi vnde me damnare potes, tu non amiſiſti vnde ſaluare ſoles. Parce ergo mihi, qui es Saluator meus, & miſerere peccatrici animæ meæ; ſolue eius vincula, & ſana vulnera. Domine IESV te deſidero, te quæro: oſtende mihi faciem tuam, & ſalua erit anima mea. Emitte pijſſime Domine meritis puriſſimæ & intemeratæ ſemper virginis Mariæ, & Sãctorum omnium, lucem & veritatem

tuam in animam meam; quæ defectus omnes meos mihi exhibeat, eosque plenè & contrito corde explicare doceat.

Oratio post CONFESSIONEM.

SIt tibi obsecro, Domine IESV, meritis beatissimæ Virginis Mariæ, & Sanctorum omnium, grata & accepta ista confessio: & quidquid mihi nunc & aliàs de sufficientia contritionis, aut integritate confessionis defuit, suppleat pietas & misericordia tua; & secundùm illam me digneris pleniùs & perfectiùs habere absolutum in cælis. Amen.

Oratio ad petendam à DEO *virtutem* PRVDENTIÆ.

NOuerim te Domine, nouerim me: meditetur frequenter anima mea, quid post breuem hanc & miseram vitam maneat probos, & improbos; tibi charos, & à te auersos. Fugiat proinde quidquid à te separat; amplectatur quę perfectam cum tua Maiestate vnionem promouent. Compone Domine omnes animæ meæ cogitationes & affectus, & omnia mea ad te dirige, qui rerum omnium principium es & finis, & meæ beatitudinis vnicum & perfectum compendium.

Oratio ad MVNDI CONTEMPTVM *à* DEO *petendum.*

BEnignissime & dulcissime Domine IESV Christe, quem stultus & infidelis mundus tantis affecit iniurijs & ignominijs: concede mihi, quęso, eumdem vt agnoscam, & simul contemnam. Ne ipsius me deliciæ emolliant,

ne

ne decipiant promissa, ne iudicia commoueant, terreant minæ; ne dicta ipsius aut facta, fauor aut inuidia in causa sint, cur vel latum à te vnguem discedam. Omnia ipsius arbitrer vt stercora, vt tuam consequar gratiam: tibi sim seruus, tecum viuam, semperque fruar.

Oratio ad petendam virtutem DISCRETIONIS.

QVis possit, Domine, tempestuosum hoc mare à profunditatis altitudinisque periculosis extremis nauigare securus, nisi nauem ipse sanctæ discretionis dirigas gubernaculo? Hæc enim discretio est illud sal, quod omnibus sacrificijs adhiberi voluisti: hæc mensura, omniumque regula virtutum, hæc actionum bonarum perpendiculum: hæc initium, medium, finisque omnium eorum quæ grata sunt tibi; sine qua vitium est, quod virtutis specie tegitur, & oculis tuis abominabile, quod apud homines alicuius est pretij. Da igitur mihi, Deus meus, thesaurum hunc, ducem & magistrum omnium virtutum: & fac me in primis cognoscere, & æstimare, quid inter te creatorem meum & creaturas intersit. Fac ne in meis actionibus mihi, sed aliorum potiùs cōsilio virorum præcipuè spiritualium prudentumque nitar: denique, vt ipsi lapsus, siqui contingunt interdum, experimento mihi sint & admonitioni, qua eos in posterum caueam diligentiùs.

Oratio ad S. SIMPLICITATIS *à* DEO *petendum spiritum.*

DEus amator corde simplicium, quibus & tua facilè secreta communicas, tribue

mihi

mihi columbinam ſimplicitatem, cum ſerpentina prudentia coniunctam; ſimulq́ue gratiam, qua multitudinem implicationemq́ue rerum inferiorum euitans, vnum eligam, partem optimam & ſecuriſſimam, te Deum meum omnia in omnibus, & omne bonum meum. Amem ex corde ſanctiſſimam tuam legem, eidemq́ue me totum ſubijciam: gaudeam de bonis proximorum, doleam de malis: cogitem de omnibus benè: abhorream fugiamq́ue fictum omne, & duplex cor.

Oratio ad SILENTII *virtutem à* DEO *petendam.*

IMpone Domine frenum linguæ meæ, & non ſolùm ab illicitis & inutilibus verbis abſtineat, ſed licitis etiam & vtilibus vtatur moderatè. Et quoniam difficile eſt feram hanc mea virtute miteſcere, & ſerpentis huius venena impediri: eam tu, Domine, comprime, tuaq́ue gratia purifica: vt ea refrenata, recolligatur & quieſcat in te cor meum. Fac me profundiſſimum ſanctiſſimumq́ue illud tuum ſilentium imitari, quo etiam ab iniquo iudice calumnijs & falſis accuſationibus impetitus, tamquam mutus, ô Verbum æternum, os non aperuiſti; nec te excuſare, nec mortem reſponſò tuo differre voluiſti. Quando verò loqui me fuerit neceſſe, fac me omnes leges & circumſtantias requiſitas obſeruare, ac ita proloqui, vt verba mea tibi imprimis placeant; animam verò meam non lædant, aut ſcandalizent proximum.

Ora-

Oratio ad petendum à DEO VITÆ SPIRITVALIS *studium.*

COncede mihi quæso, Domine IESV Christe, diuinum spiritum tuum; quo tandem tuus esse, sanctam vitam ducere, & homo spiritualis esse incipiam. Fac me plenè intelligere, quomodo ex meipso nihil boni præstare possim, vt omnem à me præsumptionem abijciam; in te verò possim omnia. Ne ita deficiam in me, quin confidam in te. Occuper semper in vilitatis ac profundæ miseriæ meæ attenta meditatione: cognoscam quid tandem essem, nisi manu tua sustentarer: vt sic me in tuo conspectu magis humiliem. Attendam item rationi, quam de diuinis tuis donis, déque grauissimis & innumerabilibus peccatis meis tibi sum redditurus: timeamque ac tremam diuina tua & occulta iudicia. Æqua animi gratitudine læta suscipiam & aduersa; cùm eodem vtraq. amore, paternisque visceribus à te mihi mittātur: subijciatur omnino spiritui caro mea, & huius intuitu omnem asperitatem amplectatur, & pœnitentiam; repellat verò mollitiem & delicias omnes. Hæc mea sit occupatio, hoc studium: hæc vera sitis, tibi vniri, te frui, excutere quidquid priuare aut diuellere me potest à tua gratia, & intima dulciq. familiaritate tua.

Oratio ad petendum à DEO CONTEMPLATIONIS *donum.*

QVomodo, ô Domine, & omne bonum meum, effunditur cogitatio mea, & per omnes creaturas liberè diuagatur? quomodo

obnubilatur vmbris vanitatum? cur non potiùs ad te accedit téque amplectitur? Quid nouit anima mea, si te, qui totum eius es bonum, non nouit? Quòd si te ignorat, quomodo amabit? quomodo non amatum desiderabit? quomodo laborabit pro assequendo non desiderato, aut consequetur non quæsitum, aut fruetur non obtento? O ergo beatitudo, & afflictæ animæ meæ requies, ingredere tu illam quæso, & post te illam trahe. Tædio mihi sint omnia in hoc mundo, & grauis misera hæc vita: suspiria ex intimis ducam visceribus, affectu & dulci desiderio tui; ac cerui instar vulnerati & sitientis ad viuarum curram fontem aquarum: omnes denique conculcans curas & molestas sollicitudines pro eo acquirendo quod non es tu, absorbear ineffabili ac suauissima contemplatione tui.

Oratio ad MATVRITATIS *virtutem à* DEO *petendam.*

COlligantur, quæso Domine, affectus omnes, sensus & facultates animæ meæ in te; vt ea sic vnita, non diuidatur, aut sese ad vanitatem & multitudinem creaturarum abijciat. Tunc me felicem existimem, cùm te in lacrymis pœnisque imitatus fuero. Sit mihi afflictio ipsa consolationi, pignusque beatitatis æternę. Fugiat cor meum leuitatem, dissolutionem, risum, vanaque solatia. Omnes sensuum meorum claudantur ianuæ, ad cuiusuis creaturę ingressum: tibi soli, Deus meus & creator, pateat; vt sic in tuam transmuter immutabilitatem.

Ora-

Oratio ad IVSTITIÆ *virtutem à* DEO *petendam.*

DOmine IESV Christe, qui iustus noster es, & iustitia nostra: concede, obsecro, mihi gratiam tuam, qua nouerim laudis tibi sacrificium propter id quod in teipso es offerre; propter beneficia, quæ in me liberalissimè contulisti, & omnia quæ mei gratia operatus & passus es. Defleam quæso peccata, quæ in te admisi; negligentiamque meam in legitimo pretiosissimorum donorum tuorum vsu. Seruem & vota mea, & mandata tua: tantaque attentione & sollicitudine in quocumque tuo opere solius tui amoris occuper intuitu, ac si ex illorum singulis tota mea felicitas, omneque bonum meum dependeret. Ne quæso in proximum meum, eorum quidquam admittam, quæ iuxta iustitiæ leges nollem in me: & contrà quidquid ex iustitia mihi fieri vellem, id etiam faciam proximo. Extendatur etiam, Domine, iustitia mea in eos qui sunt vita functi, exequendo quæ illorum nomine mihi incũbunt; & illorum (quantum in me est) pœnas, quas in Purgatorio luunt, bonis præstitis operibus eleuando. Obediat verò non minùs anima mea consilijs & admonitionibus sancti Angeli custodis mei: æquum est enim tam sollicito duci, pædagogo & magistro meo, qui omnia mihi procurat bona, promptam à me obedientiam, & humilem reuerentiam exhiberi.

Oratio ad LIBERALITATIS *virtutem à* DEO *obtinendam.*

COncede mihi, quęso, liberalissime Domine, gratiam qua immensam illam tuam largitatem imiter, qua tuis omnibus creaturis te ipsum communicas. Esse illis das & conseruas, in actionibus suis illas iuuas, imò & eisdem cooperaris: & in omnibus illis ineffabili quodam modo te ipsum homini tradis; eũdem carnis & sanguinis dilectissimi Filij tui participem reddis: & super ipsos hostes tuos infensissimos, quo ipsi tempore te oppugnant, dona noua gratiasque nouas (etiamsi præuideas eisdem illos aduersum te abusuros) velut pluis largissimè. Cùm tu itaque Domine, adeò sis in nos effusus; cur non ego, quæ mea non sunt, sed tua, & in eum finem mihi concessa, vt illis tibi fideliter seruienti noua semper conferas beneficia, fiasque mihi ipse tuorum donorum pręmium; cur inquam illa non impendam omnia iuxta tuam voluntatem? Quæ maior mihi gloria esse potest, quàm si tibi similis & conformis appaream? Ex hoc igitur Deus meus, & Rex meus, me tibi totum consecro; & tui amore etiam in vsum proximorum offero temporalia & spiritualia, fortunas, consilium, verba, opera, sanitatem, & (si opus erit) vitam ipsam, ad gloriam sanctissimi nominis tui, & eorum vtilitatem, quos tu Domine sanguine proprio, vitaque impensa redemisti.

Oratio ad FORTITVDINEM *à* DEO *impetrandam.*

QVàm debilis eſt, Domine, is qui ſibi ipſi; quàm contrà fortis, qui tibi innititur? Qui vel ſemel ſpiritus tui guſtat dulcedinem, quàm fortis euadit, ſiue ad operandum benè, ſiue ad patienda mala? ad reſiſtendum carnis mollitiei, ad ferenda dura & aduerſa? Corrobora ô Domine animam meam, ac tuæ fortitudinis & protectionis muni præſidio, quò ita ſui euadat domina, vt ſi quando veteris Adami ſenſerit inordinatos motus, conſentiat tamen nũquam. Comprime, Deus meus, omnia membra ſenſuſque meos: linguam præcipuè, quę non poteſt ſine gratia tua domari; indomita verò ignis eſt exardeſcens, origo & fons magnorum malorum. Fige Domine meum in tua luce intellectum, affectum in amore: & conforta cor meum, ne terreatur aduerſis, néve proſperis inſoleſcat. Poſſide Domine inferiorem meum hominem, ne vmquam exequendis ijs, quæ tibi ſunt grata, fatigetur; aut deficiat aduerſis, cùm hæc eadem veram ſolidamq́ue virtutem & comitari & excitare conſueuerint.

Oratio ad obtinendam virtutem TEMPERANTIÆ.

DEus meus, & creator meus, qui omnia in numero, pondere, & menſura creaſti, concede; vt & ego omnia mea, ea faciam attentione & circumſpectione, vt & numerus & pondus ac menſura debita in eis eluceat. Tempera Domine cor meum, ne cogitationibus

inutilibus, aut etiam vtilibus, extra tempus occupetur. Moderare animæ meæ affectus, ne vel amet vel deteſtetur, lætetur aut triſtetur, ſperet aut timeat, niſi quod & quantum & prout tu vis. Infrena linguam meam, vt rectam ſilentij cuſtodiat legem. Moderare guſtus & appetitiones meas, in victu, veſtitu, ſomno, & reliquis carnis commoditatibus; vt neceſſarijs contentus, quidquid ſuperfluum eſt, circumcidam. In omnibus itaque, Domine, eum adhibeam modum: in ſolo amore tui, in tuis laudibus, gratitudine ac recognitione immenſæ tuæ ac infinitæ bonitatis, modum neſciam, terminum non adhibeam.

Oratio ad CARNIS CASTIGATIONEM *à* DEO *obtinendam.*

ÆTerne Deus & immenſe, qui tua ineffabili ſapientia ſpiritũ & carnem in vnum coniunxiſti, & ſtricto adeò nodo colligaſti, vt eiuſdem partes hominis; animaque ita ſit vita corporis, vt & eſſe & pulchritudinem ſuam ab illa habeat: agnoſcam, quæſo, hanc animæ excellentiam & dignitatem, efficiamque vt caro ancillæ inſtar ſubiectã ſit illi, ac pareat, nec illius mollicie ſpiritus vigor hebetetur. Præſcindam etiam quidquid ad indulgentiam & voluptatem eius ſpectat: nec aliud admittam, quàm mera ad conſeruationem neceſſitas poſtulat. Omnes inordinatas meas appetitiones mortificem, meipſum odio ſancto perſequar, crucem meam ſuper humeros tollam, vt tuus poſſim eſſe diſcipulus.

Ora-

Oratio ad petendam à DEO HVMILITATEM.

SVauiſſime ac mitiſſime IESV, qui Rex regum & Dominus dominantium exiſtens, teipſum tamen humiliaſti, & noſtræ carnis vilitatem induiſti: da mihi Domine id imitari, quod admirabili hoc tuo exemplo & doctrina tradidiſti; humilitatem inquam, meiq́ue cõtemptum, theſaurum mundo abſconditum. Inſere quæſo cordi meo, meiipſius meæq́ue vilitatis agnitionem: fac me omnem repellere honorem, vt tibi ſoli, non mihi debitum; ad omnium me pedes abijcere, & à cunctis deſpici optare: cùm omnium ſeruorũ tuorum, quin & eorum qui me nequiores videntur, ſim viliſſimus. Agnoſco enim me re ipſa ijs omnibus deteriorem futurum fuiſſe, niſi me manus tua ſuſtentaſſet: illos etiam maiori gratitudine reſponſuros fuiſſe, ſi dona quæ ego conſecutus ſum à tua Maieſtate accepiſſent. Fugiat anima mea vanam omnem complacentiam, fugiat aliorum æſtimationem, appetitum laudis, cordis leuitatem, oculorum iactantiam, & quidquid exteriùs interiúſve ſuperbiam ſapit: vt ſic humiliatus, & tua gratia humilis effectus, illam merear conſolationem & coronam, quam verè humilibus, & promiſiſti, & dare conſueuiſti. Amen.

Oratio ad petendam à DEO *virtutem* CONCORDIÆ.

DA mihi Domine cum omni homine veram habere cõcordiam; vt nulli vmquam dans iuſtam querelæ occaſionem, ſed omnibus

omnia factus, omnes tibi lucrifaciam. Examinem ſemper occultos cordis mei angulos ; ne mihi proprius amor imponat , & falſa decepto ſecuritate perſuadeat grata eſſe tibi mea opera, quæ fortè diſpliceant . Hoc denique meum ſit ſtudium , emendare ac perficere vitam meam; diuina tua iudicia , factaque reuereri; aliorum me iudicio ſubmittere.

Oratio ad COMPASSIONIS *affectum à* DEO *petendum.*

PEr excellentiſſimam illam,Domine , viſcerum tuorum compaſſionem , qua noſtris compaſſus malis,ipſas miſerias noſtras ſuſcepiſti ; vt in crucis ligno , quæ pro noſtris peccatis debebamus , ipſe perſolueres ; humillimè ſupplico, vt vero dolore transfigas cor meum,quò doleam de peccatis,quibus in hoc mundo Maieſtas tua offenditur;de malis & afflictionibus, ſiue corporis , ſiue animi, quibus proximi omnes mei afficiuntur : ſentiamque ego dolorem de ipſorum dolore,inſtar membri vnius, quod alteri compatitur: idque non amicis modò, ſed hoſtibus quoque meis , amoris tui præſtem intuitu ; ſi quidem omnes fratres ſumus , & filij tui,veri ac cęleſtis Patris.Compatiar etiam animabus , quæ horrendis purgatorij pœnis tuæ iuſtitiæ ſatisfaciunt pro peccatis in hac vita commiſſis , nec priùs diuino tuo donãtur conſpectu, donec ſint omni ex parte mundatæ.

Oratio ad PACIS *virtutem à* DEO *petendam.*

VEre Salamon ac Rex pacifice , vera pax noſtra , Domine , in quo velut in centro

ac ſummo bono ſuo mens noſtra ſuam inuenit pacem & quietem : collige, quæſo, effuſum in creaturas ſpiritum meum, ac illam da pacem, quam ſolus dare potes. Adæqua meam tuæ voluntati, vt ea velit, quæ tu vis; & menti meæ omnino tibi ſubiectæ, inferiores ſubijciantur appetitus. Viuam, ô Domine, de me ipſo ſollicitus, aliorum vitam geſtáque relinquam; vt vanis expeditus curis, in tui ſolius occuper contemplatione, in qua ſecura veráque pax inuenitur. Fac me omnem turbationis occaſionem ſollicitè fugere: gaudeam de aliorum proſperitate, doleam de infortunio: nouerim moleſta eorum ingenia, qui mecum degunt agúntve, æquanimiter ferre: quò in pace hîc fundatus, ad pacem illam perueniam, quam tuis in cælo largiris æternam.

Oratio ad impetrandam à DEO PATIENTIAM.

CVr Domine conqueror, cùm iniuria afficior, aut iniuſtè affligor; ſi reuoco in memoriam, quàm grauiter te offenderim, quoties infernum ipſum promeritus ſim, quanta ſit miſericordia tua, qua ſtatuis vt in temporali hac vita & leuiter pendam, quod æternum in altera & ſupplicijs exquiſitiſſimis fuiſſem luiturus? Cur querar, cùm te videam cruci propter mea peccata ſuffixum? Neq. enim decet membra eſſe delicata ſub capite ſpinoſo, & pro iiſdem duriſſimè tractato. Cur conquerar, ſi aduerto, quòd ſi præſentes labores ad tẽpus æquanimiter tolerauero, me tua conſolabitur miſe-

ricordia, abſtergeſq. manu tua oculorum meorum lacrymas, ac dabis requiem confractis afflictiſque oſſibus; & quòd iuxta patientiæ ac tolerantiæ meæ modum erit conſolatio & retributio tua. Pluant itaque aduerſa quæque tui cauſa, Domine, ſuper me; prębente tamen te robur & ſpiritum ad ea ferenda, quia ſine gratiæ tuæ ſubſidio, carnis meæ deficiet debilitas. Fac me Domine, iudicia omnia falſa, ſuſpiciones vanas, calumnias, iniurias omnes, forti animo, ſine murmuratione, ſine querelis, ſine excuſationibus, ſine interiori eorum ſenſu, aut exteriori indicio, tolerare: eóque maiori lætitia ac gaudio oblectetur in ſe anima mea, quò ſe innocentem, & à culpa, quæ impingitur, vacuam magis inuenerit. Corrobora ô Domine animam meam, cognitíone & amore ſanctiſſimæ tuæ paſſionis; vt non ſolùm pręſentes cum gaudio feram aduerſitates, ſed etiam optem abſentes: crucíſque genus quoddam eſſe iudicem, ſine cruce viuere ac mori.

Oratio ad petendam à DEO CASTITATEM.

REprime, Domine, ſenſus omnes meos, & munda cor meum ab omni immunda cogitatione. Da mihi purum ac perfectè amantem caſtitatis ſpiritum tuum, qua & corpus & animam ab omni ſeruem fœditate & corruptione. Ne verò cadam aliquando, fac me omnes labendi fugere occaſiones. Da mihi, Domine, temperantiæ ſobrietatiſque virtutem, aſperitatis ac pœnitentiæ amorem, meiipſius cognitionem, ac fragilitatis propriæ timorem. Sed ſuper

omnia,

omnia, Domine, tui ipſius ſenſum mihi dari peto: vt abſorpta in te, & deliciarum tuarum dulcedine immerſa, obliuiſcatur anima mea ſenſualium omnium appetituum; ac ſuauiſſimo ſpiritus tui liquore inebriata, omnem carnis amaritudinem fœditatemq́ue reiiciat. Fac me Domine pulchritudinem intelligere, & ęſtimare libertatem, imò & poteſtatem, quam etiam in hac vita caſtitas obtinet. O mi Rex, animæq́ue meæ ſponſe amantiſſime, qui tuo nos exemplo cæleſtem hanc docuiſti virtutem, tuaq́ue doctrina eius aperuiſti pretium & valorem; fac me puriſſimam Virginem matrem tuam, eaſq. virgines ſponſas tuas imitari, quæ ne ſuam perderent integritatem, vitam profuderunt. Et qui mundum me caſtumq́ue eſſe iubes, quod ſine gratia tua facere non poſſum, da quod iubes.

Oratio ad VERAM *hominis* LIBERTATEM *à* DEO *petendam.*

QVid eſt, Domine Deus, quòd cùm me adeò liberum creaueris, vt nemo poſſit vim vllam meæ inferre voluntati, & pretioſiſſimo tuo ſanguine ab ea, in quam exigentibus meis peccatis incideram, captiuitate redemeris, ac ſanctiſſima tua gratia me corroboraueris & munieris, tam malè hac tanta vtar libertate, vt & peccati & ipſius ſatanæ mãcipium me ipſum conſtituam, propriis vinctum appetitionibus: quæuis enim laus me extollit, deiicit ignominia, vana excæcat complacentia, corrodit inuidia, omnia denique peritura guſtu ſuo falſo & fallaci blanditie captiuant cor meum. Nihil

agere aliud videor, quàm vt te quotidie offendam: & persuasus libertatem meam in eo consistere, vt propriæ semper acquiescam voluntati, habenas propriis appetitibus laxo, & incido miser in tot dominorum captiuitatem, quot sunt illa quæ diligo inordinatè. Igitur liberator meus, sine quo nemo est verè liber, hanc mihi veram ac perfectam libertatem concede: aufer peccata, quæ illa me spoliant; meque tibi coniunge, vt intelligam, tunc fore me verè liberum, cùm sanctissimæ legi tuæ omnino fuero subiectus.

Oratio in qua à DEO *petitur* OBEDIENTIA.

REx meus es Christe IESV, Dominus meus, & Imperator meus, cui obediunt cæli, terra, mare, & omnia quæ in eis sunt, quæ semper obseruarunt, & obseruatura sunt legem mandatorum tuorum: da Domine, vt perfectiùs his omnibus obediam tibi, qui plus sum obligatus diuinæ tuæ Maiestati: fac ô mi Rex, vt morem tibi geram, & integrè seruem mandata tua sanctissima. Tu regna in me, non mundus, vel princeps eius, non caro; nec propria mea, sed tua sola voluntas fiat. Expelle omnes istos tyrannos, inuasores regni & sedis tuæ, fures gloriæ tuæ, euersores iustitiæ tuæ. Tu solus impera, tu solus omnia dispone & ordina: tu solus, & sceptrum tuum agnoscatur: tibi & sceptro tuo obtemperetur, vt voluntas tua fiat in terris, sicut & in cælo. O quando tandem aderit optata ista dies! ô quando me liberum ab his tyrannis videbo! ô quando in anima mea

non alia vox quàm tua resonabit! Quando sic sceptrum Madian & inimicorum meorum vires attritas ac depressas videbo, vt ad implendam sanctam tuam voluntatem nulla in me restet contradictio? Quando hoc mare ita placidum erit,& cælum serenum; quando tam mutæ & mortificatæ erunt passiones meæ, vt ampliùs non compareant neque fluctus, neque nubes, neque clamor, nec alius tumultus, qui hanc pacem atque obedientiam alterent ac perturbēt,& regnum tuum in me impediant? Impertire mihi Domine hanc obedientiam,aut (vt meliùs dicam) largire mihi istud in cor meum ius & dominium, vt illud mihi obediens, tibi numquam obstreperum sit, donec in omnibus subiiciatur tibi. Atque ita subiectus intimo corde cum Propheta dicam:

Legem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum:& exquiram eam semper. *Psal.* 118.

Da mihi intellectum,& scrutabor legem tuam: & custodiam illam in toto corde meo.

Deduc me in semita mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

Inclina cor meum in testimonia tua: & non in auaritiam.

Auerte oculos meos, ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.

Oratio ad petendam à DEO *virtutem* OBEDIENTIÆ.

DOmine IESV Christe, qui adeò exactè obedientiam seruasti, vt, ne illius iacturam faceres, vitam ipsam perdideris, ęterno tuo

Patri obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis: peto, Domine, perfectam hanc obedientiam, gratiamque qua omni loco & tempore voluam quæ à me exigis, omnibuſque viribus & maximo quo poſſim conatu animæ meæ ſtudeam adimplere. Da mihi, Domine, ſimplicem ac perfectam erga ſuperiores meos, miniſtros tuos, obedientiam; tam in arduis quàm in iis quæ facilia ſunt, tam in aſperis quàm in iucundis; & vt in illorum manibus velle nolleq. meum cum perfecta mei reſignatione reponam. Afficiar quæſo, amplectarque libentiùs humilia, & quibus labor aut confuſio coniuncta ſunt, cùm mihi iniungentur, quàm alta, & quibus requies & honor inſunt. O Domine, qui non ſolùm excellentiſſimam hãc obedientiam nos docuiſti, dum æterno tuo Patri illam exhibuiſti; ſed dum hominibus, non bonis tantùm, ſed iniquis etiam, eamdem præſtitiſti: ac voluiſti vt ceteræ omnes creaturæ eamdem nobis commendarent, dum incredibili promptitudine ad nutum tibi omnes obtemperant, imò & homini quodam modo, iuxta præſcriptum tuum; vt ab eis diſcat homo tibi, & iis quos tuo loco ad ipſius gubernationem ſtatuis, obedire. Ne quæſo, Dñe, meos vmquam ſuperiores iudicem, néve contra illos in corde meo obmurmurem: ne me excuſem, aut in mãdatis impoſſibilitatem prętendam, nec media vlla ad impediendum quęram: ſed ſimplici, prompta, hilari, perfecta, ac conſtanti voluntate ob tui amorem præſtẽ, quidquid fuerit mihi ab illis iniũctum.

Oratio ad MISERICORDIÆ *virtutem à* DEO *petendam.*

QVis, Domine, in vilium horum bonorum diſtributione pauperibus facienda tenax ſit & auarus; qui tuam erga ſe liberalitatem expertus, ad hoc ſibi nouerit eadem bona conceſſa, vt, ſi per indigentium manus tibi reſtituerit, ſuorum à te obtineat veniam peccatorum? Infunde igitur mihi, Deus meus, pium hunc erga pauperes affectum, vt eorum neceſſitatibus ſubleuandis omnia bona ex animo impendam: quæ vbi defuerint, affectum ſaltem ſemper offeram cordis. Nec ſatis eſſe ducam, ſi vilia hæc leuiſque momenti bona hilari vultu egentibus diſtribuero; niſi multo etiam hilariori, illatas ita condonauero iniurias, vt tui amoris intuitu non expectem veniam à me peti, ſed miſericordia præueniam eum, qui me affecit iniuria: magiſque doleam de illius culpa, quàm de iniuria mea, ideoque lacrymis & ſuſpiriis veniam illi à tua impetrem bonitate.

Oratio ad petendum à DEO *ſpiritum* PAVPERTATIS.

SAluator benigniſſime, qui ditiſſimus, Deúſque Maieſtatis immenſæ exiſtens, pauper pro me homo factus es, vt tua me paupertate ditares: quid quæſo tibi in terra quæſiuiſti? quid inueniſti? quid elegiſti? paupertatem omnino, eámque exactam adeò, vt in paupere præſepio naſci, & nudus in cruce mori volueris, vbi nec hauſtum aquæ, nec vbi ſacrum re-

clinares

clinares caput, habere potueris: vt hoc me exemplo doceres, quanti facere me par esset, quod tanti tu faceres; quo affectu desiderare, quæ tu in hoc mundo eligeres; tuamque amplecti paupertatem, nuditatem induere, & in cruce denique tua gloriari. Fac me igitur mi Rex, ex nūc per gratiam tuam, ómnibus mundi pompis & superfluis valedicere; omnem contemnere voluptatem: cumque mihi defuerit quippiam, gaudere ex animo ob tui amorem & imitationem: ne decipiar, existimans, necessarium, quod verè est superfluum: ne me teneat eorum sollicitudo, quæ ad miseram hanc vitam ducendam conducunt; certò persuasum, te verè patrem esse, qui ineffabili tua prouidentia auiculis per aëra, & vermiculis per terram discurrentibus omnia præbeas necessaria. Illa verò spiritualia diuinaque dona animæ meæ peto communicari, quorum tuos tantùm amicos participes facis: temporalia verò ac peritura ita securè ac confidenter fac me contemnere, vt cum eisdem tuis amicis te ad viuorum mortuorúmque iudicium venientem merear comitari.

Oratio ad petendam à DEO *virtutem* MANSVETVDINIS.

VEræ mansuetudinis magister, qui dixisti; Discite à me, quia mitis sum & humilis corde; concede mihi altissimam hanc & excellentissimam virtutem, cuius tu & magister nobis & exemplum esse voluisti: fac me absolutissimam illam tuam mansuetudinem imitari,

ne vlla in corde meo lateat amaritudo: nulla in verbis impatientiæ aut iræ appareant signa: nulla in operibus vindicta sequatur: sed constans semper sit anima mea, cum tanta inter iniurias & miseræ huius vitæ incursus pace & quiete, vt gratum tibi sit in ea habitare, & gratię tuę donorumque plenitudine eãdem ditare.

Oratio ad impetrandum ZELVM ANIMARVM.

CVm te videam, IESV bone, omne bonum meum, tanti humanas animas fecisse, vt pro iis liberandis cælo descenderis, humanitatis saccum indueris, totum denique sanguinem & vitam ipsam profuderis; quid erit tandem cur ego eas parui pendam, nec vrar, liquescam, & me totum effundam pro fratrum meorum salute? Cur sanctus ille zelus mea non penetrat viscera, non marcescit & cõsumitur cor meum, dum video crucis tuæ fructum ita perire, deprædante dæmone tuas animas, de tuis triumphante spoliis? O Deus meus & Rex meus, tuæ istæ manus sacrumque latus perforatum clamant ad me, docentque quid mihi sit faciendum, quid perpetiendum animarum gratia, quarum amor & zelus ampliùs te ipsum penetrarunt, quàm ferrum lanceę, clauique ipsi. Imprime igitur amorem hunc, & sanctum zelum animæ meæ: inflamma illam zelo animarum, quas ipse quæsiuisti, & pro quibus propriam vitam impendisti. Hæc mea sint desideria, hæ vires, hæc sollicitudo mea absque alio respectu, aut proprij emolumenti intuitu: felicem me

potiùs iudicem ac beatum, cùm plurimum pro eis pati, aut etiam mori contigerit, vt hoc tibi nomine ſimilis fiam.

Oratio ad CONFIDENTIÆ *donum à* DEO *petendum.*

QVis vmquam potuit, Deus meus, id eſſe quod habet, antequam illud haberet, deſiderare aut promereri? aut quænam hominis fuerunt in te merita, cur illum ad imaginem & ſimilitudinem tuam creares? tui ipſius, tuæ felicitatis participem faceres? naturam noſtram vnigeniti tui Filij vnires perſonæ; quem ipſum gloriæ tuæ ſplendorem, & ſubſtantiæ figuram, pretium nobis, redemptionem, cibum, ducem, magiſtrum, auxilium, refugium, præmium denique dares & coronam? Quis horum beneficiorum memor, & immenſæ illius bonitatis, quæ ſola te vrſit, homini vt illa conferres, præ amore non deficiat & liqueſcat? Quis non tantæ confidat bonitati, qua ita præuentum ſe videt, vt plura multo acceperit, quàm optare poſſet vel cogitare? Quis abiiciet animum, ſi Saluatorem ſuum aſpiciat è cruce pendentem? Quis non latus illud ſacrum apertum ingrediatur, & in eo habitet ac requieſcat? vnde ceu è portu ſecurus videat tumentes omnes vitæ huius miſeræ fluctus & tempeſtates. Hanc mihi Deus meus, IESV Chriſti meritis, concede fiduciam: quæ vt vera ſit ac firma, da ſimul cor mundum, & à peccatorum morſu liberum; cõtinuam virtutis exercitationem, fortemque; & dum valeo viribus, conſtantem pœniten-

tiam. Da denique, vt tanta ſollicitudine ac vigilantia reliquum vitæ tempus tuis impendam obſequiis, quanta hactenus ſequendis & amplectendis mundi huius vanitatibus.

Oratio ad PERSEVERANTIÆ *donum à* DEO *petendum.*

QVid conferunt, Deus meus, & beatitudo mea, virtutes omnes ſine perſeuerantiæ dono? Quid feliciter nauigaſſe prodeſt, ſi nauis in portu pereat? aut pugnæ tempore ſtrenuè ſe gerere, ſi tandem hoſti cedit victoria? aut arare & ſerere benè, ſi meſſis tempore ſegetes euaneſcunt? Perſeuerantia enim eſt, Domine, quæ præmium, gloriam, & coronam conſequitur: ſine qua nulla virtus vitam æternam adipiſcitur, iudicante te hominem iuxta merita ſtatus, quo, cùm vocatur, inuenitur. Concede igitur mihi, piiſſime & benigniſſime Domine, pretioſiſſimum perſeuerantiæ donum, quod ſolus donare potes. Ne verò ex me huic dono aliquod impedimentum obſiſtat, fac me omnem rerum caducarum amorem radicitus euellere; meumque totum cor in cælum ita tranſferre, vt quamuis corpore in terra hæream, ſpiritu tamen apud te viuam.

Oratio D. Thomæ Aquinatis, ad VARIAS VIRTVTES *obtinendas aptiſſima.*

COncede mihi, quæſo, omnipotens & miſericors Deus, quæ tibi placita ſunt, ardenter concupiſcere, prudenter inueſtigare, veraciter agnoſcere, & perfectè adimplere. Ad laudem & gloriam nominis tui, ordina ſtatum

meum:& quod à me requiris vt faciam, tribue vt ſciam, poſſim, & velim; & da exequi vt oportet, & expedit ſaluti animæ meæ.

Via mihi, quæſo, ad te ſit tuta, recta & conſummata, non deficiens inter proſpera & aduerſa; vt in illis non extollar, & in iſtis non deprimar. In proſperis gratias tibi referam, & in aduerſis ſeruem patientiam. De nullo gaudeam, vel doleam, niſi quod promoueat ad te, vel quod abducat à te. Nulli placere appetam, vel diſplicere timeam, niſi tibi.

Omnia in charitate da facere; & quod ad cultum tuum non pertinet, quaſi mortuum reputare.

Vileſcant mihi omnia tranſitoria propter te, & chara ſint mihi omnia tua, & tu Deus meus plus quàm omnia. Delectet me omnis labor, qui eſt pro te; & tædioſa ſit mihi omnis quies, quæ non eſt in te.

Frequenter & feruenter da mihi, dulciſſime Domine, cor meum ad te dirigere, & defectionem meam cum emendationis propoſito dolendo penſare.

Fac me Deus meus humilem ſine fictione, hilarem ſine diſſolutione, triſtem ſine deiectione, maturum ſine grauitate, agilem ſine leuitate, veracem ſine duplicitate, timentem ſine deſperatione, in te ſperantem ſine præſumptione, caſtum ſine corruptione, proximum corripere ſine indignatione, ipſumque ædificare verbo & exemplo ſine elatione, obedientem ſine contradictione, patientem ſine murmuratione.

Da mihi dulcissime Iesv cor peruigil, quod nulla à te abducat curiosa cogitatio: da immobile, quod nulla deorsum trahat indigna affectio; da inuictum, quod nulla fatiget tribulatio: da liberum, quod nulla sibi vendicet violenta delectatio; & da rectum, quod nulla seorsum obliquet sinistra intentio.

Largire mihi, dulcissime Deus meus, intellectum te cognoscentem, diligentiam te quęrentem, sapientiam te inuenientem, conuersationem tibi placentem, perseuerantiam te dulciter & fiducialiter expectantem, fiduciam te feliciter amplectentem: da tuis pœnis configi per pœnitentiam, tuis beneficijs vti in vita per gratiam, & tandem tuis gaudijs in patria frui per gloriam: qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas in sæcula. Amen.

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS SECVNDA

De beatissima VIRGINE Dei Genitrice.

CAPVT PRIMVM:

Exercitia Spiritualia de mysterijs Vitæ B. VIRGINIS.

EXERCITIVM I.

De dotibus B. VIRGINIS *in genere.*

Vo die specialiter colere voles B. Virginem; simul ac euigilaueris, aut integrum fuerit, facto signo Crucis, propones tibi beatissimam Virginem MARIAM adstantem, solis instar, eique te inclinando, exhibebis ex intimo corde reuerentiam, dicens, AVE MARIA, &c. aut aliam breuem orationculam: posteà facta Oratione præparatoria, & præmissa loci imaginatione, meditaberis sequentia.

Primò, post Christum Dominum, gloriosa Virgine MARIA, quæ plena est gratia Dei, sicut paradisus terrestris, floribus & herbis odoriferis ornata, beatius aut melius esse nihil. Eam magis expolitam, & omnibus virtutibus absolutam esse, quàm templum Salomonis lignis cedrinis, laminisque aureis & argenteis. Item B. Virginem esse talem, qualem esse decebat, quæ domicilium erat futura Altissimi.

Secundò, B. Virginem multa habere priuilegia inexplicabilia: vt quòd & virgo sit & mater Dei: quòd ab omni peccato nõ mortali tantùm, sed & veniali, & originali, semper immunis: quòd à morte, corpore & anima in cælum assumpta, super omnes choros Angelorum & creaturam omnem exaltata.

Tertiò, ordinem vitæ ipsius fuisse sanctissimum: nam præter assiduas pijssimásque preces, præter etiam quotidianam cum Angelis conuersationem, id quoque agebat studiosissimè, vt in omnibus exercitijs suis, siue domesticis siue externis, publicis aut priuatis, cor suum & mentem in Deo semper haberet defixam.

Quartò, à Deo frequẽtiùs hæc flagitare solitam, vt Deum nosse posset, & eum amore cunctis rebus anteponere, proximo verò secundas in dilectione dare secundùm eius sanctissimam voluntatem: deinde humilitatem & obedientiam tam erga Deum quàm erga homines, tamquam duas præcipuas virtutes, ac aliarum omnium fundamenta.

Quintò,

Quintò, B. Virginem cuidam animę piæ reuelasse, se tot virtutes ac gratiam tantam non potuisse acquirere sine multis orationibus & lacrymis; & dona cælestia non intrare in animam sine precibus assiduis & carnis mortificatione.

Denique colloquium institues ad eamdem Virginem; humilitérque ab ea petes, vt præter alia impetret tibi à Deo profundissimam humilitatem, ac perfectissimam tum animi tum corporis puritatem, extirpetq́. in te vitia contraria. Subiunges orationem Dominicam & salutationem Angelicam, vel Hymnum aliquem, aut Litanias de Beatissima Virgine.

ORATIO.

Concede nos famulos tuos, quæsumus, Domine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gaudere; & gloriosa B. MARIÆ semper Virginis intercessione, à præsenti liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Pater noster. Aue Maria.

EXERCITIVM II.

De Conceptione B. VIRGINIS.

PRIMÒ considerabis, quomodo B. Virgo ab æterno electa à Deo & prædestinata sit, vt Filij sui mater esset, innumeris dotibus & priuilegiis supra creaturas omnes admirabilis, ne qua illi perfectio, dignitas aut gloria deesset.

Secundò, à ſanctiſſimis parentibus Ioachimo & Anna, magna ipſorum ſicut & Angelorum omnium in cælo, Patrum in limbo, hominum in terris lætitia, conceptam: quòd eo ipſo momento hi intelligerent, datum principium reſtaurationi cæleſtis Ieruſalem, & exſpectatiſſimo tot ſæculis operi redemptionis humanæ.

Tertiò, fuiſſe eius conceptionem puriſſimam, nullius labis affinem; vtpote illius è qua edendus eſſet immaculatus Agnus, omnes à peccati macula mundaturus.

In colloquio petes per merita & interceſſionem B. Matris, vt à Deo cognoſcaris, & virtutibus, maximè verò puritate, illuſtreris, quibus gaudio ſis Angelis & hominibus.

Ages etiam gratias S^{mæ} Trinitati pro tam ſalutari B. Virginis Conceptione: cuius particeps eſſe optabis, concipiendo quotidie noua deſideria, Deo & parenti eius indies exactiùs famulandi; & in primis ipſam B. Virginem in mente, ore, & opere portando; vt illud impleas D. Bernardi monitum: Non recedat à corde, non recedat ab ore; & vt impetres eius orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum.

ORATIO.

DEus, qui per immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparaſti: quæſumus, vt ſicut ex morte eiuſdem Filij ſui præuiſa eam ab omni labe præſeruaſti, ita nos quoque mundos eius interceſſione ad te peruenire concedas. Per eumdem, &c. Pater noſter, Aue Maria.

EXERCITIVM III.

De Natiuitate B. VIRGINIS.

RIMÒ conſiderabis naſcentem Virginem habere progenitores Reges, Duces, Principes; quibus tamen ſanctitate morum, quæ vera eſt nobilitas, magis eluxit. Vnde quò nobilior ſecundùm carnem, eò demiſſior fuit ſpiritu; in quo vera eſt celſitudo, quam Altiſſimus Deus ſolam reſpexit & amauit in illa.

Secundò, dulciſſimum ipſius nomen eſſe MARIA; quod Stellam maris, Dominam & illuminatricem ſignificat. Ipſa enim in tempeſtatibus ſtella, contra aduerſarias poteſtates Domina, in diuinis rebus magiſtra eſt. Vt ſtella viam cæli nobis aperit, vt Domina nos regit & defendit, vt illuminatrix vel magiſtra nos docet & inſtruit. Quid eo nomine dulcius, quid fortius, quid ſapientius? Tu illud ama, & animo inſcribe tuo.

Tertiò, ſummam B. Virginis naſcentis perfectionem & excellentiam, à filiabus Ieruſalem deprædicatam: ſic enim interrogant præ admiratione Cant. 4. Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata? Aurora eſt, quia media inter diem & noctem, hoc eſt inter homines & Deum mediatrix. Candore ſuo & lumine, quod à Sole iuſtitiæ mutuatur, omnes anteuertit: dæmonibus

denique,

denique, quorum conterit capita, in primis est terribilis.

In Colloquio petes veram animi nobilitatem; ſanctitatem, inquam, & humilitatem: candorem & lucem animæ, qua dignus ſis inter electos numerari: affectum in ſanctiſſimum MARIÆ nomen, & eius contra nequitias ſpiritales potentiſſimi præſidium.

Ages poſtremò Sãctiſſimæ Trinitati gratias de hac Virginis Natiuitate; vtque naſci ſpiritualiter creſcereque quotidie in virtute poſſis, per MARIÆ patrocinium rogabis.

ORATIO.

FAmulis tuis, quæſumus Domine, cæleſtis gratiæ munus impertire: vt quibus beatæ Virginis partus extitit ſalutis exordium, Natiuitatis eius votiua ſolemnitas pacis tribuat incrementum. Per Dominum, &c.

Pater noſter. Aue Maria.

EXERCITIVM IIII.

De Præſentatione B. VIRGINIS.

RIMO ò conſidera, quanta ſollicitudine puellula triennis à parentibus Hieroſolymam deducatur; qua reuerentia ab eis in templo Deo præſentetur: quanta promptitudine & pietate ipſa tenerrima Virgo ſeſe Deo dedicet & offerat: quanta voluptate Sacerdotes nobile iſtud monile in templum accipiant, & ad illi comparatum conclaue deducant. Ardent omnium

animi,

animi, parentum, MARIÆ, Sacerdotum.

Secundô, Sanctissimæ Trinitatis in tam illustris doni receptione eximiam benignitatem. Pater recipit illam in filiam, Filius in sponsam, Spiritus sanctus in mysticam sedem: Angeli quoque in amabilem & gratissimam Dominam, cum qua suauissimè & colloquantur, & agant.

Tertiò, puellulam hanc parentes suos in ętate tenerrima relinquere, ad ignotos adire, templum pro domo eligere, flores ætatis primos Deo consecrare, vitam angelicam degere; partim lectione, partim oratione, partim manuum opere in vsus pios sanctissimè dies exigere; exēpla virtutis suæ eximia omnibus dare, humilitatis cumprimis, simplicitatis, obedientiæ, temperantiæ, abstinentię, silentij, alacritatis ad omnia: vt in ea velut speculo refulgeret species castitatis, & forma virtutis; & ipsa etiam corporis species simulachrum fuerit mentis, & figura probitatis; talisque vniuersim fuerit, vt eius vnius vita omnium esset disciplina.

In colloquio pete gratiam, qua te Deo ex animo, sine procrastinatione vlla dones. Pete recipi à Deo in seruum saltem, si filij nomine indignus sis. Pete per MARIÆ merita & suffragia virtutes tibi necessarias vt Deo placeas; humilitatem maximè, obedientiam, castitatem, feruidam charitatem, &c.

ORATIO.

DEus, qui beatam MARIAM semper Virginem, Spiritus sancti habitaculum, in

templo

templo præſentari voluiſti: præſta quæſumus, vt eius interceſſione, in templo gloriæ tuæ præſentari mereamur. Per Dominum, &c.

Pater noſter. Aue Maria.

Exercitivm V.

De Annuntiatione B. Virginis.

Primò conſidera, SS. Patrum, Patriarcharũ, Prophetarum, Regum, Iuſtorúmque omnium vota, deſideria, ſuſpiria, Meſſiam aduenire cupientium; Angelorum item in cælo humanam calamitatem miſerantium voces, B. Mariæ præſertim humiles ardenteſque preces idem expoſcentes.

Secundò, Sanctiſſimam Trinitatem immenſa ſua primùm charitate, cæleſtium deinde ſpirituum, patrumque, ac iuſtorum, & B. Mariæ cum primis ardentibus ſuſpirijs, votis, deſiderijs, precibus commotam, cæleſte cogere concilium: ibi Iuſtitię Miſericordięque audientiam dare; illius iuſtas rationes, huius preces admittere: Filium tandem, ceu Sapientiam Patris, rem totam definire, ac ſeipſum pro redemptione hominum offerre: quò & ſatisfaciat Iuſtitiæ patiendo, & Miſericordiæ humanum genus liberando. Hîc attende, quomodo Filij charitatem tantam commendet & amplectatur Pater; Spiritus ſanctus vt amor approbet, atque admirabilem incarnandi Verbi œconomiam ſua omnia offerat: quomodo oſculentur

ſe

ſe Iuſtitia & Miſericordia; Pax & Veritas: exiliant Angeli gaudio; ſapientiam, charitatemque Verbi Dei admirabilem prædicent, ſuſpiciant, venerentur.

Tertiò conſidera, illicò poſt Diuinitatis iſtud decretum, publicari in cælo MARIÆ nomen, per eam myſterium hoc complendum patefieri: aduocari Archangelum Gabrielem, ad ſummam legationem in Nazareth mitti; acceptiſque à SS. Trinitate myſticis legationis ſuæ litteris, in Nazareth ad Virginẽ aduolare. Hîc vide Virginem in ſe recollectam, inexplicabili dulcedine perfruentem, Angelum admittere. Colloquia vtriuſque expende. Admirare Virginem aſpectu pudicam & verecundam, verbis prudentem, fide eximiam, caſtitatis virgineæ tenacem, promptiſſima tamen obedientia ſeſe totam Dei nutui & beneplacito offerentem: ad cuius tam humilem quàm obedientem & caritate plenum conſenſum, operatione Spiritus ſancti, concipitur in Virgineo vtero Dei Filius.

In Colloquio age inter cetera S^{mæ} Trinitati gratias immenſas pro Incarnatione Filij; peteq́. per Matris eius merita, virtutes, ſpiritaliter cõcipiendo in te Dei Verbo, in mente & corpore portando & glorificando, neceſſarias; puritatem præſertim, obedientiam, & veram animi demiſſionem.

ORATIO.

DEus, qui de B. MARIÆ Virginis vtero, Verbum tuum Angelo nuntiante carnem ſuſcipere voluiſti: præſta ſupplicibus tuis;

vt

vt qui verè eam genitricem Dei credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur.

Pater noster. Aue Maria.

EXERCITIVM VI.

De Visitatione B. VIRGINIS.

RIMO ò considera, Virginem quietis & contemplationis aliàs amantissimam, nec ætatis teneritudine, nec itineris longitudine, nec asperitate montium, nec conditione sua præcellenti, nec vlla re alia retardari; quo minùs ad charitatis & humilitatis officia Elizabethæ præstanda, domo sua abeat. Iam gratia plena erat, iam Dei mater effecta, iam super mulieres omnes benedicta: quò tamen se altiorem videt, eò se demittere magis ardet.

Secundò, Qua festinatione properet, nusquam hærens, nusquã vagabunda, quo charitatis affectu mõtes conscendat. Vide ingredientem tandem in domum Zachariæ; salutatione præuenientem, obsequium cognatę deferẽtem, illi de concepto filio in senectute & sterilitate gratulãtem: & nota salutationis fructum. Ioannes, accelerato in se diuinitus rationis iudicio, in materno vtero Christum & eius matrem agnoscit & salutat, Spiritu sancto repletur, & exultat prę gaudio. Elizabeth simul eodem Spiritu repleta, agnoscit in virgineo vtero latentem Deum, & ipsam Dei iam matrem effectam: ac exclamat, Benedicta tu, &c.

Tertiò considera, Mariam neque tam admirandis rebus in sui præsentia effectis, neque tantis laudibus & encomiis à cognata sua prolatis insolescere, nihil sibi tribuere, se magis abijcere, in Deum referre omnia; apertoque cęlesti cordis sui thesauro, ardentibus in pectore amoris flammis, sublatis oculis & manibus in cęlum, profundissima humilitate, & feruentissima deuotione erumpere in actionis gratiarum voces, & admirabile illud Canticum depromere: Magnificat anima mea Dominum, &c.

In colloquio pete visitari à B. Virgine, & eius visitationis fructibus gratijsque gaudere. Pete à Deo per Matris suæ merita & suffragia profundam humilitatem, qua libenter alijs seruias; feruidam charitatem, qua salutem aliorum promoueas; exultationem spiritus tui, qua alacriter omnia officia tua obeas; ac Deum rebus in omnibus magnifices & exaltes.

ORATIO.

FAmulis tuis, quæsumus Domine, cælestis gratiæ munus impertire: vt quibus B. Virginis partus extitit salutis exordium, Visitationis eius votiua solemnitas, pacis tribuat incrementum. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum: qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus sancti Deus: per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Pater noster. Aue Maria.

EXERCITIVM VII.

De Purificatione B. VIRGINIS.

RIMO ò conſidera, quo ſtudio legi Diuinæ parendi, conferat ſe Virgo Mater Ieroſolymam; qua reuerẽtiã pretioſum illum cordis ſui theſaurum IESVM filium ad templum deportet, virgineo pectori aſtringat; qua humilitate, immundarum mulierum inſtar, ſui purificationem inſtituat, Sacerdotibus ſe exhibeat, ijs honorem deferat; pauperumq́ue oblationem, par turturum, aut duos pullos columbarum offerat.

Secundò, quo pietatis affectu, cum Ioſepho ſponſo, filium ſuum IESVM velut agnum immaculatumDeo offerat, ex parte ſua, noſtraq́ue omnium, vt matutinum ſacrificium, pacificamq́ue hoſtiam in redemptionem generis humani; vnà cum Filio ſe ipſam quoque offerens, & iterùm Deo præſentans.

Tertiò, qua ſpirituali lætitia, deuotione, reuerentia, Simeon puerum IESVM in vlnas accipiat; qua voluptate gaudioq́ue Anna vidua ſanctiſſima & Matrem & Filium commendet, omnibuſq́ue annuntiet: quomodo Simeon Spiritu ſancto & gaudio plenus, iam paratum ſe mori viſo Domino proteſtetur; Maria admiretur, & exultet ſpiritu; Ioſeph Deo gratias agat; alios omnes rerum nouitas attonitos habeat.

In decurſu ipſius meditationis expende,

quàm ſuaue & dulce ſit portare IESVM in corde, multoque magis eum in Euchariſtia ſuſcipere & complecti; quamque longè ſuauius erit, in templo illo cæleſti accipere, videre, eo ſemper perfrui.

Pete ergo purgari indies magis, vt dignè Deo offerri poſſis: imò & te per MARIÆ manus illi offer. Implora diuinam gratiam, qua IESVM perpetuò bonis cogitationibus & deſiderijs, & ſanctis actionibus, ceu ſpiritualibus vlnis, ſuſcipias & geſtes. Conuerte te poſtremò ad IESVM, eum rogans vt portari ſe à te ſinat, & oſtendat tibi aliquando faciem & ſalutare ſuum, cùm eius voluntate mortalem hanc depones corporis tui ſarcinam.

ORATIO.

OMnipotens ſempiterne Deus, Maieſtatem tuam ſuppliciter exoramus: vt ſicut vnigenitus Filius tuus cum noſtræ carnis ſubſtantia in templo eſt præſentatus, ita nos facias purificatis tibi mentibus præſentari. Amen.

Pater noſter. Aue Maria.

EXERCITIVM VIII.

De Aſſumptione B. VIRGINIS.

RIMÒ conſidera, quàm pretioſa fuerit in conſpectu Domini MARIÆ mors; quoties illam ipſa exoptauerit, quaſi ianuam ad ſublimiorem vitam; quomodo illi mors fuerit ſom-

nus iucundiſſimus ; & non tam ægritudine vlla corporis, quàm vi affectus & deſiderij perfruendi Filio, maximeque gaudij de ipſius præſentis intuitu, circumſtantibus Apoſtolis & aliis Sanctis, iubilantibus Angelis, anima illa beatiſſima corpore ſuo exiens in Filij amplexum euolarit.

Secundò conſidera, quanta Angelorum omnium exultatione, quantis canticis pretioſiſſima anima in cælum ad S^mæ Trinitatis thronum vſque adierit; quàm ei certatim Sancti omnes gratulati ſint, illique egerint gratias, quòd Filium Dei Saluatorem ſuum in vtero concepiſſet, mundo porrexiſſet, omniaque illi obſequia detuliſſet. Hinc te refer ad Apoſtolos; examina eorum triſtitiam de tantæ parentis & magiſtræ abſentia, permixtam tamen non mediocri lætitia, quòd eam ſcirent patronam ſe apud Deum habituros. Cogita, quantis lacrymis corpus illud ſacratiſſimum loculo impoſuerint, & in humeros ſuos extulerint; quibus canticis ad ſepulchrum detulerint; ſepulto qua pietate adſtiterint.

Tertiò conſidera, corpus nobiliſſimum non fuiſſe conuerſum in cinerem & putredinem; ſed paucis ab obitu diebus animam ſanctiſſimam diuino imperio ad illud rediiſſe, illi ſeſe coniunxiſſe, & in cælum tranſtuliſſe. Conſidera ergo, quo cæleſtis curiæ triumpho, quibus canticis aſſumpta ſit MARIA in cælum, innixa ſuper dilectum Filium ſuum, ſtipata innumeris Angelorum agminibus: aliis Deo ſuo

concla-

conclamantibus; Surge Domine in requiem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ: aliis aſcendentis Virginis pulchritudinem & delitias hoc modo admirantibus; Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de deſerto delitiis affluens, innixa ſuper dilectum ſuum? Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij. Tandem excipitur à Sanctiſſima Trinitate beneuolentia incredibili, & in parato ſibi ſolio coronata, ac totius cæleſtis curiæ Domini Reginaque declarata, ad Filij dexteram collocatur, coram ea Sanctis omnibus coronas ſuas deponentibus, & in Dominam Principemque ſuam feſtiuo triumpho accipientibus. *Pſal.131.* *Cant.8.* *Cant.3.*

In Colloquio cum Apoſtolis Virgini parenti tuæ omnia offer obſequia, in cælum abeuntem proſequere, eius gloriam admirare, Reginam cæli & terræ in Dominam tuam accipe, & pete quæ ſuggeret ſpiritus tanta rerum magnitudine inflammatus.

ORATIO.

SVbueniat, Domine, plebi tuæ Dei Genitricis oratio: quam etſi pro conditione carnis migraſſe cognoſcimus, in cæleſti gloria apud te pro nobis intercedere ſentiamus.

IMploramus clementiam tuam, omnipotens Deus, vt qui Aſſumptionem Dei Genitricis colimus, à cunctis malis imminentibus eius interceſſione liberemur. Per Dominum, &c.

Pater noſter Aue Maria.

CAPVT II.

SALVTATIONES B. VIRG. MARIÆ

Ex diuersis sumptæ.

SALVTATIONIS ANGELICAE *paraphrastica explicatio.*

VE mater Dei, mater gratiæ, mater misericordiæ; quæ nobis Deum hominem, Verbum carnem fecisti; & Deum iratum nobis Patrem misericordiarum, & Deum totius cõsolationis, partu tuo & virtute singulari effecisti.

Aue Regina cæli & terræ, quæ fuisti, es, & eris semper sine væ peccati & maledicti, verè in omnem æternitatem beatissima.

Aue pax, gaudium, & salus mundi, quæ cælum terræ, nos Deo conciliasti.

Maria. Nomen post filij tui nomen super omne nomen; nomen in quo post Filij nomen benedicuntur omnes nationes terræ: nomen in quo flectitur omne genu, cælestium, terrestrium, & infernorum. Nomen tibi conuenientissimum: es namque mare amarum dæmonibus, stella in hoc mundo nauigantibus, illuminatrix in his tenebris agentibus, imò & Angelis in cælo gaudentibus.

Gratia plena. Impleta es gratia, & Euæ nulla in te fuit culpa. Singulis gratia ſe eſt largita per partes: in te verò totam ſe effudit gratiæ plenitudo.

Dominus tecum. Tecum in corde, tecum in corpore, tecum auxilio. Nec tantùm Dominus Filius tecum, quem carne tua induis; ſed & Dominus Spiritus ſanctus, de quo concipis; & Dominus Pater, qui ab æterno in ſplendore gloriæ genuit, quem tu in tempore paris.

Benedicta tu in mulieribus. O femina ſuper omnes feminas benedicta, quæ virum non noſti, & virum tuo vtero circumdediſti. Verè benedicta, quæ fuiſti excelſior cælo, latior terra, maior vniuerſo: nam Deum quem mūdus non capit, ſola cepiſti. Portaſti, Deum, qui portat orbem; genuiſti genitorem tuum, nutriuiſti omnium viuentium nutritorem. Benedicta tu, quæ & parientis & ſterilis maledictione ablata ſingularem conſecuta es benedictionem, vt nec ſterilis maneas, nec cum dolore parturias. Tu verè benedicta, quæ ſola ſine viri coniunctione filium genuiſti.

Et benedictus fructus ventris tui Iesvs. Verè benedictus fructus ventris tui, in quo benedictæ ſunt omnes gentes: de cuius plenitudine tu quoque accepiſti cum ceteris, etſi differentiùs à ceteris. Benedictus in odore, benedictus in ſapore, benedictus in ſpecie. Benedictus fructus, ex quo ligni mortis amaritudo dulceſcit; & vita perdita reparatur.

Benedictus fructus, ex quo vitalis panis Dominici Corporis, & salutare immortalitatis poculum conficitur.

SALVTATIO B. VIRGINIS
Ex B. Ephræm Syro,
Sermone de laudibus Virginis.

AVe præclarum & electum vas Dei.
Aue Domina Maria, gratia plena.
Aue inter mulieres Virgo beatissima.
Aue stella fulgidissima, ex qua Christus processit.
Aue lux splendidissima, mater & virgo.
Aue, quæ admirabiliter Regem omnium peperisti.
Aue, per quam clarissimus sol iustitiæ nobis illuxit.
Aue Regina ac Domina cũctis sublimior.
Aue canticum Cherubim & Seraphim, & hymnodia Angelorum.
Aue pax, gaudium, consolatio, & salus mundi.
Aue humani generis lætitia.
Aue Patrum prçconium & decus Prophetarum.
Aue pulchritudo Martyrum & corona.
Aue gloria & laus in solitudine degẽtium.
Aue præclarissimum cælestis hierarchiæ ornamentum.
Aue pulchra hymnigraphorum omnium oratio.

Aue præſtantiſſimum totius orbis terræ miraculum.

Aue terrigenarum omnium oblectamentum.

Aue paradiſe delitiarum, totiuſque amœnitatis & immortalitatis.

Aue lignum vitæ, gaudium & voluptas.

Aue lilium conuallium, & vallis fidelium.

Aue portus tranquilliſſime, & à fluctibus procelliſque agitatorum liberatrix deſideratiſſima.

Aue opitulatrix periclitantium.

Aue progenitoris illius Adam reſurrectio.

Aue iucunda libertas.

Aue communis parens omnium.

Aue fons gratiæ & totius conſolationis.

Aue peccatorum refugium atque diuerſorium.

Aue laborantium propitiatorium.

Aue profugium in Ieroſolymis.

Aue throne Creatoris noſtri glorioſiſſime.

Aue ſplendor æui, illuſtriſſime ac fulgentiſſime.

Aue ſpes omnium proborum, rebus aduerſis afflictorum.

Aue dulce conuerſorum ſolamen atque præſidium.

Aue virorum pariter atque mulierum Regina, & patrona.

Aue Dei & hominum mediatrix optima.

Aue totius terrarum orbis conciliatrix efficaciſſima.

Aue

Aue Domina noſtra, fœdus pacemque fidelibus tuis impetrans.
Aue gloria & lætitia omnium Sacerdotum.
Aue Virgo ſolitariorum ſolatium.
Aue Regina ſupernorum ciuium, & Domina Angelorum.
Aue porta cælorum, & ſcala, aſcenſuſque omnium.
Aue portarum cæleſtis paradiſi reſeramentum.
Aue noſtra conſolatrix, quæ mœrores ſedaſti, & oppreſſorum moleſtias leniiſti, cunctaſque oppreſſiones ſuſtuliſti.
Aue clauis regni cæleſtis.
Aue portus tutiſſime in hac vita nauigantium.
Aue animæ noſtræ ſpes fida & optima.
Aue firma ſalus vniuerſorum Chriſtianorum ad te ſincerè ac verè recurrentium.
Aue lumen lucidiſſimum, quo mundus illuſtratur.
Aue mater alma Chriſti Filij Dei viui.
Aue noſtra omnium protectio inſignis & gloria.
Aue, quæ nullo ſpatio comprehenſum, tuo ſinu ac vlnis comprehendiſti.
Aue quæ Chriſtũ vitæ datorem educaſti. Chriſtum, inquam, miſericordiſſimum omnium creatorem, dulciſſimum Dominum noſtrum IESVM, educatorem atque altorem totius

mundi, benignissimum humani generis amatorem, & patrem cunctorum omnipotentem. Cui conuenit omnis honor, gloria, decus, & potentia in perpetuum, laus & iubilatio atque magnificentia, vnà cum æterno Patre, & sancto Spiritu, nunc & semper, & in infinita sæcula sæculorum. Amen.

SALVTATIO B. VIRGINIS
Ex Andrea Episc. Ierosolymitano.

AVe gratiosa, Dominus tecum.
Salue lætitiæ organum, per quod delicti nostri condemnatio expiata est, ac pleni gaudij facta compensatio.
Salue verè benedicta.
Salue illuminata.
Salue magnificũ diuinæ gloriæ templum.
Salue consecratum Regis palatium.
Salue thalame, in quo Christo humanitas desponsata est.
Salue electa Deo, antequam nata fueris.
Salue Diuina cũ hominibus reconciliatio.
Salue thesaure vitæ immarcessibilis.
Salue cælum, solis gloriæ cæleste tabernaculum.
Salue Dei ager amplissime, quem nullus alius locus nisi tu sola comprehendere potest.
Salue sancta virginalis tellus, ex qua nouus Adam ineffabili fictione formatus est, qui veterem saluti restitueret.

Salue

Salue ſanctum Dei fermentum, quo tota generis humani maſſa conſperſa eſt, & ex vnico Chriſti corpore ceu panis factus in vnũ coijt incredibilis concretio.

Salua ſis immenſi gaudij genitrix.

Salua ſis noua gloriæ arca, in qua Dei ſpiritus delapſus quieuit.

Salue vrna aurea, quæ eum fers qui dulce manna reddit, ac mel è petra ingrato Iſraëli elicuit.

Salue Seraphica myſtici anthracis fibula.

Salue contemplatiuæ cognitionis intellectuale ſpeculum, per quod celebres ſpiritus Prophetæ incredibilem Dei ad nos deſcenſionem myſticè adumbrauerunt.

Salue dioptra perſpectiua, per quam, qui in peccatorum triſti vmbra ſedebant, recipientes deſuper cum gloria venientem ortum iuſtitiæ ſolem, mirabiliter illuſtrati ſunt.

Salue Prophetarum & Patriarcharum omnium ornamentum, nec non inueſtigabilium Dei oraculorum præconium veriſſimum.

Benedicta tu inter mulieres: nam benedixit te ſibiipſi Deus in tabernaculum.

Benedicta tu in mulieribus, quæ cæleſtem theſaurum, in quo alij omnes ſapientiæ & cognitionis theſauri ſunt reconditi, in tuto virginitatis tuæ velut promptuario liberrimè es complexa.

Tu

Tu verè benedicta, cuius venter aceruus quidam areæ; quoniam fructum benedictionis, ſpicam immortalitatis, Chriſtum inquam, ſine ſeminantis ac coloni opera perfectiſſimè produxiſti; meſſem copioſam, infinita millia congratulantium ſibi de ſalutis noſtræ operario, adduxiſti.

Tu verè benedicta, quæ ſola præ matribus omnibus digna es habita mater conditoris tui.

Reuerà benedicta tu, quæ ſola ſine viro concepiſti, & in vtero eum geſſiſti, qui cælos expandit, ac virginitatis tuæ terram cæleſtem reddidit.

Benedicta tu in mulieribus, quæ ſola benedictionem es ſortita, quam Deus gentibus per Abraham promiſerat.

Benedicta tu, vt quæ benedicti pueri IESV Seruatoris noſtri mater es nuncupata.

Benedicta tu inter feminas, quam beatam omnes generationes prædicant, reges glorificant, quam potentatus adorant, cuius in conſpectu ditiſſimi ex populo dona litant, quam & à tergo ſequentes & præeuntes virgines in Regis templum comitantur.

Benedicta tu inter mulieres, quam Iſaias propheticis oculis conſpicatus, Prophetiſſam & Virginem nuncupauit.

Verè benedicta tu, quam Ezechiel Propheta verum ſolis ortum proclamauit, portam occluſam, à ſolo Deo recluſam, ac rurſus concluſam.

Sola

Sola tu verè benedicta, quam montem magnum vir ille desiderabilis Daniel vidit.

Verè tu benedicta, sensu intellectuq. prædita, viuidi salutis nostræ ligni paradisus, quæ ipsum horti Eden colonum, Christum inquam Dominum, intra te habes, figuris in te adumbratum: qui ineffabili quadam potentia fluminis instar viuiparum vterum tuum egressus, quatuor velut initiis per Euangelium suum orbis faciem irrigauit.

Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui.. Fructus de quo comedens Adam protoplastus, euomuit veterem illam deuorationem, qua deceptionis escam sumpserat.

Benedictus fructus ille, qui ex incorrupto virginalis vteri surculo, veluti perfectus mirabiliter maturescens botrus, enatus est.

Benedictus fructus, ex quo fontes scaturiunt aquæ in vitam salientis æternam.

Fructus, ex quo vitalis ille panis, corpus inquam Dominicum, producitur; & immortalitatis calix, salutaris potio exhibetur.

Benedictus fructus, quem sanctum omnis lingua celebrat, cælestium, terrestrium, & infernorum: in triplicitate sacrosanctæ quæ in Trinitate est Deitatis, vnum & idem quod ad essentiam confitentes; proprietate verò eorum quæ peculiariter sibi quisque habet, in personis segregantes. Amen.

SALVTATIO D. VIRGINIS
Ex D. Epiphanio,
Sermone de laudibus S. MARIÆ.

AVe gratia plena, multis virtutibus exornata Virgo, in lampade geſtans lucem inexſtinguibilem, ſole ſplēdidiorem.

Aue gratia plena. Hami eſca ſpiritalis; in te ſiquidem hamus diuinitas.

Aue gratia plena, gloriæ ſpiritalis.

Aue gratia plena, quæ es vrna aurea continens manna cæleſte.

Aue gratia plena, quæ ſitientes perennis fontis dulcedine ſatias.

Aue gratia plena, mare ſpiritale habens gemmam cæleſtem Chriſtum.

Aue gratia plena, ſplendidum cælum, quæ in cælis incomprehenſum contines Deum.

Aue gratia plena, quę Cherubicum thronum diuinitatis fulgore ſuperas.

Aue gratia plena, quæ cæli circulum habes, & Deum incomprehenſum anguſto potiſſimùm loco in te ipſa contines.

Aue gratia plena, nubes columnæ ſimilis, quæ Deum habes, qui populum deduxit per deſertum.

O Virgo pura, ſāncta mater Domini, beata ſponſa Trinitatis indiuiduæ!

Beata tu inter mulieres, quę Deum & hominem omnium creatorem velut infantem in terra peperiſti.

Beata tu inter mulieres, quæ ſola in terra Deum cæleſtem concepiſti.

Beata tu inter mulieres, cuius vbera ſuxit is qui alit vniuerſa.

Beata tu inter mulieres, quæ nunc genuiſti eum, qui olim in paradiſo formauit Adam è luto.

Deipara exiſtis, quæ Deum Verbum in forma ſerui concepiſti.

Deipara exiſtis, quæ Verbum in te incarnatum peperiſti.

Deipara exiſtis, quia Deum Verbum ſuſcipiens incarnatum peperiſti.

Deipara exiſtis, quæ ſola ſolius Dei vnigenitum Filium genuiſti.

O vterum impollutum, habentem circulum cælorum, qui Deum incomprehenſum, in te verò comprehenſum, portaſti!

O vterum cælo ampliorem, qui Deum in te non coarctaſti!

O vterum, qui cælum es ſeptem circulis conſtans, & capacior illis exiſtis!

O vterum ſeptem cælis ſublimiorem, atque latiorem!

O vterum ſeptem firmamentis celſiorem!

O vterum inexſtinguibile lumen ſepties lucentis gratiæ!

Per te, ô ſancta Virgo, pax cæleſtis donata eſt mundo.

Per te homines facti ſunt Angeli.

Per te homines appellati ſunt amici, ſerui, & filij Dei.

Per te homines meruerunt esse conserui Angelorum, & cum eis familiariter conuersari.
Per te notitia cælestis, à terra transmittitur in cælos.
Per te homines fiduciam habent in cælo erga Altissimum.
Per te crux resplenduit per vniuersam terram.
Per te mors conculcatur, & spoliatur infernus; ceciderũt idola, & excitata est notitia cęlestis.
Per te cognouimus vnigenitum Filium Dei, quem sanctissima Virgo peperisti, Dominum nostrum IESVM Christum; quem omnes Angeli, atque homines adorantes, dicimus principio carentem Patrem, carentem principio Filium, & principio carentem Spiritum sanctum, Trinitatem indiuiduam & consubstantialem glorificantes in sæcula sæculorum. Amen.

SALVTATIO B. VIRGINIS, *ex Chrysippo Presbytero Ierosolymitano.*

AVe. tuũ enim est reuerà auere & gaudere. Gratia plena. quia tecum est vniuersus lætitiæ thesaurus; totius lætitiæ & gloriæ rex, cum ancilla; cum speciosa inter mulieres, speciosus forma præ filiis hominum; cum puella impolluta, is qui sanctificat omnia.
Tecum est conditor omnium. Tecum, inquam, vt ex te gignatur: tecum conceptione, vt ex tuo partu generetur: tecum velut Deus, vt ex te sit Deus & homo.

Aue igitur ſemper.
Aue gratia plena.
Aue fons lucis omnem hominem illuminantis.
Aue ſolis ortus, qui nullum ferre poteſt occaſum.
Aue armarium vitæ.
Aue quæ es hortus Patris.
Aue quæ es pratum totius fragrantiæ ſancti Spiritus.
Aue radix omnium bonorum.
Aue ſpecimen gemmæ omne pretium excedentis.
Aue vitis vuas pulchras producens.
Aue nubes pluuiæ potum animis Sanctorum exhibentis.
Aue quæ es puteus ſemper viuentis aquæ.
Aue quæ es rubus ardens igne ſpiritali, nuſquam tamen adureris.
Aue porta clauſa, ſoli Regi aperta.
Aue mons, vnde lapis angularis abſciſſus eſt ſine manibus.

SALVTATIO B. VIRGINIS *ex Methodio Martyre,* *Oratione in Hypapantem Domini.*

BEnedicta tu celeberrima & omnibus deſiderabilis. Tuum, Dei Genitrix, nomen diuinis benedictionibus & gratiis omni ex parte eſt refertum.

Tu fidelium fax.

Tu incircumſcripti (ſi ita fas loqui) circumſcriptio.

Tu ſpecioſiſſimi floris radix.

Tu Creatoris mater.

Tu nutrix omnia nutrientis.

Tu cuncta continentis & comprehendentis comprehenſio.

Tu illius geſtatrix, qui verbo ſuo portat vniuerſa.

Tu porta, per quam Deus in carne exortus eſt.

Tu purificantis carbonis forceps.

Tu præanguſtus illius ſinus, qui ſinu ſuo omnia complectitur.

Tu incomprehenſibilis illius roris vellus.

Tu Bethleemitica illa ciſterna, quam velut vitæ refocillatricem Dauid deſiderauit, & ex qua immortalitatis poculum cunctis emanauit.

Tu propitiatorium, per quod Deus humanam naturam indutus mortalibus innotuit.

Tu impollutum illius indumentum, qui luce vt veſtimento circumfunditur.

Tu Deo, alioquin nullius rei indigo, carnem, quam non habebat, dediſti, vt homo verè appareret.

Tu admirabilem Incarnationem, quam aliquando non habuit, Deo mutuam dediſti.

Tu potentem illum corpore tamquam decenti quadam panoplia induiſti, per

quam

quam ipſe facilè à me caperetur & cerneretur.

Euge, euge Mater Dei & ancilla. Euge, euge quæ debitorem illum habes, qui omnibus ſub fœnore mutuatur: Deo namque vniuerſi debemus, tibi verò ipſe debet.

Deficiet nos, quæque poſt nos futuræ ſunt generationes, tempus, ſi tibi Matri Regis ſæculorum, dignam tuæ beatitudinis prædicationem tribuere nitamur: vt celeberrimus quódam loco Propheta, nos erudiens quàm prorſus ſis incomprehenſibilis, aiat: Quàm magna eſt domus Dei, & ingens locus habitationis eius? Magnus, & non habet finem; excelſus & immenſus.

Tu enim ſanctiſſimũ admirabiliſſimumque Dei habitaculum.

Tu ſola ſimul cum Deo, eorum quæ Dei ſunt, partem habere digna fuiſti; ſola Deum generans carne indutum, ex Deo Patre vnigenè ac ſempiternè genitum.

Tu Deum mortalibus generationis principium tribuentem, vberibus tuis ſubiectum habes.

Salue ergo in æternum indeſinens noſtra lætitia, Dei genitrix Virgo.

Tu feſti noſtri principium, tu medium, tu finis, pretioſiſſima regni margarita.

Tu verè omnis ſacrificij pinguedo.

Tu animatum panis vitæ altare.

Salue amoris Dei Patris theſaure.

Salue fons dilectionis Filij generis nostri.
Salue sancti Spiritus mons obumbrate.

Fulgurasti, ô Genitrix, suauia nobis dona producens; fulgurasti luminis solaris ardentissimis facibus, feruentissimæ nempe dilectionis æstu; quod ante principium conceptum fuerat, in fine pariens: palàm faciens occultatum eatenus sacramentum, ineffabilem inuisibilis Patris Filium, pacis sequestrum, & admirabili quodam modo omni breuitate minorem factum.

Propterea te deprecamur præstantissimam omnium matrisque nomine liberè gloriantem, memoriam indesinentem nostri retine, sanctissima Dei Genitrix. nostri inquam qui in te ornamur, hymnisque diuinis memoriam tui, nullo tempore desituram sed perpetuò victuram, celebramus. Amen.

Salutatio ad singula B. MARIÆ V. *membra.*

TOta pulchra es MARIA, & macula non est in te.

Speciosa & omnis labis expers es, ô Virgo purissima, ac perinde sis in æternum benedicta.

Benedictum sit caput tuum, cælesti sapientia plenum.

Benedicti sint capilli tui, castissimas mentis tuæ cogitationes significantes.

Benedicti sint gratiosi oculi tui, quibus prima meruisti videre Filium Dei.

Benedictæ sint genæ tuæ, quas solus IESVS infantulus suauissimè deosculatus est.

Benedictum mellifluum os tuum, quod dulcissima oscula Dei Filio impressit.

Benedictæ sint aures tuæ, quæ primæ ab ore Angelico Sanctissimum nomen IESV audire dignæ habitæ fuerunt.

Benedicta sanctissima lingua tua, quæ prima post Angelum sanctissimum nomen IESV nominare meruit.

Benedictum collum tuum, quod IESVS sępenumerò teneris brachiis suis strinxit, & dulciter amplexatus est.

Benedicta brachia tua, quæ IESVM gestarunt.

Benedictum pectus tuum, cui frequens dulcissimum filiolum applicuisti.

Benedicta vbera tua, quæ IESVM lactare, & ab illius diuinis labris contingi meruerunt.

Benedicta sint beata viscera tua, quę nouē mensibus IESVM ęterni Patris Filium portauerūt.

Benedictum sit purissimum gremium tuum, in quo IESVS adhuc infantulus sæpè suauissimè requieuit.

Benedicti pedes tui, qui amore IESV magna sæpè itinera confecerunt.

O Dulcissima mater IESV, da mihi IESVM filium tuum: da inquam illum mihi in ea forma, qua eum in stabulo peperisti, qua pannis inuoluisti, & super fœnum in præsepi ante bouem & asinum collocasti.

Da mihi illum in illa specie, qua illum post mortem de cruce solutum, toto corpore lacerum, sanguine perfusum, plagisque & vulneribus plenum, inter brachia tenuisti, & in se-

pulchrum intulisti. Obſecro te Domina, ſepeli eum in anima mea, & in ſepulchro cordis mei, remotis tua interceſſione quibus ſcatet ſordibus.

O MARIA mater Dei, totus anxius quæro IESVM ſponſum formoſiſſimum miſeræ animæ meæ. Ideóque obſecro largire illum mihi: aut certè, ſi propter ſcelerum meorum immanitatem hoc beneficio indignus ſim, doce me vt minimùm, quomodo illum requirere valeam.

O Virgo benigniſſima, intellexi eum in ſanctæ orationis horto inueniri; & in huius rei argumentum, in horto, dum precibus ad Patrem concipiendis intentus eſſet, capi voluiſſe; proinde humiliter ſupplico; vt me illuc introducas, quandoquidem tu non tantùm horti huius ianua, ſed & oſtium es Paradiſi, theſauraria cæli, & diſpenſatrix omnium gratiarum. Adiuua infirmitatem meam; & quod mihi ad hanc gratiam obtinendam deeſt, hoc tua bonitas perpetuò cum Sanctiſſima Trinitate coniuncta ſuppleat: meque tandem famulum tuum minimum & abiectiſſimum in cæleſti gloria videre faciat, quæ de te & Filio tuo ſemper credidi, & firmiter ad vltimum vitæ ſpiritum credere ſtatui; eodem adiuuante, qui gratia ſua fecit me Eccleſiæ Catholicæ Romanæ filium & perpetuum ſeruum.

O Virgo puriſſima, & ſingulare animæ meæ ſolatium, ne ſperne quas pauper ſeruus tuus, immundis labiis, & fœtido pectore, in honorem tuum fundit laudes: ſuppleat oro bonitas

& puritas tua, quod mihi deeſt ad meritum, quo faciliùs aſſequar æternæ vitæ præmium. Et tu Domine IESV Chriſte, noſtrorum ſolue vincula peccatorum: & intercedente beata & glorioſa ſemperque Virgine genitrice tua MARIA, cum omnibus Sanctis, nos famulos tuos, benefactores, omneſque conſanguinitate, affinitate, aut quauis familiaritate nobis coniunctos, à vitiis purga, virtutibus illuſtra, à malo viſibili & inuiſibili protege, carnalibus deſideriis libera; quò omni hoſte remoto, vnà cum Patre & Spiritu ſancto, puro corde laudemus, ac in tuo Matríſque tuæ beatiſſimæ ſeruitio ad finem vſque perſiſtamus. Amen.

MODVS PIE RECITANDI ROSARIVM B. VIRG. MARIAE, AVT CORONAM EIVSDEM.

R*Osariū Deiparæ virginis recitaturus (quod quinquies orationem Dominicam, & quinquagies salutationem Angelicam complectitur) dicto* Pater noster, *subiungat decem* Aue Maria: *& vbi in singulis deuenerit ad illud* IESVS, *vnum ex infrà scriptis mysteriis, quæ in cuiusq. Rosarij decade proponuntur, addat, & pia cogitatione reuoluat: si quis verò Coronam D. Virginis (quæ 63.* Aue Maria *& 7.* Pater noster *continet) recitare voluerit, ad sextā decadem eadē mysteria repetere, & ad tria vltima* Aue Maria *virtutes subiectas, vel alias pro cuiusq. deuotione, per intercessionem gloriosissimæ Virginis à Deo poterit deposcere. In fine autē, vel in principio addatur Symbolum.*

PRIMVM ROSARIVM GAVDIOSVM.

Ad decadē	I.	quę	Virgo concepisti IESVM.	S. Maria mater Dei ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora mortis nostræ. Amen.
	II.		Visitādo Elizabeth portasti.	
	III.		Virgo genuisti.	
	IV.		In Tēplo præsentasti.	
	V.		In Templo inuenisti.	
	VI. repete prædicta quinque mysteria.			

Tria Aue	quinobis augeat	Fidem rectam.
		Spem firmam.
		Charitatē perpetuam.

II. ROSARIVM DOLOROSVM.

Ad decadem
- I. qui pro nobis Sanguinem ſudauit.
- II. qui pro nobis Flagellatus eſt.
- III. qui pro nobis Spinis coronatus eſt.
- IV. qui pro nobis Crucem baiulauit.
- V. qui pro nobis Crucifixus eſt.
- VI. repete quinque prædicta myſteria.
- Tria Aue qui nobis: Intellectum illuminet. Voluntaté perficiat. Memoriam roboret.

S. Maria mater Dei ora pro nobis peccatorib⁹ nũc & in hora mortis noſtræ. Amẽ.

III. ROSARIVM GLORIOSVM.

Ad decadem
- I. qui Reſurrexit à mortuis.
- II. qui Cęlos aſcendit.
- III. qui Spiritum ſanctum miſit.
- IV. qui Te aſſumpſit.
- V. qui Te in cælis coronauit.
- VI. repete prædicta quinque myſteria.
- Tria Aue qui: Dirigat cogitationes. Regat verba. Gubernet opera.

S. Maria mater Dei ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora mortis noſtræ. Amen.

CAPVT

REGINA PATRIARCHARVM.

CAPVT TERTIVM.

LITANIÆ, ET ORATIONES PATRVM.

LITANIAE *Beatiſſimæ Dei Genitricis* MARIAE, *in ſacra æde Lauretana dici & cantari ſolitæ.*

YRIE eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.
Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.
Spiritus ſancte Deus, Miſerere nobis.
Sācta Trinitas vnus Deus, Miſerere nobis.

Ora pro nobis.

Sancta Maria,
Sancta Dei Genitrix,
Sancta Virgo virginum,
ater Chriſti,
Mater diuinæ gratiæ,
Mater puriſſima,
Mater caſtiſſima,
Mater inuiolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater Creatoris,

Mater

Mater Saluatoris,
Virgo prudentiſſima,
Virgo veneranda,
Virgo prædicanda,
Virgo potens,
Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Speculum iuſtitiæ,
Sedes ſapientiæ,
Cauſa noſtræ lætitiæ,
Vas ſpirituale,
Vas honorabile,
Vas inſigne deuotionis,
Roſa myſtica,
Turris Dauidica,
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Ianua cæli,
Stella matutina,
Salus infirmorum,
Refugium peccatorum,
Conſolatrix afflictorum,
Auxilium Chriſtianorum,
Regina Angelorum,
Regina Patriarcharum,
Regina Prophetarum,
Regina Apoſtolorum,
Regina Martyrum,
Regina Confeſſorum,
Regina Virginum,
Regina Sanctorum omnium,

} Ora pro nobis.

Agnus

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miſerere nobis.

Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. Aue Maria.

Verſ. Ora pro nobis ſancta Dei Genitrix.

Reſp. Vt digni efficiamur promiſſionibus Chriſti.

ORATIO.

GRatiam tuam, quęſumus, Domine mentibus noſtris infunde: vt qui Angelo nunciante Chriſti Filij tui incarnationem cognouimus, per paſſionem eius, & crucem, ad reſurrectionis gloriam perducamur. Per eumdem Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

LITANIÆ B. MARIÆ *Virginis*

Ex Scriptura ſacra.

Approbata à Sede Apoſtolica ad inſtantiam Sereniſſimi Ducis Bauariæ.

KYrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon.

Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.

Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.

Fili Redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.

Spiritus ſancte Deus, Miſerere nobis.

Sācta Trinitas vnus Deus, Miſerere nobis.

Sancta Maria, Ora pro nobis.

Sancta Dei Genitrix, Ora pro nobis.

Sancta Virgo Virginum,
Mater viuentium,
Mater pulchræ dilectionis,
Mater sanctæ spei,
Paradisus voluptatis,
Lignum vitæ,
Domus sapientiæ,
Porta cæli,
Desiderium collium æternorum,
Ciuitas refugij,
Vrbs fortitudinis,
Vena vitæ,
Clypeus omnibus in te sperantibus,
Gloria Ierusalem,
Sanctuarium Dei,
Tabernaculum fœderis,
Tabernaculum Dei cum hominibus,
Propitiatorium Altissimi,
Altare Thymiamatis,
Scala Iacob,
Arca Testamenti,
Speculum sine macula,
Virga Moysis,
Virga Iesse,
Lilium inter spinas,
Rubus ardens incombustus,
Vellus Gedeonis,
Thronus Salomonis,
Turris eburnea,
Fauus distillans,
Hortus conclusus,
Fons signatus,

} Ora pro nobis.

Puteus

Puteus aquarum viuentium,
Nauis inſtitoris de longe portans panem,
Mulier amicta ſole,
Stella matutina,
Aurora conſurgens,
Pulchra vt luna,
Electa vt ſol,
Caſtrorum acies ordinata,
Solium gloriæ Dei,
Ora pro nobis.

A cunctis periculis, Libera nos mediatrix noſtra.

Per ſanctam natiuitatem tuam, libera.

Per venerabilem prȩſentationem tuam, libera nos mediatrix noſtra.

Per admirabilem annuntiationem tuam, libera nos mediatrix noſtra.

Per mundiſſimam purificationem tuam, libera nos mediatrix noſtra.

Per glorioſam aſſumptionem tuam, libera nos mediatrix noſtra.

Peccatores,
Vt veram pœnitentiam nobis impetrare digneris,
Vt Eccleſiæ ſanctæ cunctoque populo Chriſtiano pacem & veram concordiam impetrare digneris,
Vt Principibus noſtris de hoſtibus victoriam impetrare digneris,
Vt exercitum Catholicum conſeruare digneris,
Vt famulos tuos ad te confugientes
Te rogamus audi nos.

protegere & conſeruare digneris,
Vt fidei, ſpei, & charitatis augmentum nobis impetrare digneris,
Vt mentis & corporis integram puritatem nobis impetrare digneris,
Vt veræ humilitatis omniumq. virtutũ pręſidia nobis impetrare digneris,
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem ęternam impetrare digneris,
Mater Dei,

Te rogamus audi nos.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Miſerere nobis.

Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.

Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. Aue Maria.

Verſ. Saluos fac ſeruos tuos.

Reſp. Deus meus ſperantes in te.

Verſ. Memor eſto congregationis tuæ.

Reſp. Quam poſſediſti ab initio.

Verſ. Fiat pax in virtute tua.

Reſp. Et abundantia in turribus tuis.

Verſ. Protector noſter aſpice Deus.

Reſp. Et reſpice in faciem Chriſti tui.

Verſ. Ne auertas faciem tuam à nobis.

Reſp. Et ne declines in ira à ſeruis tuis.

Verſ. Ora pro nobis ſancta Dei Genitrix.

Reſp. Vt digni efficiamur promiſſionibus Chriſti.

Verſ.

Verſ. Domine exaudi orationem meam.

Reſp. Et clamor meus ad te veniat. Oremus.

COncede nos famulos tuos, quæſumus Domine Deus, perpetua mentis & corporis ſanitate gaudere: & glorioſa beatæ MARIÆ ſemper Virginis interceſſione, à præſenti liberari triſtitia, & æternâ perfrui lætitiâ.

DEus qui corda fidelium ſancti Spiritus illuſtratione docuiſti, da nobis in eodem ſpiritu recta ſapere, & de eius ſemper conſolatione gaudere.

ECcleſiæ tuæ, quæſumus Domine, preces placatus admitte: vt deſtructis aduerſitatibus & erroribus vniuerſis, ſecura tibi ſeruiat libertate.

DEus omnium fidelium paſtor & rector, famulum tuum N. quem paſtorem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, propitius reſpice: da ei, quæſumus, verbo & exemplo quibus præeſt proficere; vt ad vitam, vnà cum grege ſibi credito, perueniat ſempiternam.

DEfende, quæſumus Domine, beata MARIA ſemper Virgine intercedente, iſtam ab omni aduerſitate familiam; & toto corde tibi proſtratam, ab hoſtium propitius tuêre clementer inſidiis.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui facis mirabilia magna ſolus, prætende ſuper famulos tuos, & ſuper populos & congregationes illis commiſſas, ſpiritum gratiæ ſalutaris; & vt in veritate tibi placeant, perpetuum eis rorem tuæ benedictionis infunde.

DEus, largitor pacis, & amator charitatis, da famulis tuis veram cum tua voluntate concordiam: vt ab omnibus quæ nos pulſant tentationibus liberemur.

PIetate tua, quæſumus Domine, noſtrorum ſolue vincula peccatorum: & intercedente beata Dei genitrice Virgine Maria, cum omnibus Sanctis tuis, nos famulos tuos benefactores atque loca noſtra in omni ſanctitate cuſtodi, omneſque conſanguinitate, affinitate, & charitate nobis coniunctos à vitiis purga: virtutibus illuſtra: pacem & ſalutem nobis tribue: hoſtes viſibiles & inuiſibiles remoue: carnalia deſideria repelle: aërem ſalubrem & fertilitatem indulge: amicis & inimicis noſtris charitatem largire: atque Prouinciam noſtram, cum omnibus in ea habitantibus, ab omni peſte, infideliumque feritate & potentia, illæſam conſerua: & omnibus fidelibus viuis & defunctis, in terra viuentium vitam & requiem concede: & Pontificem noſtrum, Epiſcopos, Principes, & cunctum populum Chriſtianum, ab omni aduerſitate cuſtodi: & benedictio tua ſit ſuper nos ſemper. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in vnitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Verſ. Domine exaudi orationem meam.
Reſp. Et clamor meus ad te veniat.
Verſ. Benedicamus Dño. *Reſp.* Deo gratias.
Verſ. Et fidelium animæ per miſericordiam Dei requieſcant in pace. *Reſp.* Amen.

ORA-

ORATIO DIVI EPHRÆM SYRI, *Sermone de laudibus* D. VIRGINIS.

INuiolata, integra, planeque pura ac caſta, Dei genitrix MARIA.

Regina omnium, ſpes deſperantium, Domina noſtra glorioſiſſima, eademque optima ac præcellentiſſima.

Sublimior cælitibus, candidior ſolis radiis & fulgoribus.

Honoratior Cherubim, & multis oculis claris ſpiritibus perſpicacior.

Sanctior Seraphim, & incomparabiliter reliquis omnibus ſupernis exercitibus glorioſior.

Vnica ſpes Patrum.

Gloria Prophetarum.

Præconium Apoſtolorum.

Honor Martyrum.

Lætitia Sanctorum, & lumen probatiſſimorum, Abraham, Iſaac, & Iacob.

Decus Aaron.

Splendor Moyſis.

Gedeonis vellus.

Cœtus Hierarcharum omniumque Sanctorum, ac Virginum corona ob immenſum fulgorem atque ſplendorem inacceſſa.

Thuribulum aureum.

Lucerna ſanctiſſima.

Vrna pulcherrima cæli manna geſtans.

Tabula ſcriptam legē mortalibus adferēs.

Arca vera.

Charta diuiniſſima.
Princeps omnium prudentiſſima ac ſagaciſſima, & lucifera virgo.
Conſolatrix ſanctiſſima.
Dux vniuerſorum.
Puella ſacratiſſima.
Rubus ardens incombuſtus.
Prædium patens.
Viridis Aaronis virga.
Tu Deum genuiſti & hominem.
Virgo ante partum, virgo in partu, virgo poſt partum.
Per te reconciliati ſumus Chriſto Deo noſtro, Filio tuo dulciſſimo.
Tu peccatorum, atque auxilio deſtitutorum, vnica aduocata es, atque adiutrix.
Tu portus naufragantium tutiſſimus.
Tu mundi ſolatium.
Tu orphanorum ſuſceptio.
Tu captiuorum redemptio atq. liberatio.
Tu ęgrotantium exultatio, mœſtorumque conſolatio, & omnium ſalus.
Tu Monachorum ac ſolitariorum ſtabilimentum, & ſpes ſæcularium.
Tu virginum gloria, corona, ac gaudium.
Tu mundi lætitia, ô Domina princeps; atque Regina præſtantiſſima, & perquam benedicta, puella honoratiſſima, & dominarum Domina puriſſima atque caſtiſſima.

Sub tuum præſidium confugimus ô ſancta Dei genitrix, ſub alis pietatis atque miſericor-

diæ tuę protege,& custodi nos. Miserere nostri, qui sordibus peccatorũ conspurcati sumus: qui sceleribus atque delictis quamplurimis creatorem Deum nostrum & iudicem vniuersorum offendimus. Ne aduersus nos insolescat ac glorietur satanas perniciosissimus: ne in nos insurgat detestandus inimicus noster: ne seruos tuos à tui spe excidere cognoscamus: néve calumnietur nos detrectãtium lingua. Non nobis est alia quàm in te fiducia, ô Virgo sincerissima. Ex vlnis siquidẽ maternis tibi Domina nostra dediti sumus miseri, tuíque clientes appellati. Ne igitur à maligno satana ad inferni portas abduci nos sinas. Tu enim noster es portus, ô Virgo intemerata, & præses, pia auxiliatrix: sub tua denique tutela & protectione toti sumus. Quare ad te vnicam confugimus, crebrisque te lacrymis ô beatissima Mater imploramus, tibique procidimus suppliciter clamantes, & deprecantes, ne dulcis Filius tuus, Saluator noster, & vitæ omnium dator, ob plurima quæ commisimus scelera, è medio tollat nos, miserabilesque animas nostras instar leonis diripiat, aut sicut ficum sterilem nos excîdat.

Ceterùm obsecramus, vt ad Christum securi peruenire possimus, aulasque illas Beatorum subire, vbi non sunt lacrymæ neque luctus, non vexatio, non molestia, non calamitas, non mors, non cruciatus, non locorum angustiæ, sed lætitia inexhausta, voluptas iustorum maxima, delitiæ infinitæ, exultatio, & iubilatio, gloria & splendor.

Reple deinceps os meum gratia dulcedinis tuæ, ô Domina, & illumina mihi mentem ô gratia plena: moue linguam meam & labia, ad laudes tibi alacriter lætóque animo decantandas,& præſertim dulce illud melos Angelicum longè celebratiſſimum, quod Angelus Gabriel in Nazareth ſeruili habitu, ad te Virginem,matrémque Dei mei integerrimam, clamans cecinit; ſalutationem inquam maximè congruentem, & decentem, & digniſſimam mundi ſalutem,cunctarúmque animarum medelam atque tutelam. Amen.

Alia ORATIO *ex eodem.*

IMmaculata & intemerata, incorrupta & prorſus pudica, atque ab omni ſorde & labe peccati alieniſſima Virgo, Dei ſponſa, ac Domina noſtra, quæ Deum & hominem mundo mirifica & glorioſa conceptione tua peperiſti, Deúmque Verbum hominibus miro modo conſociaſti; vnica ſpes deſperantium, oppreſſorum auxilium, & ad te recurrentium præſentaneum ſubleuamen, omnium denique Chriſtianorum firmum præſidium; me maximum peccatorem, enormibuſque meis cogitationibus, verbis, ac factis effectum viliſſimum, atq. adeò fallaces voluptatum illecebras animo planè ſeruili atque abiecto amplexatum, ne auerſeris obſecro. Quin potiùs, ſicut mitiſſimi ac clementiſſimi Dei mater es, ita me peccatorem benigniſſimè ſuſcipe; & meam ſordidiſſimam, impuriſque labiis expreſſam orationem clementer admitte: nec non dulcem Filium tuum,

meum autem Dominum ac Deum, maternis pietatis tuæ viſceribus amanter libenterque ex-ora, vt ipſe mihi quoque illa inexhauſtæ miſericordiæ ſuæ viſcera reſerare dignetur; & poſtpoſitis innumerabilibus peccatis meis, ad ſalutarem me pœnitentiam conuertat, ſuáque me rectiùs complere mandata faciat.

Adeſto mihi nunc & ſemper, ô Virgo Dei genitrix, mater miſericordiæ benigna & clemens: in præſenti quidem vitæ curſu feruens protectrix atque auxiliatrix, hoſtiles quoſcumque impetus à me auertens, & in via ſalutis me cōſtituens; ac in extrêmo vitæ articulo miſeram animam meam conſeruans, & tenebroſos atq. horrendos peſſimorum dæmonum aſpectus ab ea procul repellens: in tremendo autem die iudicij, ab æterna me damnatione liberans, & poſtremò in numerum iuſtorum me referens, atque inacceſſæ tui Filij & Dei gloriæ me heredem efficiens. Quod vtinam per piam interceſſionem tuam atque patrocinium, Domina mea, ſanctiſſima Dei mater, mihi, & omnibus humiliter ad te recurrentibus, & ſpem totam in te figentibus, poſt hoc exilium concedatur gratia, miſeratione, & benignitate vnigeniti tui Filij Domini, Dei, ac Saluatoris noſtri IESV Chriſti: quem decet omnis gloria, honor, potentia & adoratio, cum æterno eius Patre, & ſancto ac viuifico Spiritu, nunc & ſemper, & in æterna ſæcula ſæculorum. Amen.

ORATIO *ad* BEATAM VIRGINEM *Germani Episcopi Constantinopolitani, in Encomio* B. VIRGINIS *præsentatæ.*

O MARIA Dei sponsa, nos te fide benedicimus, desiderio honoramus, & metu adoramus; te semper extollentes, te laudantes, & te venerabiliter beatam pronuntiantes. est enim reuerà pater tuus beatus inter viros, & beata mater tua inter mulieres: beata domus tua, & beati noti tui: beati qui te viderunt, beati qui tecum sunt versati, beati qui tibi seruierunt: beata loca tua, beatum templum in quo fuisti oblata: beatus Zacharias qui te vlnis suis est amplexus, beatus Ioseph qui te despondit: beatus lectus tuus, & beatum sepulchrum tuum. Tu es enim honor honorantium, & præmium premiorum, & altitudo altitudinum: sed ô mihi sola Domina, mea ex Deo consolatio, sola æstus in me existentis diuinus ros, cordis mei exardescẽtis guttæ diuinitus fluentes, tenebricosæ meæ animæ splendidissima lampas, dubitationis meæ directio, debilitatis meę potentia, nuditatis meę vestimentum, mendicitatis meæ diuitiæ, insanabilium vulnerum meorũ medicina, lacrymarum mearum ablutio, gemituum meorum cessatio, calamitatum mearum restauratio, dolorum meorum releuatio, vinculorum meorum solutio, salutis meę spes. Exaudi orationes meas, miserere inquam mei: lacrymis meis inclinata viscera tuæ benignitatis erga me commoue, vt decet Dei in homines propensi matrem. Aspice,

atque

atque annue ſupplicationi meæ: imple ſitiens animæ meæ deſiderium.

Rogo te prætereà, vt in gaudio illo quod reuerà verbis non poteſt exprimi, perpetuiſque delitiis & inſatiabilibus, & in regno eius quod caret veſpera & numquam terminatur, eos colloces, qui fide & deſiderio hoc venerandum tuum feſtum peragunt. Certè Domina Dei parens, meum refugium, vita, auxilium, armatura, exultatio, ſpes & robur meum, da mihi Filij tui ineffabilibus incomprehenſiſque donis frui, in ſupercæleſti illa manſione; habebis enim, modò velis, eius efficiendi, ſat ſcio (vtpote Altiſſimi mater) facultatem, atque ob id etiam petere audeo. Ne igitur exſpectatione mea frauder, Domina puriſſima; ſed eius compos reddar, ô Dei ſponſa, quæ vniuerſorum exſpectationem ſupra rationem peperiſti, Dominum noſtrum IESVM Chriſtum, verum Deum & Dominum, quem decet omnis gloria, honor atque adoratio, cum Patre principij experte, & viuifico Spiritu, nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum. Amen.

CAPVT QVARTVM.

ELOGIA varia, quæ vel à Scriptura ſacra vel à ſanctis Patribus Beatiſſimæ VIRGINI tribuuntur.

ELOGIA *à Vita.*

ONSIDERA quomodo Sanctiſſima VIRGO dicatur
Ab æterno ordinata. *Prou.8.*
Inter omnes præelecta. *Cant.6.*
Patribus cælitus promiſſa. *Gen.3.*
Myſticis præfigurata miraculis. *Iſa.7.*
Oraculis prænuntiata Propheticis.
Sine peccato concepta.
Serpentis caput conterens.
Lucerna inextincta. Ardens ab ipſa conceptione igne amoris,& lucens aliis ſanctitate vitæ & doctrinæ. *Prou.31.*
Terra ſacerdotalis & immunis.
Vas ſanctificationis. *B. Ildeph.*
Vas electionis. *cap.10.*
Vas ſolidum auri, ornatũ lapide pretioſo. *B. Ephram.*
Regali ex progenie exorta. *Matth.1.*
Virga de radice Ieſſe. Recta, tenera,ſine peccato,aut paſſione quæ moleſtet. *Iſai.11.*
Stella Iacob. Sole clarior, ex ſtirpe Iacob, lucens in familia Iacob, ſuaque illuſtri vita illuminans, & in admirationem rapiens poſteros *Num.24.*

Iacob,

Iacob, ait B. Ignatius Epiſtola ad D. Ioannem. Stella tamen à Chriſto ſolo lucem ſuam accipiens, qui eſt verus Iacob, ſupplantator dæmonis, cuius aduentum prænuntiauit virgo Maria, etiam ipſa ſupplantatrix conterens caput ſerpentis.

In templo præſentata.

Prou. 31. Vniuerſas filias ſupergreſſa.

B. Hildef. Singulare virginitatis exemplar.

Exod. 25. Candelabrum aureum, ſeptem lucernis ornatum. Quia inſtar auri, conſtans in tribulationibus, erecta in Deum, ſeptem donis Spiritus ſancti ornata, & ad hominum vtilitatem velut ſeptem brachiis lucernarum accenſa ac dilatata, oleo gratiæ Diuinæ in ſingulis repleta, ardens igne charitatis, lucens vita & doctrina coram oculis Domini.

Nardus odorifera. Emittens odorẽ ſuum, non retinens; quia qualis in oculis ſuis erat, talis haberi cupiebat ab aliis: vilis videlicet & abiecta.

Balſamum aromatizans.

Cant. 3. Virgula fumi ex vniuerſis aromatibus. Scilicet ad cælum tendens, & in cælum ſemper intenta; ſed tenuis, ſine pinguedine aut diuitiis mũdi: ſicca ſine paſſionum humoribus, obſcura ſæculo; ſed redolens Deo virtutum exercitiis, tamquam aromatibus cõtritis & pila contulis.

Elogia *à pulchritudine.*

QVæ de pulchritudine dicentur, licet magis de ſpirituali accipienda ſint; nil tamen obſtat, quin etiam de corporali intelligantur. De qua inter alios Albertus Magnus: Habuit *Lib. de Laud. Virg.*

Maria ſummum & perfectiſſimum in pulchritudine, quod potuit eſſe in mortali corpore, ſecundùm ſtatum vitæ operante natura. Sicut enim Dominus noſter Iesvs Christvs fuit ſpecioſus forma præ filiis hominum: ita beatiſſima Virgo, pulcherrima & ſpecioſiſſima inter filias hominum, &c. Itaque conſidera quomodo in Canticis canticorum dicatur Virgo

Sponſa, cuius nomen oleum effuſum.
Pulchra inter mulieres.
Nigra & formoſa ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis.
Aſſimilata equitatui regis in curribus Pharaonis.
Aſcendens per deſertum ſicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij.
Vna matri ſuæ, vna dilecta genitrici ſuæ.
Vulnerans cor ſponſi in vno oculorum, in vno crine colli ſui.
Donata murenulis aureis vermiculatis argento.
Suauis & decora ſicut Ieruſalem.
Flos campi & lilium conuallium.
Cuius ſtatura aſſimilata palmæ.
Filia principis, cuius greſſus pulchri in calceamentis ſuis.
Cuius manus diſtillant myrrham.
Cuius digiti pleni myrrha probatiſſima.
Cuius vmbilicus crater tornatilis numquam indigens poculis.
Cuius vbera ſicut duo hinnuli gemelli ca-

preæ, & meliora vino, fragrantia vnguentis optimis.

Cui collum ſicut turris eburnea, ſicut turris Dauid, quæ ædificata eſt cum propugnaculis, & pulchrum ſicut monilia.

Cui vox dulcis, & facies decora.

Cui caput vt Carmelus.

Cui labia ſicut vitta coccinea.

Cui dentes vt greges tonſarum, quæ aſcenderunt de lauacro.

Cui oculi ſicut piſcinæ Heſebon, quæ ſunt in porta filiæ multitudinis, & ſicut columbarum.

Cui naſus ſicut turris Libani, quæ reſpicit contra Damaſcum.

Cui genæ ſicut fragmen mali punici, & ſicut turturis.

Cui coma ſicut purpura regis iuncta canalibus.

Capilli ſicut greges caprarum quæ aſcenderunt de monte Galaad.

ELOGIA *à Sanctiſſima* TRINITATE.

CONſidera quomodo B. Virgo dicatur Sponſa Dei.

Sancto Spiritu adumbrata.

Ancilla Trinitatis humillima.

Mulier circumdans virum.

Apoc. 3. Ciuitas Dei. ſcilicet firma, à Deo excellenter munita, pulcherrimè ordinata, virtutibus & gratiis ceu diuitiis ſpiritualibus inſtructiſſima.

Templum Domini.

Sacrarium Spiritus ſancti.

Taber-

Tabernaculum Dei cum hominibus. *Apoc.21.*

Tabernaculum ſui creatoris.

Arca teſtimonij. corruptionis & peccati expers, ornata auro charitatis, habens in ſe virgam ſeu rectitudinem iuſtitię, cordis ſui tabulis mandata Dei inſculpta ſemper circumferens, vtero geſtans panem Angelorum Chriſtum Dominum. In qua denique Deus quieſcit, inde præcipiens & loquens ad nos, ac charitatis ſuæ dona diffundens.

Vas aureum cæleſte manna continens.

Terra germinans Saluatorem. *Iſaiæ 45.*

Virga florens Aaron. Virga arida, ſine ſucco libidinis, proferens ſine viri coniunctione florem Chriſtum, in quo requieuit ſeptiformis gratia Spiritus. *Num.17.*

Menſa panis propoſitionis.incorrupta,charitate fulgens,cincta duplici corona; aurea, hoc eſt,gloria eſſentiali,& aureola Virginum,Martyrum & Doctorum.geſtans panem Chriſtum noſtris vſibus propoſitum.

Thronus Salomonis Chriſti veri pacifici.

Mons de quo ſine manibus abſciſſus eſt lapis.tamquam enim mons è terra aſſurgit,cælo proxima,eminus conſpicua: quam à mundi exordio Patriarchæ & Prophetæ, imò primi parentes conſpexerunt, cùm de illa dicerent; Ipſa conteret caput tuum. Chriſtus firmiſſimus lapis ex ea ſine opera humana carnem accepit, creuitque in montem ingentem qui terrarum orbem fide, cælos gloria impleuit. *Dan.2.*

Porta Orientalis clauſa. Meritò ſic dicta, *Ezech. 44.*

quia Christo seruata viro, cuius nomē Oriens. Semper omnibus modis clausa & corpore & mente. Eam Christus Rex solus intrauit,& exiuit seruata immaculata virginitate.

Exod. 25. Sanctuarium Dei.

Soror & sponsa Dei.

Crux quæ in vlnis Dominum portauit.

Cant. 3. Ferculum Salomonis Christi Regis pacifici: quem corde, vtero, vlnis gessit, pro lignis odoriferis, habens virtutes Theologicas; pro columnis, 4. virtutes Cardinales; pro purpura, passiones & tribulationes sanguine Christi meritorias.

Martha IESVM domo accipiens.

Sepulchrum nouum & signatum Christi.

Thalamus Dei & cælestis sponsi.

Mater & thronus Dei.

Templum Salomonis sanctificatum.

Vestimentum Dei impollutum.

[a] Amica Dei Patris.

[b] Castellum IESV.

[c] Filia Dei Patris.

[d] Fons humanitatis Filij Dei.

[e] Genitrix sui Creatoris.

Gaudium totius Trinitatis.

[a] *Methodius.* [b] *Bernar. Serm. 4. in Salue.* [c] *Athan. Serm. de Deipara.* [d] *Method.* [e] *Nazianzenus* [f] *Gen. 3.*

ELOGIA *ab excellentibus* VIRGINIS *priuilegiis & virtutibus.*

CONsidera cur B. Virgo appelletur [f] Mater viuentium. vt enim Eua mater est morientium, quia morituros corpore parit,& mortuos anima peccato originali producit; ita per Filium eius nascuntur ex ea, quotquot anima

viuunt,& in ęternũ etiam corpore victuri ſunt.

Mater pulchræ dilectionis. *Eccl.24.*

Mater ſanctæ ſpei.

Paradiſus voluptatis. *Gen.2.*

Lignum vitæ.

Domus ſapientiæ. *Prou.9.*

Porta cæli. *Gen.28.*

Deſiderium collium æternorum. Quia ab initio ſæculi ipſam deſiderarunt Sancti veteris Teſtamenti,qui ſunt colles, ſi cum Apoſtolis & Martyribus, hoc eſt cum magnis montibus, conferantur; æterni tamen ſunt, quia nunc in æternum regnant in gloria.

Gloria Ieruſalem. *Iudith 15.*

Tabernaculum fœderis.

Altare thymiamatis. aureum, coronatum, quadrum, cornutum: quia Virgo mater nunc amicta ſole, & in capite coronam geſtans ſtellarum duodecim; quadra,hoc eſt firma, in gloria,ſapientia,amore, celſitudine; cum cornibus poteſtatis,quibus ventilat hoſtes ſuos in omnibus mundi partibus. *Exodi 25.*

Scala Iacob. cælum attingens quatenus Regina cælorum eſt, terram verò vt eſt Domina mundi, Mediatrix inter Chriſtum & Eccleſiam, per quam, vt ſcalam, vel collum ſpirituale, preces, vota, & merita ad Chriſtum conſcendunt,& inde ad nos Dei dona deſcendunt. *Gen.27.*

[a]Virginum caput,gloria, & magiſtra.

[b]Virgo auguſtiſſima.

[c]Virginitatis æternitas.

[d]Virginitatis primiceria.

[a] Iſid *[b] Ildeph. c.1.* *[c] Ambroſ. lib.2.de Virg.* *[d] Cyrillus Hom.6.*

[a]Virginum Regina ac mater.
[b]Virgo ſancta, corpore & ſpiritu.
[c]Virgo perpetua, & ſimul mater ineffabilis.
Pudicitiæ ornamentum.
[d]Virginitatis imago & corona.
Filia Ieruſalem pulchra & decora.
Ab Angelo humiliter ſalutata.
Gratia plena.
Inter mulieres benedicta.
Candidata virtutibus.
Cedrus exaltata in Libano.
Clauſtrum pudoris integrum.
Columba ſpecioſa ſuper riuos aquarum.
Imago veri ſolis expreſſa.
Lignũ plantatum ſecus decurſus aquarum.
Norma caſtitatis & rectæ fidei.
Pratum totius fragrantiæ Spiritus ſancti.
Purpura regia.
Rebecca pulcherrima.
Roſa recens & redolens ſine ſpina.
Secretum verecundiæ.
Sion ſancta, & ſignum magnum.
Thalamus fragrans virginitatis.
Vallis benedictionis.
Vas admirabile, & opus Excelſi.
Virga virtutis Dei.
Columba formoſa.
Dapifera delitiarum. *Bernard. epiſt. 244.*
Decora ſicut Ieruſalem.
Electa ex millibus. *Bernard.*
Lilium conuallium. quia perfecta humilitas fuit in MARIA.

[a] Hieron. lib. 1. in Iouin.
[b] Hieron. in Apoc.
[c] Damaſc. Serm. 2. de Natiuit.
[d] Bern. in Apoc.

Speculum ſine macula. *Sap.7.*

Lilium inter ſpinas. *Cantic.2.*

Rubus ardens incombuſtus. *Exodi 3.*

Vellus Gedeonis. Vt enim vellus ſolum fuit primò rore perfuſum, reliqua terra remanente ſicca; & ſecundò ſolum ſiccum, terra vniuerſa madida: ita B. Virgo ſola repleta fuit gratia & Spiritu ſancto, geſtans vtero Deum, & ſimul aliena à peccatis maliſque deſideriis, quæ per tenebrarum principes effuſa omnem humanæ animæ imbuerat aream. *Iudicum 6.*

Fauus diſtillans. *Cant.4.*

Hortus concluſus.

Fons ſignatus. Fons quidem, quia gratia plena, quam in vita omnibus ſenſibus emiſit, ad ſanctificationem aliorum, vt in viſitatione Elizabethæ patuit; nunc multò etiam copioſiorem emittens è cælo ſe inuocantibus. ſignatus verò, quia ſingularis, cui nemo ſimilis: quia non ſuus, ſed alterius, nimirum Dei.

Puteus aquarum viuentium.

Nauis inſtitoris de longè portans panem. de altiſſimo cælo nobis deferens per pelagus huius vitæ, panem cæleſtem, qui Chriſtianos nutrit, confortat & recreat. *Prou.31.*

Aurora conſurgens. Aurora è tenebris Synagogæ exorta, verum præcurrẽs & proferens ſolem iuſtitiæ Chriſtum. aurora humectans hanc poſtremam ſæculi partem ſua benignitate. conſurgens; tum quia cæleſtis ei gloria accidentaria indies creſcit, tum quia ſuis beneficiis non ceſſat ſui laudandi occaſionem nobis præbere. *Cantic.6.*

Pulchra vt luna. à Filio Iustitiæ sole eam gratiam & id lumen accipiens, quo & noctu, & interdiu, & semper luceat.
Electa vt sol. vt sol CHRISTVS electus ex millibus, sic MARIA ex millibus mulierum.
Cantic. 6. Castrorum acies ordinata. terribilis dæmonibus, ex quo Filium peperit, & multò magis ex quo iam clarificata.
Ierem. 14. Solium gloriæ Dei.

ELOGIA *à præcellenti* VIRGINIS *gloria.*

Considera quomodo dicatur
Cant. 8. Deliciis spiritualibus affluens.
Super dilectum suum innixa.
Super choros Angelorum exaltata.
B. Chrysost. liturg. Facta mater honoratior quàm Cherubim.
Gloriosior quàm Seraphim.
Domina cæli & terræ, & rerum omnium.
B. Ildephonsus. Mulier amicta sole, omniumque mulierum decus.
Duodecim stellis coronata.
Regina cælorum à dextris Filij adstans.
Psal. 44. In vestitu deaurato varietate circumdata.
Quam laudant astra matutina.
Off. Ecclesiasticum. Cuius pulchritudinem sol & luna mirantur.
Psal. 44. Cuius vultum deprecantur omnes diuites plebis.
Abyssus miraculorum.
Cælum animatum.
Continens eum qui nusquam contineri potest.

Elogia B. Virginis à nobis.

COnſidera quare B. VIRGO vocetur, & à nobis dici poſſit,

Mater miſericordiæ.

Aduocata noſtra & omnium iniquorum.

Anchora fida & ſacra his qui tempeſtate iactantur.

Aquæductus cæleſtium gratiarum.

Arca Noë ſalutaris & noui Teſtamenti.

Armarium vitæ.

Arcus fœderis in nubibus cæli.

Botrus vitis. Vinea eſt Eccleſia tranſlata de Ægypto huius ſæculi, cuius primus & copioſiſſimus botrus eſt B. VIRGO, quæ de plenitudine ſua recreat vniuerſos.

Ciuitas refugij. *Num.* 35.

Clypeus omnibus in ipſam ſperantibus.

Clibanus in quo ſacrificium coquitur.

Columba Noë fideliſſima.

Contritio prauitatis hæreticæ.

Crater tornatilis. quippe qui multum vini continere ſolet, maximè ſi rotundus ſit. MARIA tornatilis fuit, id eſt, leuigata & munda etiam in externa conuerſatione, mobiliſque & reſignata ad omnem Dei voluntatem. Crater multum continens Diuinæ gratiæ, multum meritorum etiam ad noſtram vtilitatem.

Cupreſſus in monte Sion. Arbor procera, firma, odorifera, fertilis, trifera, Ianuario, Maio, Septembri; hieme, æſtate, autumno. B. VIRGO in monte Sion, qui eſt Eccleſia,

omnibus Sanctis gloria sublimior, firmissima sanctitate, suauitatem virtutum spirans, exemplo odorifera, calorem adferens frigidis, feruorem tepidis, ardorem calidis.
Curatio vulnerum immedicabilium.
Dioptra perspectiua. Geometricum instrumentum, quod altitudinem, distantiam, &c. per duplicia foramina sibi opposita ostendit. Qui nosse volet, quàm procul à Deo & perfectione absit, inspiciat vitam & mores B. VIRGINIS. duplicia foramina sunt actiones & verba, inuicem sibi respondentia: si cum illis nos conuenimus, vicini erimus Christo; eumque per illa, ceu dioptræ, facillimè intuebimur.
Expectatio præmiorum nostrorum.
Fenestra Cæli & Arcæ. Ecclesia diluuio persecutionum sublimata est, & illustrior facta. In hanc Christus sol iustitiæ diffundit radios suos per fenestram Virginem MARIAM, per quam etiam in mundum intrauit.
Festiuitatis nostræ principium & finis.
Firmamentum diuidens aquas ab aquis.
Fluuius de loco voluptatis egrediens.
Fons vberrimus totius Trinitatis, & vniuersam terram irrigans.
Gloria & corona iustorum omnium.
Hester populum liberans.
Honorificentia populi nostri.
Hortus plantationum, non seminatus.
Illuminatrix cordium.
Iudith pulcherrima, de hoste triumphãs.
Liber obsignatus.

Lignum vitæ ſingulis menſibus reddens fructum ſuum.

Lucerna à Domino illuminata.

Luna plena.

Lux carens fuligine culpæ.

Mare pacificum.

Mater timoris & magnitudinis.

Microcoſmus. Hoc titulo B. Brigitta Matrem Dei non immeritò honorare ſtuduit; non ſolùm quòd ipſa vt ceteri homines ex omnibus mundi partibus aliquid contineat, quod nimis vulgare eſſet, ſed quia Deum continentem omnia continet. 2. Quia vniuerſum mundum repræſentat Regina cæli, & Domina mundi, ſicut Rex regnum, & Magiſtratus ciuitatem. 3. Quia quidquid pulchrum, quidquid dulce, quidquid iucundum in mundo eſt: hoc MARIA, hoc in MARIA, hoc per MARIAM eſt. 4. Quia vt in mundo quærunt & inueniunt homines commoda vitę, ſpem, expectationemque rerum magnarum: ſic ſacratiſſima VIRGO eſt Vita, Dulcedo, & Spes noſtra.

Miraculorum effectrix.

Myrrha electa ſuis precibus, quas ceu lacrymas à ſe emittit, conferens ſuis incorruptionem à peccatis; myrrha verò electa ſingularis, & præſtantiſſima, & Deo gratiſſima.

Mortis deſtructio.

Nutrix panis cæleſtis & ſalutis omnia nutrientis.

Pauor ſpiritualium nequitiarum.

Pax & gaudium mundi.

Platanus iuxta aquas. latiſſimè expandens miſericordiæ ramos, & ſua nos vmbra protegens à tentationibus dæmonis, ardore carnis, & ira Dei omnipotentis.
Plantatio roſæ in Iericho. hoc eſt, in mutabili luna, hoc ſcilicet mundo inconſtanti, exhibens nobis candorem roſæ puritate vitæ, ruborem charitate, ſuauitatem meritis ad Deum & precibus.
Porta fulgida lucis & vitæ.
Portus tranquillus.
Propitiatorium vniuerſæ terræ.
Propugnaculum fidei Chriſtianæ.
Reſurrectio Adami.
Sceptrum rectæ doctrinæ & fidei Orthodoxæ.
Sion ſancta, & ſignum magnum.
Species Iacob, & ſpes noſtra.
Stella vitæ & à ſole illuminata.
Stella maris, ac lumen ſtudioſorum.
Tabernaculum teſtamenti.
Theſaurus vitæ immortalis.
Vita noſtra, & Vmbraculũ Spiritus ſancti.
Abyſſus miſericordiæ profundiſſima.
Balſamum non mixtum.
Cauſa ſalutis generis humani.
Ciſterna Bethleemitica. Ciſterna enim eſt, ſubterranea, ampla, recipiens cælo aquam pluuiæ, quam conſeruat puriſſimam Virgo profundiſſimè humilis, capax multæ gratiæ cæleſtis; quam ſine vllo puluere peccati retinet, noſque eius participes facit. Eſt iuxta Bethleem,

domum

domum ſcilicet panis, quæ eſt ſancta Eccleſia; vt in ea non deſit panis cæleſtis quo veſcamur, nec aqua qua potemur.

Ægrotantium exultatio.
Fax fidelium.
Fons perennis curationum.
Fons gratiæ & conſolationis.
Forma diſciplinæ Chriſtianæ.
Hæreſeôn cunctarum interemtrix.

Sub tuum præſidium confugimus, ſanctiſſima Dei genitrix virgo MARIA. Noſtras deprecationes ne deſpicias in neceſſitatibus noſtris: ſed à cunctis periculis libera nos ſemper Virgo glorioſa. Amen.

GLORIA
PROPHETA
RVM.

CAPVT QVINTVM.

HYMNI ET PIA CARMINA DE B. V. MARIA.

Hymni Ecclesiastici celebriores.

I.

VEM terra, pontus, æthera
Colunt, adorant, prædicant,
Trinam regentem machinam
Claustrum MARIÆ baiulat.
Cui luna, sol, & omnia
Deseruiunt per tempora;
Perfusa cæli gratia,
Gestant puellæ viscera.
Beata mater munere,
Cuius, supernus artifex,
Mundum pugillo continens,
Ventris sub arca clausus est.
Beata cæli nuntio,
Fecunda sancto Spiritu,
Desideratus gentibus
Cuius per aluum fusus est.
Gloria tibi Domine,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre & sancto Spiritu,
In sempiterna sæcula. Amen.

II.

O Gloriosa Domina,
Excelsa super sidera:

Qui

Qui te creauit prouidè,
Lactaſti ſacro vbere.
Quod Eua triſtis abſtulit,
Tu reddis almo germine:
Intrent vt aſtra flebiles,
Cæli feneſtra facta es.
Tu Regis alti ianua,
Et porta lucis fulgida:
Vitam datam per Virginem,
Gentes redemptæ plaudite.
Gloria tibi Domine,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre & ſancto Spiritu,
In ſempiterna ſæcula. Amen.

III.

ALma Redemptoris mater, quę peruia cęli
Porta manes, & ſtella maris; ſuccurre cadenti
Surgere qui curat populo: tu quæ genuiſti,
Natura mirante, tuum ſanctum genitorem
Virgo priùs ac poſteriùs, Gabrielis ab ore
Sumens illud AVE, peccatorum miſerere.

IIII.

AVe Regina cælorum,
Aue Domina Angelorum:
Salue radix, ſalue porta,
Ex qua mundo lux eſt orta.
Gaude Virgo glorioſa,
Super omnes ſpecioſa:
Vale ô valdè decora,
Et pro nobis Chriſtum exora.

V.

REgina cæli lætare, alleluia.
Quia quem meruisti portare, alleluia.
Resurrexit sicut dixit, alleluia.
Ora pro nobis Deum, alleluia.

VI.

SAlue Regina, mater misericordiæ.
Vita, dulcedo, & spes nostra salue.
Ad te clamamus exules filij Euæ.
Ad te suspiramus gementes & flentes in hac lacrymarum valle.
Eia aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte.
Et IESVM benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende.
O clemens! ô pia! ô dulcis Virgo Maria!

Eiusdem HYMNI *siue* CANTICI *paraphrastica explicatio per R.P. Ægidium Schondonchum* SOC. IESV.

SAlue alti generis Regina, atauisque creata
Regibus, effulgens solio, atque incincta coronis
Sidereis, mundi spectabilis Heroina.
Mater, quā didicit miseratio dicere matrem.
Mater, cui cor molle preci, Dea amabilis orbi.
Vita, necis domitrix, arborque ipsissima vitæ.
Salue Diua, fauis & longè mitibus vuis
Dulcior: oro, fauis nostra hæc absynthia leni.
Quippe es dulcis apis: tu mella fauosq. fauoris
Cudis, aculeolis nec quemquam apis optima pungis.

Ergo iterùm ſpes orbis aue, inclinata reorum
In te ſpes, hominumq. in te pia vota recumbũt.
Audi Nympha: ad te lacrymis clamamus obortis.
Nos Euæ ſoboles, non illacrymabilis, exſors
Extorriſque horti, quem flamma Cherubica ſepſit
Ancipiti mucrone: audi genus ærumnoſum.
Indiga namque tui mens, & ſtudio icta fideli,
Suſpirans gemit; en madefacta per ora ſolutę,
Irrequietæ oculis lacrymæ, ceu flumine, manant.
Valle ſub hac, luctum ęternat plorabilis Echo,
Quodq. vnum quit, ait repetitis vocibus, Eheu!
Eia ergo, Patrona reis, litiſque ſequeſtra,
Huc illos pia volue oculos, qui lumine ſolem
Lunamque anteeunt: oculos, quorum igne Tonantem
Vſſiſti, atque recèns proli genitæ arriſiſti.
Quique tuo quondam fuit vbere pendulus infans,
Quemque vtero enixa es caſtæ alui pignus IESVM,
Blanditias hominum, ſpectandum, ô optima, præbe
Poſt longa exilia; has animas contage ſolutas
Corporea, dum Mors in auita ſedè reponet.
O clemens! quem Iuſtitia enſem intentat inultis
Criminibus, prohibe à iugulis, ferrumque coërce.
O pia! ceu volucris pullos alit, vbere proles
Mater-

Materno lactas,& gnati vulnere pascis.
O dulcis MARIA,ingenui inlibata pudoris
Virgo, ingens te hinc fama, orbem permensa volatu
Sera canet,te hinc iuge attollet laudibus æuum.

VII.

AVe maris stella,
Dei mater alma,
Atque semper virgo,
Felix cæli porta.
Sumens illud Aue,
Gabrielis ore,
Funda nos in pace,
Mutans Euæ nomen.
Solue vincla reis,
Profer lumen cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.
Monstra te esse matrem,
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus
Tulit esse tuus.
Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpis solutos,
Mites fac & castos.
Vitam præsta puram,
Iter para tutum:
Vt videntes IESVM,
Semper collætemur.
Sit laus Deo Patri,
Summo Christo decus,

Spiritui ſancto,
Tribus honor vnus.

Idem HYMNVS *paraphraſticè expoſitus per eumdem P. Ægid. Schondonchum Soc.* IESV.

Aue maris ſtella, &c.

O Cæcâ in nebulâ lampas, ſiduſque ſalubre
Oceano, fax noctis aue: freta turgida placa
Freta Deo, & clemens maria indignantia leni,
Iactatiſque diu illuni ſub nocte, age ſtella
Exorere, intremus fugitãtem vt deniq. portum.
Nata Deo, atque enixa Deum, omni imperuia culpæ
Agna, parens Agni (noxam qui diluit orbis,
Quiq. ſuũ proprio rubefecit ſanguine vellus)
Virgo es, iuge cui decus inculpata perennat
Virginitas: ſic fœta olim ſine ſemine tellus,
Nil gremióve ſubacta, vel vllo ſaucia tactu,
Educat eximium, decus horto nobile, florem.
O iterùm ſalue reſerati ianua cæli;
Ianua, circumuenta dolis quam clauſerat Eua.

Sumens illud aue, &c.

Accipiens aure illud Aue, vocemque ſalutis,
Ales quam Gabriel paranymphus fuderat ore;
Concipienſque vtero, peperiſti germen Oliuæ:
Vnde Deumque homineſque inter Pax aurea creuit.
Hæc modò pænè obiit: germen Pacalis Oliuæ
Succidit Bellona, fames & peſtis adedit.
Intereà, Pax illa ſubinde repullulat: atqui,
Vix enata ſolet denaſci: ita peſtifer aër
Pubentémve vrit, vel adultam bella reuellunt.
Ergo age Pacis amans, oleam pacemq. redona,
Quam belli attriuit rabies: da Nympha, ſecũdis

Auſpi-

Auſpiciis fundata omni Pax floreat æuo.
Sic Euæ inuertes nomen;quodq́ue intulit Eua,
Tollet Aue:hoc ignominiam lapſumq. refellet:
Namque antiquaï deles veſtigia culpæ.
Corporis en nos carcer habet, ſcelerumq́ue catenis
Deprimimur;tu viſe inopes,& vincla reorum
Diſſoluas,quæ quiſq. ſibi amẽs crimine nectit.
Nos etenim cæci proprio ſæpè arma dolori
Cudimus,& ratio ſpiſſa ſub nocte laborat.
At cæcis de luce tua fer ſplendida lumen:
Et mala,quæ miſeros cingunt,ſtantq́ue agmine circùm,
Pelle. potens voti,formidandæq́ue repulſæ
Neſcia, poſce malis cumulum fonteḿque bonorum.
Te noſtramq́ue Deiq́ue, omni in diſcrimine, Matrem
Eſſe doce; noſtriſq́ue tuiſq́ue rogatibus aurem
Præbeat,& geminata benigniùs audiat ora
Ille,cui mentem tetigit miſeratio noſtri,
Dignatuſq́ue tuo eſt fieri de ſanguine Natus.
O præſtans Virgo,tot lecta è millibus vna,
Mitiſq́ue ante alias,noſtris nos exue culpi;
Noſq́ue iræ vacuos,mites & pectore blando
Eſſe iube,& caſtos,ne nos Venus igne venenet.
O intacta viro genitrix,nil labis auitæ,
Téve,vteríve tui infecit,Virgo innuba,florem.
Pręſide te,puram exigimus ſine crimine vitam;
Quiq́ue Cupidinibus,Duce te,caro bella mouere.
Nos porrò ad ſuperos traduc,Dea,calle ſecũdo.

Solue vincla reis, &c.

Monſtra te eſſe matrem, &c.

Virgo ſingularis, &c.

Vitam praſta puram, &c.

Mors iter est,aptum insidiis;tum ditus obertat
Cūcta Satan, spoliisq. inhiat,prædæq. parat se.
At tu,tutum iter hoc præsta,vt potiamur IESV
Alloquio aspectuque; illoq. è fonte perennem
Lætitiæ sitiamus & exantlemus amorem.
Intereà Genitor, Filique & Spiritus alme,
Sit laus Deo Patri,&c. Trine Deus,tua laus,nullique obnoxius æuo
Æqualis tribus vnus honos & gloria viuet.

*R.P.Iacobi Pontani Societ.*IESV HYMNVS.

FEsta Matris Christiani,
Matris atque Virginis,
Cærimonia decenti
Et sonoris cantibus,
Euge sedulò colamus,
More auorum scilicet.
Vita mundi,lumen orbis,
Lumen immortalium,
Trinitatis grata sedes,
Aula sancti Spiritus,
Prima gratiæ repertrix,
O MARIA diceris.
Antequam Deus locaret
Orbis istam machinam,
Te sibi delegit ipse
Præ puellis omnibus,
Et parentem nominauit
Exitu mirabili.
Non rigata,non arata
Terra frugem reddidit;
Quando Virgo non marita
Germinasti Filium,
Ima summis copulasti,

Fluxa

Fluxa cum manentibus,
Gloria & decus ſit illi
Sempiterna in tempora,
Qui MARIAM conſecrauit
Tam nouis honoribus,
Nempe Patri, Filióque
Et ſacrato Flamini.

Veneratio B. VIRGINIS *per eumdem.*

O Qualibus præconiis,
Cæleſtium, terreſtrium,
Silentiúmque principum,
Te magna Mater efferam?
Cunctis es vna celſior,
Diuinitati proxima:
Tu Cherubim formoſior,
Tu Seraphin illuſtrior.
Tu ſtella ſolem proferens,
Ingens voluptas cælitum:
Corona tute es aurea,
In qua facit gemmam Deus.
Tu prima ſuaue canticum,
Modularis inter virgines,
Agníque per veſtigia
Tu dux es incedentium.
Veram videte Bethſaben,
Dextra aſſidentem Filio:
Mater rogat quidquid lubet,
Præſtat rogata Filius.
Regina ſalue præpotens,
Noſtríſque rebus conſule:
Tuos ab alto mitiùs
Mundi ſequeſtra reſpice. Amen.

EPIGRAMMA *R.P. Francisci Remondi, Soc.* IESV, *in illa D. Augustini*, HINC LACTOR VBERE, HINC PASCOR VVLNERE.

VBera me matris, nati me vulnera paſcunt,
Scilicet hæc animi ſunt medicina mei.
Nā mihi dum lacrymas dolor elicit, vbera ſugo,
Rideat vt dulci miſtus amore dolor.
At me pertentant dum gaudia, vulnera lambo,
Vt me læta pio miſta dolore iuuent.
Vulnera ſic nati, ſugo ſic vbera matris,
Securæ vt varia ſint mihi ſorte vices.
Quis ſine lacte, precor, vel quis ſine ſanguine viuat?
Sanguine, nate, tuo; lacte, puella, tuo?
Sit lac pro ambroſia, ſuaui pro nectare ſanguis;
Et me perpetuò vulnus & vber alat.

Appellationes VIRGINIS MATRIS *per R.P. Iacobum Pontanum.*

SAlue præſidium MARIA noſtrum,
Salue grandis honos, medela, virtus,
Salue Chriſtiadum anchora, aura, portus.
Salue ampliſſima ſupplicum patrona.
Salue ô feſte dies virûm piorum,
Salue lux hominum decuſque Diuûm.
Salue commiſerationis ô fons.
Salue delicium vtriuſque mundi.
Salue vno inferior Tonante tantùm.
Salue omnes ſimul antegreſſa laudes.

Baſilij Zanchij in VIRGINEM MATREM HYMNVS.

SAlue magna parens, hominum Regina Deûmque,

Et per quam cæli mitis aperta via eſt.
Tu nautis cynoſura nites,tu carbaſa tendis,
Et per te portus quaſſa carina ſubit.
Tu gentem humanam reuocas, tu lumina vitæ
Reddis,& extenta dona beata manu.
Tu præſens Dea cõcilias Natumque Patrẽque,
Ipſa tuo eſt terris munere parta ſalus.
Tu Stygios inuicta canes, nigrantia monſtra
Diſiicis,& diri regna ſuperba Iouis.
Per te cæleſteſque chori,vitæque perennes
Humano gaudent ſe ſociaſſe choro.
Tu ſuperũ lux alma micas,tibi lumina Phœbus
Cedit,& extremo quæ nitet orbe ſoror.
Felix prole parens,nullique obnoxia culpæ,
Humanum decoras prole micante genus.
Iam te gemmato cinctam diademate crines
Cœlicolæ aſpiciunt,oraque fixa tenent.
Iam Natum radiantem auro,ſceptriſq. paternis
Læta vides terris,& dare iura polo.
Illius Regina potens auerte furorem,
Deponat iuſta tela triſulca manu.
Det populis pacem æternam,det gaudia vera,
Aſpiciat propiùs quaſque redemit oues.

ORATIO *D. Gregorij Nazianzeni*
ad B. VIRGINEM MARIAM.

VEneranda ô Virgo,caſta,feliciſſima, *In fine*
Quando beata nunc beatorum in polo *Tragico-*
Exuta quidquid fæcis humanæ, ſedes *mœdiæ*
Æternitatis pallio ornata, vt Dea *Chriſti*
Habita,ſenectæ expers,ſupremo ex æthere *Patientis.*
Benigna adeſto vocibus meis; preces

Admitte virgo ô inclyta, hic quando tibi
Verbi parenti, ſed ſupra modum tamen
Legemq́ue, ſolus inter omnes contigit
Honor. ego fretus his tibi me audentiùs
In verba ſupplex offeram; & ſuauiſſimo
Cõtextam ab horto, qua tuum exornem caput,
Coronam, ô Domina, proferam: vt quæ gratia
Modum ſupra omnem me tua ſemper leuans,
Me genere quouis caſuum eruis omnium,
Hoſtes apertos, quodq́ue longè maius eſt,
Illos latente machina qui me petunt,
Auertis. At tu, quod precor ſummum, id mihi
Concede; vita ſic vt excedam, illius
Vt tantùm habens te præſidem ſemper, velut
Ingentem opum vim, te tuum erga Filium
Mihi patronam ſentiam acceptiſſimam.
Ne me ergo tradi tu ſinas tãquam ad crucem,
Ludibrioque illius exponi, omnium
Iuratus hoſtis qui ſit, & mortalium
Peſtis. Tuere me, atque ab æterno aſſere
Igne & tenebris, per fidem qua iuſtior
Sum factus, & per gratiam tuam inclytam,
Qua nuſpiam vlla notior nobis fuit.
Hoc propter, ecce, texo nunc tibi memor
Gratumque carmen. O puella, gratia
Æquanda nullis, mater, & virgo ſupra
Omnes decora virgines, & maxima,
Quæ ſola vincis omnes cælitum ordines,
Regina, Domina, generis humani bonum,
Amica ſemper eſto tu mortalibus,
Maximaq́ue quouis in loco mihi ſalus.

AMEN.

EXER-

EXERCITIVM PIVM IN HONOREM NOMINIS MARIÆ:

Iam olim à deuotis D. VIRGINIS *seruis vsurpatum, & anno* 1163. *insigni miraculo probatum, Audomaropoli; cùm S. Bertini religiosus* IOSCIO, *qui illud indies recitarat, post mortem quinque rosis conspicuus omnibus diu apparuit: quarum vna ex ore, binæ ex oculis, reliquæ ex auribus funderentur, inscripto singulis vocabulo* MARIA.

Singulis in eo litteris singuli Psalmi respondent cum totidem Salutationibus Angelicis, hoc modo.

M.

Agnificat: anima mea Dominum. *Lucæ* 1.
Et exultauit spiritus meus: in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.
Quia fecit mihi magna, qui potens est: & sanctum nomen eius.
Et misericordia eius à progenie in progenies: timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede: & exaltauit humiles.
Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum: recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham, & semini eius in sæcula.

Gloria Patri, & Filio:& Spiritui sancto.

Sicut erat,&c. Aue Maria.

A.

*Psal.*121. AD te leuaui oculos meos : qui habitas in cælis.

Ecce sicut oculi seruorum : in manibus dominorum suorum.

Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.

Miserere nostri Domine, miserere nostri: quia multùm repleti sumus despectione.

Quia multùm repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus,& despectio superbis.

Gloria Patri. Aue Maria,&c.

R.

*Psal.*118. RETribue seruo tuo , viuifica me : & custodiam sermones tuos.

Reuela oculos meos : & considerabo mirabilia de lege tua.

Incola ego sum in terra : non abscondas à me mandata tua.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas : in omni tempore.

Increpasti superbos : maledicti qui declinant à mandatis tuis.

Aufer à me opprobrium & contemptum: quia testimonia tua exquisiui.

Etenim

Etenim ſederunt principes, & aduerſum me loquebantur: ſeruus autem tuus exercebatur in iuſtificationibus tuis.
Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt: & conſilium meum iuſtificationes tuæ.
Adhæſit pauimento anima mea: viuifica me ſecundùm verbum tuum.
Vias meas enuntiaui, & exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas.
Viam iuſtificationum tuarum inſtrue me: & exercebor in mirabilibus tuis.
Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
Viam iniquitatis amoue à me: & lege tua miſerere mei.
Viam veritatis elegi: iudicia tua non ſum oblitus.
Adhæſi teſtimoniis tuis Domine: noli me confundere.
Viam mandatorum tuorum cucurri: cùm dilataſti cor meum.
Gloria Patri, & Filio: & Spiritui ſancto.
Sicut erat, &c. Aue Maria, &c.

I.

IN conuertẽdo Dominus captiuitatem Sion: facti ſumus ſicut conſolati. *Pſal. 119.*
Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum: & lingua noſtra exultatione.
Tunc dicent inter gentes: Magnificauit Dominum facere cum eis.
Magnificauit Dominus facere nobiſcum: facti ſumus lætantes.

Conuerte Domine captiuitatem nostram: sicut torrens in Austro.
Qui seminant in lacrymis: in exultatione metent.
Euntes ibant & flebant: mittentes semina sua.
Venientes autem venient cum exultatione: portantes manipulos suos.
Gloria Patri, &c. Aue Maria.

A.

Psal. 129. AD Dominum cùm tribularer clamaui: & exaudiuit me.
Domine libera animam meam à labiis iniquis: & à lingua dolosa.
Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam?
Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desolatoriis.
Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar: multùm incola fuit anima mea.
Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus: cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.
Gloria Patri, &c. Aue Maria, &c.

Iacobi Pontani versus in nomen MARIÆ.

NOmen mellifluum MARIA, nomen
Scitum, suauiculum, elegans, rotundum,
Nomen lilia olens, & hortulorum
Omnes lætitiasque, gratiasque.
Nomen dulcisonum, aureumque prorsus,
Sanctitate & amoribus refertum,
Castas lætificans piasque mentes,
Cunctis nomen amabilissimumque

Tonanti quibus eſt placere cordi,
Et quos lumine reſpicit fauenti
Quem MARIA hominem Deumq́ue fudit.

ORATIO *ad petendam à* DEO *in pietate & B.* VIRGINIS *cultu conſtantiam.*

DOmine IESV Chriſte, qui diligentibus te bona inuiſibilia præparaſti, corda tibi matriq́ue tuæ famulantium ad brauium ſupernæ remunerationis accende: & pectoribus illapſus, gratiam, qua in tuo & ſanctiſſimæ matris tuæ ſemper virginis ſeruitio perſeueremus, infunde; quò protectionis tantæ muniti præſidiis, quod te Domine donante concepimus, exequamur, & ad promiſſa in bono conſtantibus præmia aliquando pertingamus. Amen.

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS TERTIA De ſanctis ANGELIS.

CAPVT PRIMVM De SS. ANGELIS in genere.

EXERCITIVM I. De ſplendore cæleſtis Militiæ.

Ex Meditationibus B. Aloyſij Gonzagæ Societatis IESV.

ONSIDERA primò NATVRALEM EXCELLENTIAM horum COELESTIVM PARADISI PRINCIPVM. Ipſi enim inter opera omnia ſummi artificis Dei manu condita principem locum vendicant: ſunt ſubſtantiæ ſpiritales natura ſua incorruptibiles, omniumq́ue creaturarum nobiliſſimæ: intelligentia tanta, vt in rerum naturalium notitia expertes ſint omnis erroris & ignorantiæ. Huic quoque tanto lumini intelligendi conformem habent volun-

tatem; ita firmam & perfectam, vt nulla perturbatione affici vel vinci poſſint. Si verò te conuertas ad ſtatum in quo beneficio gratiæ nunc verſantur, nullo vmquam admiſſo peccato cõſecuti ſunt gloriam & æternam felicitatem. Adhæc in ſua eſſentia ornati ſunt habitu diuinæ gratiæ, qui eos pulcherrimos & gratioſiſſimos in conſpectu Dei reddit. In intellectu donati ſunt claro lumine gloriæ, quo facie ad faciem vident ſuum Creatorem, in voluntate verò habitu charitatis, quo amantes amore perfectæ amicitiæ Deum, ſimul amici & filij ipſius efficiuntur. Nunc ergo anima mea, contemplare horum cæleſtium ciuium pulchritudinem; qui inſtar tot ſtellarum matutinarum, imò clariſſimi Solis, reſplendent in ciuitate Dei; in quibus, tamquam in lucidiſſimis ſpeculis, diuinæ perfectiones, vt infinita potentia, æterna ſapientia, ineffabilis bonitas, & ardentiſſima Creatoris caritas relucet. O quàm amabiles, quàm puri & candidi ſunt hi beati ſpiritus, quàm zeloſi vindicandæ Domini gloriæ; atque ideò quàm digni vt à nobis peculiariter amentur & colantur! Etenim ſi honor (vt aiunt Philoſophi) eſt cultus qui alicui debetur ob excellentiam vel virtutem quam in ſe habet; & idcircò iis hominibus (licet omnes ſecundùm naturam inter ſe ſint pares) qui aliqua laude aliis præcellũt, maiorem honorem deferre ſolemus: quanto potiùs nos creaturæ tam viles & abiectæ, ſi cum cæleſtibus ſpiritibus conferamur, omnem honorem & cultum eis deferemus? cùm vnuſ-

quiſque eorum̄ licet minimus, in ſuprà commemoratis dotibus & excellentiis nobiliſſimum quemque hominum mortalium longè ſuperet? Hi ſunt filij illi dilecti, qui ſemper contemplantur faciem Patris;& candida illa & pura lilia, inter quæ ipſe paſcitur; & montes aromatibus odoriferis pleni, in quibus cæleſtis ſponſus ambulat & ſe recreat. *Mat.18.* *Cant.2. & 8.*

Secundò conſidera numerum horum aulicorum: qui tantus eſt, vt non ſolùm excellat numerum hominum qui nunc viuunt, verùm etiam eorum qui vmquam extiterunt, aut futuri ſunt vſque ad diem iudicij. ſimilis eſt arenis maris & ſtellis quas Sapiens dicit numerari nō poſſe. Atque, vt aſſerit S. Dionyſius Areopagita, maior eſt numerus Angelorum cuiuſlibet ordinis, quàm in mundo ſit in vlla rerum materialium. Millia milliū, dicebat Propheta, miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſſiſtebant ei. vbi more ſuo Scriptura numerum certum pro incerto ponit, & quidem numerum hominum opinione maximum, vt intelligatur numerum eorum à ſolo Deo iniri poſſe; quodque apud Deum numerabile eſt, id apud homines eſſe infinitum & innumerabile. Et ideò legimus in Iob: Numquid eſt numerus militum eius? De quorū numero etiam dixit regius Propheta: Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in Sina in Sancto. D. Ioannes quoq. viſam à ſe refert magnam turbam in conſpectu Dei ex omnibus populis & linguis & nationibus, *Eccl. 1.* *Cæleſt. Hierarch. c. 9.* *Dan. 9.* *Iob 25.* *Pſal. 67.* *Apoc. 7.*

quam numerare nemo poterat. Si hic electorum numerus, quem scimus minimam esse hominum partem, tam magnus est vt numerari non possit; quantum putamus fore Angelorum? Meritò autem tantum hic cælestis Monarcha habet aulicorum numerum. nam si, vt dicit Sapiens, in multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis ignominia principis; cùm Deus sit Princeps ille excellentissimus Rex regum, & Dominus dominantium, valdè conueniens erat vt familiam amplam, & aulam numerosam in spatioso illo regno & immenso cæli palatio haberet. O quantum gaudium & solatium tibi afferret anima mea, si multitudinem tam nobilium creaturarum, tum natura tum gratia præstantium, atque etiam gloriæ nomine beatarum, intueri posses!

Prou.14.

1. Tim.6.

Tertiò considera mirabilem ordinem à Diuina prouidentia Angelicis spiritibus decretum & constitutum, siue cum Deo, siue inter se, siue cum aliis huius mundi creaturis componantur. Si enim conferas illos cum Deo, nulla est inter eos discrepantia; omnes enim eum vnanimiter colunt & reuerêtur tamquam solum Principem, & cælestis suæ ciuitatis Dominum. Si inter se, nulla in tanta multitudine confusio, summus ordo, admiranda distributio, diuersis intelligendi modis consentanea. Alius alio sublimior & excellêtior, prout Deus illis sua arcana reuelat, eorumque ministerio in hominum salutem vtitur.

Col-

COLLOQVIVM.

O Rabis Dominum, vt ſicut ille ordine tam admirabili in hominum gratiam diſtribuit Angelorum officia; ita tibi dignetur concedere, vt ab iiſdem quamdiu in via eris cuſtodiaris, & ab hoſtibus defendaris. Deinde ſicut illis copioſiſſima gratiarum dona largitus eſt, ita & tibi eorum precibus tribuat eorum charitatem, puritatem, & virtutes alias ſic imitari; vt Angelicam in terris vitam agens merearis eis aliquando ſociari in cælis, cum iiſdem beatifica Dei viſione fruiturus.

Pater noſter. Aue Maria.

EXERCITIVM II.

De Officio SS. ANGELORVM.

PRIMO conſidera, vt beati illi Spiritus curam gerant vniuerſalem omnium rerum ſublunarium, earum præſertim, quæ nobis neceſſariæ ſunt ac vtiles, & vt ab ipſis moueantur orbes cæleſtes. Quare omnia quę à natura acquirimus bona in hac vita, adminiſtratione Angelorum acquirimus.

Secundò conſidera, Deum præter naturalia, multa etiam dona cæleſtia, Angelorum miniſterio nobis elargiri, ſicut paſſim in Sacris litteris, & alibi videre licet.

Tertiò conſidera, ſingulis hominibus vnum aliquem eorum cuſtodem & animæ rectorem

adiunctum esse: sine quorum custodia proculdubiò essemus nequissimi. Ipsi enim inspirant & suggerunt nobis omnia bona; auferentes à nobis prauitatem nostram, & à dęmonibus nos defendentes. Vnde rectè ait Climachus: Nisi Angeli appropient nobis, inutilis & infructuosus est omnis labor noster. Neque enim habet vim confidentiæ oratio nostra, neque munditiæ pennas vt ingredi ad Deum possit, nisi hanc è proximo assumant Angeli, qui nobis præsunt, eamque offerant Domino.

Quartò considera illos nostra bona opera ante Dei tribunal offerre, intercedere ac orare pro nobis, procurantes cõuersionem nostram, in eaque mirificè lętantes, ac de animarum nostrarum salute sibi mutuo gratulantes, propter magnum amorem quo nos prosequuntur.

Quintò considera supplere eos apud Deum vicem nostram, dum ea quæ nos facere debebamus, ipsi pro nobis faciunt. Quare nascentem Dominum pro nobis susceperunt, ac se illi associarunt: & modò assistunt cum omni reuerentia sanctissimo Sacramento pro nobis.

Colloquium fiat ad Angelos, maximè Angelum custodem; petendo ab eis, vt præter alia, à Deo tibi impetrent promptitudinem, alacritatem, & feruorem in rebus spiritualibus, necnon vehementem amorem in salutem proximi tui; auferendo abs te negligentiam, teporem, & alia vitia contraria.

Pater noster. Aue Maria.

HYMNVS *ad* SS. ANGELOS.

AVete mentes lucidæ,
Noſtræ ſalutis vindices,
Cæleſtis oræ nuntij,
Regis ſuperni milites.
Intra Tonantis Regiam
Choros agentes pſallite,
Lyris, monaulis, organis,
Tribunal ante Iudicis.
Vos in dracones Tartari
Bellum cietis perpetim,
Et nos ab Orci faucibus
Manu potenti tollitis.
Adeſte cœtus inclyti,
Adeſte tot periculis;
Et nos volatu perpeti,
Inferte cæli ſedibus.
Summo Parenti cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito,
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

EXERCITIVM III.

De SS. ANGELIS in genere.

Ex Scripturis & SS. Patribus.

CONSIDERA primò, quomodo notiores nobis Angeli deſcribantur.

MICHAEL vocatur Princeps Eccleſiæ, & vnus de principibus primis. *Dan. 10.*

Apoc. 12. Præliator fortiſſimus, & draconis antiqui debellator.

Accuſatoris fratrum in profundum inferni deturbator.

Populi Dei defenſor perpetuus.

Suſceptor animarum.

Inductor in paradiſum exultationis.

Solatium fidelium.

Protector omnium ſe colentium.

Dan. 8. GABRIEL dicitur Viſionum doctor.

Lucæ 1. Ioannis Baptiſtæ naſcituri prænuntius.

Ad MARIAM Virginem, incarnationem Filij Dei nuntiatum miſſus.

Matthæi 1. & 2. Deiparæ virginis cuſtos.

Infantiæ CHRISTI comes & miniſter.

RAPHAEL, Angelus ſalutis.

Tobiæ 12. Vnus è ſeptem ſpiritibus qui aſſiſtunt ante Dominum.

c. 12. Ananiæ magni filius.

c. 5. Tobiæ iunioris ductor & reductor fideliſſimus.

c. 8. Dæmonis apprehenſor & religator.

Oblator orationum ante Dominum.

Adiutor in tribulationibus.

Conſolator in anguſtiis.

c. 12. Tobiæ ſenioris illuminator.

Conſidera ſecundò, quomodo Deus ab initio mundi Angelorum opera ad ſalutem & vindictam vti voluerit.

Gen. 3. Per Cherubim viam ligni vitæ cuſtodiuit.

Gen. 16. Per Angelum humiliauit Agar ſub manu dominæ ſuæ Saræ.

Per

Per Angelum benedictionem suam Abrahæ denuntiauit. *Gen.18.*

Per Angelos ortum Isaaci prædixit.

Per Angelum immolationem eiusdem impediuit. *c.22.*

Per Angelos Loth è medio peccatorum pereuntium eduxit. *c.19.*

Angelus eruit Iacob de cunctis malis. *c.48.*

Angelus domibus Israëlitarum parcens primogenita Ægypti percussit. *Exod.12.*

Angelus Israëlem ex Ægypto, per mare Rubrum in terram promissam deduxit. *Exod.14. & alibi.*

Per Angelos Deus Moysi legem tradidit. *Act.7.*

Angelus, & Balaam & cui insidebat asinam, terruit. *Num.22.*

Angelus princeps exercitus Domini in auxilium Iosue missus venit. *Iosue 5.*

Angelus Manue & vxori eius Sampsonem nasciturum nuntiauit. *Iudic.13.*

Angelus ob peccatum Dauidis super Ierusalem manum extendit. *2.Reg.24*

Angelus vna nocte in castris Assyriorum centum octoginta quinque hominum millia percussit. *4.Reg.19*

Angelus Danieli in lacu leonum de cibo prospexit. *Dan.14.*

Angelus Filij Dei natiuitatem pastoribus nuntiauit. *Luca 1.*

Angelorum multitudo cecinit gloriam Deo, & pacem hominibus bonæ voluntatis.

Angeli Filio Dei in deserto ministrarunt. *Matth.4.*

Lucæ 22. Angelus Christum in agonia positum confortauit.

Mat. 28. Angelus à sepulchro Saluatoris lapidem reuoluit & ei insedit.

Lucæ 24. Angeli veste alba sepulchro assistentes Christum rediuiuum mulieribus prædicarunt.

Act. 1. Angeli Christo cælos ascendente Discipulis apparuerunt, & eos de reditu docuerunt.

Considera tertiò, quomodo iam inde ab initio Ecclesiæ

Angeli SS. Prophetas erudiant.
Apostolis vt nūtij præstantissimi occurrāt.
Martyres in tormentis consolentur.
Confessoribus assistant.
Virgines protegant.
Ecclesiam defendant.
Regna terræ custodiant.
Cælestia munera hominibus deferant.
Dæmonis potentiam comprimant.
Bona mortalium opera Deo præsentent.
In conuersione peccatorum lætentur.
Iustorum animas egredientes in requiem deportent.

Colloquium fiet, vt (secundùm quod monet D. Bernardus super Missus) ab Angelis auxilium quæras, & occultis suspiriis, & frequentia lacrymarum; quatenus illi supereminenti Maiestati preces tuas offerant, & inde gratiam referant, qua adiutus hereditatem aliquando capias salutis. Pater noster. Aue Maria.

Psal-

Psalmus ad SANCTOS ANGELOS
è variis Psalmis conflatus.

LAudate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Benedicite Domino omnes Angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

Benedicite Domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedic anima mea Domino: & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Quoniam Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum: & eripiet eos. Gloria Patri.

Vers. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus. *Resp.* Adorabo ad templum sanctum tuum, & cõfitebor nomini tuo Domine.

ORATIO.

DEus, qui miro ordine Angelorum ministeria, hominumque dispensas, concede propitius: vt à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra vita nostra muniatur. Per Dominum nostrum.

Seraphinorum feruor.
Cherubinorum scientia.
Throno-rum
Maies-tas.

CAPVT SECVNDVM

De prima ANGELORVM Hierarchia & S. MICHAELE.

Ic vide, pie Lector, Matrem Dei in singulis Hierarchiis Angelorum, medio loco constitutam; vt & posteà eam videbis inter Apostolos, Martyres, Cõfessores, Virgines, Viduas, mediam: quippe quæ omnes Angelos, ceterosque cælites virtutibus superat; & Mediatrix apud Deum electa est (iuxta testimonium S. Ildephonsi, Serm. de B. V. 8. & 11.) Opus enim erat Mediatore ad Mediatorem istum, nec alia (D. Bernard. teste Serm. de aquæductu) vtilior quàm MARIA. *Quidquid ergo illud est quod offerre paras,* MARIÆ *commendare memento; vt ab eodem alueo ad largitorem gratiæ, gratia redeat quò influxit.*

EXERCITIVM I.

De prima ANGELORVM Hierarchia.

Ex D. Bernardo lib. 5. De consid.

RIMÒ putemus SERAPHIM Spiritus totos Diuino igne succensos, succendere vniuersa; vt singuli ciues Ierusalem singulæ sint lucernæ ardentes & lucentes; ardentes charitate, lucentes cognitione. Hæc operatur in illis qui condidit

didit illos, vnus atque idem ſupremus Spiritus. Ardent Seraphim, ſed igne Dei, vel potiùs igne Deo: quod præcipuum eſt in eis, amant, ſed non quantum Deus, nec quomodo. Cernere eſt in his quomodo amet, qui vnde amet non habet, ſed eſt: & qui nihil horum quæ fecerit odit, quos ſaluãdos fecit quomodo foueat, quomodo prouehat, quomodo amplexetur; quomodo delicta electæ iuuentutis, & paleas ignorantiarum eius ignis ille conſumens, ipſam ſibi purgatiſſimam & ſuo amore digniſſimam reddat.

Secundò putemus CHERVBIM ex ipſo ſapientiæ fonte ore Altiſſimi haurientes & refundentes fluenta ſcientiæ vniuerſis ciuibus ſuis: & vide ne hic ſit, quem Propheta loquebatur, fluminis impetus lætificans ciuitatem Dei. Cernere eſt in iis Deum ſcientiarum Dominum eſſe, qui ſolus ſolam neſciat ignorantiam, qui totus ſit lux, & tenebrę in eo non ſint vllæ; totus ſit oculus, & qui minimè aliquando fallitur, quia minimè clauditur, qui extra ſe non quærat lumen, cui admoueatur vt videat, ipſe qui videt, ipſe vnde videt. Lucent ergo & ſcientia eminent Cherubim, ſed participio veritatis: ac per hoc non vt veritas, nec quantum.

Pſal. 45.

Tertiò putemus THRONOS, alto etiam ab his euolaſſe receſſu: qui ex eo quòd ſedent, Throni dicuntur; & ex eo ſedent, quòd ſedet in iis Deus. Neque enim ſedere in eis qui non ſederent, poſſet. Quæris quid illam ſentiam ſeſſionem? ſummam tranquillitatem, placidiſſi-

mam

mam ſerenitatem, pacem quę exuperat omnem intellectum. Talis eſt qui ſedet in Thronis Dominus Sabaoth, iudicans omnia cum tranquillitate, placidiſſimus, ſereniſſimus, pacatiſſimus, & tales ſibi conſtituit Thronos ſimillimos ſibi. In his cernere eſt quàm non ſuſpectus omni innocentiæ iudex ſedeat in his, qui circumuenire nolit, circumueniri non poſſit, quippe qui ſit amans & videns. Nec vacat ſeſſio? tranquillitatis inſigne eſt. De vultu tali iudiciũ meum prodeat opto, cui inſit amor, error abſit, abſit & perturbatio. Throni ergo ſedent, ſed inſidentis beneficio iudicant & ipſi cum tranquillitate, ſed non ad menſuram modúmve pacis pacantis, pacis quæ exuperat omnem ſenſum.

EXERCITIVM II.

De eadem prima HIERARCHIA.

Ex Meditationibus B. Aloyſij.

PRIMÒ contemplare chorum SERAPHINORVM; qui velut Cubicularij ſecreti & intimi Regis cæli, conuenienter nomini ſuo non ſolùm ſunt pleni & inflammati caritate, ſed ſpiritalis ignis inſtar Diuino amore ſemper ardent, & ſimul eodem accendunt & illuſtrant Angelos ſibi inferiores.

Secundò contemplare CHERVBINOS, ita vocatos ob plenitudinem ſcientiæ, maiuſque lumen intelligentiæ, quo excellunt omnes reliquos inferiores ſpiritus; eò quòd clariùs Deum

videant,

videant,& in eo plura cognoſcant. Quare ſunt velut Conſiliarij Regis cæleſtis, clari ſcientia & ſapientia; quam etiam communicant Angelis inferioribus.

Tertiò contemplare THRONOS, qui velut familiares & intimi Dei Secretarij hoc nomine ornati ſunt, quòd ſint quaſi ſedes & Throni regij, in quibus quodammodò reſidet & quieſcit Diuina maieſtas; quam etiam, quocumque vadunt, quaſi in ſede Pontificia ſecum deportant.

EXERCITIVM
De S. MICHAELE Archangelo.
Ex Meditationibus B. Aloyſij.

CONSIDERA primò de inuicto hoc cæleſtis exercitus duce S. MICHAELE ARCHANGELO, quomodo ob egregium ſuum zelum & fidelitatem, à Deo Princeps conſtitutus ſit omnium illorum Angelorum qui ad diuerſa miniſteria in mundum amandantur.

Conſidera ſecundò, quomodo nomine MICHAELIS, quod interpretatur QVIS VT DEVS? fuerit honoratus. nam cùm ſuperbus Lucifer efferretur aduerſus Deum, eique ſimilis fieri vellet, fortiſſimus hic Archangelus non ferens tantam Domini ſui iniuriam, ardentiſſimo zelo exclamauit, dicens: Quis vt Deus? Quis vt Deus? hoc eſt, quis tam audax, tam potens eſt, vt audeat ſe aſſimilare Deo? Atque ſi diceret:

Non eſt ſiue in cælo, ſiue in tota vniuerſitate, creatura aliqua ſimilis Deo noſtro. O fortiſſime MICHAEL, hoc nomine verè digniſſime, benedictus ſis inter omnes Angelos, & omni laude & honore dignus inter homines; quia ita fidelis fuiſti, & zeloſus in vindicanda Dei gloria.

Conſidera tertiò, quomodo hic glorioſus Archangelus non ſolùm in triumphante, verùm etiam in militante Eccleſia, fuerit à Deo multis dotatus priuilegiis. nam primò in veteri lege factus eſt protector & cuſtos Synagogę, in noua verò princeps & defenſor Eccleſiæ Dei. Hic eſt præpotens ille dux & capitaneus, cuius ingentem animum & fidelitatem ſectatus totus bonorum Angelorum exercitus virulenti illius ſerpentis audacię ſe obiecit, & obtrito eius capite victoriam obtinuit, eumque præcipitem de cælo egit cum omnibus ſuis aſſeclis. *Apoc. 12.* Adhæc, quotieſcumque opus fuit aliquo cæleſti auxilio, & pro ſalute fidelis populi certandum, ſemper præſtò adfuit inuictus MICHAEL. Hic enim in Ægypto pro Dei populo depugnauit, quando per multa ſigna & miracula è Pharaonis ſeruitute liberatus eſt. *Exod. 7.* Hic eſt qui horribili illa nocte omnia Ægypti primogenita percuſſit. Hic eſt qui per 40. annos tamquam capitaneus & dux filios Iſrael antecedens, in mari Rubro exercitum Pharaonis illos perſequentem demerſit; deinde occidit & excidit tot gentes & exercitus illis repugnantes; ac deniq. ſaluos & incolumes perduxit in terram *Exod 12.* *Exod. 14.*

à Deo

à Deo promissam. Post mortem quoque Moysis, cùm callidus dæmon conaretur populum Dei ratione sacri eius corporis inducere in idololatriam; hic fortis Archangelus, ardẽs Diuini honoris & salutis populi zelo, validè se illi opposuit, eumque in fugam coniecit. Hic deniq. Israëlitico populo, dum captiuus in Babylonem abductus est, tempore captiuitatis exacto manum auxiliarem porrexit, omniaque impedimenta liberationis remouit. Quamuis verò in quibusdam locis & actionibus iam recitatis non sit nomen MICHAELIS expressum, tamen quia ille à Deo constitutus est protector & custos illius populi, certò credi potest vel ipsum vel certè alios Angelos ex commissione ipsius interuenisse.

Deut. vlt. *Iud. in epist.* *Dan. 10. & Zachar. 1.*

Considera quartò, quomodo hic gloriosus Archangelus, supra generalem protectionem Ecclesiæ sanctæ quam sustinet, habeat specialem quoq. functionem sibi demandatam, omnes iustorum animas recipiendi qui ex hac vita ad alteram demigrant, easque insidiis & oppugnationibus dæmonum ereptas tribunali Christi præsentandi, vt cõsequantur præmium illis pro ratione meritorum à Deo attributum.

Considera quintò, quomodo in fine & consummatione huius mundi fortissimus quoque hic Archangelus apparebit ad bellum ineundum cum Antichristo, qui confictis miraculis fideles peruertere conabitur, vt Ecclesiam Dei aduersus terribilem illam persecutionem tueatur. obtenta autem victoria, & principe tene-

Tim. 4.

brarum in puteo abyſſi infernalis alligato, ipſe Archangelus horribilem illam tubam inflabit, ad cuius ſonum omnes mortui reſurgent, & æterno Iudici ſiſtentur, extremam ſententiam audituri; qua iuſti æternæ gloriæ, peccatores autem perpetuis ſuppliciis addicentur.

COLLOQVIVM.

O Inuicte Princeps, & cuſtos fideliſſime Eccleſiæ Dei animarumque fidelium, qui ſemper tanta caritate zeloque tot pugnis interfuiſti, tantaſque ex hoſte victorias retuliſti, non ad conciliandam tibi famam & exiſtimationem vt ſolent duces huius ſæculi, ſed ad conſeruandum tuendumque honorem & gloriam quam omnes Deo debemus, deinde ad ſalutem humani generis promouendam; veni quæſo in auxilium animæ meæ quæ continenter cum tanto periculo à ſuis inimicis, carne, mundo, & dæmone, impugnatur: & ſicut dux fuiſti populo Iſraël per deſertum, ſic quoq. eſto fidelis dux & comes meus per deſertum huius mundi: adſis mihi cum tota cohorte tua in die exitus mei, vt felicem de infernali dracone, ad deuorandum me parato, victoriam referam. Adeſto mihi in tremendo iudicio, tum pro me & orando, & reſpondendo mihi miſero peccatori iudicem concilia: ne me precor deſere, donec ſecurè me perduxeris ad felicem terram viuentium, ad beatam illam patriam à qua omnes exulamus. Amen.

Dominationum regina
Principatuum dominatrix
Potestatum gloria

CAPVT TERTIVM.

De secunda ANGELORVM Hierarchia & S. GABRIELE.

EXERCITIVM I.

De secunda HIERARCHIA.

Ex D. Bernard. lib. 5. De consid.

RIMÒ putemus DOMINATIONES adeò cũctis supereminere sequentibus ordinibus, vt respectu horum, ceteri videãtur omnes administratorij spiritus, & ad istos tamquam ad Dominos referri regimina Principatuum, tutamina Potestatum, operationes Virtutum, reuelationes Archangelorum, curam & prouidentiam Angelorum. In iis cernere est quantæ sit Dominus maiestatis, cuius nutu imperium constat, & imperio vniuersitas atque æternitas termini sunt. Dominantur ergo Dominationes, sed sub Domino dominantur, sed seruiunt pariter. Quid hoc ad summum, sempiternum, singulareque dominium?

Secundò putemus PRINCIPATVS his quoq. prælatos, quorum moderamine & sapientia omnis in terris principatus constituitur, regitur, limatur, transfertur, mutilatur, mutatur. In his cernere est principium ex quo omnia; & quomodo à cardine ostium, sic ab ipso regi

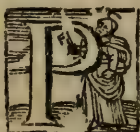
vniuersitatem. Præsunt ergo Principatus & regunt, sed reguntur & ipsi: ita vt regere iam non norint, si regi desierint.

Tertiò putemus POTESTATES superiores Virtutibus; quarũ virtute potestas tenebrarum comprimitur, & coërcetur malignitas aëris huius, ne quantum vult noceat, ne malignari, nisi vt prosit, possit. Cernere est in iis quàm potestatiuè idem Princeps quos regit, protegit; contrarias potestates arcens & propulsans. Præcellit ergo in Potestatibus fortitudo: sed cui debent quòd fortes sunt, & aliter est fortis & plus. Nec tam fortis quàm ipsa fortitudo est.

EXERCITIVM II.

De eadem secunda HIERARCHIA.

Ex Meditationibus B. Aloysij.

PRIMò contemplare DOMINATIONES, quæ repræsentantes supremi Principis dominium, regiorum Præsidum more, inferioribus suis imperant, & in diuinis mysteriis ad gubernationem orbis emittunt.

Secundò contemplare VIRTVTES, quæ sua potentia & vi adumbrantes infinitam potentiam Domini virtutum, omnia ardua & difficilia exequuntur, mirabilesque effectus in creaturis ad Dei gloriam operantur.

Tertiò contemplare POTESTATES, qui instar Iudicum repræsentant auctoritatem & po-

testatem summi & vniuersalis Iudicis, officiumque habent aëreas potestates coërcendi, omniaque impedimenta & molestias ab hominibus remouendi, ne eis aditus ad salutem intercludatur.

EXERCITIVM

De sancto GABRIELE Archangelo.

Ex Meditationibus B. Aloysij.

PRIMÒ considera dignitatem & præstantiam prærogatiuorum Archangeli GABRIELIS: qui licet in Scripturis vocetur Angelus, non ideò existimandum est eum fuisse ex infimo Angelorum ordine, qui peculiariter mittuntur in auxilium & ministeriū hominum; sed fuisse Angelis superiorem, nempe Archangelum, & inter Archangelos primum. Nam sicuti mysterium, ad quod annuntiandum ille venit, non fuit commune; sed excellentissimum dignissimumque ex iis quæ vmquam DEVS exhibuit: ita cogitādum est diuinum hunc legatum fuisse vnum ex nobilissimis in illa Hierarchia comprehensis. Hic est fidelis cælestis sponsi amicus, qui factus ab eo conscius altissimi illius secreti de sua Incarnatione, primus illud mundo patefecit. Hic est ille gratiosus Paranymphus, qui mediator fuit inter altissimum Deum, & humilē Virgunculam de Nazareth; inter Verbum æternum, & humanam nostram naturam.

 Secun-

Secundò conſidera, piè credi poſſe (vt quidam Sancti affirmant) illum in ſingularem cuſtodem beatiſſ. Virgini attributum. Ac ſicut DEVS nullam aliam puram creaturam in cælo vel in terra habuit nobiliorem, & quæ ipſum impenſiùs amarit, B. MARIA Virgine: ſic cogitare potes, ſicut Principes huius mundi res ſibi cariſſimas cuſtodiendas dare ſolent aulicis fideliſſimis ſibique addictiſſimis, ſic in illa cæleſti aula glorioſum Gabrielem meritò & inter meliores & cariores apud Regem cæli numeratum fuiſſe.

Tertiò conſidera alterum huius B. Archangeli officium, quod erat eſſe Legatum à Sanctiſſ. Trinitate miſſum pro negotio ſublimi & maximi momenti, nempe pro incarnatione vnigeniti Filij Dei, & redemptione ac ſalute totius mundi. Quare optimè in eum conuenit nomen GABRIELIS, nomen myſterij plenum, quod interpretatur VIR DEVS. nam Chriſtum annuntiauit mundo, qui ſimul futurus erat Deus & homo. Deinde hoc nomen GABRIELIS magis propriè idem eſt, quod FORTITVDO DEI; idque ad denotandum idem myſterium quod annuntiarat mundo, nempe fortiſſimum & triplicatum funiculum, id eſt arctiſſimam Diuinæ naturæ vnionem cum corpore & anima ſanctiſſima Chriſti, in vna hypoſtaſi & æterni Verbi perſona, ſicut ſcriptum eſt: Funiculus triplex difficilè rumpitur. Dicitur quoque FORTITVDO DEI, quia legationis ſuæ beneficio diuinã fortitudinem nobis com-

Eccleſ. 4.

muni-

municauit, hoc ipſo quo Deus cum humana natura noſtram quoque imbecillitatem aſſumpſit. Vnde homines beneficio huius fortitudinis facti ſunt ita animoſi & fortes, vt multa fecerint quæ omnem fortitudinem vireſque humanas excedunt.

Angelus verè fortis, qui legatione ſua hominibus non ſolùm diuinum robur attulit, verùm etiam ipſum Deum omnium fortiſſimum, qui ablatis ſpoliis & forti armato profligato, qui tanto tempore diram in nos tyrannidem exercuerat, nos è ſeruitute vindicauit, & filiorum Dei libertati reſtituit.

COLLOQVIVM.

ROgabis hunc excellentiſſimum Diuę Virginis cuſtodem, vt & te à malis cuſtodire, & beatiſſimæ Matri commendare, inſuper & fortiſſimum leonem de tribu Iuda, Chriſtum Dei Filium, venturum aliquando iudicem viuorum & mortuorum, tibi conciliare dignetur. Amen.

Virtutum fortitudo.
Archangelorum puritas.
Angelorum lætitia.

CAPVT QVARTVM
De tertia ANGELORVM Hierarchia & S. RAPHAELE.

EXERCITIVM I.
De tertia HIERARCHIA.

Ex D. Bernard. lib. 5. De consid.

RIMÒ putemus super Archangelos VIRTVTES esse, quorum nutu vel opere signa & prodigia in elementis siue ex elementis facta apparent, ad commonitionem mortalium. Cernere est in his vnam vbique æquabiliter præstò esse Virtutem per quam omnia, viuificam, efficacem, inuisibilem, immobilemque, omnia tamen mouentem vtiliter, tenentem fortiter. Quæ cùm in minùs vsitata effecta apud mortales eruperit, miracula siue prodigia vocant. Virtutes ergo pro suo ministerio & potentatu satagunt excitare corda torpentia hominum, innouatione signorum. Virtus verò in eis manens ipsa facit opera; faciunt & illæ, sed in comparatione eius non faciunt.

Secundò putemus hos Angelis præesse, qui conscij diuinorum mysteriorum, non nisi ob præcipuas & maximas caussas mittuntur. E quibus magnus ille Archangelus Gabriel missus legitur ad Mariam, ob causam vtique, qua

maior esse non potuit. Cuius nomen meritò interpretatur Fortitudo Dei, quia non ab alio aliquo fortè excellentiore se (vt assolet) spiritu, sed ab ipso Deo mitti perhibetur. Vel ideò dictum est, à Deo, ne cui vel beatorum Spirituum suum Deus antequam Virgini reuelasse putetur consilium, excepto dumtaxat Archangelo Gabriele, qui vtique tantæ inter suos inueniri potuit excellentiæ, vt tali & nomine dignus haberetur & nuntio. Nec discordat nomen à nuntio. Dei quippe virtutem Christum, quem meliùs nuntiare decebat, quàm hunc, quem simile nomen honorat? Nam quid est aliud fortitudo quàm virtus? Non autem dedecens aut incongruum videatur, Dominum & nuntium communi censeri vocabulo; cùm similis in vtroque appellationis, non sit tamen vtriusque similis causa. Christus Dei virtus & dicitur & est, quæ forti armato, qui suum atrium in pace custodire solebat, fortior superueniens, ipsum suo brachio debellauit, & sic ei vasa captiuitatis potenter eripuit: Angelus verò, vel quòd eiuscemodi meruerit prærogatiuam officij, quo eiusdem nuntiaret aduentum virtutis; vel quia Virginem natura pauidam, simplicem, verecundam, de miraculi nouitate ne expauesceret, confortare deberet.

Tertiò putemus ANGELOS dici, qui singuli singulis hominibus dati creduntur, missi in ministerium, propter eos qui hereditatem capiunt salutis. de quibus Saluator: Angeli eorum semper vident faciem Patris. Cernere in iis est

verita-

veritatem atque experientiam vocis illius: Angelis ſuis mandauit de te. & alibi: Quoniam ipſi cura eſt de vobis, qui talium nos & tantorum non deſinit iucundare viſitationibus, inſtruere reuelationibus, ſuggeſtionibus commonere, ſedulitate ſolatiari. Quantam tibi debent hæc verba inferre reuerentiam, afferre deuotionem, conferre fiduciam: reuerentiam pro præſentia, deuotionem pro beneuolentia, fiduciam pro cuſtodia. Cautè ambula, vt videlicet cui adſunt Angeli in omnibus viis tuis. In quouis diuerſorio, in quouis angulo, Angelo tuo reuerentiam habe. Túne audeas illo præſente, quod vidente me non auderes? An præſentem eſſe dubitas, quem non vides? Quid ſi audires? quid ſi tangeres? quid ſi olfaceres? Vide quia non ſolo viſu rerum præſentia comprobatur. Non omnia viſui ſubiacent, nec corporalia quidem: quanto magis ſpiritualia procul ſunt ab omni ſenſu corporeo, & ſpiritualiter potiùs inueſtiganda. Laborandum nobis potiùs eſt, vt dignos exhibeamus eorum frequentia, & eo modo conuerſemur in conſpectu Angelorum, ne fortè ſanctos offendamus obtutus; & neceſſe non habeamus, & nos ipſos plangere, ac dicere cum Propheta: Amici mei & proximi mei aduerſum me appropinquauerunt & ſteterunt, & vim faciebant qui quærebant animam meam: elongatis nimirum eis, quorum præſentia protegere nos, & propulſare poterat inimicum. In his autem maximè exerceri debemus, quibus eos nouimus oblectari,

Serm. 12. in Pſ. 90.

Serm. de S. Michaële.

vt eſt ſobrietas, caſtitas, paupertas voluntaria, crebri in cælum gemitus, & orationes cum lacrymis & cordis intentione. Attamen ſuper omnia hæc vnitatem & pacem à nobis exigunt Angeli pacis. Et cùm eos adſtare credamus pſallentibus in medio iuuencularum tympaniſtriarum, offerreque Deo preces & vota hominum; dolendum valdè eſt, aliquos graui in ſacris vigiliis deprimi ſomno, nec cæli ciues reuereri, ſed in præſentia Principum tamquam mortuos apparere, & verendum ne ob hanc deſidiam longè recedant. Si enim ſe à nobis elongauerint, impetus malignorum quis ſuſtinebit? Memores ſimus, exultaſſe Angelos, quãdo conuerſi ſumus ad pœnitentiam, proficiamus & feſtinemus complere de nobis eorum lætitiam. Væ tibi quicumque es, qui deliberas redire ad lutum, reuerti ad vomitum. Putáſne placatos habebis in iudicio, quos tanto & tam ſperato priuare vis gaudio? Exultauerunt inquam, cùm nos ad pœnitentiam venimus, tamquam ſuper his, quos ab inferi porta cernerent euocari. quid nunc erit, ſi ab ipſa paradiſi ianua reuerti viderint, & abire retrorſum eos, qui iam pedem alterum in paradiſo poſuerunt? Quoties ergo grauiſſima cernitur vrgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere, inuoca cuſtodem tuum, inclama eum, & dic; Domine ſalua nos, perimus. Non dormit, neque dormitat, & ſi ad tempus quandoque diſſimulet, ne fortè periculoſiùs ab illius te manibus ipſe præcipites, ſi te eis ignoraueris ſuſtentatum.

Serm. 7. in Cantica.

Serm. 2. De nat.

Serm. 12. in Pſal. 90.

EXER-

EXERCITIVM II.

De eadem tertia HIERARCHIA.

Ex Meditat. B. Aloysij.

ONTEMPLARE primò PRINCIPATVS ita appellatos, quòd ſicut hæc extrema Hierarchia à Deo cõſtituta eſt ad exſequenda diuina iuſſa erga creaturas, ita PRINCIPATVS qui ſunt Angeli primi chori, quoniam repræſentant ſupremum Principem, præpoſiti ſunt gubernationi diuerſarum Prouinciarum & regnorum particularium. Hi quoque vt præcipui quemadmodum à Deo immediatè mandata, ita eadem aliis Angelis inferioribus committunt, & auxilium etiam præbent ad ea præſtanda.

Conſidera ſecundò ARCHANGELOS & ANGELOS, qui conuenienter nomini ſuo ſunt velut legati & nuntij à Deo in mundum variis de cauſis emiſſi, atque etiam cuſtodiendis certis locis & hominibus adſcripti: nec aliud diſcrimen inter hos duos choros eſt, quàm quòd Archãgelis maiora, Angelis minora committãtur.

Conſidera tertiò, Quòd ſi acies noſtri intellectus longiùs progredi poſſet, ac penitus inſpicere naturam & functionem cuiuſque Angeli; deprehenderet eos, ſicut ſingularia ſinguli officia & exercitia habent in ſuperna Ieruſalem, ita ſingulari quoque ordine ſuo omnem illam B. aulæ cæleſtis multitudinem mirificè exornare. Etenim quemadmodum videmus

hoc

hoc nostrum spectabile cælum tot stellis ornatum & secundùm numerum planetarum in orbes distinctum mirabili ordine moueri, & vim suam in terram subiectam exercere: sic cælum illud spirituale & inuisibile ordine magis admirãdo & diuino tot Angelorum quasi stellarum varietate ornatum est; per quos Dominus vniuersitatis, tamquam per totidem planetarum orbes, omnes donorum & charismatum spiritualium influxus in humanum genus deriuat.

3. Reg. 10 Ergo age, anima mea. Si Regina Saba, audita sapientia Salomonis, & conspecta regij palatij magnificentia, numeroque & ordine ministrorum illi inseruiẽtium, ob summam admirationem prudẽtiæ sapientissimi Regis attonita, non habebat, vt loquitur Scriptura, vltrà spiritum, dixitque; Beati viri tui, & beati serui, hi qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. quanto magis tu occasionem haberes non tam admirandi cum illa Regina, quàm cum bono illo Propheta deficiendi præ desiderio & amore beatæ habitationis, si posses perfectè intelligere dignitatem & excellentiam & ordinem aulæ veri Salomonis, quam sua æterna sapientia & arte ordinauit? Quæ consolatio, quod gaudium, rogo, tibi esset, si post huius vitæ cursum tibi quoque illa felicitas contingeret, vt vnà cum cælestibus illis spiritibus aulicum agere possis tanti Domini, cui seruire regnare est?

Prosper epist. ad Demet. O sancti & puri Angeli, ô verè beati, qui perpe-

perpetuò diuino conſpectui aſſiſtitis, & tanta cum lætitia faciem cæleſtis illius Salomonis inſpicitis, à quo tanta ornati eſtis ſapientia, tot ditati prærogatiuis, & digni effecti tanta gloria. Vos ſtellæ lucidæ, quæ tam feliciter ſplendetis in cælo empyreo, infundite quæſo in animam quoque meam beatos veſtros influxus, ſeruate fidem meam immaculatam, ſpem firmam, mores inculpatos, amorem integrum in Deum & proximum. Oro vos Angeli beati, vt auxilio veſtro quaſi manu dignemini me per regiam humilitatis viam deducere, quam vos primùm inſtitiſtis, vt poſt hanc vitam vnà vobiſcum æterni Patris faciem contemplari merear, & reponi in locum alicuius ſtellæ olim per ſuperbiam de cælo delapſæ. Amen.

EXERCITIVM

De ſancto Raphaele Archangelo & Angelo cvstode.

Ex Meditat. B. Aloyſij.

CVm B. Raphael & ſuo nomine, & officiis vtrique Tobię delatis, typum geſſerit Angeli cuſtodis, conſidera aptiſſimè in illum competere nomen Raphaelis, quod interpretatur Medicina Dei; ab effectu medicinæ, tam ſpiritalis iuueni Tobiæ datæ, quàm corporalis, qua ſeniori Tobiæ patri viſum reſtituit. Quo verò alio officio fungitur ergà te Angelus cu- Tob. 6. & 11.

ſtos,

ſtos, niſi medici tam corporalis quàm ſpiritualis? Quod vt meliùs intelligas, conſidera tres eſſe humanæ vitæ ſtatus. Primus eſt, quo homo adhuc degit in vtero matris. Secundus à tempore natiuitatis vſque ad mortem & iudicium animæ ſuæ particulare. Tertius eſt, in quo homo verſatur poſt mortem. In vnoquoque ergo horum ſtatuum, congruenter omnibus actionibus RAPHAELIS Angeli, cõtemplare ſingula officia quæ CVSTOS ANGELVS erga te exercet.

Quod ad primum ſtatum attinet, primò narrat Scriptura, cùm ſenior Tobias cogitaret filium ſuum in remotam regionem mittere, ſollicitum fuiſſe de fido comitatu ei attribuendo: & ecce, antequam bonus iuuenis domo paterna pedem efferret, Angelum à Deo miſſum, ſpecie humana ſe offerentem in comitem atque etiam in ducem itineris.

O caritas immenſa, & cura pluſquam paterna Creatoris! qui, antequam è ventre matris prodires, priuſquam vllam inimicorum tuorum & periculorum impendentium notitiam haberes, mandauit vni beatorum Spirituum qui ſemper diuinam eius faciem contemplantur, atque illi ipſi qui primus matris tuę cuſtos, vt tui curam ſuſciperet; inciperetque te in tenello illo ſtatu, multis periculis obnoxio, vnà cum matre præſeruare: quò ſine impedimento vllo ſecurè ad gratiam Baptiſmi peruenire poſſis, & in filiorum Dei numerum inſcribi. Imò ab omni æternitate, antequam Angelos vel aliud quidquam condidiſſet, cùm nondum eſ-

ſent abyſſi, nondum locata eſſent fundamenta cæli & terræ, iam ô homo miſerabilis, tui memor erat, & de tua ſalute ſollicitus. Et quamquam ab æterno tuam ingratitudinem & indignitatem præuidit; nihilominùs ex mera bonitate ſua, nullo tuo antegreſſo merito, non ſolùm decreuit tibi illud auxilium præſtare, ſed etiam omnia beneficia in te conferre, quæ hûc vſque à primo tuæ conceptionis momentò recepiſti, & deinceps vſque ad vltimum omnium maximum, æternam ſcilicet beatitudinem es recepturus.

Pro ſecundo vitæ ſtatu, cùm in lucem huius vitæ prodiiſti, ſubiungit Scriptura ſacra; primò, quemadmodū Angelus RAPHAEL egreſſus cum Tobia è domo patris promiſerit ſe fidelem eius comitem toto itinere futurum, ſaluumque ad locum deſtinatum perducturum: non ſecùs Deus, ſimul atque natus es, de vno horum cæleſtium ciuium tibi proſpexit, qui tamquam ſingularis cuſtos & pædagogus tui patrocinium ſuſciperet, tuumque aduocatum apud ſuam Maieſtatem in cælo ageret. *Tob. 6.*

Secundò: ſicut Angelus RAPHAEL ducens iuuenem Tobiam per viam, optima conſilia illi ſuggerebat, inſtruebatque ſigillatim qua ratione matrimonium inire deberet, nempe non hominum carnalium more, ſed cum ſancto timore Dei, crebraq. oratione; ſic Angelus tuus cuſtos continenter tibi bona conſilia ſuppeditat, & in omnibus actionibus dirigit: ille enim te excitat & impellit ad multa opera facienda, *Ibidem.*

quæ ſine hoc auxilio non faceres, idque nunc alliciendo Chriſti Domini & Sanctorũ exemplo, nunc voluntatem conſideratione bonitatis Diuinæ infinitorumque eius beneficiorum inflammando, nunc etiam futuri iudicij pœnarumq. inferni memoria mentem illuminando.

Tob. 6. Tertiò pergit Scriptura narrare beneficia, quæ Tobias ab Angelo RAPHAELE, tam quoad ſuam perſonam, quàm quoad bona temporalia, recepit. Cùm enim perueniſſet ad fluuium Tigris, & in eo vellet lauare pedes ſuos, inſiliit in eum piſcis immanis ad eum deuorandum; ſed Angelus eum defendit, & ab eò periculo liberauit: voluitque vt fel eius acciperet ad reſtituendam cæco parenti ſanitatem. Adhæc idem Angelus non ſolùm redemit pro Tobia ſummam eam pecuniæ, ob quam erat miſſus; ſed heredem quoque eum fecit omnium facultatum ſoceri ſui Raguelis. Iam quid aliud agunt Angeli noſtri cuſtodes, niſi vt continenter ad auxilium nobis præſtandum in neceſſitatibus noſtris vigilent; haud ſecùs ac mater intentos ſemper oculos habens in puerulum ſuum, ne fortè labatur aut mali aliquid patiatur? Cogita igitur à quot periculis corporalibus te conſeruarit, quæ æquè ac alij incurrere potuiſſes, atq. etiam quàm fuerit ſollicitus in procurandis tibi bonis temporalibus, vt ſanitate, viribus, & aliis adiumentis, quo vitam conuenienter ſtatui tuo inſtitueres, atque illi ſtatui qui ad ſalutem conſequendam tibi eſſet accommodatior.

Quartò: ſicut Angelus RAPHAEL (vt ipſe

dicit) officium ſibi vendicabat orationes bonaque opera Tobiæ Deo offerendi; ſic Angelus noſter cuſtos pro nobis exercet munus procuratoris, in conſpectu Dei offerendo orationes noſtras & deſideria, & qualiacumque opera bona quæ facimus, ſemperque à Deo aliquod donum gratiæ Diuinæ ad nos referendo. Vtinam videre fas eſſet, quanto ſtudio Angeli ſancti nunc aſcendant, nunc deſcendant pro nobis, vt faciebãt in ſcala à Iacob Patriarcha conſpecta! Aſcendunt exponendo neceſſitates noſtras, precandoque Deum vt Diuinam ſuam miſericordiam nobis impertiat; deſcẽdunt autem reportando à Patre cæleſti ſanctas inſpirationes, cogitationes bonas, aliaque diuina auxilia, & interdum etiam correctionem aliquam paternam, qua moti nos excitemus & curemus, ne ſimul cum hoc mundo condemnemur. *Tob.12.* *1. Cor. 11.*

Quintò: ſicut Angelus RAPHAEL Tobiam docuit modum quem tenere debebat ad exterminandum dæmonium, vt non haberet amplius poteſtatem in ipſum, contra quem etiam ipſe Angelus pro iuuenis defenſione pugnauit; ſic Angelus noſter cuſtos, non aliter quàm fidus capitaneus, cui commiſſa eſt arx aliqua aduerſus hoſtes defendenda, diligenter vigilat ne vi vel fraude ab illis occupetur. Hi enim Angeli ſunt fideles illi cuſtodes, quos Dominus dicit collocatos in muris Ieruſalem, ad cuſtodiendum per vigilias noctis gregem ſuum, ne lupus ille infernalis, aduerſarius noſter, inſtar leonis animas noſtras abripiat. Vigilat Angelus cuſtos *Tob.8.*

pro nobis contra dæmonem, obiiciendo ſe eius incurſibus, frangendo & debilitando eius vires, & acceptam reparando iacturam, ne ampliùs tanta confidentia & audacia inuadere audeat. Confirmat quoque nos, nunc remouendo peccatorum occaſiones, nunc à multis vitiis & peccatis deterrendo, in quæ deſtituti eius auxilio facilè incideremus; nunc etiam corroborando nos & animando in occurrentibus tentationibus & afflictionibus, ac denique à Domino impetrando fortitudinem ad victoriam obtinendam.

Sextò: ſicut Angelus RAPHAEL dæmonem, ne Tobiam velut omnes reliquos mulieris maritos occideret, comprehenſum alligauit in deſerto; ita noſter bonus Angelus ſingulariter nobis tempore mortis aſſiſtit, vt illa hora ab inſidiis & impugnationibus dæmonis nos tueatur & immunes reddat, qua acriùs quàm aliàs ſolet circuire, quærens quem deuoret: deinde vt à peccatis illis, quibus id temporis maximè obnoxij eſſe ſolemus, vt infidelitate & deſperatione, nos præſeruet; atque ita ex miſeriis huius mundi liberi ad cęleſtem patriam migrare poſſimus. Adhæc, poſtquam anima è corpore exceſſit, idem Angelus eam comitatur, ſolatur, animat, vt confidenter ſe tribunali Diuino ſiſtat, obiiciens eius oculis merita IESV Chriſti pretioſiſſima, in quibus tempore illius iudicij fidere debeat. Si autem ad expiandas peccatorum reliquias adiudicata fuerit purgatorio, ibi eam ſæpè inuiſit, ſolatur, certiorem reddit de

precibus

precibus piorum pro ea in mundo fusis, & denique de futura liberatione securam esse iubet.

Quod ad tertium, eumque extremum tuum statum pertinet; considera quid denique Angelus RAPHAEL fecerit: quomodo videlicet cùm coniugem iuueni Tobiæ assignasset, omnibusque sui soceri bonis ditasset, multis donis & opibus onustum eum in domum paternam reduxerit: vbi tanto maiore gaudio receptus est, quanto maior erat mœstitia de eius reditu retardato, metuẽtibus omnibus ne fortè periisset. Hîc simul contemplare tui fidi custodis officium; qui animam tuam, postquam confecta longa & periculosa peregrinatione ab omni macula expurgata fuerit, cælesti sponso per cælestem paranymphum coniunctam, multisque donis & diuinis charismatibus donatam, totam hilarem & lætam deducet in illam supernam Ierusalem matrem nostram, ibiq. magno gaudio & exultatione omnium paradisi Angelorum & Sanctorum, à quibus multò antè fuerat exspectata, cælestis Patris conspectui præsentabit; vt Diuinis eius manibus recipiat coronam gloriæ, & felicitatis eius quæ ab æterno ei præparata fuit, & pro qua nos miseri adhuc ingemiscimus, & suspiramus in hac lacrymarum valle.

Tob.6. & 10.

Galat.4.

Rom. 8.

Iam verò, quid retribuere poterimus Domino pro talibus & tantis beneficiis à sua Maiestate receptis? quidquid enim debemus beatis spiritibus, quorum operâ hæc beneficia nobis contigerunt; id totum debemus Creatori,

Psal.115.

Psal. 96. qui Angelis mandauit vt nos custodirent in omnibus viis nostris.

Quamquam ipsis quoque Angelis custodibus, ob immensam eorum in nos caritatem, fidumque ministerium demonstratum, maximas grates debemus. Et primò quidem Angelo tuo nomine assistentiæ perpetuæ debes honorem, cultum & reuerentiam. ac væ tibi, si hic Angelus sanctus tuis peccatis & negligentiis offensus, te sua præsentia Angelicaque visitatione reputauerit indignum.

Genes. 1. O anima mea, ô imago Creatoris pulcherrima, vtinam tuam dignitatem agnosceres, quantùm amata sis à Deo, quantique ab Angelis æstimata; non dubium, quin ad non inferendam ampliùs iniuriam illi qui tantopere te honorauit, atque ad non contristandum tuum fidelissimum custodem, rariùs sis peccatorum fæce & sordibus te contaminatura.

COLLOQVIVM *ex D. Augustino, cap. 27. Soliloquiorum.*

DIlexisti me vnice amor meus, antequam diligerem te: & ad imaginem tuam creasti me: omnibus creaturis tuis præposuisti me: quam dignitatem tum quidem seruo, cùm nouerim te, propter quem fecisti me. Insuper facis Angelos tuos Spiritus propter me, quibus mandasti vt custodiant me in omnibus viis meis, ne fortè offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim sunt custodes super muros Ciuitatis tuæ nouæ Ierusalem, & montes in circuitu eius, vigilantes & custodientes vigilias

noctis

noctis ſuper gregem tuum, ne quando rapiat vt leo animas noſtras, dum non eſſet qui eriperet, ille antiquus ſerpens, aduerſarius noſter diabolus; qui quaſi leo rugiens ſemper circumit, quærens quem deuoret. Hi ſunt ciues beatæ Ciuitatis ſupernæ Ieruſalem, quæ ſurſum eſt mater noſtra, in miniſterium miſſi propter eos qui hereditatem capiunt ſalutis, vt eos liberent ab inimicis ſuis, & cuſtodiant in omnibus viis ſuis: confortent quoque & moneant, & orationes filiorum tuorum offerant in cōſpectu gloriæ Maieſtatis tuæ. Diligunt nempe conciues ſuos, per quos ſuæ ruinę ſciſſuras inſtaurari expectant. Ideoque magna cura & vigilanti ſtudio adſunt nobis omnibus horis & locis, ſuccurrentes & prouidētes neceſſitatibus noſtris, & ſolliciti diſcurrentes inter nos & te Domine: gemitus noſtros atque ſuſpiria referentes ad te, vt impetrent nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos deſideratam tuæ gratiæ benedictionem. Ambulant enim nobiſcum in omnibus viis noſtris, intrant & exeunt nobiſcum, attentè conſiderantes, quàm piè, quamque honeſtè in medio prauæ nationis conuerſemur: quantoque ſtudio & deſiderio quęramus regnum tuum & iuſtitiam eius: quantoque timore & tremore ſeruiamus & exultemus tibi in lætitia cordis noſtri. Adiuuant laborantes, protegunt quieſcentes, hortantur pugnantes, coronant vincentes, congaudent gaudentibus, de te, inquam, gaudentibus. Grandis eſt eis cura de nobis: magnus eſt affe-

ctus dilectionis eorum erga nos : & hoc totum propter honorem tuæ inæstimabilis charitatis, qua dilexisti nos. Diligunt enim quos tu diligis : custodiunt quos tu custodis : & deserunt quos tu deseris: nec diligunt operantes iniquitatem; quoniam & tu odisti omnes operantes iniquitatem, & perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quoties benè agimus, gaudent Angeli,& tristantur dæmones. Quoties verò à bono deuiamus,diabolum lætificamus, & Angelos tuos suo gaudio defraudamus : gaudium est enim eis super vno peccatore pœnitentiam agente; sed diabolo super vno iusto pœnitentiam deserente. Da igitur, da Pater, eis semper gaudere de nobis, vt & tu semper per eos lauderis in nobis : & nos cum eis in vnum ouile tuum adducamur,vt confiteamur simul nomini sancto tuo, Creator hominum & Angelorum. Hæc ipse commemorans coram te confiteor, laudans te, quoniam beneficia tua magna sunt hæc, quibus nos honorificasti, dans nobis Angelos tuos Spiritus in ministeriũ nostrum. Dederas enim quidquid cæli ambitu continetur; & quasi parua reputas hæc quæ sub cælo sunt,nisi adderes etiam ea quę sunt super cęlos.

Hymnus ad ANGELVM CVSTODEM.

ANgelus nobis datus est patronus,
Dux vitæ nostræ,medicus salutis,
Tutor,& recti monitor,magister
Semper & æqui.
Noster est custos, socius, minister,
Præses,adiutor,columenque tutum,

Et

Et decus magnum, volucer Parentis
Nuntius alti.
Erigit lapſos, releuat dolentes,
Sanat ægrotos, recreat iacentes;
Dirigit cæcas, timidaſque firmat
Robore mentes.
Corripit lapſus hominum benignè,
Eripit magnis animos periclis,
Hoſtis immitis validè ſagittas
Telaque frangens.
Gloriam Patri tribuamus omnes,
Filij nomen celebrent & hymni,
Spiritus ſancti reſonent perennes
Carmina laudes.

Verſ. Angeli eorum ſemper vident, alleluia.
Reſp. Faciem Patris mei qui in cælis eſt, allel.

ORATIO.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui me licet indignum ad imaginem tuam creaſti, & Angelum tuum ſanctum ad mei cuſtodiam deputaſti: da mihi ſeruo tuo, illius ducatu & cuſtodia, malorum omnium tam animæ quàm corporis pericula feliciter pertranſire, & poſt huius vitæ curriculum, ad gaudia ſempiterna peruenire. Amen.

REGINA APOSTOLORVM.

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS QVARTA De Sanctis.

EXERCITIVM I.

De Sanctis Apostolis & Innocentibvs.

Exercitivm ſequens aggreſſurus cogita Sanctos Apostolos te circumſtare, tamquam Stellas duodecim; quibus te inclinando, facies vt in Exercitiis primę partis dictum eſt.

Primò conſidera, quando Deus humanam carnem aſſumpſit, Apostolos fuiſſe, qui eum ſingulari reuerentiæ ſignificatione loco totius generis humani, præcipuè verò electorum, exceperunt, ac magno cum amore eidem ſe aſſociarunt: deinde verò Chriſto ſeruiſſe valdè humiliter propter te, & alios homines: tertiò eidem fuiſſe à ſecretis in ſacroſanctis reconditiſque myſteriis, ac aliis rebus ad ſalutem hominum pertinentibus.

Secundò conſidera ipſos eſſe Patres Chriſtianæ Religionis, & columnas, quibus ſalus animarum noſtrarum ſuſtinetur. Ipſi namque Maiores noſtros à cultu dęmonum, furiarumque omnium infernalium, & ab infinitis ſuperſtitionibus,quibus tenebantur impliciti, liberarunt, oſtendentes eis verum Deum, & viam ſalutis æternæ.

Tertiò conſidera, ſicut Deus olim Hebræis propter Abraham, Dauid, & alios Patriarchas ſeruos ſuos & electos ſæpè pepercit; ita nobis iam parcere, ac frequenter delicta noſtra condonare, propter feruentem amorem Sanctorum Apoſtolorum, & aliorum ſuorum amicorum:ipſi enim ſunt veri noſtri Patres,& aſſidui apud Deum deprecatores.

Quartò conſidera illos iam noſtros eſſe Aduocatos, eo præſertim die, quo illis honorem exhibemus: Iudices etiam aliquando fore,non ſolùm noſtros, ſed etiam totius mundi. Quocirca illos vereri, teque eis commendare debebis, vt in luctuoſo illo & tremendo iudicij die pietatem & miſericordiam in te exerceāt ſuam.

Quintò conſidera B. Apostolos in omni virtutum genere fuiſſe quidem abſolutos, in ſuprema tamen virtute,quæ eſt charitas, excelluiſſe, ſic vt ab ea inſtar Seraphinorum nomen ferè & ordinem acceperint. At beata Virgo vt nunc in gloria eoſdem præcedit ſpiritus, ſic in hac mortali vita nulli in amore Diuino ſecunda fuit:tum quia plus habuit cæleſtis gratiæ,cuius primarius effectus eſt charitas;tum quia maio-

rem

rem habuit notitiam Dei, qui tanto ampliùs diligitur, quanto ampliùs cognoſcitur. Reliquas rationes videre eſt in Medit. 41. R.P. Frãciſci Coſteri de vita B. Virginis. Quanta autem APOSTOLI in proximos charitate flagrauerint, hoc ipſorum labores, pœnæ, vita tota, ac denique mors, quam in Eccleſia plantanda & animarum ſalute procuranda ſubierunt, ſatis ſuperque declarant. Hanc autem in VIRGINE ardentiorem fuiſſe, hinc collige: quòd amicta ſole, hoc eſt, Diuina charitate ſuccẽſa, nihil aliud quàm hominum calorem ſalutemque deſiderauerit, & curauerit. Neque id mirum: Diuinum namque amorem nouem menſibus vtero geſtauerat. Deinde totis triginta annis à charitate ipſa de charitate, in ſchola charitatis, edocta fuerat. Denique ſtudium Filij ſui in proximos continuum ſemper viderat, vtpote ab eo vnicè ſibi commendatum, ſæpiuſque inculcatum.

Sextò, de SANCTIS INNOCENTIBVS conſidera quanta Dei bonitas eluceat in ipſorum gloria: vt quòd Deus eorum mortem non ſolùm pro ſacrificio, ſed etiam pro martyrio acceptauit. Vbi non fuit votum occiſi, ſed neceſſitas; non deſiderium morientis, ſed crudelitas occidentis; non meritum, ſed infortunium. Omnia enim ſuppleuit Diuina gratia, mutans miſeriam in coronam, & caſum in meritum: vt diſcas in imperfectionibus tuis, ſi puſillanimis ſis, non deſperare: Deus enim paratus eſt (modò bona nobis non deſit voluntas) imperfectum noſtrum ſupplere.

Collo-

Colloquium fiat ad eoſdem, petendo humiliter, vt præter cetera tibi impetrent vehemens deſiderium, & zelum iuuandi animas: auertendo abs te vitia contraria, ea præſertim quæ in præiudicium cedunt & damnum proximi tui.

Pater noſter. Aue Maria.

Hymnus ad SANCTOS APOSTOLOS *&* INNOCENTES.

AVete cæli Principes,
Auete mundi lumina,
Chriſti ſequela nobilis,
Mundi trementis arbitri.
Omnes in oras gentium
Cæli tuliſtis dogmata;
Pulſis malis erroribus
Vitæ dediſtis ſemina.
Vos effugaſtis dæmonum
Tot ſpectra, tot ludibria;
Vos inferorum luridis
Nos eruiſtis faucibus.
Iuuate nunc ô Cælites,
Quos procreaſtis filios;
Veſtris manum nepotibus
Ne corruant obtendite.
Et vos beati Infantuli,
Auete ô integelluli,
Cæleſtis oræ floſculi,
Vitæ perennis ſtellulæ.
Summo Parenti Cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

Verſ.

Verſ. In omnem terram exiuit ſonus eorum.
Reſp. Et in fines orbis terræ verba eorum.

Oratio ad SS. APOSTOLOS.

DEus, qui nos per beatos Apoſtolos tuos, ad agnitionem nominis tui venire tribuiſti: da nobis, eorum gloriam ſempiternam & proficiendo celebrare, & celebrando proficere.

Oratio ad SS. INNOCENTES.

DEus, cuius præconium Innocentes Martyres, non loquendo, ſed moriendo confeſſi ſunt, omnia in nobis vitiorum mala mortifica; vt fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

REGINA MARTYRVM.

EXERCITIVM II.

De Sanctis MARTYRIBVS.

PONE tibi ob oculos magnum exercitum MARTYRVM adstantem: reliqua vt suprà.

Primò considera sanctos MARTYRES propter amorem CHRISTI dirissimè trucidatos fuisse, & quidem ab hominibus crudelissimis; qui nihil humani, nisi corpus & nomen præferentes, cetera dæmonibus ipsis erant quàm simillimi: tales fuerunt Imperatores, Nero, Diocletianus, Maxentius, & alia humanæ naturæ monstra atque portenta.

Secundò considera eos non vno in loco aut ciuitate tantùm, sed in variis, imò ferè omnibus locis passos esse: quales potissimùm fuerunt, quos per præcipuas Italiæ ciuitates crudelissimè raptatos, in singulis earum noua manebant tormenta; neque post torturas mors accelerabatur, sed longis & lentis cruciatibus protrahebatur.

Tertiò considera acerbitatem tormentorum, & infinita genera instrumentorum, quibus sancti MARTYRES dirissimè excarnificati sunt; cuiusmodi fuerunt rotæ, laminę candentes, pali, cruces, equulei, vngulæ, scorpiones, plumbatæ, culei, plumbum liquatum, & id genus alia quamplurima.

Quartò considera, SANCTOS non solùm tor-

mentis afflictos fuisse, sed & variis propositis rerum caducarum præmiis allectos; vt quorum inuictos animos infringere tyrannica crudelitas non posset, voluptatum saltem illecebræ emollirent: sed strenuos Christi athletas, contemptis omnibus delitiis, honoribus, diuitiis, & quidquid in mundo est delectabile, immobiles in confessione fidei perstitisse.

Quintò considera, quemadmodum Apostoli fuerint duces & capita veræ Religionis, & primi idololatriæ destructores; ita Sanctos MARTYRES rem ab illis inceptam persecutos fuisse, absoluisseque sanguine suo, diruentes templa diaboli, & è diuerso dilatantes augentesque fidem Catholicam. Vnde & propriam præ ceteris in cælis gloriam, quæ Aureola vocatur, sunt consecuti.

Sextò considera in MARTYRIBVS commendari virtutem fortitudinis, cuius primarius actus est MARTYRIVM. Hæc autem virtus in MATRE DEI supra modum splenduit; eaque omnes MARTYRES superauit. Primò enim rem arduam est aggressa, cùm nihil verita odium Iudæorum cruci assisteret intrepida. Non enim ignorabat Apostolorum metum, sciebatque adolescentem qui excitatus strepitu de strato surrexerat relicta sindone effugisse. Secundò grauissimas sustinuit, non sui, sed Filij corporis, in animo suo pœnas; quæ tanto sunt grauiores in animo, quantum animus corpore præstat. Tertiò, sexus femineus, status virgineus, conditio matris, animus tenerrimus, &

augebant dolores, & fortitudinem Virginis admirabiliorem reddebant. Quartò, vniuerſa ferè vita VIRGINIS MATRIS ſpeciem quamdam habuit martyrij ex tot Filij ſui perſecutionibus, &c.

Colloquium fiat ad eoſdem, petendo humiliter, vt præter cetera tibi à Deo impetrent fortitudinem ſpiritualem tolerandi quæcumque aduerſa, & diaboli laqueos ſuperandi. A MATRE autem DEI poſtula, vt fortiter ea quæ Dei promouent gloriam aggrediaris, magnoque animo perrumpas difficultates, & in malis perferendis inuictus reddaris.

Pater noſter. Aue Maria.

Ad SANCTOS MARTYRES *Hymnus.*

AVe cohors fortiſſima,
Teſtes auete ſtrenui,
Quos mortis horror imminens
Non flexit à ſententia.
Vos pertuliſtis fortiter
Acerbiora funera,
Quàm parricidis debita
Parata vel latronibus.
Non palluiſtis forcipes,
Ferrum, faces, nouaculam,
Tormenta mille, lugubri
Quæ prodiere Tartaro.
Nunc bella poſt acerrima
Cælo triumphum ducitis,
Lætique tot victoriis
Palma decori viuitis.
Ne nos cadentes, viribus

Nec debiles relinquite,
Ne fortè nos vis impia
Sternat nigrante turbine.
Summo Parenti cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto simul Paraclito
Sit summa laus & gloria.
Vers. Pretiosa in conspectu Domini.
Resp. Mors Sanctorum eius.

ORATIO.

PRæsta, quæsumus, omnipotens Deus, vt qui gloriosos martyres fortes in sua confessione cognouimus, pios apud te in nostra intercessione sentiamus. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

ELENCHVS SANCTORVM

Qui Christianis bellantibus in infideles olim auxilio fuerunt, & eorum qui pro fide fortiter certantes occubuerunt. Priores signum ¶ indicat.

PPLICABIS *his Sanctis, cùm voles, præcedens exercitium: eosque inuocabis, si pro fide bellum ingruat; quod si desit, in eo certè quod tibi cum mundo, carne & diabolo est certamine, eorumdem & efflagitabis opem, & sequi conaberis vestigia, iuxta illud Apostoli: Accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in*

veritate, & induti loricam iustitiæ, &c. in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium Spiritus (quod est verbum Dei) per omnem orationem & obsecrationem, orantes omni tempore in Spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia & obsecratione pro omnibus Sanctis.

¶ S. MARIA, non immeritò appellata, auxilium periclitantium, turris Dauid, bellatrix egregia, acies castrorum ordinata.

¶ S. Michaël Princeps exercituum Dei, ac Imperij Romani, vt ait S. Bonauent. c. 9. Spec.

¶ S. Abraham.
¶ S. Moyses.
¶ S. Iosue.
¶ S. Isaias.
¶ S. Ieremias.
¶ S. Elizæus.
¶ S. Ioannes Baptista.
¶ S. Petrus.
¶ S. Paulus.
¶ S. Andreas.
¶ S. Iacobus.
¶ S. Ioannes.
¶ S. Philippus.
¶ S. Marcus.

Sancti tres Magi, qui Christum in cunis adorauerunt, & in Arabia floruerunt.

S Carolus, Imperator.
S. Henricus, Imperator Bambergæ.
S. Sigismundus, Rex Burgundiæ.
S. Otho, Imperator.
S. Hermenigildus, Rex in Hispania.
S. Eadmundus, S. Richardus, S. Osvvaldus, } Reges Angliæ.
S. Eduardus, Rex Britanniæ.

S. Edilbertus, Rex Cantiorum in Anglia.
S. Stephanus, Rex Hungariæ.
S. Emericus, Regis Hungariæ filius.
S. Olauus, Rex Noruegiæ.
S. Kanutus, Rex Daniæ.
S. Ludouicus, Rex Franciæ.

S. Longinus.
S. Cornelius.
S. Sebastianus.
S. Agathius.
S. Marcellus.
¶ S. Georgius.
S. Gulielmus.
S. Andreas.
¶ S. Mauritius cum sociis.
¶ S. Gereon cum sociis.
¶ S. Meletius.
S. Alexander.
S. Victor.
¶ S. Mercurius.
S. Claudius.
S. Valentinus.
S. Heliodorus.
S. Martialis.
S. Zenon.
S. Faustus.
S. Marcellinus.
S. Gomarus.
SS. Quadraginta milites.

SS. Basilides cum sociis.
SS. Processus & Martinianus.
SS. Ioannes & Paulus.
¶ S. Sergius.
¶ S. Gallicanus.
¶ S. Hilarius.
¶ S. Germanus.
¶ S. Isidorus.
¶ S. Eimarus.
¶ S. Stephanus.
¶ S. Vencislaus.
¶ S. Demetrius.
¶ S. Dionysius.
S. Artemius.
S. Gerardus.
S. Theodorus.
S. Leontius.
S. Leopoldus.
S. Bauo.
S. Rogatus.
S. Modestus.
S. Quirinus.
S. Anastasius.

S. Sym-

S. Symphorianus.
S. Theophilus.
¶ S. Euſtachius.
¶ S. Martinus.
¶ S. Ambroſius.
¶ S. Auguſtinus.
S. Menna.
¶ S. Franciſcus.
¶ S. Antonius.
¶ S. Bernardus.
¶ S. Hilarion.
¶ S. Iudith.
¶ S. Maria Magdalena.
¶ S. Clara.
¶ S. Vrſula.

ORATIO *ex Sancto Bernardo ad* SANCTOS MILITES.

O Glorioſiſſimi ſancti Dei Milites, qui Chriſtianæ militiæ duros labores in Angelicæ felicitatis requiem commutaſtis, reſpicite ad imbelles & imbecilles commilitones veſtros; qui inter hoſtiles gladios, & ſpiritales nequitias, veſtris laudibus occupamur. Dulces patroni, aduocati fideles, fortes athletæ, exurgite in adiutorium nobis, vt & nos de noſtra ereptione gaudeamus, & vos de plena victoria gloriemini. O piiſſime IESV da illis ſic de ſua gloriari victoria, vt noſtrorum non obliuiſcantur certaminum, ſed noſtram in tuo iudicio ſuſcipiant & agant cauſam.

ORATIO *pro defenſione* ECCLESIÆ.

OMnipotens ſempiterne Deus, in cuius manu ſunt omnium poteſtates, & omnium iura regnorum, reſpice in auxiliũ Chriſtianorum; vt gentes paganorum & hæreticorum, quæ in ſua feritate confidunt, dexteræ tuæ potentia conterantur.

ORATIO *ſumpta ex Daniele Propheta c.9. ad auertendam belli tempore iram Diuinam.*

DOmine Deus noſter, qui eduxiſti populum tuum de terra Ægypti in manu forti, & feciſti tibi nomen ſecundùm diem hanc: peccauimus, iniquitatem fecimus Domine in omnem iuſtitiam tuam: auertatur obſecro ira tua, & furor tuus à ciuitatibus noſtris; à monte ſancto tuo, & ſancta matre noſtra Catholica Eccleſia. Propter peccata enim noſtra, & iniquitates patrum noſtrorum, Eccleſia tua, ac populus eius in opprobrium ſunt omnibus hoſtibus per circuitum. Nunc ergo exaudi, Domine Deus noſter, orationes ſeruorum tuorum; & oſtende faciem tuam ſuper ſanctuarium tuum quod deſertum eſt, propter temetipſum. Inclina Deus meus aurem tuam, & audi: aperi oculos tuos, & vide deſolationem noſtram, & ciuitates ſuper quas inuocatum eſt nomen tuum. Neq. enim in iuſtificationibus noſtris proſternimus preces ante faciem tuam; ſed in miſerationibus tuis multis. Exaudi Domine; attende & fac; ne moreris, propter temetipſum Deus meus; quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper ciuitates & ſuper populum tuum, Domine Deus noſter.

NOTÆ HISTORIALES in Elenchum ſuperiorem.

I. B*Eatam* VIRGINEM *adfuiſſe ſæpiùs Principibus Chriſtianis contra aduerſarios pugnantibus, templa ob hanc cauſam paſſim erecta*

teſtan-

testantur. Quorum omnium instar esse potest B. Mariæ in Zel; quod, ob patrocinium aduersus Turcas Vngaris præstitum, erectum est. Bonfinius in sua historia.

2. S. MICHAELEM, *qui vocatur Princeps exercituum Dei, & Princeps Iudæorum ac Ecclesiæ, Niceph. lib. 7. c. 50. & Herman. Gigas in sua historia circa annum 330 narrant in traiectu Bosphori apparuisse in somnis Constantino Imperatori, & dixisse: Ego sum Michael Archangelus Domini Sabaoth, Christianorum tutor; qui tibi contra impios tyrannos auxilium præbui: & eam ob causam Constantinum ibidem duas Ecclesias Archangelo Michaeli extruxisse.* Dan. 10.

Narrat Cromerius lib. 10. histor. Lesenm Polonorum principem cum parua manu insecutum multa Lituanorum millia, qui Poloniam diuexabant: cumque ex labore itineris paululùm requieuisset, Michael Archangelus illi adstitit, & suum illi auxilium promisit, ac de victoria certum reddidit; qui victor rediens eidem Angelo Lublini templum extruxit.

Refert Socrat. lib. 7. c. 25. imperante Theodosio in Oriente, Ioannem quemdam in Occidente arripuisse Imperium, & Theodosium misisse aduersus eum exercitum; qui ab Angelo pastoris habitu ductus per occulta loca, subitò Rauennam occupauit, & Ioannem oppressit. Tradit Luitprandus lib. 2. hist. c. 14. Vencislaum Boëmiæ Regem occurrisse in finibus Duci Curinensi, qui fines regni huius vastabat, eique obtulisse singulare certamen, vt multorum cædibus parceret. Vbi ventum est ad manus, Angeli apparuere, qui

Vencislaum protegentes arma ministrabant. Quo viso Dux petiit veniam, eaque obtenta discessit. Notum quoque est quomodo Angelus Domini in
4. Reg. c. 19. *castris Assyriorum vna nocte deleuerit 185. millia, Ierosolymamque liberauerit.*

Gen. 14. 3. *Abraham paruo numero domesticorum diuina potius quàm humana virtute quatuor Reges debellauit.*

Exod. 14. 4. *Moyses extendens manus contra mare, fecit vt Ægyptij submergerentur: & ipso orante*
Num. 13. *vicit populus Israel; cùm verò cessaret, vicit Amalec.*

Iosue 16. 5. *Loquente Iosue Domino; Sol contra Gabaon ne mouearis, & luna contra vallem Ailon; steterunt sol & luna, donec vlcisceretur se gens de inimicis suis.*

6. *Triumphus Dauidis pueri de gigante Goliath, refertur in libro 1. Regum, c. 17. ac victoria eius cælesti planè virtute parta.*

4. Reg. 19. 7. *Precibus Isaiæ ab Angelo cæsa sunt 185. millia Assyriorum.*

2. Mach. 15. 8. *Ieremias orat pro Iuda Machabæo, eique gladium tradit, dicens; Accipe sanctum gladium munus à Deo, in quo deijcies aduersarios populi mei Israel.*

4. Reg. 6. 9. *Ad preces Elisæi exercitus Regis Syriæ cæcitate percussus est.*

10. *Cùm Mahometes obsedisset olim Rhodum, & hoc sæculo nostro Solimannus Melitam, vir quidam visus est in aëre, qui Turcas ab ingressu insulæ arceret, quem plerique Ioannem Baptistam militum patronum esse crediderunt.*

11. *Anno 915. cùm Ioannes Decimus exercitum misisset in Apuliam aduersus Saracenos, Petrum & Paulum in iis præliis conspectos, victoriam Christianis maximam peperisse narrat Luitprandus lib. 2. c. 14. Eosdem quoque in oppugnatione Rhodi conspectos noctu incensis facibus circa mœnia excubantes, ac vbi iam ferè oppidum caperetur, minaci vultu Barbaros repulisse, refert Sabellicus lib. 1. dec. 4.*

12. *Anno 198. cùm Antiochia premeretur à Turcis, S. Andreas apparuit Petro cuidam clerico, monens vt Christianæ militiæ Principibus suo nomine ediceret, vt in Ecclesia Principis Apostolorum lanceam, qua transfixus est Christus, defossam humi quærerent; qua cùm vsi essent, victoriam reportarent.* *Tyrius lib. 6. c. 4.*

13. *Post annum Domini 826. cùm Ramirus totum diem aduersus Saracenos pugnasset, noctu ipsi S. Iacobus adstitit, qui iussit vt omnes peccata sua confiterentur, & Eucharistiam sumerent. Quod vbi factum est, sexaginta millia hostium fusa sunt. Eo in prælio ipse Apostolus equo candido vectus cum vexillo niueo, quod rubra crux transuersa distinguebat, apparuit. Quo signo gens ea etiamnum vtitur, quando ad bella procedit. Simile quid hac nostra ætate in India accidisse, refert Cardanus, cùm pauci Hispani à 40. millibus Indorum premerentur.* *Roder. Tolet. Archiep. in Histor. & Fulg. lib. 1. c. 6.* *De rerũ varietate, lib. 15. cap. 81.*

14. *Theodosius Imperator aduersus Eugenium pugnans, nec suis fidens viribus, tota nocte precibus exacta, sub galli cantu somno oppressus, vidit duos viros albo habitu indutos, qui animum*

adde-

adderent, dicerentque se fore antesignanos. Horum alterum fuisse Ioannem Euangelistam, alterum Philippum Apostolum, testatur Theodoretus & Cuspinianus lib. 5. hist. c. 24.

15. *Cùm Henricus* II. *Imperator Boleslaum debellaret, visi sunt sancti Martyres, Georgius, Laurentius, & Adrianus, exercitum ducere, & hostium cuneos dissipare. Æmilius refert Georgium, Demetrium, Mercurium Romanis ante Syriæ Metropolim pugnantibus auxilium tulisse; fuisseque non tantùm à Christianis, sed etiam ab aduersariis, animaduersos tres equites qui hostes fugarent. Sic Thessalonicenses à Bulgaris per S. Demetrium liberati sunt, ex cuius equo ignis exiliens magnum incußit hostibus terrorem.*

Lib. 4. hist.

16. *Rex Persarum obsidens Sergiopolim, existimans eam defensoribus vacuam, vidit innumeros milites in mœnibus dispositos, atque optimè armatos: cumque id fieri naturaliter non posse cognosceret, tribuit hoc sancto Martyri Sergio, obsidionemque soluit.*

Euagrius lib. 4. c. 3.

17. *Gallicanus, voto Deo facto, scilicet, fore se Christianum, idque ex instinctu Pauli & Ioannis, si ab hostibus liberaretur, Scythas ex Thracia eiecit, fecitque Romani Imperij tributarios. Vide quæ habet Surius in Vita Gallicani, 26. Iunij; vbi concludit horum Sanctorum ope ac consilio victoriam esse concessam.*

18. *Carolus* VIII. *Galliarũ Rex cùm à Francisco Gonzaga fermè opprimeretur, voto sancto Martino & Dionysio nuncupato victor euasit.*

Guicciardin. lib. 2. hist.

19. *Cùm Sabaria à Turcis obsideretur, &*

mœnia

mœnia in ipſorum quaſi poteſtate eſſent, apparuit in aëre eques, qui ſtricto gladio minitans hoſtes abegit. Exiſtimarunt ciues Martinum fuiſſe loci illius quondam incolam. Viſum quoque fuiſſe S. Ambroſium, cùm Conradus II. *Imperator Mediolanum obſideret, exitiumque minatum eſſe, niſi obſidionem ſolueret, Cuſpinianus ait, lib.* 13. *Paulus Diac. dicit Azazilam Imperatoris Romani ducem inſtructum ab Ambroſio, quomodo ſuperandi eſſent in Africa Barbari. Ita cùm Mediolanum à Methis & Heluetiis anno* 1330. *vexaretur, viſus eſt idē Ambroſius flagello Barbaros inſectans. Inde factum eſt, vt deinceps cum flagello depingeretur. D Auguſtinus moriens obtinuit, vt ciuitas ſua liberaretur ab hoſtibus, vt patet in eius Vita.* *Fulgoſus lib.* 1. *c.* 6.

20. *Pharos ignea de Hilarij baſilica egreſſa, viſa eſt Alarico Regi tamquam ſuper ſe aduenire, atque ita territus à cœptis receſſit. Hæc tempore* Clodouæi *Regis Franciæ, vt refert Greg. Turon. lib.* 2. *hiſtor. c.* 37. *Bonfin. lib.* 4. *decade* I. *Et Germanus Saxones Gallos graui bello infeſtātes, ſola Diuini nominis acclamatione fugauit.*

21. *Poſt annum* 1126. *Alphonſus Rex Hiſpaniæ cùm Bæticam obſidione* cinxiſſet, *in ſomnis admonitus & confirmatus à S. Iſidoro, prælio commiſſo victor euaſit: teſte Roder. Tol.*

22. *Quo die Godefridus Bolionius Ieroſolymam expugnauit, viſus eſt S. Eimarus Epiſcopus præire, & alios ad ſtrenuè pugnandum excitare.* *Fulgoſus lib.* 1. *c.* 6.

23. *Cùm* Conradus *Imperator aduerſus Regem Vngarorum S. Stephanum exercitū duxiſſet,*

pridie

pridie eius diei quo pugna erat indicta, tesserarius quidam per Cæsarianorum militum contubernia & tentoria discurrit, qui Imperatoris edicto Germanum quemque solutis castris domum repetere iubet. Nocte insequenti antequam lucesceret, Conradus conspicit soluta castra, nec potuit auctor huius facti inueniri. quare hoc existimauit oratione Stephani accidisse, & datis simul dexteris domum rediit.

24. *S. Franciscum plurimas compescuisse seditiones, ipsius Annales perhibent.*

25. *De S. Antonio refert Athanas. sæpè ipsum discipulis suis referre solitum, Imperatores à se auxilium in bellis expetiuisse: nec dubium est quin obtinuerint. Ita S. Bernardus, vt in Vita eius dicitur, grauißima dissidia ad arma deducta leni sermone suo terminauit.*

26. *S. Hilarion, primùm in Licinio militauit, sed postmodum ad fidem conuersus extitit lumen Monachorum.*

27. *S. Iudith victoriam de Holoferne reportauit, vt sacra narrat Historia. Territus Alexander Magnus cōspectu Iaddi summi Sacerdotis, pepercit Ierosolymis, teste Iosepho lib. 11. c. vlt.*

28. *Carolus Rex Siciliæ bello nauali cum Rege Aragonum congressus circa annum Domini 1279. apud Barcinonem capitur, obscuroque carceri mancipatur: in quo cùm se ieiunio & oratione B. Mariæ Magdalenæ commendasset, pridie festi sui adstitit inuocata, Regique præcepit, vt se sequeretur, quem intra breue tempus proprio Regno restituit.*

Surius in vita S. Magd. 21. Iunij.

29. *S. Cla-*

29. S.Clara iußit deferri ad ostium monasterij venerabile Eucharistiæ Sacramentum, & in oratione posita, vrbem à Saracenorum crudelitate liberauit. Ita Surius in Vita ipsius, cap. 14. & 15.

30. Temporibus Clementis IV. anno Domini 1266. cùm Colonia obsidione cingeretur, Comes Cliuensis & Stephanus de VVylen vno in tentorio nocte quiescentes, viderunt sanctam Vrsulam radianti corona præfulgidam, cum turba vndecim millium Virginum, SS. quoque Maurorum ac Thebæorum agmina (vt antiquæ imagines in monasterio Pantaleonis, & in antiqua Basilica S. Gereonis testantur) ciuitatem & portas roseis crucibus consignare, & contra hostium vim ac potentiam præmunire. Hoc miraculo territi hostes, abierunt. Bredenb. lib. 4. cap. 22.

Deniq. testatur Eusebius, post Tertullianum, in exercitu Marci Antonini Imperatoris, dum pugnaret aduersus Marcomannos & Quados, fuisse Legionem Christianorum, quæ, cùm siti extrema premeretur exercitus, precibus à Deo pluuiam & fulmina impetrarit, quibus hostes debellati sunt. Et anno decimo Leonis Isauri Imperatoris, Saraceni Nicæam Bithyniæ obsidebant: verùm post deiectos muros, apparitione Sanctorum qui in ea coluntur, territi, re infecta recesserunt; vt ait Cedrenus.

EXER-

REGINA
CONFESSO-
RVM.

EXERCITIVM III.

De SS. Doctoribus, Confessoribus, & Pontificibus.

Prælusia vt suprà.

RIMÒ considera Sanctos Episcopos fuisse successores Apostolorum, per quos longè lateque aucta fuit & propagata Catholica Religio. Cuius rei illustre habemus exemplum in sancto Bonifacio Apostolo Germaniæ; qui, teste Gregorio Papa secundo, vltra cẽtum millia hominum in vna illa prouincia ad fidem Romanam reduxit, exceptis infinitis aliis vicinarum regionum populis ab eodem ad dictam fidem conuersis. Item de sancto Vincentio, quem aiunt conuertisse 8000. millia Saracenorum, Iudæorum 25000. peccatorum verò 100000.

Secundò, illos fuisse patres ac lumina mundi, præcipuè verò earum prouinciarum ac ciuitatum quibus ipsi præerant: atque virtutibus suis & miraculis tam ethnicorum quàm prauorum Christianorum saluasse animas.

Tertiò considera, eos difficilia valdè & ardua, vt ad summam perfectionem pertingerẽt, superasse, dum contemplatione rerum cælestium, & assiduis occupationibus circa salutem

animarum, ſanctiſſimæ Saluatoris noſtri vitæ & veſtigiis inſtiterunt: neque diebus quietem, neque noctibus admittentes; quippe qui has orationibus, illos piis operibus tranſigebant.

Quartò conſidera, eos non ſolùm cultum dæmonum ex hoc mundo ſuſtuliſſe, aut innumerabilia eaq. enormia radicitus euulſiſſe peccata; ſed etiam peſtilentiſſimas quaſque hæreſes funditus extirpaſſe: quod multò eſt difficilius, quàm aut conuertere Ethnicos, aut malos Chriſtianos in viam ſalutis perducere.

Quintò conſidera, eos non ſolùm in vita, ſed etiam poſt mortem, Chriſti fidelium curam habere; earum maximè ciuitatum & prouinciarum, quas ipſi olim tamquam vigilantiſſimi Paſtores ſalutari doctrina gubernarunt & pauerunt: pro iiſdem nunc apud Deum exiſtentes aſſidui deprecatores & aduocati.

Sextò conſidera VIRGINIS MATRIS diuinam ſapientiam, & ſanctas illi coniunctas virtutes. Hæc enim, cùm inſigni polleret ingenio tenacique memoria, totis triginta annis quibus Filium ſuum vel virtutes exercentem conſpexit, vel docentem ſola audiuit, multò ampliùs profecit, quàm quiſquam Apoſtolorum vel Doctorum. Cùm porrò deſcenderet Spiritus ſanctus in Apoſtolos, vt eos omnem doceret veritatem; hanc vtique Dei Matrem priùs eruditam, etiam multò ampliori ſapientia repleuit. CONFESSORES autem Sanctos, qui vel in perſecutionibus Chriſti fidem palàm in iudicio cōfeſſi ſunt, vel qui vitæ ſanctitate illuſtre fidei

teſtimonium dederunt, ac cum mundo, carne, & diabolo ſumma animi patientia decertarunt, BEATA VIRGO longè ſuperauit; cuius iniuria eo fuit indignior & pœna grauior, quo nobilior ipſa erat, & viliores illi, qui inferebant, & grauiora mala quæ irrogabantur. Patiebatur Regina cælorum, Dei Creatoris mater, &c. & quidem à viliſſimis Iudæis & improbiſſimis hominibus. Pertulit porrò exilium, paupertatem, irriſionem; & hæc omnia patienti animo, qui ſui ſemper ſimilis, nec malis deiiciebatur, nec proſperis efferebatur.

Colloquium fiat ad eoſdem, & ad VIRGINEM MARIAM, petendo humiliter, vt tibi præter cetera, à Deo impetrent cognitionem rerum cęleſtium, patientiæ & manſuetudinis virtutem, ac denique puram rectamque in omnibus actionibus tuis intentionem.

Pater noſter. Aue Maria.

HYMNVS.

AVete ſacri Præſules,
Antiſtites iuſtiſſimi;
Iter ſalutis inuium,
Qui reddidiſtis peruium.
Virtutis almæ ſemitam,
Qui tradidiſtis gentibus;
Qui veritatis candidæ
Pugnaſtis ob ſententiam.
Tot impiorum dogmata,
Tot inquinatas hæreſes,
Sermone, ſignis, moribus,
Noſtro fugaſtis climate.

Triſti migraſtis ſæculo,
Eſtis tamen ſuperſtites,
Veſtris notata litteris
Imago viuit nobilis.
Quis poſſe det veſtigiis
Hærere nobis talibus?
Præcepta quis ſalubria
His figat in præcordiis?
Summo Parenti cælitum,
Magnǽque proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

Verſ. Elegit vos Dominus ſacerdotes ſibi.
Reſp. Ad ſacrificandum ei hoſtiam laudis.

ORATIO.

EXaudi, quęſumus Domine, preces noſtras: & per Beatos Confeſſores tuos, Pontifices atque Doctores, qui tibi dignè meruerunt famulari, ab omnibus nos abſolue peccatis. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

ELENCHVS SANCTORVM,

Qui Gentes, ac in primis Belgas, legem Chriſti docuerunt.

S. PETRVS paſtor ouium & princeps Apoſtolorum, Catholicæ & Romanæ Eccleſiæ poſt Chriſtum caput ac decus.

S. Paulus gentium in fide, & veritatis Doctor.
Hi Antiochiam, Pontum, Cappadociam,

Galatiam, Bithyniam, Asiam, Græciam, Cyprum, Italiam, Romam, &c. lumine fidei illustrarunt, anno Domini 38. & 68.

S. Andreas crucis amator, Achaiam & Scythiam ad sanctam & Apostolicam Romanam fidem conuertit.

S. Iacobus Hispanorum Apostolus, & inter Apostolos protomartyr, Hispaniam.

S. Ioannes dilectus Christi discipulus, Euangelista & Propheta, Asiam.

S. Iacobus frater Domini, & primus Ierosolymorum Episcopus, Iudæam excoluit.

S. Philippus Phrygiam, & Scythiam.

S. Thomas Parthos, Medos, Persas, Bactros, Hyrcanos, Indos, & (vt aliqui volunt) Germanos docuit.

S. Bartholomæus Indos citeriores.

S Matthęus Euāg. & S. Matthias Æthiopes.

S. Simon Ægypti, Cyrenes, & Aphricæ oras fide imbuit.

S. Iudas Thadæus Persidis & Mesopotamiæ Apostolus primus exstitit.

S. Marcus Euangelista, Alexandriæ.

S. Lucas medicus nobilis, & Euangelista, D. Pauli Apostoli sectator, ac omnis peregrinationis eius comes, easdem cum eo regiones lustrauit.

S. Dionysius primus Galliæ fidem orthodoxam annuntiauit.

S. Maternus, Eucharius, Valerius, primi Germaniæ fuere ac Belgij Apostoli, nec non Treuirenses Episcopi, anno 101.

S. Remigius opus Euangelij à S. Dionyſio cœptum in Gallia perfecit, anno 499.
S. Silueſter baptizato Conſtantino toti Imperio fidem annuntiauit, anno 314.
SS. Damianus, Fugatus, & Auguſtinus Anglos ad fidem adduxerunt, anno 150. & anno 590.
S. Palladius Scotos, anno 203.
SS. Egbertus & Patricius Hibernos, anno 423. Alij, anno 493.
S. Leander Epiſcopus fidei in Hiſpania reſtaurator fuit, anno 590. Alij, 600.
S. Martinus Sueuiam ab Arianiſmo reuocauit, anno 540.
S. Vigbertus Traiectum conuertit, anno 528.
S. Willibrordus Friſiam excoluit, anno 690.
S. Wilbertus Hollandiam.
S. Willibertus Axeliam.
S. Willibaldus Hulſtum.
S. Winiboldus Biervlitum.
S. Lebuinus, S. Evvaldus, S. Werenfridus, S. Marcellinus, S. Adelbertus } Gelriam & Weſtphaliam iuuerunt.
SS. Emebertinus & Arnolphus Brabantiam, Flandriam & Hannoniam doctrina Apoſtolica imbuerunt, anno 686.
S. Rumoldus Mechliniam, anno 770. hic Mechliniæ colitur Kal. Iulij.
S. Bonifacius Germaniam, anno 716.
S. Heridagus Daniam, an. 710. Alij, an. 760.

S. Arigarius Daciam, Sueciam, Gothiam, Gronlandiam & Boëmiam, anno 816.
S. Adelbertus Pannoniam, Russiam, Lituaniam, Moscouiam, Prussiam, Poloniam, anno 980.
S. Bruno Ruthenos, anno 1025.
S. Otho Pomeraniam, sanam & Apostolicam fidem docuit, anno 1123.

ELENCHVS *alter* SANCTORVM *Belgij, cum indicio loci in quo vel eorum ossa seruantur vel memoria est celebrior.*

S. Amelberga cum filiabus Pharailde, Reinilde, Gandaui coluntur, 8. Ian.
S. Gudula Bruxellæ, quæ Regia est Ducum Brabantiæ, Ianuar. 4.
S. Bertilia cum filiabus Waldetrude, Aldegonde, Mareoli, Mont. Hannoniæ, Malbodij, 3. Ianuar. & 9. Aprilis.
S. Arnulphus, Cisonij, 28. Ianuar.
S. Berlendis, Merbecæ iuxta Niniuen, die 3. Febr. colitur.
S. Vedastus, Atrebati, die 6.
S. Amandus, in monasterio eiusdem.
S. Chrysolius, Cominij, die 7.
S. Lambertus, Leodij, die 7.
S. Siluinus, Audomaropoli.
S. Saluius cũ socio Superio, iuxta Valencenas.
S. Eleutherius, Tornaci, die 20.
S. Aldetrudis cum sorore Magdelberta, Malbodij & Leodij, die 25. & 7. Septemb.
S. Vindecianus Atreb. Episc. in monte S. Eligij, Martij 11.

S. Aldelsendis, Marchianis, die 16.
S. Gertrudis, Niuellæ, die 17.
S. Amandus, Gandaui, die 19.
S. Drogo, Valencenis, Aprilis 9.
S. Erkembodus, Audomaropoli, die 12.
S Floribertus, Gandaui in S. Petro, die 25.
S. Walburgis, Furnis in Flandria, Maij 1.
S. Albertus, Crispinij, die 2.
S. Walbertus Comes Arkensis.
S. Maurontus, Duaci, die 4.
S. Rictrudis cum filiabus Clotsende & Eusebia, Marchianis, die 12.
S. Seruatius Tongrensium Episcopus, Traiecti, die 13.
S. Dympna, in Ghele.
S. Adrianus, Montibus S. Gerardi, die 27.
S. Landelinus, Lobiis, Iunij 15.
S. Cyricus, in Monasterio S. Amandi, die 16.
S. Itisberga, soror Caroli magni, iuxta Aëriam, die 20.
S. Hidulphus Dux Lobiensis, Binchij, die 23.
S. Oduinus, Hougardiæ, die 25.
S. Regina cum filiabus Rafrende & Aua, Dononij iuxta Valencenas, Iulij 1.
S. Etto, Lætiis, die 10.
S. Levvina, Bergis, die 24.
S. Bauo, Gandaui in S. Petro, Augusti 1.
S. Ionatus, Marchianis.
S Abel, Binchij, die 5.
S. Gaugericus Cameracensis Episc. Coloniæ, die 11.
S. Maurus, in Abbatia Florinensi, die 22.

S. Bertinus, Audomaropoli, Septemb. 5.
S. Madelberta, Leodij, die 7.
S. Orgerus, Ruremondæ, die 10.
S. Vinciana, Gandaui, die 11.
S. Guido & Wanedulphus, Anderlaci iuxta Bruxellam.
S. Hiltrudis, Lætiis, die 27.
S. Piatus Tornacensis Apostolus, Siclinij quiescit, Octob. 1.
S. Gerardus, Bronij iuxta Namurcum, die 3.
S. Valeria, in Hunolcourt, die 8.
S. Gislenus, in Hannonia, die 9.
S. Olla, iuxta Cameracum.
S. Venantius, iuxta Aëriam, die 10.
S. Gummarus, Liræ in Brabantia, die 11.
S. Donatianus, Brugensium Patronus, die 14.
S. Gosuinus, Aquicincti, die 16.
S. Gurdinellus & S. Amatus, Duaci, die 19.
S. Willebrordus, Grauelinganorum Patronus, Luxemburgi.
S. Oelbertus, iuxta Antwerpiam. die 22.
S. Oda, prope Huyum, die 23.
S. Vulganus, Lendij, Nouemb. 2.
S. Hubertus, Andanij, die 3.
S. Winocus, Bergis, die 6.
S. Maxellendis, partim Cameraci, partim Cameracesij, die 13.
S. Trudo, in oppido eiusdem, die 23.
S. Sarius, Cameraci.
S. Maximus, Ypris, die 27.
S. Radbodus, Dauentriæ, die 29.

S. Eligius, partim Brugis, partim Nouiomi, Decemb. 1.

S. Autbertus, Cameraci, die 13.

S. Euerardus, Dux Foroiulienſis, Cameraci, die 16.

Hi ſunt poſt Apoſtolicos viros, Sancti præcipui qui Belgium noſtrum, quà doctrina, quà vitæ ſanctitate illuſtrarunt: hos proinde tamquam fidei noſtræ auctores & conſeruatores, & Belgij Patronos, omni tempore, ſed maximè ſchiſmatis vel hęreſis inualeſcentis, magna pietate ad obtinendum auxilium inuocabis.

ORATIO *ad* SANCTOS *pro Prouincia afflicta, ex Victore Vtic. l. 3. hiſt.*

ADeſtote Angeli Dei mei, qui numquam deeſtis, conſtituti in miniſterio veſtro, propter eos qui hereditatem capeſſuri ſunt æternæ ſalutis, & videte prouinciam noſtram totam dudum tantarum eccleſiarum cuneis fultam, nunc ab omnibus deſolatam; tantis ordinibus ſacerdotum ornatam, modò ſedentem viduam & abiectam.

Conſiderate & videte quia Sion ciuitas Dei noſtri facta eſt vilis: facta quaſi polluta menſtruis inter inimicos ſuos. Manum ſuam miſit hoſtis ad omnia deſiderabilia eius, quia vidit gentes inuadere, & ingredi atria ſua, de quibus præceperas, ne introirent eccleſiam tuam. Viæ eius lugent, eò quòd nemo veniat in die feſto. Egreſſus eſt à facie eius omnis decor, & deliciæ, didicerunt vias aſperas ambulare. Virgines & iuuenes eius in aulis educati monaſte-

riorum,

riorum, abierunt in captiuitatem inimicorum, dum lapides ſancti eius diſperguntur in capitibus omnium platearum. Dicite Deo noſtro ſuſceptori, & habentes fiduciam ſupplicandi, quoniam tribulatur, & venter illius turbatus eſt à fletu eius, quia ſedit inter gentes, & requiem non inuenit, nec eſt qui conſoletur eam. Quæſiuit qui ſimul contriſtaretur, & non fuit; conſolantem, & non inuenit: dum manducaret in eſca ſua fel, & in ſiti ſua potaretur aceto; ſponſi & Domini ſui paſſiones imitando, qui idcircò paſſus eſt pro ea, vt ſequatur veſtigia eius.

Deprecamini Patriarchæ, de quorum ſtirpe nata eſt, quæ nunc laborat in terris, eccleſia. Orate ſancti Prophetæ, cognoſcentes afflictam, quam anteà vaticinante præconio ceciniſtis. Eſtote Apoſtoli ſuffragatores eius; quam vt congregaretis, vniuerſum orbem, aſcendente in vobis Domino, vt equi velociſſimi, curſitaſtis. Præcipuè tu beate Petre, quare ſiles pro ouibus, & agnis, à communi Domino magna tibi cautela & ſollicitudine commendatis?

Tu ſancte Paule gentium magiſter, qui ab Ieruſalem vſque ad Illyricum prędicaſti Euangelium Dei? Agnoſce quid hæretici faciunt, & filij tui gemunt lugendo captiui. Vniuerſique ingemiſcite ſancti ſimul pro nobis Apoſtoli.

Sed ſcimus quia indignum eſt vobis prò nobis orare: quia iſta quæ venerunt nobis, non ad probationem, quomodo Sanctis, ſed malis meritis ſupplicia debebantur: ſed & pro malis

orate

orate iam filiis, quia & Christus orauit etiam pro inimicis Iudæis. Sufficiant castigationi, quæ iustè illata sunt nobis, & iam iamque delinquentibus venia postuletur. Dicatur Angelo percutienti: Sufficit, iam cohibe manum tuam. Quis ignoret hæc nobis probrorum nostrorum scelera procurasse, aberrantibus à mandatis Dei, & in lege eius nolentibus ambulare? sed prostrati rogamus, vt non spernatis vestros miseros peccatores, per eum qui vos ad Apostolicum culmen prouexit humiles piscatores, Dominum nostrum Iesum Christum, qui est benedictus in sæcula.

PSALMVS.

Psal. 45. DEus noster refugium & virtus: adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus dum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris.

Sonuerunt, & turbatæ sunt aquæ eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum Altissimus.

Deus in medio eius, non commouebitur: adiuuabit eam Deus manè diluculo.

Conturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.

Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram: auferens bella vsque ad finem terræ.

Arcum conteret, & confringet arma: & ſcuta comburet igni.
Vacate, & videte quoniam ego ſum Deus: exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra.
Dominus virtutum nobiſcum: ſuſceptor noſter Deus Iacob.
Gloria Patri, &c.
Verſ. Domine clamaui ad te, exaudi me.
Reſp. Intende voci meę, cùm clamauero ad te.
Verſ. Effundo in cōſpectu tuo orationē meam.
Reſp. Et tribulationē meam ante te pronuntio.
Verſ. Rogate quæ ad pacem ſunt Ieruſalem.
Reſp. Et abundantia diligentibus te.
Verſ. Fiat pax in virtute tua.
Reſp. Et abundantia in turribus tuis.
Verſ. Suſcipiant montes pacem populo.
Reſp. Et colles iuſtitiam.
Verſ. Exurgat Deus, & diſſipētur inimici eius.
Reſp. Et fugiant qui oderunt eum, à facie eius.
Verſ. Deus ne elongeris à me.
Reſp. Deus meus in auxilium meum reſpice.
Verſ. Adiutor meus, & liberator meus es tu.
Reſp. Domine nē moreris.
Verſ. Domine exaudi, &c.
Reſp. Et clamor meus, &c.
Verſ. Dn̄s vobiſcum. *Reſp.* Et cum ſpiritu tuo.

DEus, qui conteris bella, & impugnatores in te ſperantium, potentia tuæ defenſionis expugnas, auxiliare famulis tuis, implorantibus miſericordiam tuam: vt omnium inimicorum noſtrorum feritate depreſſa, inceſſabili te gratiarum actione laudemus.

EXER-

REGINA
RELIGIO
SO
RVM.

EXERCITIVM IV.

De Sanctis Sacerdotibus, Anachoretis, & Cœnobitis.

Præparatio superiori similis.

RIMÒ considera, quale & quàm arduum ſit SACERDOTVM munus, totiuſque Cleri; nempe, vt in hoc mundo & Angelicum & pluſquam Angelicum officium colant. Angelicum quidem, dum in continua Dei laude occupantur; pluſquam Angelicum verò, dum Chriſti corpus ore conficiunt, ſacrificium tremendum Deo offerunt, Sacramenta miniſtrāt, animas regunt, atque ad æternam ſalutem ſanctis legibus, monitis, & præceptis dirigunt.

Tu ſi clero es aſſcriptus, expende quàm exigua ſollicitudine in his muniis verſeris; ánne maiore cura pecunias, honores, delicias, voluptates, vanitates, & nugas cogites, deſideres, loquaris, conſecteris. Attende tuæ magnitudinem dignitatis. Non enim in mortis hora à te pecuniæ repetentur, ſed animæ, & diuini honoris, Sacramentorumque ritè per te adminiſtratorum ratio.

Secundò conſidera EREMITARVM & ANACHORETARVM vitam, quam in ſolitudinibus & deſertis locis ſumma cum pietate & auſteri-

tate transegerunt. Qualis fuit S. Paulus ex Thebaide, qui ab anno ætatis decimoquinto vsque ad centesimum decimum tertium hominibus incognitus vixit; & Simeon Stilites, qui in altissima quadraginta cubitorum columna solus sub dio multis annis perseuerauit; & infiniti alij, qui in tenera sua ætate, & à primis quasi annis mundum reliquêre, petiuêre loca deserta & inculta, ad vnius Dei seruitutem tantùm apta: vt ita statim post receptam per baptismum innocentiam, perfectionis viam ingrederentur, vitam in ea ducentes Angelicam.

Tertiò, hos omnes res terrenas & caducas, quas hoc tempore homines vt acquirãt & conseruent, passim se mutuò trucidant, sine planctu, sine lacrymis, sine vllis suspiriis, imò cum ingenti gaudio reliquisse, paupertatem reputantes diuitias, tribulationes consolationem, contemptum verò honorem.

Quartò, eos non solùm ab hominibus, sed multo grauiùs à dæmonibus ipsis afflictos fuisse atque tentatos: sicut legimus de sanctissimis viris, Antonio, Hilarione, ac Patre illo, qui per quatuor continuos annos ne vnicam quidem horam quietam habebat.

Quintò, eos, quamuis non minùs ac nos omnibus subiecti fuerint necessitatibus humanis, in tanta tamen vixisse abstinentia, vt homines sine corpore videri potuerint; preces interim fundentes ad Deum continuas, Angelorum instar, qui semper diuinam contemplantes maiestatem, eam laudant atque glorificant.

Sextò,

Sextò, vitam illorum plenam fuisse stuporis & admirationis. Primò ob eximiam eius puritatem: secundò, propter magnitudinem & frequentiam miraculorum: tertiò, propter conuersionem infinitarum pœnè animarum ad vitam meliorem: quartò, ob rarum & excellens genus mortis à plurimis obitæ.

Septimò considera sanctorum COENOBITARVM, præter alias virtutes, singularem obedientiam, in eo ferè positam, quòd Superiori, tamquam Christi Domini vicario, promptè, integrè, alacriter obedierint.

Octauò considera, Beatissimam MATREM DEI hos omnes sanctitate superasse; multa enim illa Sacerdotibus similia ex officio Matris fecit. Non consecrauit illa Christi corpus, sed beatis illis verbis, ECCE ANCILLA DOMINI, FIAT MIHI SECVNDVM VERBVM TVVM, Dei Filium humana carne in vtero vestiuit. Hoc sacrum corpus, suo sancto corpore nouem mensibus, velut in nobilissima theca aut ciborio, circumgestauit: natum posteà manibus tractauit, omnibus videndum, tenendum, osculandum, venerandum exhibuit, &c. *Luc. 1.*

Etsi autem ab hominum consuetudine in deserta loca non abierit, vt imitata CHRISTVM Filium suum, nobis vitæ exempla relinqueret, fuit tamen solitudinis amantissima: vt fuit & filius, qui post quadraginta dierum ieiunium, frequens noctes integras duxit insomnes in oratione, & quidem in monte. Vnde factum est, vt in conclaui frequenter cum Deo versa-

retur, rarò & breuiter loqueretur, multumque sileret: obedientiam porrò tanto studio coleret, vt ne Cæsaris quidem Augusti in orbis descriptione mandatum, quantumuis prægnans, negligendum putaret, purificationis legem, vt esset ab ea libera, haud transiliret, semper illud gestans in pectore: ECCE ANCILLA DOMINI, FIAT MIHI SECVNDVM VERBVM TVVM.

Colloquium fiat ad eosdem, petendo humiliter, vt tibi impetrent attentionem & cordis puritatem in oratione: abnegationem omnium rerum terrenarum, tui ipsius, & propriæ voluntatis, carnisque (per veram pœnitentiam) mortificationem, in loquendo modestiam, in agendo prudentiam, in omnibus promptissimam obedientiam, quò virtutibus perfectorum instructus eius maiestati placeas, & præmium piè conuersantibus paratum adipiscare.

Pater noster. Aue Maria.

Ad SS. RELIGIOSOS *ac* EREMITAS
Hymnus.

AVete solitudinis
Claustrique mites incolæ,
Qui pertulistis impios
Cœtus furentis Tartari.
Gemmas & auri pondera,
Et dignitatum culmina
Calcastis, & fœdissima
Quæ mundus offert gaudia.
Vobis olus cibaria
Fuêre, vel legumina;

Potum-

Potumque lympha præbuit,
Humuſque dura lectulum.
Vixiſtis inter aſpides,
Sæuiſque cum draconibus;
Portenta nec teterrima
Vos terruêre dæmonum.
Rebus procul mortalibus,
Mens auolabat feruida;
Diuumque iuncta cœtui
Hærebat inter ſidera.
Summo Parenti cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito,
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

Verſ. Iuſtos deduxit Dominus per vias rectas.
Reſp. Et oſtendit illis regnum Dei.

ORATIO.

ADeſto Domine ſupplicationibus noſtris, quas in beatorum Sacerdotum, Anachoretarum, & Monachorum Confeſſorum tuorum memoria deferimus: vt qui noſtræ iuſtitiæ fiduciam non habemus, eorum qui tibi placuerunt precibus adiuuemur. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

REGINA
VIRGINVM

EXERCITIVM V.

De Sanctis Virginibus Martyribus & non Martyribus.

Prælvdia communia erunt.

PRIMÒ considera, VIRGINES CHRISTO virginitate voto insolubili non rarò firmata desponsari : cuius amore infinitæ pænè iam cum eo regnantes, omnem à se & sensuum & cogitationum fœditatem repulerunt. Vnde B. Agnes ad Tyrannum castitati insidiantem; Ipsi sum desponsata, cui Angeli seruiunt, cuius pulchritudinem sol & luna mirantur.

Secundò considera ingenuum VIRGINVM candorem, puritatem animi, atque integritatem : quæ tanta fuit, vt per eam sibi societatem & familiaritatem cum Angelis compararuerint, vt in SS. Agnete & Cæcilia patet.

Tertiò, plurimas illarum seruasse virginitatem vsque ad extremam ætatem, & id non in cœnobiis aut eremis tantùm, sed in suis quoque ædibus : non tamen sine multo labore ac difficultate, macerando se ciliciis, ieiuniis, & aliis carnis afflictionibus.

Quartò, eas nec blanditiis nec minis ad castitatem violandam induci potuisse : quinimò in tolerandis suppliciis ac morte subeunda (si sexum spectes ac tenerrimam aliquarum æta-

tem) aut fortiores aliis martyribus fuiſſe, aut æquales; imbecilliores numquam. Tales fuere, Sancta Catharina, S. Agatha, S. Apollonia.

Quintò, VIRGINES glorioſas, preter ſingularem quamdam reuerentiam & familiaritatem, quam cum FILIO DEI ſponſo ſuo contraxerũt, aliis etiam eminentioribus coronis, quas laureolas appellant, inſignitas eſſe & ornatas: ex quibus multæ ſunt quæ duabus decorantur, vna per martyrium, altera per integerrimam cordis munditiem.

Sextò conſidera Angelicam planè MATRIS DEI puritatem, quæ prima Virginitatem Deo per votum conſecrauit; & oculis, ore, vultu, totoque corporis habitu caſtitatem ſpirauit, quippe quæ puriſſimum Deum attraxit in vterum.

Colloquium fiat ad eaſdem, petendo humiliter, vt præter cetera à Deo tibi impetrent ſolidam puritatem; auertendo abs te non ſolùm cogitationes impuras, ſed vanas etiam, & quouis modo pernicioſas diſtractiones: ac denique illa omnia, quæ corpus & animam fœdare poſſunt: vt ſic faciliùs caſtiſſimis precibus à Sanctiſſima VIRGINE VIRGINVM donum caſtitatis impetrare valeas.

Pater noſter. Aue Maria.

Hymnus ad SANCTAS VIRGINES.

AVete ſanctæ Virgines,
Pares beatis mentibus;
Quæ puritate ſidera
Soliſque flammas vincitis.

Vos

Vos nil ſuperbus terruit
Vultu tyrannus horrido,
Nec perculêre barbaro
Traiecta ferro viſcera.
Non blanda mundi gaudia
Flexêre vos ô Virgines,
Sed depuliſtis fortiter
Carnis ferocis impetum.
Agnum proinde proximè,
Quocumque pergit, cingitis;
Per vos cohors cæleſtium
Nouo reſultat cantico.
Mentis peruſtæ maculas
Lauate rore myſtico;
Vt corde puro lampades
Chriſto feramus obuiàm.
Summo Parenti cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito,
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

Verſ. Adducentur Regi virgines poſt eam.
Reſp. Proximæ eius afferentur tibi.

ORATIO.

DA nobis, quæſumus Domine Deus noſter, Sanctarum Virginum palmas inceſſabili deuotione venerari: vt quas digna mente non poſſumus celebrare, humilibus ſaltem frequentemus obſequiis. Per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

24

EXERCITIVM VI.

De Sanctis Viduis & coniugatis.

Loci compositio & præludia eadem.

RIMÒ cõsidera omnium quidem Christianorum esse sectari humilitatem, virtutum omnium fundamentum; in VIDVIS tamen præcipuè relucere, quæ & insigni illa Virginitatis gloria destitutæ sunt, & à mundo viris suis orbatæ negliguntur. Hæc autem humilitas in eo solo reperitur, qui est vilis abiectusque semper in oculis suis, talisque ab omnibus desiderat & gaudet haberi.

Secundò considera B. VIRGINIS humilitatem, non ex amissâ virginitate, aut ex alicuius mali occasione, sed ex interna virtute, sinceraq. animi demissione. Quæ electa in matrem Dei, non nisi pro famula se gessit, tum Dei, tum hominum. Elizabethæ vetulæ ministrauit, Iosepho marito seruiuit, in vili stabulo peperit, cubauit, & mansit. Denique postremum vbique locum inter Christianos dilexit, maluitque latere quàm agnosci.

Tertiò considera, VIDVAS, quæ verè viduæ sunt, de quibus S. Paulus, plerumque in causa esse, vt plurimæ virgines animæ & corporis integritatem conseruent, dum ab illis incommoda & salutis pericula discunt, quæ in matrimonio expertæ fuere.

Quartò, B. VIRGINEM ſingulariter amare VIDVAS, primò ratione maximi doloris, quem ſentiunt ob neglectum ſtatum Virginitatis; quem, ſi fieri poſſet (intelligentes nunc eius excellentiam & ſummam quietem) etiam propria morte reuocarent: ſecundò ratione ſingularis in hoc ſtatu corporis & animæ ſanctitatis, ac voti quo ſe Deo ſubinde perpetuò obſtringant.

Quintò, huius ſtatus beneficio homines diuinis rebus peculiariter curandis fieri idoneos; nempe ſolutos mundanis curis, valenteſque in omni loco puras manus leuare ad Deũ: exemplo Melaniæ ſenioris, cuius maritus cùm diem ſuum obiiſſet, calente adhuc defuncti corpuſculo, aduoluitur illa ad pedes CHRISTI, ac veluti arridens dixit: Expeditiùs poſthac tibi ſeruitura ſum Domine. Exemplo quoq. B. Annæ & Iudith: quarum hæc mox à mariti morte ſe in clauſtrum ſecreti cubiculi abdidit, illa verò in templum migrauit; ibidemque orationi ieiuniiſque noctes dieſque impenderunt.

Sextò, B. VIRGINEM peculiari modo fauere & adeſſe afflictis & deſolatis, ac inſtar turturis gementibus, vt ſolent VIDVÆ. Nam vt ſancta fides, teſte Ambroſio, plurimos habuit perſecutores; ita & Viduæ. Hos autem ſupra omnes Viduas experta eſt MATER DEI, excitatos in ſe à dæmonibus, dæmonumque membris. Cùm enim illius officium eſſet caput ſerpentis conterere, in nullam creaturam tantum concepit odium diabolus, quantum in MATREM DEI CREATORIS: in quam effudiſſet omnem indigna-

dignationem ſuam,& fluuium omnium malorum, niſi CHRISTVS matrem ſuam tutatus eſſet, dæmoniſque vires confregiſſet, & terra aperiens os ſuum, aquas illas omnes abſorbuiſſet. *Apoc.12.*

Septimò, labores ac miniſteria quæ magna cum deuotione exhibuerunt & exhibent VIDVÆ electis & ſanctis, qui peculiari affectu Beatiſſimam VIRGINEM MARIAM colunt. Nam magis decet Viduam ſuſcipere peregrinos,illiſque miniſtrare,quàm Virginem; quòd ſtatus hic ſolitudine & clauſura conſeruetur ac vigeat,qui proinde occaſionem non habet præſtandi hæc officia charitatis. Ac vt reperiantur virgines, quæ extra clauſtra cum laude viuant; non tamen decorum eſt, vt cum viris familiariter agant,iiſque ſeruiant, aut charitatis officia exhibeant. Quod vbi,qua decet modeſtia à Viduis præſtatur, nemo eſt qui iure offendatur, aut vitio vertat,

Nonò conſidera, B. VIRGINEM in matrimonio ſuo cum ſancto Ioſeph inito omnes coniugatas ſuperaſſe vitæ ſanctimonia & meritis. Nam virtutibus illis quæ in matrimonio præcipuè commendantur prædita per excellentiam fuit,fide ſcilicet, prole, & ſacramento. Fides ſeu fidelitas ſeruatur coniugi: proles ad Eccleſiæ augmentum ſuſcipitur: ſacramentum à Deo indiſſolubili nexu ſanctificatur. Hęc tria in hoc ſancto coniugio illuſtria ſunt. Nam vterque fidem ſeruauit, ſolique Deo virginitatem conſecrauit; indiſſolubile manſit vincu-

lum,ſola Ioſephi morte ſolutum; ſignificauitq́. CHRISTI coniugium cum Eccleſia; non quidem per carnalem copulam,ſed per ſpiritualem ac ſanctiorem rationem : quia ſicut MARIA VIRGO Virgini Ioſepho coniuncta fuit , ita CHRISTVS Virgo ſibi Eccleſiam Virginem caſtiſſimis nuptiis coniunxit. Proles non defuit, qui eſt finis fructuſque matrimonij ; quæ proles in matrimonio quidem nata eſt, non tamen ex matrimonio ſuſcepta, ſed ex Virginis fecunditate , ne maledictione legis Virgo coniunx teneretur. Admirabilis planè fuit illa fecunditas , ſicut & proles ipſa. Virgo ſiquidem concepit hominem Deum , non per interualla temporum , ſed vno momento hominem omnibus membris perfectum,vſu rationis pollentem,plenum gratia & veritate. Mirabilis mater quæ parentem ſuum genuit , Deum ſuum lactauit, quæ nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem.

Colloquium fiat ad eaſdem, petendo humiliter, vt præter cetera tibi & aliis impetrent humilitatem , conſtantiam, fidem , luctum ſpiritualem, charitatem in proximos perfectam. B. VIRGINIS opem implora , vt fecundas eius nuptias imitari valeas,multos ſcilicet generando CHRISTO ſpirituales filios , idque verbo & exemplo ; quos ſuauitate lactis foueas , atque in viros perfectos iuxta ætatem plenitudinis Chriſti nutrias.

Pater noſter. Aue Maria.

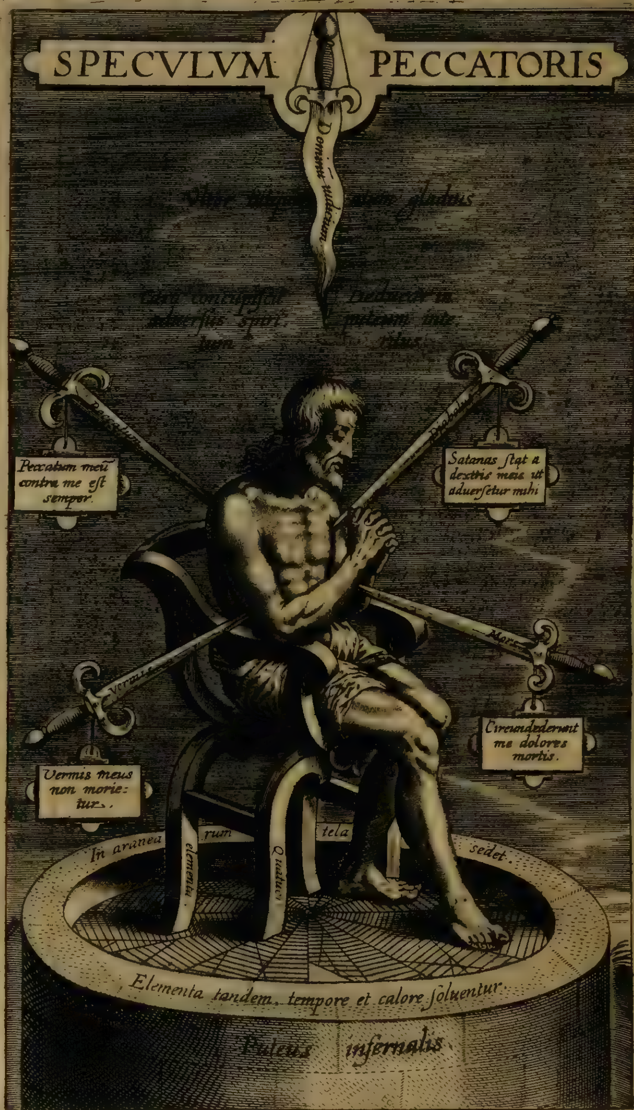
Hymnus ad SANCTAS VIDVAS.

AVete ſanctæ Viduæ,
Aſſuetæ piis fletibus;
Quas Chriſti mater optima
Veris ſolatur gaudiis.
Vos ſemper fide ſtabiles
Manſiſtis: inſtar turturis
Pudici, nouos thalamos
Abhorruiſtis iugiter.
Non vana vobis gaudia,
Sed cælitum delitiæ,
Preceſque ad Deum impigræ
Sunt cordi, vt eſca ſpiritus.
Summo Parenti cælitum,
Magnæque Proli Virginis,
Sancto ſimul Paraclito,
Sit ſumma laus & gloria. Amen.

ORATIO.

EXaudi nos Deus ſalutaris noſter, vt ſicut de Beatarum N.N. Viduarum commemoratione gaudemus, ita piæ deuotionis erudiamur affectu. Per Dominum noſtrum, &c.

SPECVLVM PECCATORIS
Domini iudicium
Peccatum meũ contra me est semper.
Satanas stat a dextris meis ut aduersetur mihi
Mors
Circumdederunt me dolores mortis.
Vermis meus non morie: tur.
In aranea
rum
tela
sedet.
elementa
Elementa tandem tempore et calore soluentur.
Puteus infernalis

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS QVINTA

De humanis miseriis & nouissimis.

CAPVT PRIMVM,

Considerationes seu Exercitia varia.

I. *De miseria* HOMINIS *ex parte corporis.*

RIMÒ considera, te olim nihil fuisse:
Te ex limo terræ, re vilissima, formatum esse:
Animal irrationale creari potuisse:
Conceptum esse cum s rde peccati:
Filium iræ, & Dei inimicum factum.
Secundò, quo cibo nutritus sis in vtero:
Quàm miserè in lucem editus:
Quàm grauis aliis in infantia.
Tertiò, te nunc vas esse putredinis plenum:
Morbis innumerabilibus obnoxium:
Educatum in lacrymis:
Viuentem in miseriis:

Moriturum in anguſtiis:
Eſcam futurum vermium:
Quod nunc es, fuiſſe olim mortuos:
Quod illi ſunt, te paulò pòſt futurum.

II. *De Miſeria* HOMINIS *ex parte animæ.*

PRimò conſidera, vt anima ex nihilo ſit creata:
Labe carnis inquinata:
Infirmitate & ignorantia plena:
Originali peccato fœdata:
Iræ Dei obnoxia.

Secundò, quàm multa flagitia illi in vita accreuerint:
Quoties peccato ſeruierit:
Quoties ſe dæmoni ſubiecerit:
Quot tentetur carnis titillationibus,
Quot huius ſæculi illecebris,
Quot illuſionibus dæmonis.

Tertiò, vitam hanc infinitis perturbationibus ſubditam:
Potentiam inimicorum maximam:
Prælium animæ periculoſum:
Terram durum exilium:
Infernum horrendum receptaculum.

III. *De Effectibus peccati.*

PRimò conſidera peccato maculari baptiſmalem animæ pulchritudinem:
Priuari animam dulcedine diuinæ gratiæ:
Offenſo creatore, iniuriã fieri ceteris creaturis:
Amicam fieri Luciferi, & ſeruam peccati:
Aſſcribi numero reproborum omnium.

Secundò, Peccatorem ex vno peccato in aliud atque aliud præcipitari:
Derelicta ſyndereſi,omnia perperàm agere:
Intellectus lumen obſcurari:
Memoriæ vim ad diuina minui:
Voluntatem illicitis inflammari:
Appetitum ſenſitiuum perturbari:

Tertiò,Merita Chriſti parum animæ peccatrici prodeſſe:
Sanctorum & Iuſtorum ſatisfactionibus priuari;
Præteritorum benefactorum fructu ſpoliari:
Inſpirationes ſanctas conſuetudine peccandi ſuffocari:
Cælum claudi,infernum aperiri.

IV. *De punitione peccati.*

CONſidera primò, vt Lucifer ob ſuperbiam è cælo in æterna tormenta detruſus ſit:
Adam ob inobedientiam ex deliciis in miſerias eiectus:
Totus terrarum orbis ob luxuriam diluuio obrutus:
Quinque vrbes ob libidinem igne cælitus miſſo conſumptæ:
Ob inuidiam, Dathan & Abiron hiatu terræ abſorpti:
Furtum infelicis Achan lapidatione mulctatum:
Audacia Ozæ repentina morte punita:
Adulterium Dauid ſeueriſſimè caſtigatum:
Ieſabelis impietas præcipitio & canum dilaceratione vindicata:

Blaſphemia Sennacherib mira exercitus ſtrage, & ipſius interitu:

Superbia Regis Antiochi horrendo morbo pediculari:

Mendacium Ananiæ & Saphiræ morte repentina damnatum.

Secundò, Peccatum niſi morte Chriſti expiari non potuiſſe:

Qualem ille pœnam tulerit in cruce:

Quomodo propter ſcelera noſtra attritus fuerit:

Quomodo à Deo Patre derelictus.

Tertiò, ob vnum ſolum veniale multos purgatoriis flammis cruciari:

Ob vnicum mortale plurimos inferno detineri,

Sine ſpe miſericordiæ æternis ſuppliciis addictos.

Quid facies miſer peccatorum pōdere preſſus?

V. *De morte, ex parte corporis.*

PRimò conſidera, quàm grauiter moriens cum morbo & morte conflictetur:

Quid proſint medici, eorumque remedia, & conſilia:

Quid iuuent parētum & amicorum lacrymæ:

Quòd mundus deſerendus, quem tantopere amarat:

Quòd res omnes, quarum vſu & poſſeſſione priuatur.

Secundò, quòd ſingulorum membrorum dolore torqueatur:

Quinque ſenſus paulatim eum deſerant:

Nudus, vt ingressus erat, discedat è vita:
Cadauer vix ad paucas horas ab amicis domi toleretur,
Vermibus deuorandum obiiciatur.
Vbi iam forma, doctrina, vel prudentia, quam admirabaris?
Quæ memoria erit de ipso post aliquot annos?
Tertiò, sic statutum est omnibus semel mori.
Post mortem autem iudicium. & quale iudicium? quàm exactum, quàm seuerum?
Hora, locus, modus incertus.

VI. *De morte, ex parte animæ peccato obnoxiæ.*

PRimò considera, vt anima cognoscens finem suæ peregrinationis obstupescit:
Exitum viæ, quam ingressura est, timens, ingemiscit:
Corpus, quod delicatè tractauit, cogitat esse relinquendum:
Luenda videt quæcumque fecit, & cogitauit:
Id eam magis excruciat quod in vita charissimum fuit.
Secundò, tetris dæmonum spectris horribiliter exagitatur:
Satanas peccata in Deum admissa obiicit:
Nunc cognoscit, quàm imprudenter vixerit:
Quàm melius esset pœnitentiam, quàm voluptatem coluisse:
Intus sentit conscientiam accusantem, ac se condemnantem:
Horret prodire ante offensi Iudicis conspectum:

In ſingula momenta tremendam ipſius ſententiam expectat:

Circũſpicit vndique,&defenſorẽ non inuenit.

Tertiò, ſoluta corpore, ignotas regiones ingreditur:

Ab Angelo cuſtode, cuius monita contempſit, deſeritur:

A dæmonibus, quibus obediuit, violenter rapitur:

Æternis tandem inferni flammis adiudicatur.

VII. *De morte, ex parte animæ iuſtæ.*

PRimò conſidera, quomodo gaudeat iam aduenisſe finem laborum:

Corpore, quod ſemper domitum habuit, quàm libenter ſpolietur:

Memoria ieiuniorum ac pœnitentiæ plurimùm recreetur:

Contra dæmones viuæ fidei clypeo muniatur:

Spei adminiculo contra deſperationem confirmetur:

Charitatis operibus roboretur:

Virtutum fragrantia delectetur.

Secundò, quomodo Sanctorum præſentia in vltimo conflictu recreetur:

Dæmonum irruentium agmina, Chriſti munere, diſſipentur:

Eccleſiæ & amicorum precibus mirum in modum reficiatur:

Sacramentorum, quæ coluit, ſalutarem vim experiatur.

Tertiò, quomodo intus ſentiat conſcientiam pacatam:

Extrinſecus Angelum videat conſolantem:
Iuxta ſe Matrē Dei ſibi reſpiciat applaudētem:
Surſum Chriſtum ſponſum ad regnum gloriæ inuitantem.
Sic ad cæleſtes nuptias geſtit euolare,
Torrente diuinę voluptatis perpetuò inebriari.

VIII. *De ſignis præcedentibus iudicium.*

PRimò, conſidera aduentum, & tremenda facta Antichriſti:
Perſecutionem bonorum, qualis numquam fuit:
Bellum, famem, & peſtem toto orbe terrarum graſſantia.
Secundò, ſigna proximè iudiciū præcedētia:
Mare inſolitis fluctibus & procellis agitabitur:
Monſtra & belluæ marinæ in terras eiicientur;
Ipſum mare conflagrabit,& aqua fluctuans ardebit:
Herba, plantæ, & arbores rorem emittent ſanguineum;
Palatia,arces,oppida,& vrbes corruent:
Saxa ſaxis,montes montibus collidentur:
Terra motibus concutietur inſolitis:
Omnes montes vallibus æquabuntur.
Tertiò,abiicient ſe homines in cauernas pauore attoniti:
Stellæ cadere de cælo videbuntur:
Terra, & quidquid in ea eſt, cum hominibus igne conſumetur:
Mortuis omnibus,omniū ſuccedet reſurrectio:
Oſſa mortuorum carnem reſument, vt adſint ad iudicium.

Tum fiet cælum nouum, & terra noua. Quid tunc eris?

IX. *De generali Iudicio.*

PRimò considera, quomodo quisque attendit sibi ipsi, & non alteri:

Cerne damnatorum animas in horrendis corporibus:

Considera varietates ordinum Iudicem expectantium:

Vide signum filij hominis rutilans in cælo.

Secundò, intuere descendentes turmatim Angelos, & Iudici locum dantes:

Aspice venientem Iudicem cum summa maiestate:

Is erit inflexibilis, cùm sit summè iustus:

Fugere, aut occultare te non poteris, cùm sit omnipotens:

Nihil eum latebit, qui scrutatur corda & renes omnium:

Omnes omnium cogitationes & facta patebunt omnibus.

Tertiò, reddenda erit ratio de donis externis corporis & animæ:

Nihil omnino inultum manebit:

Multi erunt accusatores, amicus nullus reprobis:

Bonorum rectè facta coram omnibus prædicabuntur:

Maxima cum lætitia audient boni; Venite benedicti:

Exprobrabuntur malis peccata coram omnibus, & audient; Ite maledicti:

Abſorptis inferno reprobis, cælum iuſti conſcendent.

X. *De Inferno.*

PRimò, attentè conſidera loci deformitatem, profunditatem, & fœtorem:

Vide flammas ſulphureas, & in ipſis damnatos infelices:

Tortorum horribiles formas, atrocitatem, & vim indefeſſam:

Audi horrendos miſerorum vlulatus, & blaſphemias.

Secundò, aduerte ſingularum partium ſupplicia:

Viſus torquetur tenebrarum denſitate, & dæmonum præſentia:

Auditus maledictionibus continuis, & tortorum irriſionibus:

Tactus acerbitate ignium, frigorum, & diſcerptionum:

Guſtus incredibili rerum omnium, quæ ibi ſunt, amaritudine:

Odoratus tetro odore loci, & peccatorum:

Memoria recordatione præteritarum voluptatum:

Intellectus apprehenſione æternarum pœnarum:

Voluntas acerbiſſimo odio eorum, qui ibi, & in cælo ſunt:

Corpus totum omnibus tormentorum generibus excruciatur:

Anima atrociſſimè angitur, ſine ſpe relaxationis.

Tertiò, conſidera multos damnatos, qui minùs quàm tu peccauerunt:

Neminem in æternum liberatum iri, qui cum peccato mortali deceſſerit.

XI. *De gloria Paradiſi.*

PRimò, conſidera loci ſplendorem, amœnitatem, amplitudinem.

Secundò, quãtum ſit gaudium videre S. Trinitatem fontem bonitatis:

Videre Chriſtum Regem cælorum in decore ſuo:

Cernere beatiſſimam Virginem ſtellis coronatam, ſole circumdatam, cum Filio regnãtem:

Frui iucundiſſima Sanctorum conſuetudine:

Audire ſuauem harmoniam & cantica ſequentium Agnum:

Cum Sanctis conuerſari:

Eorum bonis vt propriis affici, & lætari.

Tertiò, quàm iucundum erit videre ſub pedibus dæmones Dei munere ſuperatos:

Super caput gloriam Chriſti meritis & gratia comparatam:

Recordari præteritæ pœnitentiæ fructus vberrimos:

Deum ſine fine viſum, abſque faſtidio amare, & ſine fatigatione laudare:

Securiſſimam & æternam poſſeſſionem tenere eorum quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt.

His omnibus ob vanam delectatiunculam te priuabis?

CONSI-

CONSIDERATIO *animæ corpore abeuntis.*
Ex B. Petro Damiano, Epistola ad Blancam, c. 6.

PEnſandum eſt, cùm iam peccatrix anima vinculis incipit carnis abſolui, quàm amaro terrore concutitur, quantis mordacis conſcientiæ ſtimulis laceratur? Recolit vetita quæ commiſit: videt mandata quæ negligenter implere contempſit. Dolet indulta pœnitentiæ tempora ſeſe inaniter percepiſſe, plorat immobilem diſtrictæ vltionis articulum ineuitabiliter imminere. Manere ſatagit, ire compellitur; recuperare vult perdita, non auditur.

Poſt terga reſpiciens, totius tranſactæ vitæ curſum velut vnum reputat breuiſſimum itineris ſpatium; ante ſe oculos dirigit, & infinitæ perennitatis ſpatia deprehendit. Plorat itaque, quia intra tam breue ſpatium acquirere lætitiam potuit omnium ſæculorum, &c. Deflet etiam ſe, propter tam breuis illecebræ voluptatem, inenarrabilem perennis ſuauitatis amiſiſſe dulcedinem.

Erubeſcit, quia propter illam ſuperbiam quâ vermibus erat obnoxia, illam neglexit quæ choris Angelicis erat inferenda.

Iam radios mentis attollit, & cùm diuitiarum immortalium gloriam contemplatur, eam propter vitæ huius inopiam perdidiſſe confunditur.

Cumque ſub ſe reflectit oculos ad huius mundi conuallem tetramque caliginem, ſuper ſe miratur ęterni luminis claritatem, & liquidò

deprehendit, quia nox erat & tenebræ, quod amauit. O ſi rediuiuum pœnitentiæ tempus mereri poſſet, quàm duræ conuerſationis iter arriperet! qualia & quanta promitteret, quantis ſe deuotationum vinculis innodaret! Intereà dum hebeſcentes oculi contabeſcunt, & dum pectus palpitat, raucum guttur anhelat, dentes paulatim nigreſcunt, & quamdam velut rubiginem contrahunt; palleſcunt ora, membra cuncta rigeſcunt: dum hæc itaque & huiuſmodi tamquam vicinæ morti præcedentia famulantur officia, adſunt omnia ſimul & geſta & verba.

Nec etiam ipſæ cogitationes deſunt: & cuncta hæc amarum aduerſus auctorem teſtimonium reddunt. Coaceruantur omnia ante deſpicientis oculos; & qui conſpicere refugit, coactus & inuitus attendit.

Adeſt præterea, hinc horrenda dæmonum turba, illinc virtus Angelica. In illo qui medius eſt, liquidò deprehenditur cui parti iure poſſeſſio vendicetur. Nam ſi pietatis in eo videntur inſignia; inuitationis Angelicæ blanditiis delinitur, atque harmonicæ melodiæ dulcedine vt exeat prouocatur. Quòd ſi eum ſiniſtræ parti, meritorum nigredo & fœditatis ſqualor adiudicet; intolerabili mox terrore concutitur, repentini impetus violentia perturbatur, præcipitanter inuaditur, ac de miſeræ carnis ergaſtulo violenter euellitur, vt ad æterna ſupplicia iam cum amaritudine pertrahatur.

Iam verò poſt egreſſionem de corpore, quis expli-

explicare valeat quot armatę ſpirituum acies in inſidiis lateant; quot frementes cunei feralibus telis inſtructi iter obſideant;& ne tranſire libera poſſit anima, velut militari more conſtipatæ legiones oppugnent?

Hæc & huiuſmodi frequenter in corde verſare, quid eſt aliud quàm lenocinantia vitæ huius blandimenta reſpuere, mundo repudium dare, illices motus carnis elidere, ſolumque perfectionis adipiſcendæ propoſitum indeclinabiliter cuſtodire?

D. DOMINICI CARTHVSIANI exhortatio ad pœnitentiam.

HOmo Dei creatura,
Cur in carne moritura,
Eſt tam parua tibi cura
Pro æterna gloria?
Illa quanta ſit ſi ſcires,
Præter eam nil ſitires,
Nec mundana ſic ambires,
Vana, tranſitoria.
Et ſi pœnas infernales
Agnouiſſes, quæ & quales,
Tuos vtique carnales
Appetitus frangeres.
Et innumera peccata,
Dicta, facta, cogitata,
Mente tota conſternata
Meritò deplangeres.
Tot ſunt gaudia ſanctorum,
Tot tormenta reproborum,

Quòd immensitas amborum
Nullo sensu capitur:
Donec anima post mortem,
Aut bonorum sumat sortem,
Aut malorum ad cohortem
Improuisè rapitur.
Quando caro sepelitur,
Heu de spiritu nil scitur;
Vtrùm gaudet, an punitur,
Non fit magna mentio.
Luctus quidem simulatur,
Sed substantia vastatur,
In propinquis generatur
Zelus & contentiò.
Mors est bonis, mors est malis,
Sed sors nimis inæqualis
Subinfertur, æternalis
Vitæ vel interitus.
Exequiæ si celebrantur,
Si vel noti conuiuantur,
Nil defunctò suffragantur
Si tunc est immeritus.
Nullum tempus pœnitendi,
Mora nulla reuertendi,
Nec tunc locus fugiendi,
Miseris supererit.
Si vis sursum, detrahêris,
De abyssis extrahêris,
Iudici vt præsenteris;
Nihil tibi proderit.
Si Iesum non dilexisti,
Nec Mariæ seruiuisti,

Nec

Nec patronum quæsiuisti
Tibi in subsidium;
Quis orabit pro delicto,
Quis spondebit pro conuicto,
Quis iudicio tam stricto
Fiet in præsidium?
Pacis Angeli adstabunt,
Sicut scriptum est, plorabunt,
Iustam tamen approbabunt
Iudicis sententiam.
Et quod sonat magis durè,
Omnes Dei creaturæ
Aggrauabunt iusto iure
Ream conscientiam.
Sed hæc factis ex scelestis
Est sui ipsius testis,
Nullam Iudicis in gestis
Intuens iniuriam.
Tunc horribiles tortores
Tot incutient terrores,
Vt iam sentiens dolores,
Vertatur in furiam.
Tunc à bonis reprobata,
In seipsa desperata,
Anima sic desolata,
In profundum mergitur.
Vbi chaos obfirmatur,
Vt numquam egrediatur,
Sicut Abraham testatur,
Huc illuc non pergitur.
O quæ lingua vel narrare,
Vel quis sensus cogitare,

Quis vel audet numerare
Mala multiplicia;
Quæ damnandis ſunt parata,
Et diuerſis deputata,
Prout ſingula peccata
Exigunt & vitia!
Ignis, frigus procellarum,
Sulphur, fœtor tenebrarum,
Iugis luctus animarum,
Pars earum calicis.
Sempiterna mors, dracones,
Fames, dæmones, bufones,
Amariſſimos agones
Superaddunt miſeris.
Tot ſunt loca tenebroſa,
Tot tormenta monſtruoſa,
Quòd hæc terra ſpacioſa
Atque viſibilia
Quaſi parum ſint miranda,
Nec ad illa comparanda:
Iſta quippe enarranda,
Hæc indicibilia.
Sic lætitia Sanctorum,
Iucunditas Angelorum,
Dei gloria Deorum,
Eſt inenarrabilis.
Eris clarè Deum videns,
Fruens & amore tenens,
Potens, ſciens, placens, gaudens,
Fulgens, liber, agilis.
Vbi conditoris tui
Vultu ſemper poſſis frui.

Felix

Felix prorsus, illa cui
Visio conceditur.
A qua numquam separatur,
Sed perpetuò lætatur;
Mali nihil formidatur,
Nec quis ibi læditur.
Illic Angelorum chori,
Sancti faciè decori,
Viuere, & numquam mori,
Mortis nec memoria:
In æternum sed gaudere,
Summo bono inhærere,
Cuncta bona possidere,
In æterna gloria.
Numquam auris hîc audiuit,
Nec videre quisquam sciuit;
Solùm qui in cælis viuit,
Scit experientia,
Quid à malis liberati,
Et in gloria locati,
Ipsi poßident beati
In Christi præsentia.
Sed his paucis propalatis,
Partim tactis & narratis,
Quæ tum sanctis, tum damnatis,
Præparata legimus;
Iam prudentiùs agamus,
Sanctam vitam eligamus,
In hoc mundo defleamus
Mala quæ peregimus.
Non viuamus vt iumenta,
Ne post mortem ad tormenta

Venia-

Veniamus & lamenta
Intolerabilia.
Modò veniam precemur,
Mortem Christi meditemur,
Ad superna præparemur
Desiderabilia.
Ecce mundus euanescit,
Decor eius iam marcescit,
Et quotidie vilescit
Fallax eius gloria,
Quæ demergit ad inferna.
Ergo gloria superna,
Vita nobis sempiterna,
Iugis sit memoria.
Vt defuncti subleuemur,
Cum cælitibus lætemur,
Et in Deo gloriemur,
Summè delectabili.
Qui solus glorificandus
Est, amandus & optandus,
Laudeque magnificandus
Est interminabili.

QVERELA SIVE DIALOGVS ANIMÆ ET CORPORIS DAMNATI, quem aiunt quidam S. Bernardum per nocturnum visum composuisse.

NOctis sub silentio tempore brumali,
Deditus quodammodò somno spiritali,
Corpus carens video spiritu vitali;
De quo mihi visio fit, sub forma tali.
Cùm dormirem paululùm vigilando fessus,

Ecce quidam ſpiritus, nouiter egreſſus
De prædicto corpore, vitiis oppreſſus,
Corporis cum gemitu plangebat exceſſus.
Iuxta corpus anima ſtetit & plorauit,
Et eam cum gemitu ſic interrogauit:
O caro miſerrima, quis te ſic proſtrauit,
Quam mundus tam proſperè pridie ditauit?
Nónne mundus pridie tibi ſubdebatur?
Nónne te prouincia tota verebatur?
Vbi nunc familia, quæ te ſequebatur?
Cauda tua florida iam nunc amputatur.
Non es nunc in turribus de petris quadratis,
Sed nec in palatiis magnæ largitatis:
Nunc delata feretro paruæ quantitatis,
Iaces nunc in tumulo breuiore ſatis.
Quid tibi palatia proſunt, vel quid ædes?
Vix nunc tuus tumulus benè capit pedes.
Quemquam falsè iudicans amodò non lædes:
Per te data nobis eſt in inferno ſedes.
Ego, inquam, anima nobilis creata,
Ad ſimilitudinem Domini formata.
O caro miſerrima, mecum es damnata!
Si ſcires ſupplicia nobis præparata,
Verè poſſes dicere, Heu quid fui nata?
Vtinam ad tumulum de ventre tranſlata!
Non eſt mirum, fateor, quia dum vixiſti,
Quidquam benefacere me non permiſiſti:
Sed ſemper ad ſcelera peſſima traxiſti:
Vnde ſemper erimus in dolore triſti.
In pœnis acerrimis ſum, & ſemper ero.
Nullæ linguæ ſæculi dicerent pro vero
Vnam pœnam miſeram, quam infelix fero:

Sed, quod magis doleo, veniam non ſpero.
Vbi ſunt nunc prædia, quæ tu congregaſti,
Vel celſa palatia, turres quas fundaſti?
Et numorum copia quam tu plùs amaſti,
Gemmæ per quas annulis digitos ornaſti?
Vbi lecti ſtrati iam tam miri decoris,
Veſtis mutatoria varij coloris?
Species aromatum placidi ſaporis,
Vaſa, menſæ, gauſapæ niuei candoris?
Vbi modò volucres, vel caro ferina,
Vel murenæ nobiles, vel electa vina?
Non agnis, nec gregibus redolet coquina.
Talis peccatoribus imminet ruina.
Tua domus qualiter tibi modò placet?
Eius nónne ſummitas ſuper naſum iacet?
Iam clauduntur oculi, lingua tua tacet.
Nihil tibi ſupereſt, quod iam lucro vacet.
Quidquid dudum miſero congregaſti more,
Dolo, fraude, fœnore, metu, vel rigore,
Longæua per tempora, cum magno labore,
A te totum rapuit mors, humus humore.
Non modò circumdaris amicorum choris:
Cùm per mortem cecidit flos tui decoris,
Rumpitur cuiuſlibet vinculum amoris.
Tuæ iam triſtitia ceſſauit vxoris.
In tuis parentibus amodò non ſperes,
Quia ſibi remanent terræ, Bacchus, Ceres,
Et theſauri copia, pro qua pœnas feres:
Mortem tuam breuiter plangit tuus heres.
Non credo, quòd mulier tua, ſiue nati,
Darent quinque iugera terræ ſiue prati,
Vt nos, qui de medio iam ſumus ſublati,

A pœnis

A pœnis redimerent, quas debemus pati.
Iam ſcis caro miſera, quàm ſit malè tuta
Mundi nequam gloria, fallax, & verſuta,
Repleta doloribus, vitiis polluta,
Et veneno dæmonum nequiter imbuta.
Pretioſis veſtibus non es nunc induta:
Tuum valet pallium vix duo minuta,
Paruo linteamine iaces inuoluta.
Tibi modò pauperes non ferent tributa.
Et licet non ſentias nunc tormenta dura,
Scias quòd ſuppliciis non es caritura.
Nam teſtantur omnia Scripturarum iura,
Quòd tormenta poſtmodum mecum es paſſura.
Te, qui pater pauperum non eras, ſed prædo,
Iam rodunt in tumulo vermes & putredo.
Tecum diu nequeo ſtare, iam recedo.
Neſcis ad oppoſita reſpondere, credo.

Reſpondet Corpvs.

Tandem poſtquam anima talia dixiſſet,
Seſe corpus erigit, quaſi reuixiſſet:
Poſtquam verò gemitus multos emiſiſſet,
Quærit quiſnam talia locutus fuiſſet.
Es tu, inquit, ſpiritus meus, qui ſic faris?
Non ſunt vera penitus cuncta, quæ cauſaris:
Iam probabo pleniùs, argumentis claris,
Quòd, ſi quædam vera ſint, in multis nugaris.
Feci te multoties in multis errare,
Et à bonis actibus ſæpè declinare.
Sed ſi caro faciat animam errare,
Plus eſt culpa ſpiritus; audi tamen quare.
Mundus & dæmonium fœdus pepigere,
Et carnem miſerrimam ſecum coniunxere:

Quam si rigor animi cesset coërcere,
In peccati foueam cadunt ambo verè.
Sed, vt mihi dixeras, Deus te creauit,
Et bonam, & nobilem; sensu te ditauit,
Et ad suam speciem pariter formauit,
Vt ancilla fierem tibi me donauit.
Ergo, si tu domina creata fuisti,
Et dabatur ratio per quam debuisti
Nos in mundo regere; cur mihi fauisti
In rebus illicitis, & non restitisti?
Num carnem, vt animam, iustum est culpari,
Quæ se, cùm sit domina, sinit ancillari?
Nam caro per spiritum debet edomari,
Fame, siti, verbere, si vult dominari.
Caro sine spiritu nihil operatur:
Eius adminiculo viuens vegetatur.
Caro quæ per spiritum non suppeditatur,
Per mundi blanditias mox infatuatur.
Caro quæ corrumpitur, per se malum nescit.
Carni sine spiritu nihil innotescit.
Si, quod iubes, exequor, culpa tibi crescit:
Caro sine spiritu, mortua quiescit.
Si voluntas spiritus in opus ducatur
Per carnem pedissequam, caro quid culpatur?
Culpa tangit animam, per quam imperatur,
Id quod caro fragilis viuens operatur.
Carne quidem grauiùs tu peccasti, crede,
Carnis sequens libitum, fragilis & fœdæ.
Rodunt mea viscera vermes in hac æde,
Iam non loquar ampliùs, anima recede.

Respondet ANIMA.

ADhuc, dixit anima, tecum volo ſtare,
Et tua, ſi potero, dicta refrenare:
Vt quid mihi loqueris corpus tam amarè,
Volens mihi penitus culpam imputare?
O caro miſerrima, quæ viuens fuiſti
Stulta, vana, friuola, à quo didiciſti
Verba tam aſperrima, quæ iam protuliſti?
Attamen in pluribus rectè reſpondiſti.
Iſtud enim conſonum ſcio veritati,
Reſtitiſſe debui tuæ voluntati:
Sed tua fragilitas prona voluptati,
Nugis mundi dedita noluit hoc pati.
Quando te volebam, ô caro, caſtigare,
Verbere, vigiliis, vel fame domare;
Mox te mundi vanitas cœpit effrenare,
Et illius friuolis coëgit vacare.
Et ita dominium de me ſuſcepiſti,
Perditrix domeſtica de me ſic fuiſti:
Per mundi blanditias me poſt te traxiſti,
In peccati puteum tandem me miſiſti.
Scio me culpabilem; nam in hoc erraui,
Quòd, cùm eſſem domina, te non refrenaui:
Sed tu me deceperas fraude tam ſuaui,
Quare tu deliqueras culpa magis graui.
Si mundi delicias dolos machinantis
Deſpexiſſes fatui, ſed & incantantis
Dæmonis aſtutias; è cælo tonantis
Adhæſiſſes monitis, eſſemus cum Sanctis.
Sed tamen tripudiis mundi fraus arriſit,
Ac vitam diutinam firmiter promiſit:
Quod mori non putabas, ſed mors hæc emiſit;

Quando de palatio, ad tumbam te misit.
Hominum fallacium mundus habet morem,
Quod magis amplectitur, quibus dat honorem;
Illos fallit citiùs per necis rigorem,
Et dat post diuitias vermes & fœtorem.
Qui tibi, dum vixeras, amici fuere,
Iacentem in tumulo nolunt te videre.
Corpus hoc intelligens cœpit quasi flere,
Et verbis humilibus ita respondere.

Respondet CORPVS.

QVi viuendo potui multis imperare,
Aurũ, gemmas, prædia, nummos cõgregare,
Castella construere, gentes iudicare,
Putásne quòd credidi tumulum hunc intrare?
Optimè nunc video, & est mihi clarum,
Quòd nec auri dominus, nec diuitiarum,
Honor, vis, scientia, virtus nec herbarum,
Mortis possunt fugere stimulum amarum.
Ambo quidem possumus à Christo culpari.
Et culpamur, fateor, sed non culpa pari:
Tibi culpa grauior debet imputari.
Multis rationibus potest hoc probari.
A sensato quolibet hoc non ignoratur,
Iura clamant, ratio pariter testatur,
Vt cui plus præ ceteris virtutum donatur,
Ab eo plus vtique tandem exigatur.
Vitam & memoriam, sed & intellectum,
Tibi dedit Dominus, sensumque perfectum,
Quibus tu compescere debebas affectum
Prauum, & diligere id quod erat rectum.
Postquam tot virtutibus ornata fuisti,
Et tu mihi fatua pronam te dedisti,

Meisque

Meiſque blanditiis minùs reſtitiſti;
Satis liquet omnibus, quòd plus deliquiſti.
Addo (licet referam corde cum amaro,
Quod iam mihi patens eſt argumento claro)
Exeunte ſpiritu, agit ne quid caro?
Mouet ne ſe poſteà vel citò, vel raró?
Videt ne, vel loquitur? hoc eſt ergo clarum:
Spiritus viuificat, caro prodeſt parum.
Si haberet anima Deum ſuum charum,
Numquam caro vinceret vires animarum.
Si Deum, dum vixeras, amaſſes perfectè,
Et ſi cauſas pauperum iudicaſſes rectè,
Nec prauorum hominum adhæſiſſes ſectæ;
Non me mundi vanitas concepiſſet, nec te.
Quæ viuebam ſplendidè, ſericis amicta,
Ecce quæ de omnibus ſunt mihi relicta,
Putredo cum vermibus, & hæc domus ſtricta,
Quibus, poſt delitias mundi, ſum amicta.
Et ſcio prætereà, quòd ſum ſurrectura,
In die nouiſſimo, tecumque paſſura
Pœnas mortis perpetes: heu mors illa dura,
Mors interminabilis, ſine caritura!

Reſpondet ANIMA.

AD hæc clamat anima, voce cum obſcura:
Heu ſi numquam fuiſſem in rerum natura!
Cur permiſit Dominus, vt ſim creatura,
Cùm præſcita fuerim eſſe peritura?
O felix conditio pecorum brutorum!
Cadunt cum corporibus ſpiritus eorum;
Nec poſt mortem ſubeunt loca tormentorum.
Talis eſſet vtinam finis impiorum!

Respondet Corpvs.

Corpus post hæc loquitur animæ tam tristi:
Si tu apud inferos anima fuisti,
Dic mihi, te deprecor, quid ibi vidisti?
Si qua spes sit miseris de dulcore Christi.
Quid ibi nobilibus paratur personis,
Qui prius, dum vixerant, sedebant in thronis?
Si sit illis aliqua spes redemptionis,
Pro numis, pro prædiis, ceterisque donis.

Anima respondet.

Corpus, tua quæstio caret ratione.
Cum infernum subeunt damnatæ personæ,
Non est spes vlterius de redemptione,
Nec pro eleemosynis, vel oratione.
Si tota fidelium pietas oraret,
Si totam pecuniam mundus suam daret,
Si tota Religio ieiuniis vacaret,
In inferno positum numquam liberaret.
Non daret diabolus ferus & effrenis
Vnam vinctam animam in suis catenis,
Pro centenis millibus prædiis terrenis;
Nec quandoque sineret, vt careret pœnis.
Ad hoc quod interrogas, quid ibi paratur
Personis nobilibus; hoc pro lege datur,
Quanto quis in sæculo magis exaltatur,
Tanto cadit grauius, si transgrediatur.
Diues ergo moriens, si fortè damnatur,
Grauibus præ ceteris pœnis implicatur:
Nam, quanto delitiis plus delectabatur,
Tanto pœna grauior sibi deputatur.

AVCTOR.

POstquam tales anima prompſerat mœrores,
Ecce duo dæmones, pice nigriores,
Quos pennâ deſcribere non poſſent ſcriptores,
Nec mundi depingere totius pictores:
Ferreos in manibus ſtimulos ferentes,
Ignemque ſulphureum per os emittentes:
Similes ligonibus ſunt eorum dentes,
Viſi ſunt ex naribus prodire ſerpentes.
Aures erant patulæ, ſanie fluentes,
Et erant in frontibus cornua gerentes,
Per extrema cornuum venenum fundentes;
Digitorum vngulæ vt aprorum dentes.
Iſti cum funiculis animam ceperunt,
Quam ſecum ad inferos gementem traxerunt:
Mox maligni ſpiritus paſſim occurrerunt,
Qui vice tripudij dentibus ſtriderunt:
Et ei cum talibus votis applauſerunt:
Quidam cum corrigiis ipſam perſtrinxerunt,
Quidam vncis ferreis ipſam diſruperunt,
Quidam plumbum feruidum in eam fuderunt.
Quidam fimum ſtercorum in os proiecerunt,
Et quidam in faciem eius imminxerunt:
Quidam ſuis dentibus ipſam corroſerunt,
Demum & à corpore pellem detraxerunt.

DÆMONES.

ADhæc dicunt dæmones, quaſi fatigati;
Ij qui nobis ſeruiunt, ſic ſunt honorati.
Poſſis modò dicere ſicut buſo crati.
Sed debes in centuplum duriora pati.

ANIMA dicit.

POst hæc tandem anima gemens ſuſpirauit;
Et voce qua poterat, parum murmurauit:
Quando verò barathri limen ſubintrauit;
Eiulans inſonuit : Ieſu fili Dauid.

DÆMONES.

COnclamantes dæmones reſponderunt ei:
Tardè nimis innocas nomen tui Dei.
Parum prodeſt amodò Miſerere mei.
Non eſt vltrà veniæ ſpes, nec requiei.
Non lumen de cetero videbis diei:
Decor iam mutabitur tuæ faciei:
Noſtræ ſociaberis dehinc aciei.
Erit apud inferos hoc ſolamen ei.

AVCTOR.

TAlia dum videram dormiens, expaui;
Et extra me poſitus, ſtatim vigilaui:
Mox expanſis manibus ad Deum clamaui,
Orans vt me protegat à pœna tam graui:
Mundumq́ue cum friuolis ſuis condemnaui.
Aurum, gemmas, prædia nihil reputaui;
Rebus tranſitoriis abrenuntiaui,
Et me Chriſti manibus totum commendaui.
Ecce mundus moritur, vitio ſepultus.
Ordo rerum vertitur; ſapiens fit ſtultus:
Exulat iuſtitia, ceſſat Chriſti cultus:
Et in mundo iugiter labor & tumultus.
Mundus ad interitum pergit his diebus.
Dij facti ſunt iterùm Iuppiter & Phœbus.
Nam qui nummos poſſidet, & abundat rebus,
Hic vt Deus colitur, ſceptris, aciebus.
Et quæ Theologicæ virtutes vocantur,

Fides,

Fides, Spes, & Charitas, ferè suffocantur:
Fraus, & auaritia, & quæ deriuantur
Ex his, iam in sæculo toto dominantur.
Si sis ortu nobilis, si vultu serenus,
Si benignus, humilis, moribusque plenus;
Hæc nil tibi proderunt, si tu sis egenus.
Nam sola pecunia formam dat & genus.
Dummodò sim splendidis vestibus ornatus,
Et multa familia sim circumuallatus,
Prudens sum, & sapiens, & morigeratus;
Ego tuus nepos sum, tu meus cognatus.
Ista cùm defecerint, statim euanescit
Nostra consanguinitas, morte refrigescit
Cessatque notitia: ita quòd me nescit,
Qui, dum diues fueram, surgens mihi cessit.
O miranda vanitas! ô diuitiarum
Amor lamentabilis! ô virus amarum!
Cur tot viros inficis, faciendo carum,
Hoc quod transit citiùs quàm flamma stuparum?
Si mundus diuitibus tria posset dare:
Iuuentutem floridam, & mortem vitare,
Pulchram & durabilem prolem procreare;
Benè possent diuites nummos congregare.
Homo miser cogita, mors ista compescit.
Quis est ab initio qui morti non cessit?
Hic si viuit hodie, cras fortè putrescit.
Cuique prorsus hominum parcere mors nescit.
Quando genus hominum morti deputatur;
Quo post mortem transeat quisquam, ignoratur.
Vnde quidam sapiens ita de se fatur:
Contremisco iugiter, dum mens meditatur,
Quid sum, & quò propero, quid mihi paratur.

De

De morte dum cogito, contristor, & ploro.
Vnum est, quod moriar; & tempus ignoro:
Tertium, quod nescio, quorum iungar choro.
Sed, vt suis merear iungi, Deum oro.

Hymnus B. Petri Damiani de gloria Paradisi, ex cap. 26. Medit. D. August.

AD perennis vitæ fontem
Mens sitiuit arida;
Claustra carnis præstò frangi
Clausa quærit anima,
Gliscit, ambit, eluctatur
Exul frui patria.
Dum pressuris ac ærumnis
Se gemit obnoxiam,
Quam amisit, dum deliquit,
Contemplatur gloriam;
Præsens malum auget boni
Perditi memoriam.
Nam quis promat, summæ pacis
Quanta sit lætitia?
Vbi viuis margaritis
Surgunt ædificia,
Auro celso micant tecta,
Radiant triclinia.
Solis gemmis pretiosis
Hæc structura nititur,
Auro mundo tamquam vitro
Vrbis via sternitur:
Abest limus, deest fimus,
Lues nulla cernitur.
Hiems horrens, æstas torrens,

Illic

Illic numquam ſæuiunt:
Flos perpetuus roſarum
Ver agit perpetuum:
Candent lilia, rubeſcit
Crocus, ſudat balſamum:
Virent prata, vernant ſata,
Riui mellis influunt:
Pigmentorum ſpirat odor,
Liquor & aromatum:
Pendent poma floridorum
Non lapſura nemorum.
Non alternat luna vices,
Sol vel curſus ſiderum:
Agnus eſt felicis vrbis
Lumen inocciduum:
Nox & tempus deſunt ei,
Diem fert continuum.
Nam & Sancti quique velut
Sol præclarus rutilant,
Poſt triumphum coronati
Mutuo coniubilant,
Et proſtrati pugnas hoſtis
Iam ſecuri numerant.
Omni labe defæcati
Carnis bella neſciunt;
Caro facta ſpiritalis
Et mens vnum ſentiunt,
Pace multa perfruentes
Scandala non perferunt.
Mutabilibus exuti
Repetunt originem,
Et præſentem veritatis

Contem-

Contemplantur ſpeciem:
Hinc vitalem viui fontis
Hauriunt dulcedinem.
Inde ſtatum ſemper iidem
Exeuntes capiunt;
Clari, viuidi, iucundi
Nullis patent caſibus:
Abſunt morbi ſemper ſanis,
Senectus iuuenibus.
Hinc perenne tenent eſſe,
Nam tranſire tranſiit:
Inde virent, vigent, florent,
Corruptela corruit;
Immortalis vigor, atræ
Mortis ius abſorbuit.
Qui ſcientem cuncta ſciunt,
Quid iam ſcire nequeunt?
Nam & pectoris arcana
Penetrant alterutrum:
Vnum volunt, vnum nolunt,
Vnitas eſt mentium.
Licet cuique ſit diuerſum
Pro labore meritum,
Charitas hoc ſuum facit,
Quod dum amat alterum;
Proprium ſic ſingulorum,
Commune fit omnium.
Vbi corpus, illic iure
Congregantur aquilæ:
Quo cum Angelis & ſanctæ
Recreantur animæ,
Vno pane viuunt ciues

Vtriuſ-

Vtriusque patriæ.
Auidi & semper pleni
Quod habent desiderant.
Non satietas fastidit,
Neque fames cruciat:
Inhiantes semper edunt,
Et edentes inhiant.
Nouas semper harmonias
Vox meloda concrepat:
Et in iubilum prolata,
Mulcent aures organa:
Digna, per quem sunt victores,
Regi dant præconia.
Felix cæli quæ præsentem
Regem cernit anima:
Et sub sede spectat alta,
Orbis volui machinam;
Solem, lunam, & globosa
Cum planetis sidera.
Christe palma bellatorum,
Hoc in municipium
Introduc me post solutum
Militare cingulum:
Fac consortem donatiui
Beatorum ciuium.
Præbe vires inexhausto
Laboranti prælio:
Vt quietem post præcinctum
Debeas emerito;
Teque merear potiri
Sine fine præmio. Amen.

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

PRECES & EXERCITIA in afflictione & morbo.

EXERCITIVM *tempore afflictionis aut infirmitatis.*

VM Deus opt. max. te vel proximorum aliquem quauis tribulatione, aut corporis infirmitate visitauerit, considerabis quomodo idem Dominus iam olim amicum suum Iob vlcere pessimo in exemplum patientiæ percuti à Satana permiserit. *Iob 2.*

Quomodo idem vulneret & medeatur, percutiat & sanet. *Iob 5.*

Quomodo Moysen à lepra liberauerit. *Exodi 4.*

Ægyptios ob peccata vlceribus percusserit. *& 9.*

Populum Israël de Ægypto eductum, à variis malis seruauerit,

Mariam à lepra quoque mundauerit. *Num. 12.*

A serpentibus percussos ænei serpentis aspectu sanitati pristinæ restituerit.

Sanctæ suæ legis transgressoribus varias infirmitates prænuntiauerit. *Exodi 15.*

Quomodo mortificet & viuificet; deducat ad inferos & reducat. *1. Reg. 2.*

Populum suum ob Dauidis peccatum afflictum eiusdem precibus à peste liberarit. *2. Reg. 24*

Psal. 146. Quomodo contritos corde ſanet, & propter miſericordiam ſuam in ſe ſperantes ſaluos faciat.

3. Reg. 13. Regi Ieroboam aridam manum reſtituerit.

Ibid. 17. Viduæ filio ad Eliæ preces vitam reddiderit.

4. Reg. 20 Ezechiam Regem ad Deum humiliter recurrentem, à graui morbo liberauerit.

Tobiæ 2. Tobiam in exemplum patientiæ cæcum fieri permiſerit.

c. 11. Eumdem per Angelum ſuum lumen cæli videre fecerit.

c. 12. Dæmonium à Sara compeſcuerit.

Matth. 8. & alibi. Febricitantes, & complures à malignorum ſpirituum vexatione exemerit.

Mat. 12. & 14. Omnes malè habentes ſanauerit.

Paralyticos, aridos, leproſos, ſurdos, mutos, claudos, cæcos curauerit.

Mulierem à ſanguinis fluxu, & contractam liberarit.

Mortuos ad vitam excitarit.

Quare meritò ad CHRISTVM Dominum, tamquam fortitudinem noſtram, firmamentum & refugium noſtrum, adiutorem & protectorem, liberatorem & ſuſceptorem, ac cornu ſalutis noſtræ, accurres, ab eo auxilium in tempore oportuno accepturus.

CANTICVM *Regis Ezechiæ.*

Iſaiæ 38. EGo dixi, In dimidio dierum meorum: vadam ad portas inferi.

Quæſiui reſiduum annorum meorum: dixi, Non videbo Dominum Deum in terra viuentium.

Non aſpiciam hominem vltrà : & habitatorem quietis.
Generatio mea ablata eſt , & conuoluta eſt à me : quaſi tabernaculum paſtorum.
Præciſa eſt velut à texente , vita mea ; dum adhuc ordirer, ſuccidit me: de manè vſque ad veſperam finies me.
Sperabam vſque ad manè : quaſi leo ſic contriuit omnia oſſa mea.
De manè vſque ad veſperam finies me : ſicut pullus hirundinis ſic clamabo , meditabor vt columba.
Attenuati ſunt oculi mei ; ſuſpicientes in excelſum.
Domine vim patior, reſponde pro me: quid dicã, aut quid reſpondebit mihi, cùm ipſe fecerit?
Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine animæ meæ.
Domine ſi ſic viuitur, & in talibus vita ſpiritus mei, corripies me, & viuificabis me: ecce in pace amaritudo mea amariſſima.
Tu autem eruiſti animam meam vt nõ periret: proieciſti poſt tergum tuũ omnia peccata mea.
Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt, qui deſcendunt in lacum, veritatem tuam.
Viuens viuens ipſe confitebitur tibi , ſicut & ego hodie : pater filiis notam faciet veritatem tuam.
Domine ſaluum me fac : & pſalmos noſtros cantabimus cunctis diebus vitæ noſtræ in domo Domini.

PSALMVS.

Psal. 114 DIlexi, quoniam exaudiet Dominus: vocem orationis meæ.

Quia inclinauit aurem ſuam mihi: & in diebus meis inuocabo.

Circumdederunt me dolores mortis: & pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem & dolorem inueni: & nomen Domini inuocaui.

O Domine libera animam meam: miſericors Dominus & iuſtus, & Deus noſter miſeretur.

Cuſtodiens paruulos Dominus: humiliatus ſum, & liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu.

Placebo Domino: in regione viuorum.

Gloria Patri, &c.

Verſ. Clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur.

Reſp. Et de neceſſitatibus eorum eduxit eos.

Verſ. Domine exaudi orationem meam.

Reſp. Et clamor meus ad te veniat.

Oratio ad CHRISTVM.

Granat. in tract. de paſſ. DOmine IESV Chriſte Fili Dei viui, per amariſſimas anguſtias, quæ te in monte Oliueti tantopere coarctarunt, & per admirabilem illum horrorem ac tremorem, qui carnem tuam ſanctiſſimam ita conſtrinxerunt, vt diceres, Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem, te humili corde ac corpore ad terram vſq.

proſtra-

proſtrato rogamus; vt in vltimo illo tranſitu, quo ex hac vita migrandum erit, cùm timor ac tremor cor noſtrum ac intellectum occupabũt, ſuccurrere, & in tam triſti agonia fortitudinem ac ſpem de tua miſericordia largiri digneris. O dulciſſime Magiſter, ne nos in tam horribili certamine deſeras: at ſicut Pater tuus cæleſtis Angelum de cælo miſit, qui te conſolaretur; ita nobis Angelum mittas, qui eo tempore nos comitetur, muniat ac corroboret aduerſus omnes inſultus inimici, & in omnibus adiuuet; nec conſentiat, vt prauorum ſpirituum exercitus aduerſum nos præualeant, aut tentationibus ſuis & mendacibus perſuaſionibus nos decipiant proſternantque. Arma quoque cor noſtrum virtute paſſionis tuæ, & confirma, ne vlla aduerſitas aut infirmitas, quantumuis diuturna ac vehemẽs, impatientiam aut faſtidium aut murmurationem in nobis pariat. Sed in omnibus ac per omnia, anima noſtra ſe ſubiiciat, ac offerat ſanctiſſimæ tuæ voluntati, ſiue illa infirmitatem, ſiue ſanitatem, ſiue aduerſitatem, ſiue vitam concedat: eo planè modo, quo tu Domine naturalem tuam voluntatem Patris tui cæleſtis voluntati poſtpoſuiſti, cùm diceres; Non mea voluntas fiat, ſed tua. Non tibi ſupplicamus, ô Domine, vt dulcem concedas mortem, aut exiguos dolores, aut facilem denique ægritudinem: hæc enim tuo relinquimus nutui ac beneplacito, vt de iis diſponas; non pro noſtro arbitrio, inquam, ſed pro noſtra neceſſitate ac vtilitate. Hæc verò gratia potiſſima eſt

quam efflagitamus, vt ſcilicet in quibuſcumque caſibus, des nobis talem fortitudinem, animique robur, quæ nullo pondere flectatur; ſed ſtare potiùs nos faciat fortes, & immobiles vſque ad extremum vitæ momentum: vt ex hac ſocietate, quæ per Diuinam tuam gratiam nobis tecum communis eſt, ad illam tranſire mereamur, quam tecum habent Sancti per gloriam.

Oratio ad CHRISTVM *cruci affixum.*

O Domine Ieſu Chriſte, qui præ amore tuo erga me tibi ipſi parcere noluiſti: quæſo vt ſic cor meum tuis ſacris vulneribus transfigas, animamque meam ſanguine tuo inebries, vt quocumque oculos conuertero, te cruci videam affixum; & quamcumque rem intuitus fuero, ea mihi videatur roſeo illo tuo ſanguine tincta: quo nempe totus in te transformatus, nihil inueniam extra te, ac nihil videam præter plagas tuas. Hæc ſit conſolatio mea, in hac quam patior infirmitate, vt tecum ſim confixus cruci; hæc ſit maxima afflictio mea, cogitare aliquid extra te, quod non ſit propter te, Saluator mundi. Obſecro te, vt me cum Apoſtolo tuo B. Andrea clamantem exaudias & dicentem: O bona crux, quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti animo præparata, accipe me ab hominibus, & redde me magiſtro meo; vt per te me recipiat, qui per te me redemit: qui viuit & regnat in ſæcula, &c.

TESTAMENTVM, *siue protestatio* CHRISTIANI HOMINIS, *quotidie & præsertim in infirmitate facienda, & sæpiùs repetenda.*

EGo peccator indigniſſimus, pretioſiſſimo Domini noſtri IESV Chriſti ſanguine redemptus, palàm profiteor me ſincero corde ignoſcere omnibus, qui quouis modo mihi iniuriam vel moleſtiam aliquam intulerunt; & humiliter rogo tam præſentes quàm abſentes omnes, vt mihi viciſſim ignoſcant, & dimittant, ſi in aliquo eos offendi.

Agnoſco me hactenus non vixiſſe purè, nec ſanctè coram Domino, ſicut viuere debueram. Agnoſco ſcelera mea multa nimis. Agnoſco culpas, & negligentias meas infinitas. Agnoſco quidquid mali per totam vitam meam commiſi: & ſupplici mente à miſericordiſſimo Domino Deo noſtro veniam peto, dolens quòd vmquam eum offenderim, & proponens deinceps vitare peccata, & peccandi occaſiones. Vtinam numquam in vita mea Diuinam bonitatem offendiſſem! Vellem certè, ſi liceret, in ſignum veræ contritionis, ſanguineum ſudorem & ſanguineas lacrymas pro peccatis & exceſſibus meis abundanter effundere. Verùm quamuis grauiter, & multis modis hactenus offenderim, non tamen diffido de benigniſſima miſericordia Redemptoris mei, ſed ſpero per meritum paſſionis & mortis eius fore me æternæ vitæ atque hereditatis participem. Paſſionem eius ſacratiſſimam pro refugio munimentoque tutiſſimo habeo. Eam inimicis meis inuiſibili-

bus ſemper & vbique tamquam armaturam inexpugnabilem obiicio. Eam ſanctæ Trinitati pro meritis quæ mihi deſunt, & perfecta ſatisfactione, offero: & cum Eccleſia Catholica fidem meam profiteor, dicens; *Credo in Deum Patrem omnipotentem, &c.* Proteſtor itaque coram ſanctiſſima Maieſtate Dei mei, ac glorioſiſſima Virgine Maria matre eius, totaque Curia cæleſti, me cupere & velle in ea fide vitam hanc finire, in qua conuenit obedientem ſanctæ matris Eccleſiæ filium mori. Ideoque intimo corde deſidero, humiliterque peto, propter Deum mihi ſubueniri in extremis, & muniri ſanctis Pœnitẽtiæ, Euchariſtiæ & Extremę Vnctionis Sacramentis. Proteſtor iterùm iterumque, me credere vniuerſa, quæ ipſa Catholica Romana fides continet, & quæ à veris orthodoxis Chriſti fidelibus credẽda ſunt. Quòd ſi (vt varia ſe offerunt pericula) eorum occaſione (quod abſit) ab hac fide deuiarem, vel impugnatione dæmonis, vel violentia morbi preſſus, aliquid huic propoſito contrarium cogitarem, loquerer, aut facerem, iam illud reuoco, & conteſtor nunc & tunc, me nullo modo conſentire talibus cogitationibus, verbis, vel operibus. Gaudeo & gratias ago tibi miſericordiſſimo Creatori & Saluatori meo, cuius ineffabili pietate me in hac fide moriturum confido. In manus tuas ſanctiſſimas animam meam & corpus meum nunc, & in hora mortis meæ commendo. Tu mihi ſuccurre bone Ieſu: adeſto mihi Ieſu. Peccaui in cælum & coram te,

iam non ſum dignus vocari filius tuus, fac me ſicut vnum de mercenariis tuis. Deus propitius eſto mihi peccatori. Domine adauge mihi fidem meam. Domine ſaluum me fac. Media vita in morte ſumus, quem quęremus adiutorem niſi te Domine? qui peccatis noſtris iuſtè iraſceris. Sancte Deus, Sancte fortis, Sancte & miſericors Saluator, amaræ morti ne tradas nos: ne proiicias nos in tempore ſenectutis; cùm defecerit virtus noſtra, ne derelinquas nos. Sancte Deus, &c. Peccauimus tibi Domine cum patribus noſtris, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus. Sancte Deus, &c.

Tibi quoque, ô Angele Dei, qui mihi ad cuſtodiam datus es, commendo fideliter hanc meam ſententiam & voluntatem, humiliter petens, vt illam offeras Patri meo clementiſſimo tempore neceſſitatis meæ, cùm ab ipſo donata ſit, vt eam in ſanguine filij ſui Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctificare dignetur, & me ad perfectionem perducere, antequam moriar. Quia ipſi cupio hîc & in æternum, tamquam minimum ſuum ac viliſſimum mancipium, quod tamen manus eius fecerunt & plaſmauerunt, diligenter ſeruire.

Tu qui corda ſcrutaris & renes, ſcis quid poſſim tua gratia, fac vt in cælo & in terra voluntas tua in me fiat. Gaudium accedat matri tuæ ſanctiſſimæ Virgini Mariæ, Angelo cuſtodi, N.N.N. patronis meis, & tibi gloria in æternum & vltrà. Amen.

Alia CATHOLICI HOMINIS *proteſtatio cum propoſito vitæ melioris, quo anima excitetur ad pœnitudinem peccatorum, & Dei amorem, præſertim in hora mortis exercenda.*

AVdiant cæli, audiant Angeli & cælites omnes hanc fidei meæ confeſſionem, ac earum iniuriarum, quas aduerſus Deum benefactorem meum, imò aduerſus cælum ipſum (vnde meritò exulo) perpetraui, humilē agnitionem. Audiat me terra, & incolæ eius, ſintque mihi vniuerſæ creaturæ emendatioris vitæ teſtes, concipiantque horrorem ex culpis meis: qui verò ob has ſcandalum aliquod paſſi ſunt, conſiderent hanc voluntatis meæ mutationem, publicam ſatisfactionem, & exemplum.

Attentus ſit infernus, & qui eum inhabitant maligni ſpiritus, infelices animæ, ſummo iure ęternis ignibus addictæ: illi quidem, quòd non ſe voluerint ad Deum cōuertere; hæ verò, quòd vel in infidelitate permanſerint, vel in ſancta fide diuinoque amore perſiſtere noluerint: intelligant quanto ego eorum exemplo tremo & expaueſco. Denique intelligant generatim omnes, quotquot hanc ſchedam veræ proteſtationis, & ad Deum oblationis animæ meæ, ac vltimam voluntatem meam viderint, quomodo Ego N. peccator miſerrimus, filius prodigus, non priuatus iudicio, aut mentis impos, ingenuè fatear ac declarem: Quòd cùm ab æterno Patre meo, toto vitæ meæ decurſu, maximum patrimonium cæleſteſque opes acceperim; eas tamen ſpreuerim, alienauerim, diſſipauerim,

non

non ęstimando quãta dignitas ſit eſſe filiũ Dei.

Declaro me iure titulo Creationis eſſe ſeruum eius, cùm eo nomine me condiderit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam, vt illi obſequerer, ipſum cognoſcerem & amarem. Titulo Redemptionis, cùm vt bonus paſtor è cælo deſcendere dignatus ſit, quò animam meam ceu ouem perditam quæreret, ſubque dæmonum tyrannide conſtitutam, ſanguine ſuo pretioſo emeret, ac triginta tribus annis incredibili labore tranſactis redimeret. Titulo Donationis, cùm in Baptiſmi ſuſceptione ſolemne ediderim votum renuntiandi pompis & legibus dæmonis ac mundi: & tunc quidem ipſiſſimus & omnipotens Deus, cùm eſſet Dominus omnium & Rex gloriæ, ego verò inimicus eius, filius iræ, & mancipium ſatanæ; Deus, inquam, non celſitudinis ſuæ ſed ſolius bonitatis memor, voluit vt in nomine S^{mæ} Trinitatis ſacris aquis abluerer: in quibus me Pater titulo filij inſigniuit, Filius merita ſua & fructus paſſionis & ſanguinis ſui mihi applicuit, Spiritus ſanctus animam ſibi meam in ſponſam adoptauit. O me infelicem, qui tantum nequiui æſtimare aut conſeruare honorem! & qui gratus eſſe debueram, totamque vitam in amore & laudibus eius traducere, tot culpis (heu me!) gehennam merentibus, vt ſceleratus proditor eam prodigere potiùs aut contaminare ſtudui! Eius bonitas ita in mediis criminibus meis inexpugnabilis fuit, vt cùm optimi Domini maximè obliuiſcerer, ille oculos miſericordiæ ſuæ

haud-

haudquaquam auerterit, ſed tum publicis, tum ſecretis inſpirationibus animam exſtimulare non deſtiterit: cùm me ſurdum fingerem, ipſe me nunc minis, nunc blanditiis, nunc beneficiis, nunc conſolationibus, nunc afflictionibus & tribulationibus ad ſe amandum prouocauerit. Denique tempus vitæ meæ aliud non fuit, quàm pugna quædam meorum ſcelerum ac negligentiarum cum Diuina bonitate ac patientia eius inſuperabili. Quamdiu huius vitæ vſura licuit vti, Deus me ingratiſſimum & iniquiſſimum vt ſeriò pœniterem expectauit; at ego conceptus in peccatis & natus, noua nouis cumulaui, nec peccare deſij. Quare tamquam peccator, & reus infamis, me coram Iuſtitię diuinæ tribunali ſiſto, & confiteor iniquitates meas, guttis maris ſuperiores. Me æternis cruciatibus dignum iudico, & ſentẽtiam tuam de iis latam iuſtiſſimam fateor. Si tamen liceat à ſummo iure ad miſericordiæ ſolium prouocare, & ipſum ſupremum interpellare iudicem, ad tribunal Gratiæ humiliter appello. Actorem cauſæ meæ & patronum eligo IESVM CHRISTVM, vt per infinitæ miſericordiæ ſuæ leges, ac ſuam inexhauſtam gratiam, me defendat inermem. Offero eius merita, ipſius ſcilicet vitam, paſſionem, mortem, exemplum, & triginta trium annorũ opera omnia infiniti pretij: quæ non tam ſua, qui nulla eguit ſatisfactione, aut expiatione, quàm mea cauſa præſtitit. Et tu REGINA CÆLORVM, vita, dulcedo, ſpes noſtra, mater miſericordiæ, patiaris obſe-

cro, vt te patronam & aduocatam eligam. Insuper deploratæ causæ meæ, te Angelum custodem, cui noti sunt gressus mei & actus, quàm possum demississimè inuoco. Sint aduocati mei Sancti omnes: pręsertim illi quos peculiari colui obsequio. Tibi denique Deus meus prostratus, fide Catholica excitatus, spe nutritus, & charitate firmatus, supplico, vt consideres me esse plasma manuum tuarum: non hoc condemnes tam nobile opus, aut destrui patiaris, cùm ad tam funestum finem haud sim creatus, sed vt conspectu suauissimo fruar, & bonitatem tuam perpetuis in cęlo laudibus celebrem.

Salutare tuum exspectabo Domine. Amen.

Oratio ad B. VIRGINEM MARIAM *ex Sermone S. Chrysostomi.*

AVe mater, cælum, puella, virgo, thronus, Ecclesiæ nostræ decus, gloria & firmamentum; assiduè pro nobis, & amicis nostris vita functis precare IESVM Filium tuum, & Dominum nostrum: vt per te misericordiam inuenire in die Iudicij, & quæ reposita sunt iis qui diligunt Deum bona consequi possimus, gratia & benignitate Domini nostri IESV Christi: cum quo Patri simul, & sancto Spiritui gloria, honor, & imperium, nunc & semper in sæcula sæculorum. Amen.

MILES CHRISTIANVS.

Induite vos armaturam Dei, vt poſsitis ſtare aduerſus inſidias diaboli. Epheſ. 6.

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS SEXTA.

EXERCITIA hominis Christiani ad virtutem aspirantis.

CAPVT PRIMVM.

EXERCITIVM quotidianum.

E ex illorum sis numero, qui in vanum acceperunt animã suam, & hac CHRISTI *voce notantur, qua ait*; Quid hîc statis toto die otiosi? *néve perennis exilij cogaris audire sententiam*; Discedite à me operarij iniquitatis: *operæpretium erit in accuratæ vitæ rationis studium incũbere; & si nequeas totos dies, Religiosorum more, diuino te deuouere obsequio, decimam certè cuiusq. diei partem eidem consecrabis. Quarum prior auroræ, posterior nocti respondeat, sic vt vtrumq. hoc tẽpus ab ipso ordiaris, & cum eodẽ feliciter finias.* Mat. 20.

EXERCITIVM MATVTINVM.

1. QVamprimùm somno defunctus expergisceris, memoria ac mente reuolue, te pere-

peregrinum, extremeq. inopem esse: cui quantum viæ restet incertum; quique tantum confeceris, quantum ab ea hora, qua anima tua diuino nutu in hoc corporis domicilium infusa, in lucemque edita, effluxit temporis.

2. Illud animo quoque repete diligenter, animam tuam ad imaginem & similitudinem Dei conditam, cęlumque sedem eius, ac verum esse patrimonium: vbi eam benignissimus Pater, ipsi Angeli, & cælestes conciues tui auidè præstolantur.

3. Oculos tuos in eum defige locum, vbi modò versaris, à cælesti patria remotissimum, hostibus refertum; quorum hi ab instituto te retardare conantur itinere, illi aliò errabũdum deducere, alij in necem propellere. Insuper cõsidera, quanta sit naturæ imbecillitas ad casum sponte sua pronæ: sicque sublimem illam beatorum patriam salutando petes, vt à sanctiss. Trinitate plenam tribus animæ tuæ potentiis, intellectui, memoriæ, & voluntati, impetrent salutem; & aduersus hostes tuos, mundum, dęmonem ac carnem, victoriam gloriosam. Denique iterata tertiò Dominica prece cum Salutatione Angelica, & Apostolico Symbolo, Deum trinum & vnum reuerenter adorato.

4. Memor esto sacrificij quod Christus Dominus verus Dei viui filius die Parasceues in cruce obtulit Patri ad tua & mundi scelera expianda. Et cùm nihil in te sit, quo tanto pro munere gratias referre vales, si teipsum, & quidquid vel cogitaueris vel dixeris, egeris vel

paſſus hoc die & quocumque tempore fueris, liberaliter offer, proteſtatus ingenuè, nihil à te profecturum quod fieri non cupias intuitu Dei; quem obnixè rogabis vt Chriſti ſanguinis merito te locupletet, ac ſenſuum cuſtodiam largiatur. Quo nomine ſubiunges Orat. Dominicam, & Salutationem Angelicam, in honorem vulnerum eius quinquies repetitam: tum ſacræ Miſſæ officio, in quo eiuſdem paſſio ac mors offertur, qua decet mentis attentione ac reuerentia, libenter adeſto.

EXERCITIVM DIVRNVM.

1. COgitabis te non ampliùs eſſe iuris tui, ſed Ieſu Chriſti, qui ſanguinis pretio toties te redemit, & à diaboli iugo liberauit, quoties implicitum noxis, liberum reddidit. Et præterquam quòd hoc primo diluculo te obtuleris Deo, gaudeas vel maximè, quòd tanti Principis ſis mancipatus obſequio.

2. Conſiderabis quòd ſicut hi qui ad catenas damnantur, ſua fruſtrantur libertate, nec ſuperbire ob aliquam indulgentiam, vel lamentari ob pœnam ſolent; ita te, qui Chriſti ſeruus es, tot amoris aſtrictus vinculis, quot illius in te dona relucent, gerere decet. Sic vt ſiue te ſolatio, ſiue doloribus affici ſinat, non ſit quo extollaris, vel anxiè queraris, ſed potiùs in bonis maximis ducas paternã hanc diſpoſitionem.

3. Quantumuis autem huic te addixeris Domino, cogitandum tibi erit, vt illi ex amore, non vt ſeruus, ſed inſtar amantiſſimi filij ſeruias. Te enim eò loci poſuit, vbi res omnes

creatæ, tibi ſint ceu magiſtri, ceu ductores, ceu impulſores ad auguſtam tanti numinis Maieſtatem religioſè colendam. Vbi demum te, tuáque omnia, & Diuini & Angelici oculi perpetuò contemplantur, & obſeruant, tuóſque minutim enumerant greſſus: quibus coram, fortè hac nocte ſiſtêris, vt minimarum quarumcumque actionum & cogitationum rationem reddas. His peractis animam tuam VIRGINI MATRI cæliq́ue Reginæ, Angelica dicta precatione, commendabis; vt illius ope fretus, ſincerus, fiduſque CHRISTI cultor euadas.

CONSCIENTIÆ EXAMEN
noctibus ſingulis inſtituendum.

VBi iam nox aderit, nonnihil ſecedes, vt tecum exacti temporis rationes ineas.

Ac primò quidem ſupplices ad Deum fundes preces, vt mentis oculos tibi aperiat, quibus tam magnitudinem quàm multitudinem beneficiorum cernas, quæ de manu eius accepiſti, ſiue ea ſint naturæ, ſiue gratiæ: inter quæ primum erit, quòd ipſemet Deus, & non alius artifex ad imaginem & ſimilitudinem ſuam te creauerit, vt eſſes heres cæli, & ſocius Angelorum, cùm antequam naſcereris, totum hunc mundum vſibus tuis deſtinârit, & huc vſque conſeruârit: Filium ſuum vnigenitum dederit, qui pœnas ſacrilegis tuis ſceleribus debitas ſuo capite luerit: Sacramenta inſtituerit animæ tuæ morbis curandis aptiſſima: Sanctos in cæleſtes ſedes tranſtulerit, vt eſſent tibi patroni & aduocati; ceteraſque res creatas ceu magiſtras eſſe

volue-

voluerit, vt tanto aptiùs tantæ posses inseruire Maiestati: Angelum insuper custodem atque ductorem dederit, qui ignauia torpentem excitaret, qui toties cor tuum pulsaret, quoties vel bonam aliquam inspirationem, vel consilium, vel lectionem, vel concionem, vel bonum aliquod exemplum ante oculos poneret. qui æternæ vitæ thesauros tibi præparauerit, & in præsens vsque tempus semper misericors, beneficia beneficiis cumulans, tuam tolerauerit iniquitatem. Quibus ergo laudibus atque gratiis adeò munificũ prosequêris benefactorem?

2. Gratiam atque lumen enixè petes, quo peccati turpitudinem malitiamque agnoscas, excitatoque in te animi de admissis sceleribus dolore, tantum aduersus ea sentias odium, vt in posterum ad vomitum non redeas.

3. Diligenter animaduertes, quemadmodum his donis vsus fueris, quæ tibi contulit Deus, iuxta discursum illum, qui in proximo attingitur puncto. Ac primo loco ea sint quæ mente cogitationéve volueris; cùm te non lateat, illam esse creatam, non solùm vt imago Dei sit tribus ornata potentiis, sed etiam instar horti vel domus Sanctissimæ Trinitatis, in qua libens sedem figat, & vt dulcis hospes suauiter ambulet: quam cùm summa cura obseruare debueras, & sic vndequaque munire, vt nil nisi sanctum purumque eam subiret; ita laxasti ac prostituisti, vt locum dares omnibus mundi quisquiliis, ac sensibus tuis talem in modum vsus es, vt in arma eos ad offendendum Deum

ac proximum tuum cõuerteris. Si porrò actiones omnes tuas expenderis, aut planè peruerſas aut multis erroribus permixtas cernes; imò & peſſimam tuam peccandi conſuetudinem, pronitatemque deprehendes, quibus te dęmon ceu catenis quibuſdam implexum pro libitu ſuo ad præcipitium trahit. Accedunt ſcelerum altæ radices, quæ vixdum purgato pœnitudine animo, nouas generant noxarum ſpinas.

4. Inſtanter orabis Chriſtum Dominum, vt culpas admiſſas benignè remittat: illique tamquam mundi Saluatori, ſingula errorum tuorum, quibus conſtrictus es, vincula detegas; ac cõcepto melioris vitæ propoſito, quamprimùm licebit, ad humilem tui accuſationem, exomologeſimque confugias: tum verò pari conatu inuigilabis ad tui cuſtodiam, propriæ voluntatis expugnationem & mortificationem, vt tandem prauos quoſque motus moreſque radicitus euellas.

EXERCITIVM NOCTVRNVM.

1. PRiuſquam te ſomno des, hæc meditaberis: nempe poſtquam ſol iam occubuerit, ceteris rebus quieſcentibus, & alta ſilentia tenentibus, Angelos cælorum incolas & Dei famulos in terra degẽtes haudquaquam quieſcere, ſed diuinum Numen contemplando, perpetua illius luce longè maxima dulcedine frui; quod tibi meritò triſtitiam pariet, qui dum ſomnum corpori tuo putredini ac vermibus ſubiecto indulges, tanto ſplẽdore priuaris.

2. Cùm certum ſit, ſomnum nihil aliud

eſſe,

esse, quàm mortis imaginem, veram autem humanæ mentis quietem deliciasque in Dei aspectu ac cōtemplatione pulchritudinis eius consistere: lectulum tuum vt sepulcrum aspice, menteque in Deum erecta, te tanto tempore sepultum fore, ac Dei spoliatum memoria, ex animo dole. Ipsi ergo supplica, vt quandocumque expergisceris, non se aliud tuis cogitationibus ingerat, quàm eius bonitas; & vbi surrexeris, cælesti ornatus gratia viuas, diemque transigas.

3. Quemadmodum verò exactus hic dies imaginem refert totius temporis, quo tibi in hac vita mortali agendum est: ita nox mortem, ac tempus quo corpus hîc obscuro iacet conclusum tumulo. Itaque bis Oratione Dominica pronuntiata, adiuncta Salutatione Angelica, tam pro teipso quàm pro animabus illis quæ duras illas purgatorij pœnas sustinent, humiles fundes CHRISTO Domino preces, tui & totius mundi causa mortuo & sepulto, vt te soletur, gratiamque concedat, qua exiguum hoc quod restat vitæ, illæso pede decurras, ac cælesti semper præditus gratia feliciter termines.

Modus excitandi animi affectum in DEVM.

SEmper hoc tibi propositum habe, quòd Diuina intelligentia ipse Deus in se oculos suos dirigat, omnes cogitationes & intentiones cordis, verba pariter & facta, totam animam & corpus penetrando consideret. Confundere in præsentia eius, quòd tam mortificatus sis, tam tepidus, tam ingratus; quòd eius sanctissimum

beneplacitum tam malè adimpleas, nec tantam bonitatẽ ex toto corde diligas. Concipe deinde propositum in animo tuo, illi summo Domino vniuersorum, reuerẽdissimo, optimo, & benefactori maximo complacẽdi, & dic: Vtinam in oculis summi Dei gratiam inuenire possem! vtinam illi placerem! vtinam puro corde diligerem eum! & cetera huiusmodi in tertia persona: quę postmodum in secunda persona fient, dum te in Domini familiaritatẽ senseris admissum.

Institue etiam semel in die quamdam recollectionem, & in mente tua concepta Diuina præsentia, quod consuetudine facillimum est, composito quasi quodam fasciculo principalium beneficiorum, scilicet creationis, redemptionis, conseruationis, promissæ glorificationis & similium, Deo pro his gratias age. Postmodum de peccatis in generali propositis dole, & veniam precare. Deinde gratiam pete, & illuminationem, pœnitentiam, atque in virtutibus profectum, &c. Habe firmissimum propositum numquam peccandi, nec venialiter quidẽ ex proposito & deliberatione. Quòd si natura immortificata reluctata fuerit, ratione contradic eidem quantum potes, & Domini auxilium posce humiliter.

Aliud EXERCITIVM QVOTIDIANVM, *R.P. Francisci Borgiæ Generalis Societ.* IESV.

VBi cognoui ad absolutam iustitiam non satis esse peccatis abstinere, sed talibus insuper actionibus insistendum, quæ Diuinæ

placeant Maieſtati; animam meam, cùm opus aliquod aggredior, tribus cõſiderationibus ceu totidem ſtimulis excitare conor: primò confuſione; ſecundò, gratiarum actione; tertiò, humili aliqua poſtulatione, verbi gratia;

Dum manè excitor:

1. Confundor vehementer, quòd tam altùm ſtertam, ac in multam lucem interdum dormiam, cùm Chriſtus in oratione Dei pernoctet.

2. Gratias ago, quòd dignetur aures meas aperire, & cor durum penetrare, ne ad vocem eius obdureſcant.

3. Peto humiliter, vt ſemper cor meum in actionibus diurnis ſit vigilans, nec diſſipari ſinat Chriſtus eos influxus quos tam miſericorditer à ſomno me excitans, in animum illabi permiſit.

Cùm veſtibus tegor:

1. Confundor quòd me veſtibus induam, cùm Chriſtus mei cauſa ſuis exuatur in cruce.

2. Gratias ago, quòd noſtram ille humanitatem pro nobis ingratis futuris induerit, & veſte gratiæ nos texerit, quos eam non ſemel laceraturos nouerat.

3. Peto humillimè, vt quando me induens, nudum quempiam veſtiuero, ſit illi hoc opus miſericordiæ gratum; idque intuitu ignominioſæ illius veſtis, quam iuſſu Herodis induit.

Cùm ad audiendum ſacrum propero:

1. Confundor quòd grauatus tot delictis & imperfectionibus, ad Deum in templo ſuo lau-

dandum me confero; quem Angeli puriſſimi & perfectiſſimi, trementes tamen, perpetuò laudant.

2. Gratias ago, quòd cùm ex eius domo peccatis abſtractus tam ſæpè abierim, toties tamen me reuocet, & ſtans ad oſtium pulſet.

3. Peto vt per eam charitatem, qua Virginis filius in templo præſentatur, Deo præſentari, eiuſque templum effici merear.

Cùm ad orationem componor:

1. Confundor multitudine peccatorum meorum, & exemplo Publicani dicere cogor: Propitius eſto mihi peccatori.

2. Gratias ago, quòd Chriſtus pro me orauerit, ipſeque impetrarit, vt cùm oro, exaudiar.

3. Peto vt per eam orationem, quam in deſerto & alibi pro peccatoribus fudit, ea concedere dignetur, quæ oratione illa quam nos docuit, petere iuſſit.

Cùm interſum ſacro Miſſæ officio:

1. Confundor, quòd in tanto Chriſti erga me charitatis argumento, debitam animi præparationem omittam, qua Deo aſſiſtam: quodque beneficij huius continuatio, quæ me ad id maximi faciendum incitare debuerat, negligentem potiùs ingratumque reddiderit.

2. Gratias ago, quòd me Angelum efficit, ſi viua eum quem adoro fide confitear. Ad Angelos enim ſpectat Deo aſſiſtere, eumque ſine intermiſſione laudare.

3. Peto per illud cruentum Sacrificium, quod cruenti in cruce oblati vera eſt repræſen-

tatio,

tatio, Sanguinis ſui merita mihi impertiat; huiuſque virtute eum lacrymarum imbrem concedat, quo peccata abluam, & mortuo in me veteri homine, cum Chriſto reſurgam.

Cùm menſæ aſſidens prandium ſumo:

1. Confundor, quòd eius pane cibiſque veſcor cui infidelis & ingratus ſemper fui.

2. Gratias ago, quòd me, cú ipſius inimicus eſſem, hactenus tam liberali manu nutrierit.

3. Peto vt per eum amorem, quo in deſerto turbas paucis panibus ſaturauit, ſuæ gratiæ pane me quotidie paſcat.

In negotiis quæ ad noſtram vel proximi vtilitatem pertinent:

1. Confundor, quòd me meam vel proximi cauſam Deus agere velit, qui mihi ipſi atq. aliis ſæpè detrimenti cauſa fui: cùm præſertim tanti momenti ſit proximorum vtilitati ſtudere, vt ea cauſa Chriſtus in hunc mundum venerit, vt nimirum cauſam meam & proximi ageret.

2. Gratias ago, quòd cùm his ipſe negotiis nihil indigeat, ea tamen, quaſi indigeret, grata habeat.

3. Peto vt per eam charitatem qua dixit in iis oportere ſe eſſe, quæ ſui Patris eſſent, eam mihi gratiam concedat, vt in his ſemper verſer, quæ ad eius gloriam & honorem pertinent.

Cùm veſperi orationi vaco:

1. Confundor, quòd Deum alloqui debeo, coram quo facies ſuas præ reuerentia & timore velant Dominationes & Poteſtates.

2. Gratias ago, quòd ad orandum, animum mihi dans, iubeat vt à ſe quiduis petam.

3. Peto, vt per eam voluntatis ſuæ cum Patris voluntate conſenſionem, quam in horto orans cum lacrymis ſanguineis declarauit, Diuinæ voluntati conformis, & in vita & in morte eſſe merear.

Cùm menſæ ad cœnandum accumbo:

1. Confundor, ob negligentias eo die commiſſas: quare dolens comedo, & ſunt mihi lacrymæ meæ panes, die ac nocte.

2. Gratias ago, quòd de prandij beneficio homini ingrato cœnam præparauerit.

3. Peto, vt per ineffabilem illam charitatem, qua ſe in vltima cœna in cibum dedit & potum, me præparet, vt hunc ipſum cibum humiliter recipiam, eique perpetuo amoris vinculo coniungar.

Cùm oro cubitum iturus:

1. Confundor, quòd cùm Chriſtus in cruce tanto & amore & dolore pro me preces fuderit; ego tamen parum amem, parumque contriſter.

2. Gratias ago, quòd moriatur ille, & ego viuam.

3. Peto, vt per eum dolorem quem ſenſit, ipſe quidem moriens, eius verò Mater morientem aſpiciens, id mihi concedat, vt & in morte mea, mortis ipſius recorder; & propter ipſius mortem, mea ſit æterno Patri accepta.

Cùm me noctu veſtibus exuo:

1. Confundor, quòd requieſcere in lecto

deſi-

desidero exutus vestibus, cùm pro me CHRISTVS & indutus vestibus somnum ceperit, & vbi caput reclinaret non habuerit.

2. Gratias ago, quòd iis quæ pro me passus est, mihi veterem hominem exuerit.

3. Peto, per eum dolorem quem sensit cùm vestibus crucifigendus exueretur, vt mihi gratiam tribuat qua nudus rebus terrenis crucem amplexer, atque in cruce moriens nuptialem vestem merear, quam præparauit æternus Pater diligentibus se.

CAPVT SECVNDVM.

REMEDIA contra peccata.

Remedium generale.

CVM Dominicæ passionis & mortis amaritudinem ad memoriam reuoco, nihil adeò se offert asperum, quod non æquanimiter sufferendum iudicem. Si namque in ligno viridi, omni scilicet virtutum genere florente CHRISTO, *tantum Diuina Iustitia rigorem exercuit; quid eidem, in me siccum & aridum vermiculum, nec non peccandi iam vsu putridum, non licebit statuere? Quare me perpetua quadam cordis compunctione ad ipsum conuertam, qui solus Saluator, & filius Dei, creaturam suam & opus manuum suarum, vulnere suo (cùm plagæ illius non sit alia sanitas, vt Sapiens ait) sanare potest, & gratiam dare, ne in posterum*

enormi-

enormiter peccando, ipsum conculcem, & sanguinem Testamenti, in quo semel sanctificatus sum, pollutum ducam, aut spiritui gratiæ contumeliam faciam. Hac licebit ratione clariùs cum D. Bernardo, Agnum illum præ doloribus, in cruce tostum, sic audire loquentem:

O homo! vide quid pro te patior.
Non est dolor sicut quo crucior.
Ad te clamo qui pro te morior.
Vide pœnas quibus afficior.
Vide clauos quibus confodior.
Et cùm sit dolor tantus exterior:
Tamen intus est planctus grauior,
Cùm te tam ingratum esse experior.

Aut vt alibi, ex D. Augustino lib. de sancta Virginitate, sibi proponit celebris concionator Phi*lip. Diez, eumdem Agnum verba facientem:*

Inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplectendum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint cogita. Hæc in statera cordis appende, vt totus tibi figatur in corde, qui totus pro te fuit fixus in cruce.

Si porrò ad peccati naturam fœditatemque, quæ mortem Christo intulit, descendero, nihil ita sensibus aut voluntati suaue erit, quod non perhorrescam. Quid enim aliud peccando assequar, quàm deplorandum planè animæ statum: quæ relicto illo summo & incommutabili bono, spretisque omnium virtutum odoramentis, non solùm aucto-

rem sui Deum sibi inimicum facit, sed & se omni quasi illius, & Ecclesiæ suæ auxilio fauoreque indignum reddit: cùm hæc sit maioris cuiusque sceleris, quod mortale vocatur, conditio, vt hominem spiritali vita sic priuet, ac si esset cadauer aliquod fœtidum, & velut mortuum Christi membrum, à consortio Sãctorum & cælesti curia spiritali quodam modo excommunicatum aut proscriptum, dæmonum ludibriis expositum, plenum confusionis, vt filia Babylonis, absque iugo & freno, vt filia Belial, mancipium peccati, vas iniquitatis, contumeliæ, iræ & maledictionis: ad nihil denique aptum, nisi vt tamquam ciuis inferni cum ceteris iniquitatem operantibus dum altissimè dormit, & voluptatum illecebris seu aranearum telis insidens securè nimis agit, in profundissimum puteum detrudatur, & intolerabili igne, qui ab æterno illi paratus est, concremetur.

REMEDIA PARTICVLARIA contra vitia capitalia, & alia quædam grauiora, cuiusdam viri deuoti.

Contra SVPERBIAM.

VBi cognoui Deum altissimum pro me extremè humiliatum, numquam adeò me deprimere potuit homo, quin maiori me vilipensione dignum iudicarem.

Contra AVARITIAM.

VBi cognoui animam meam nulla re posse satiari, præterquam solo Deo meo; miratus sum, me aliud præter ipsum quærere posse.

Contra Lvxvriam.

Vbi cognoui corporis mei nobilitatem, & quòd mihi conceditur purißimum corpus Christi *sumere in os meum, dignum duxi omnibus modis laborare pro perpetua cordis & corporis puritate, ac memor esse doctrinæ D. Hieronymi, qui ait, Nolo spe pugnare victoriæ, ne perdam aliquando victoriam: si fugero, gladium deuitaui; & ideò fugio, ne vincar. Nulla securitas est, vicino serpente dormire; potest fieri vt me non mordeat, tamen potest fieri vt aliquando me mordeat, &c.*

Epist. vlt. select.

Contra Iracvndiam.

Nvlla hominum infidelitas me perturbare potuit, cùm perpendi quàm infidelis Deo meo fuerim ego. Et quoniam hic motus plerùmque ita infixus est naturæ ac moribus, vt euelli atque euinci non queat, si præuidere hunc possum, ratione reprimo: aut si priùs occupatus fuerit animus ab indignatione, quàm consilio prospici aut prouideri potuerit ne occupetur, meditor quomodo animi mei motum vincam, iracundiam temperem, ac iuxta D. Ambrosij præceptum lib. 1, Offic. c. 21. 43. & 47. resisto iræ, si possum; cedo, si non possum. Cauere studeo ne in perturbationes priùs incidam, quàm animum meum ratio componat. Exanimat enim mentem plerumque aut ira aut dolor, aut formido mortis, & improuiso percellit ictu. Ideò præuenire pulchrum iudico cogitatione, quæ voluendo mentem exerceat, ne repentinis excitetur commotionibus, sed iugo quodam rationis & habenis constricta mitescat. Boni speculatoris

esse

esse iudico, ita pratendere animo, vt appetitus neque pracurrat rationem, neque deserat, ne pracurrendo perturbet atque excludat, eamque deserendo destituat. Plerumque dum animus exagitatur, amittitur non solùm ratio, sed etiam inflammatur vultus vel iracundia vel libidine, pallescit timore, voluptate homo se non capit, vel nimia gestit lætitia. Hæc cùm fiunt, abijcitur illa naturalis quædam censura, grauitas morum, auctoritas ac constantia amittitur.

Contra GVLAM.

V*Bi gustaui cælestium ciborum dulcedinem, nulla terreni edulij me seducere potuit ingluuies.*

Contra INVIDIAM.

V*Bi cognoui quòd Deus me tantum peccatorem in gratiam receperit, non potui aliquem hominem odisse propter ipsius iniquitatem.*

Contra ACEDIAM.

V*Bi perpendi quòd post breuißimum laborem æterna conquiritur beatitudo, nimis exiguum arbitratus sum quemcumque ego tolerauero laborem.*

Contra VITIVM LINGVÆ.

C*Vm plures vidi loquendo peccatum incidisse, vix quemquam tacendo; sapientem esse indicaui, qui nouit tacere. Hinc iuxta D. Ambrosij monita, linguæ meæ præcepi, vt proferat sermones libra examinatos iustitiæ, vt sit grauitas in sensu, in sermone pondus, atque in verbis modus; vt sic fiam mitis, mansuetus, atque modestus.*

Lib. 1. Offic. cap. 1. & 4.

Contra

Contra Inivrias.

QVando aliquis mihi conuitiatur, lacessit, ad violentiam prouocat, ad iurgium vocat, tunc silentium exerceo, tunc mutus fieri non erubesco. Peccator est enim, qui me prouocat, qui iniuriam facit, & me similem sui fieri desiderat. Si retulero contumeliam, dicetur: Ambo conuitiati sunt. Vterque condemnatur, nemo absoluitur. Iusti esse iudico dissimulare, nihil loqui, tenere fructum bonæ conscientiæ, contentum esse grauitate morum suorum. Occurrit mihi exemplum Dauid, quando maledixit ei Semei. Denique recordor impium sibi ipsi pœnam esse, iustum verò sibi ipsi gloriam, ac vtrique aut bonorum aut malorum operum mercedem ex se ipsis solui.

CAPVT TERTIVM.

Varia progressus spiritalis impedimenta.

PRIMVM *impedimentum, offerens se animæ cupienti in via Domini progredi, defectus est humilitatis; quam Orthodoxi religiosique Patres fundamentum ceterarum virtutum atque custodem iudicant. Cui enim hæc deest, vt in superbiam impingat necesse est; quæ peruicacia sua omne opus bonum impedit atque perturbat. Ad quod vitium reducitur sui æstimatio, amor scilicet proprius, aut metus humani respectus, studiosaque Deo simul ac mundo placendi voluntas. Deinde*

præsum-

præsumptio, qua quis existimat se officio suo perprobè functum, ac ad perfectionis culmen peruenisse. Huic defectui coniunctum est proprium iudicium, quo quis seipsum sibi regulam statuit, flocci faciens consilia, quæ Seniores suggerunt.

2. Ingratitudo, quæ fontem Diuinæ largitatis exsiccat, Deoque summopere displicet.

3. Nimia loquacitas, qua tota cordis deuotio, vt fumus euanescit; & Spiritus sanctus, si ita loqui licet, contristatur: succeduntque distractiones ac varia peccata, quietem animi mirum in modum perturbantia.

4. Voluntas tepida, aut frigidum proficiendi desiderium. Unde & inconstantia mentis prodit, in prosequendis virtutum actibus, ac extrema quædam negligentia, eis intermittendis.

5. Horror molestiarum, quæ in virtutum semitis plerumque occurrunt.

6. Neglectus orationis: sicut enim fructum non colligit, qui sementem facere spernit, ita totus inops est, qui se ab orationis exercitio quòd semper subeundum Saluator præcipit, subtrahere audet.

7. Conscientia angusta nimis, aut scrupulis dedita, neque acquiescens spiritalis magistri consiliis.

8. Temporis transactio inutilis, dum otiosè viuitur, & nulla linea ducitur.

9. Rerum ignorantia ad animarum salutem spectantium. Quales sunt, bona orandi ac meditandi forma, modus ritè ac integrè confitendi peccata, & quàm demississimè se humiliandi.

10. Exigua passiones domandi cura: nisi enim

frumenti granum, siue per intemperiem aëris, siue per terræ mollitiem humiditatemque, emortuum planè fuerit, nullum vel non solidum fructum proferet.

11. *Nimius quidam mundanæ rei amor, vt sunt diuitiæ, dilectio inordinata prolium, ambitio honorum, ac similia, quæ spiritali vitæ miras tricas & molestias pariunt.*

12. *Præsentiæ Diuini Numinis omni in loco, & nouissimorum crassa obliuio.*

13. *Negligens conscientiæ perscrutatio: exiguusque timor offendendi Creatorem.*

14. *Imperfecta ac minùs sincera de animæ negotiis cum spirituali Præfecto tractatio: & instabilis eius vsus, dum nunc hic, nunc ille, absque vlla necessitate consulitur, dum semper discitur, & numquam ad solidam scientiam pertingitur.*

15. *Tepida animi intentio atque conatus, vt praui habitus repellantur, ac rebelles impetus ratione domentur.*

16. *Tenuis præparatio animæ, in percipiendis Ecclesiæ Sacramentis, præsertim Confessionis & sacrosanctæ Communionis. Quod impedimentum, vnum inter maxima iudico reponendum. Quemadmodum enim præparationem cordium nostrorum (vt Psaltes canit) ac desiderium pauperum exaudit Dominus, ita eam negligentes, aut tepidè aggredientes repellit. Quare vt & hunc obicem, ceteraque tollamus obstacula, proderit non parum frequens per meditationem, atque orationem (præsertim eam, cuius auctor est* CHRISTVS) *mentis in Deum eleuatio; atque auxilij eiusdem,*

exem-

exemplo officij Ecclesiastici, indefessa quædam cum hoc versiculo (DEVS IN ADIVTORIVM MEVM INTENDE*) innocatio. Cuius praxim qui discere volet, legere poterit Caßiani prolixum commentarium Collat.* 10. *cap.* 10. *vt clariùs cernat, quanti referat à Diuini Numinis ope perpetuò dependere. Ait enim ille, hunc versum omnes affectus recipere, quicumque inferri humanæ possunt naturæ, & ad omnem statum atque vniuersos incursus propriè satis & competenter aptari. Habet siquidem aduersus vniuersa discrimina inuocationem Dei, habet humilitatem piæ confeßionis, habet sollicitudinis ac timoris perpetui vigilantiam, habet considerationem fragilitatis suæ, exauditionis fiduciam, confidentiam præsentis semperque astantis præsidij. Qui enim iugiter suum inuocat protectorem, certus est eum semper esse præsentem, &c. Hic versiculus, omnibus infestatione dæmonum laborantibus inexpugnabilis murus est, & impenetrabilis lorica ac munitißimus clypeus. Quare, vt cum auctore prænominato concludam, suadeo vt hunc versiculum meditanti tibi somnus irrepat, donec incessabili eius exercitatione formatus, etiam per soporem eum decantare consuescas. Hic tibi expergefacto primus occurrat, is te euigilante cogitationes anticipet vniuersas, iste te de tuo surgentem cubili curuationi genuum tradat, atque illinc deinceps ad omne opus actusque deducat, hic te omni tempore prosequatur, &c.*

OCTO BEATITVDINES
de quibus CHRISTVS apud Matth. Cap. 8. Modus quoque ac ratio dictas BEATITVDINES acquirendi.

PRIMA BEATITVDO.

Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Pauperem ſpiritu faciunt
- *Peccata cognoſcere,*
- *Seipſum contemnere,*
- *Neminem ſpernere,*
- *Omnes honorare.*

SECVNDA.

Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram.

Mitem efficiunt
- *Dulcis reſponſio,*
- *Suauis admonitio,*
- *Benigna reprehenſio,*
- *Pia condonatio.*

TERTIA.

Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.

Lugentem reddunt
- *Excluſio à gloria,*
- *Detentio in miſeria,*
- *Proximorum mala,*
- *Peccata propria.*

QVARTA.

Beati qui eſuriunt & ſitiunt Iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur.

Eſurientem & ſitientem faciunt
- *Horror vitiorum,*
- *Feruor virtutum,*
- *Faſtidium temporalium,*
- *Deſiderium æternorum.*

QVIN-

QVINTA.

Beati mũdo corde, quoniã ipſi Deum videbũt.

Mundum corde faciunt
- *Sinceritas intentionis,*
- *Rectitudo operationis,*
- *Excluſio praua cogitationis,*
- *Aſſiduitas contemplationis.*

SEXTA.

Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

Miſericordem efficiunt
- *Compaſſio in tribulatione,*
- *Humanitas in neceſſitate,*
- *Largitas cum hilaritate,*
- *Benignitas cum affabilitate.*

SEPTIMA.

Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.

Pacificum faciunt
- *Silentium & ſolitudo,*
- *Frequens & deuota oratio,*
- *Contemplatio & meditatio,*
- *De nulla re intromiſsio.*

OCTAVA.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniã ipſorum eſt regnum cęlorum.

Patientem reddunt
- *Timor æterni ſupplicij,*
- *Amor feruens Dei,*
- *Memoria paſſionis Chriſti,*
- *Spes præmij æterni.*

CONCLVSIO.

Beati eſtis cùm maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos mentientes propter me: gaudete & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.

THESAVRI Precum & Exercitiorum Spiritualium

PARS SEPTIMA.

Apologeticæ defenſiones quarumdam huius THESAVRI partium.

DEfenſiones ſequentes nõ modò hæreticorum calumniis, quibus Catholicorum pia exercitia carpunt, procul amouendis, ſed etiam bonorum animis inflammandis ſeruient, dum in iis & antiquitatem & vtilitatem, & virorum ſanctorum ita olim factitantium exempla conſiderabũt.

Defenſio & explicatio COROLLÆ ſiue ROSARII SACROSANCTÆ TRINITATIS.

VM *anno Domini* D. LXXXIX. *in Toletano Concilio* III. *Hiſpaniarum Rex Reccaredus, & Regina Badda, cum totius regni proceribus, ſubditiſque omnibus, ex hæreſi ad Catholicam fidem reuerterentur, ſic ab exultantibus, & in Domino gaudentibus Patribus acclamatum eſt:* Gloria Deo Patri, & Filio, & Spiritui ſancto, cui

cui cura est, pacem & vnitatem Ecclesiæ suæ sanctæ Catholicæ prouidere. Gloria Domino nostro IESV Christo, qui pretio sanguinis sui Ecclesiam Catholicam ex omnibus gentibus congregauit. Gloria Domino nostro IESV Christo, qui tam illustrem gentem vnitati fidei veræ copulauit, & vnum gregem & vnum pastorem instituit. *Ipsi verò proceres inter alia multa, subiunxerunt*: Quicumque non dixerit, Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto, anathema sit, Amen. *Ecce vides Lector celebrem horum versuum auctoritatem ac vsum introductum diu antè à Damaso Pontifice in officio Diuino Ecclesiæ Catholicæ, nempe anno* 366.

Primò autem continet Corolla ista fidei de summo & primo credendorum articulo professionem, contra omnes SACROSANCTAM TRINITATEM *negantes & oppugnantes, Paganos, Iudæos, Turcas, & generatim omnes hæreticos, cuiuscumque ij dogmatis aut sectæ sint: quia Diuo Paulo & Augustino teste, in sola Ecclesia Catholica, vera Dei gloria est. Hæc autem professio speciatim fit contra veteres Sabellianos, qui & Noëtiani, Hermogeniani, Praxeani, Samosateni, Photiniani: contra Arianos, Macedonianos, Tritheitas seu Philoponianos & Pera[illegible]s: item contra nouos eosque apertos, Michaëlem Seruetum, Georgium Blandratam, Zosimum, & alios.*

Ephes. 1. L. de vnit. 8.

2. *Continet Dei laudationem & glorificationem, ad quam nos perpetuò & Scripturæ & Patres, & ratio ipsa hortatur; siue intueamur Diuinæ ipsius naturæ præstantiam infinitam, siue innu-*

merabilia quæ ab ea in nos beneficia proficiſcuntur: quorum alia ſunt communia, vt creatio, conſeruatio, redemptio; alia his connexa infinita: propria alia, vt vocatio, vel reuocatio ad fidem Chriſtianã & Catholicam, in eadem conſeruatio, & cetera penè infinita corpori vel animæ præſtita.

Dan. 3. 3. *Continet imitationem omniũ creaturarum, quæ omnes ſuo ſingulæ modo Deũ aſſiduè laudãt.*

4. *Continet imitationem Eccleſiæ militãtis, quæ ſingulis diebus, vt eſt in* C. Quoniam in deſer. *dicit,* GLORIA PATRI, *&c. & dicit per ſuos miniſtros, in Eccleſiaſticis precibus quotidie ampliùs quinquagies, & aliàs perpetuò Deum laudat.*

5. *Continet imitationem ſanctorum Patrum, qui toties, tam libenter, tanto cum pietatis ſenſu, doxologiam vel iſtam, vel aliam, ſi non verbis, ſententia certè quàm ſimillimam vſurparunt: vt ſunt S. Dionyſius Alexand. S. Gregor. Thaumaturgus, S. Baſilius, S. Chryſoſt. S. Flauianus, S. Hieron. S. Damaſus, Nicena Synodus, Vaſenſis, Toletana 3. & inprimis ipſi Apoſt. D. Petrus 1. Epiſt. c. 4. & 5. 2. c. 3. D. Paulus Rom. 11. 16. Gal. 1. Epheſ. 3. Philip. 1. Timoth. 1. 2. Timoth. 4. Heb. 13. Ceteri apud Clementem lib. 8. Conſt. cap. 15. 16. 18. 20. 22. 29. 37 & 38.*

6. *Continet imitationem etiam ſanctorum Angelorum, & Beatorum omnium, qui hymnum gloriæ ſine fine concinunt, & dicunt voce magna, ſedenti in throno, & Agno,* BENEDICTIO, ET HONOR, ET GLORIA. *Apoc. 5. 19. Iſaiæ 6.*

7. *Imò verò imitationem cõtinet ipſarum Sanctiſſimæ Trinitatis perſonarum. Nam Pater glorificat*

rificat Filium, Ioannis 8. 12. 16. 17. *Filius Patrem, Ioan.*7. *&* 12. *Spiritus ſanctus vtrumque, Ioan.*16. 1. *Cor.* 12. *Quàm ſancta igitur, auguſta, Deoque accepta doxologia hæc!*

8. *Continet eadem Corolla finem & ſcopum vitæ noſtræ, ſummam omnium orationum, & deſideriorum noſtrorum. Huc enim preces, vota, ſtudia, labores, verba, facta, cogitationes, omnia denique noſtra tendere ſemper debent, vt gloria Patri, Filio, & Spiritui ſancto ſemper reddatur; Eccl.*17. *Deuteron.*26. 1. *Cor.*6. *Vnde & Eccleſiaſticus cap.* 39. In omni corde & ore collaudate, & benedicite nomen Domini.

9. *Gloriam tandem nobis ipſis affert maximam, æternam, in cælis; ſi expediat, etiam in terris.* Τοὺς δοξάζοντάς με, *ait Dominus*, δοξάσω. i. Quicumque glorificauerit me, glorificabo eum. *1. Reg. 2.*

DEFENSIO ROSARII B. VIRGINIS MARIÆ.

RITVM *precandi Roſarium Beatiſſimæ* VIRGINIS MARIÆ, *iam olim à Chriſtianis Catholicis receptum, non eſſe vel blaſphemum & ſatanicum, vel ſuperſtitioſum, vt fabulantur Sectarij, ſed pium & religioſum, breui hoc epicheremate demonſtramus. In Roſario quinque ſunt,* Nomen, Orationes, Repetitio, Numeruſque earumdem, *&* Calculi precarij; *quæ conſtat omni ſuperſtitione vacare: ritus igitur precandi Roſarium, non eſt ſuperſtitioſus.*

Nomen rosarij *suauissimum est: nec enim aliud significat, vti vox quoque Germanica* **Rosen crans** *indicat, quàm sertum quoddam spirituale, mysticis vocibus ex Euangelio depromptis, tamquam rosis contextum, quod Virgini virginum Dei matri offerimus. Serta enim virginum capitibus ornandis propriè adhibentur.*

Orationes *sine controuersia sunt sanctissimæ. Nam Dominicæ orationis auctor est Christus; Salutationis Angelicæ Gabriel Angelus, & S. Elisabeth. Quam Ecclesia Catholica, vt formam quoque precandi haberet, hac clausit oratiuncula à veteribus vsurpata:* Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ. Amen.

Repetitio Orationum, *quia maximè valet ad excitãdum inflammandumq́. precantis affectum, non potest nõ esse religiosa. Legimus tres pueros in fornace hemistichium quoddam singulis in collaudando Deo repetiuisse versibus religiosissimis. Et orator Dauid in Psalmis suis sæpè repetit, nunc verbum vnum, nunc plura, nunc integrũ versum.*

Psal. 106. Psal. 117. Psal. 148.

Dominus quoque alicubi non obscurè hanc repetitionem in orante postulauit. Nam Lucæ 11. *cùm orandi modum suis traderet, parabolam mox subiecit de eo qui ab amico tres panes extorquere non potuit, nisi identidem eius fores pulsando. Et in cap.* 18. *cùm docuisset suos oportere semper orare, & non deficere, aliam parabolam addidit de vidua, quæ quoniam idem sæpiùs petendo etiam molesta fuerat, iudicem tandem in suam sententiam traxit.*

Dices,

Dices, Parabolas illas non aliud efficere, quàm perseuerantiam in oratione in primis esse necessariam. Non diffiteor. at efficiunt quoque illud, repetitione fieri vt perseueremus & non deficiamus.

Rursum dices, Dominum in ea ipsa institutione Matth. 6. monuisse, ne orantes multum loquerentur; *vbi Græca vox est* βαττολογεῖν, *inaniter idem repetentium propria. Respondeo, Christum ibi tantùm reprehendere vanam loquacitatem Ethnicorum, qui existimabant Deum æquè ac homines capi verborum copia & lenociniis: nam addit,* Sicut Ethnici faciunt, putant enim quòd in multiloquio suo exaudiantur.

Locus illustris pro vindicanda hac repetitione ab omni superstitione est apud Lactantium lib. 4. Instit. c. 28. vbi discrimen inter superstitiosos & religiosos (quòd illi totos dies deprecarentur Deos, hi moderatè id facerent) à M. Tullio allatum, his verbis refellit: Quid causæ est, cur precari pro salute filiorum semel religiosi, & idem decies facere sit superstitiosi? Si enim semel facere optimum est, quanto magis sæpiùs? &c. *vide ibidem plura.*

Ex quo perspicuè efficitur, non modò superstitiosos non esse, qui crebriùs easdem preces in Rosario iterant, verùm etiam melius esse, Deoque gratius, sæpiùs quàm semel eas iterare. Ad hæc, repetitione ea nihil esse iustius aut honestius. Denique Rosarij oratores propriè esse religiosos, vt qui diligentissimè ex assiduitate relegant retractentque ea quæ ad cultum Dei pertinent.

Numerus Orationum Rosarij, *est ab eadem*

nota superstitionis immunis. Nam Angeli apud Isaiam, & in Apocalypsi animalia quæ requiem non habebant, nec nocte nec die, tertiò eamdem vocem in laudibus Dei iterant, Sanctus, Sanctus, Sanctus. Dauid Propheta septies in die laudem Deo dixit. Cuius exemplum secuta Ecclesia diuinum Officium septem diurnis nocturnisque horis absoluit. Christus in horto orans, tertiò eumdem sermonem repetiuit. Paulus ter Dominum rogauit, vt Angelus Satanæ ab eo discederet. D. Bartholomæum nixum genibus centies noctu diuque orasse, testis est eius auditor Abdias Babylonius. Ex vetustissimis Anachoretis apud Palladium & Socratem, S. Macarius centum, Paulus Ægyptius trecentas, virgo quædam septingentas quotidie fundebat ad Deum orationes.

Iam si pia mysticáve significatio à numero non absit, vt certè non abest, nec in numero Rosarij, nec in allatis exemplis (ternarius enim SS. Trinitatis, septenarius donorum Spiritus sancti symbolum est) nihil erit in numero quod probari non possit. Nam quinquies Orationem Dominicam repetimus, vt quinque Christi vulnerum memoriam refricemus. Salutationem verò Angelicam cuique Orationi decies subiicimus, vt in mentem nobis veniat decem Dei mandatorum. Eamdem quinquagies toto Rosario iteramus, vt plenam peccatorum remissionem, quæ quinquagenario numero Iubilæi in Scripturis diuinis significatur, intercessione Beatissimæ Virginis per merita passionis Dominicæ consequamur.

Calculi precarij *restant, in quibus aliquid superſti-*

perstitionis hærere imperitis fortasse videatur, sed reuerà nihil hæret. Licet enim illis Christi fideles nunc laudabiliter vtantur tamquam symbolo manifesto Romanæ religionis; vsus tamen eorum Patrum memoria in Ecclesiam non alia de causa primùm inductus est quàm vt ne in numero orationum persoluendo sensili tactu aspectuque calculorum facilè aberraremus.

Scribunt veteres Historici, Palladius, Sozomenus, Cassiodorus, celeberrimum Anachoretam Paulum de Lybia quingentorum Monachorum patrem, solitum in dies 300. orationes Deo quasi tributum persoluere; & ne numero dilinqueret, lapillum ad singulas orationes in sinum iactare. CLARAM *quoque sanctissimam feminam Orationes Dominicas congerie lapillorum Domino annumerasse, res ab ea gestæ testantur. Breuiter quàm vetus calculorum sit vsus, saxa sepulchrorum antiquissima loquuntur.*

Non alio igitur fine primùm vsurpati videntur calculi illi, quàm ab Oratoribus olim loci & imagines ad retinendam verborum rerumque memoriam, quàm à mercatoribus nummi ærei ad annumerandas ingentes pecuniarum summas, quàm ab Ecclesia Catholica cruces imaginesque Christi & Sanctorum, ad conseruandam vitæ Christi Sanctorumque recordationem.

Numerus certus calculorum *commonitorius est: nam sicut Iosue sacri dux exercitus, filiis Israel Iordanem sicco vestigio transeuntibus, duodecim lapides grandes ex alueo in castra piè & religiosè deferri mandauit, vt nempe apud poste-*

ros percontantes, quid ſibi vellent lapides iſti, *perpetua miraculoſi tranſitus extaret memoria: ſic maiores noſtri piè & religiosè quinque grandiores calculos Roſariis inſeruerunt, vt hæreticis ea ridentibus, percontantibuſque*, quid ſibi velint quinque calculi iſti, *quid Roſarium totum, reſpondeatur eſſe Symbola quinque vulnerum, quæ Chriſto pro noſtra ipſorumque ſalute ſunt inflicta. Roſarium verò eſſe compendiũ quoddam noui teſtamenti, doctrinæque Chriſtianæ. Nam qui multiplicem Roſarij vſum norũt, ſciunt eumdem calculorum numerum ſeruire ad renouandam memoriam omnium myſteriorum vitæ* CHRISTI, *&* B. VIRGINIS, *capitumque præcipuorum fidei Catholicæ, vt* SS. TRINITATIS, *Incarnationis Paßioniſque Chriſti, cultus Dei & Sanctorum, præceptorum decalogi, iuſtificationis & vitæ æternæ. Quod ſanè compendium hoc vtilius eſt in vulgus, quo latiùs eius vſus patet quàm librorum. Legi enim poteſt etiam ab litterarum imperitis, à cæcis, in equis & curribus, in tenebris denſißimis.*

Benedictio Pontificis *calculos alioquin profanos ſolemnibus precationis verbis in pium & ſalutarem vſum Fideliũ deſtinat: ſicut ritu Eccleſiæ peruetuſto, aqua, ſal, calices, cerei, herbæ, templa ipſa, benedictione ſacerdotis ad ſacrũ vſum deſtinantur*. Sanctificatur enim, *inquit Apoſtolus*, omnis creatura per verbum Dei & orationem.

Indulgentias *benedictioni coniunctas fructum afferre maximum, certum eſt: his enim allecta plebs fidelis numero maiore, ſtudio ardentiore, ad*

oran-

orandum Deum concurrit, pro rebus maximis, pro Ecclesiæ Catholicæ incremento, pro concordia Christianorum Principum, pro exstirpatione hæresum. Horum enim capitum ferè indulgentiarum formulæ meminerunt.

Imagines *verò aureæ, argenteæ, ligneæ, Rosariis appensæ, nec mysticum significatum nec vsum habent alium, quam imagines in templis; vt videlicet memoriam nobis renouent rerum à Christo Sanctisque gestarum, & vt in vel coram illis prototypum veneremur & inuocemus.*

DEFENSIO APPARITIONVM QVÆ AB ANGELIS SANCTIS FIERI CONSVEVERVNT.

CAPVT I.

Bonos ANGELOS verè nonnumquam apparere.

NGELOS *bonos rebus nostris in assumptis corporibus quandoq. interesse certum est: id enim Scriptura clarissimis verbis docet, testatur experientia, ratio certissima confirmat; denique probat omnium rectè philosophantium consensus.*

Scri-

Scriptura apparitionum Angelicarum non vno in loco, sed variis, mentionem facit. Et omni tempore, omni loco, omnique hominum generi ipsos apparuisse, tot probat exemplis, vt possint sufficere ad hanc rem etiam Barbaris persuadendam.

Statim ab orbe condito Dei personam sustinuerunt, & variis rationibus cum Patriarchis egerunt[a]. *Lex Dei non hominum tantùm, sed & Angelorum ministerio ad Iudæos perlata est. Denique Actuum Historia*[b] *atque Euangelia*[c] *(quæ principium temporis gratiæ explicant) docent, plurima per Angelos præstita esse, & perfecta.*

Et nunc quidem ruri apparuerunt[d], *nunc inter priuatos parietes domi*[e], *nunc in templo*[f], *nunc in hortis*[g], *nunc in fornace accensa*[h], *nunc in carceribus*[i], *nunc in sepulchris mortuorum*[k], *nunc in locis desertis, & ab omni hominum frequentia separatis*[l].

Sed & omnium generum hominibus sese spectandos exhibuerunt. Gentibus inquam[m], *Iudæis*[n], *& Christianam fidem profitentibus*[o] *mulieribus*[p] *& viris*[q], *hominibus inculpatæ vitæ*[r] *& barbaris*[s], *ætate prouectis*[t], *& quorum adhuc tenerior ætas*[u], *generis splendore claris*[x] *atque ignobilibus*[y].

Confirmãt etiam hanc rem non ex sacris solùm fontibus haustæ, verùm etiam aliunde petitæ historiæ. GELASIO *primo Pontifice, in Apulia ad radices Gargani montis (quem locum incolunt Sipontini) Archangeli Michaëlis fuit illustris apparitio*[z]; *eumque sæpiùs hominibus visum, veteri Sanctorum traditione comprobat Romana Eccle-*

sia,

a Gen. 18. 28. 32.
b Act 8.
c Luc. 1. 2.
d Genes. 32
e Iudic. 6.
f Luc. 1.
g Lucæ 22.
h Daniel 3.
i Actuú 12.
k Mat. 28.
l Gen. 21.
m Act. 10.
n Lucæ 1.
o Act. 12.
p Mat. 28.
q Act. 15.
r Luc. 1.
s 2. Mach. 3
t Gen. 18.
u Dan 3.
x 2. Mac. 3.
y Gen. 21.
z Surius Tom. 5. in Michaele.

sia. CÆCILIA *Angelorum visione fruens, rosarum liliorumque media hieme vernantium odoramentis, quæ ipsi de Paradiso allata fuerant, Valerianum & Tiburtium conuertit.* MARIAM MAGDALENAM *ab Angelis in cælum tolli, & iterùm loco suo restitui, solitarius quidam vidit Presbyter.* PRÆTEXTATA *nobilissima quondam femina, iubente viro Hymetio, qui patruus Eustochij virginis fuit, habitum eius cultumq. mutauit (verba sunt Hieronymi) & neglectum crinem mundano more pexuit, vincere cupiens & virginis propositum & matris desiderium. Et ecce tibi, eadem nocte cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili voce minitantem pœnas, & hæc verba frangentem: Tu ne ausa es, viri imperium præferre Christo? tu caput virginis Dei, tuis sacrilegis attrectare manibus? Quæ iam nunc arescent, vt sentias excruciata, quid feceris; & finito mense quinto ad inferna ducêris. Omnia per ordinem expleta sunt, & seram miseræ pœnitentiam velox signauit interitus. Neque res hæc vires Angelorum excedit; vt qui in corpora vim habent summam: neque minuit dignitatem, sed illustrat maximè; quando hac ratione primùm illorum potestas, deinde studium benè de nobis merendi elucescit: neque rebus humanis incommodat; quando grauissimæ causæ sunt (vt dicemus) cur hoc Angelorum ministerio Deus vti decreuerit.*

Marulus Lib. 6. c. 16

Hier. àd Lætam de institutione filiæ.

CAPVT SECVNDVM.

Qui ANGELI apparere soleant.

REbus igitur humanis Angelos interesse posse, atque identidem in aspectabili forma interfuisse, extra controuersiam est. Omnibus verò num hoc conueniat, ex missionibus, quas Scriptura ipsis tribuit, colligi posse videtur. Certè cùm ad externa munia obeunda non mittantur omnes, sed quidam in vnica Dei contemplatione atque fruitione occupentur; alios apparere posse putamus, alios verò omnino mortalium conspectum fugere.

Exod. 23.

Et quidem inferioris ordinis omnes, atque etiam medij seu secundæ Hierarchiæ mitti, præter illos quos Dominationes vocamus, ratio nominum, quibus compellantur, insinuat: quæ, quòd quædam in his inferioribus exerceant, & mortalium causa occupentur, importat: reliquos autem ab hoc officij genere immunes esse, tum eadem nominis ratio, tum grauissima B. Dionysij commonstrat auctoritas.

Dion. c. 8. cælestis Hier.

Quamobrem ex superiorum quatuor ordinum Angelis nulli corpora assument. Sed neque ex inferioribus ordinibus omnes. Licet enim nullos assumere putemus, quos non item mitti sit necesse, non tamen quicumque mittuntur, corpora assumere dicendi sunt: quoniam & rebus nostris adesse possunt, & pro officio suo illas administrare, licet se mortalium oculis non offerant.

Angelos apparuisse legimus atque Archangelos: Principatus verò, Virtutes atque Potestates

non

non item. Et Angelos quidem communiora magis officia subiuisse, secretiora autem Dei consilia per Archangelos patefacta esse & perfecta, Sacra perhibent eloquia. Luc.1. Daniel.10.

Quòd si (quo diuinius nullum opus habet Christianitas) incarnationis mysterium Archangeli ministerio, qui se Virgini in humana specie exhibuit, Deus voluit reuelare: quid opus est asserere, ad inferiora minusque excellentia munia subeunda, superiorum ordinum spiritus in humanis corporibus apparere? Greg. Homil. 34. in Exod.

Nisi fortè, quia Seraphim missus dicitur ad Prophetæ labia purganda: idcircò etiam supremos quis mitti, & externa specie se spectandos exhibere arbitretur. Verùm doctissimus vir Dionysius hunc etiam inferioris ordinis Angelum fuisse confitetur, nomenque superiorum consequutum, aut ab officio, quòd ad incendendum Prophetæ labia accesserit; aut quòd superioris ordinis Angeli auctoritate in hoc negotio functus sit. Isaiæ 6. Dion. c. 13. cæleſt. Hierar.

Verùm quod quibusdam tribuimus, vt nostris rebus intersint, non ita de aliis negamus, quasi hoc vel viribus ipsorum repugnet, vel conditionem nequaquam deceat. Possunt profectò omnes apparere: vt tamen omnes appareant, diuinæ prouidentiæ ratio rebus insita permittere non videtur.

CAPVT TERTIVM.

Modi & rationes, quibus boni ANGELI apparuerunt.

MOdus quo apparent Angeli, varius est. Nam vel in assumpto corpore se exhibent,

 vel

vel propria vi, qua pollent maxima, sui species in sensibus efficiunt, & in iis se nobis offerunt.

Fuerunt qui primum apparitionis genus reijcerent, nullamque putarent contigisse per corpoream visionem, qua id quod cernitur, extra videntem est. At vera fuisse corpora, in quibus quandoque spiritus cælestes, hominum se sensibus obtulerunt, docet B. Augustinus illorum exemplo, qui Abrahæ in conualle Mambre, & item Loth in Sodomis apparuerunt; & ab illis hospitio excepti, Dei consilia patefecerunt.

Aug. lib. 15. de Ciuit. Dei, c. 23. Genes. 18. Ibid. 19.

Confirmatur; quia quæ sub imaginationem cadunt, ita illi cui reuelatio contingit, exhibentur, vt ad aliorum notitiam peruenire non sit necesse. iam verò Abrahæ ita se exhibuerunt Angeli, vt & tota familia ipsos intueretur: & qui Loth auctores fuerunt, vt Sodomorum consuetudinem relinqueret, impiorum conspectum non fugerunt.

Vtrùm verò ex inferioribus elementis peregrina corpora assumant, eaque in quaslibet corporales species vertant; an potiùs propria quædam sua transforment, & ad id quod agunt, accommodent, à se non vult quæri D. Bernard. mauultque ignorantiam suam fateri, quàm temerè in re difficili quippiam definire. Sed & id vires ingenij sui excedere putat B. Augustinus, vt qui grauissimos auctores secutus, tam bonos quàm malos spiritus subtilia corpora, & quæ magis ad agendum quàm patiendum sint apta, dicat habere.

Ber. Ser. 5. in Cãtica.

Aug. l. 3. de Trinit. c. 1.

Verùm qui ab hac sententia cum non minùs insignibus auctoribus discedunt, & idcirco omni corpore exuunt Angelos, quia neque subsistendi,

neque

neque intelligendi, neque se ipsos mouendi gratia, vllo indigent: non ipsorum tenuiora indensari, & sic ad hominum sensus accommodari, sed aliena siue peregrina ex elementis formari magnis rationibus commonstrant.

Vera igitur, licet peregrina fuerunt corpora, in quibus spiritus Angelici hominibus visi sunt. His autem non eo coniunguntur modo, quo se noster animus corpori vnit, tamquam ipsorum essent formæ (non enim corpora, sed spiritus diximus esse Angelos) neque in vnitatem hypostasis, quo modo Christus humanam naturam, illa assumunt (non enim Angelos dicimus esse homines, quando in humana specie apparent:) sed neque ita naturaliter illis adhærent, vt vicem naturæ quasi subeant, quemadmodum Intelligentias cum cælo coniungimus. Adde, quòd neque vt motor tantùm ei quod mouetur adsunt; nisi omnia ab Angelis assumi velimus dicere, quæcumque ab ipsis mouentur corpora. Vniuntur vt motor, quem ipsum quod mouetur, quodam modo repræsentat & cognoscendum exhibet. Dion. cæl. Hier. c. 1. Chrysost. hom. 22. in Gen. Cyril. l. 4. comm. in Ioannem, cap. 10. Theff. 5.

Assumpta verò corpora non priùs ea specie atque forma fuerunt, qua postquam assumpta sunt exhibentur: sed simul & assumuntur & figurantur; atque ab eo eodem à quo assumuntur, formas figurasque recipiunt. Thom. 1. p. q. 51. ar. 2. ad 3.

Figurantur autem & efficiuntur plerumque non ex aqua & terra, quia non ita subitò ex hominum sensibus se subducere possent, quemadmodum se nostris sensibus subtrahunt Angeli; neque ex igne, quia circumquaque cuncta depascerent:

ſed ex aëre, quem ſua virtute condenſant, & ad quaſcumque formas volunt, componunt.

Vbi verò ſemel aſſumpta fuerunt corpora, non perpetuis temporibus retinentur; ſed ſtatim, poſtquam munia ſua expleuerunt, deponuntur: & in priorem formam, non iam Angelorum aut Dei virtute, ſed naturali prorſus, redeunt; non ſecùs, atque calefacta aqua infrigeſcit.

Poteſt nihilominùs fieri, vt perpetuis temporibus illa retineant. poſſunt & ex aliis elementis aſſumere. poſſunt quoque talia aſſumere, quibus ipſi non ſua virtute formas dent, ſed à quibus mutuentur. Hic primus modus.

Alter modus quo ſe non in aſſumptis corporibus exhibent, ſed ſenſibus tantùm inſinuant, duplex eſt: quemadmodum & duplex ſenſuum, in quos vires ſuas exercere poſſunt, ratio eſt. Quandoque interioribus ſenſibus (imaginationem intelligo) quandoque exterioribus percipiuntur.

Cùm enim in corpora poteſtatem habeant Angeli, & apparitiones imaginarias, & horum motu frequentiſſimè oriri etiam Ariſtoteles doceat: cumq́ue ſenſus non ſolùm ab eo moueatur, quod extra ipſum eſt; verùm etiam à variis formis, quæ ſimul cum perturbatis ſpiritibus atque humoribus in ſenſus illabuntur: ſequitur Angelorum vires non excedere, vt & in imaginationem hominis ſe inſinuent, & item in humoribus ſui formas imprimant, ſicq́ue ſenſus exteriores occupent. Thom. 1. p. q. 111. art. 3. & 4.

In imaginationem nunc dormientibus nobis ſe inſinuant; cuius exemplum ille præbet, qui Ioſeph apparuit, eiq́ue vt Herodis furorem declinaret,

auctor

auctor fuit: nunc vigilantibus; vt docetur illorum exemplo; qui phreneſi capti res miras præſentes eſſe ſibi certiſſimè pollicentur. At in exteriores ſenſus numquam illabuntur, niſi omnis procul abſit ſomnus. August de cura pro mortuis agenda, cap. 12.

Quandocumque verò & quomodocumque in aſſumptis corporibus apparent, ſuamque & non Dei perſonam ſuſtinent, dignam ſemper ſe ſuoque munere exequendo formam aſſumunt; humanam dico, & non aliam. Conuenit hæc ipſis, quia inter omnes præſtantiſſima eſt: conuenit & ipſorum officiis, quia in corporibus talia exercent, quæ aut per ſolos homines debent, aut per ſolos poſſunt optatos fines conſequi.

Eamdem officiorum rationem eſſe putamus, cur non in ſpecie muliebri, ſed virili, non infantis aut pueri, ſed maturioris ætate, ipſos ſemper apparuiſſe legamus.

Quando verò in viri figura ſe aſpectabiles exhibent, non ſimili ſemper forma vtuntur; nunc hanc habent, nunc illam, prout officiorum diuerſitas requirit. Huius argumentum eſt, quòd alios obſtupuiſſe legamus ad primum Angelorum intuitum, Lucæ 1. *alios nihil commotos, alios non ferentes ipſorum conſpectum in terram corruiſſe, licet* Dan. 10. *etiam leonibus fuerint formidabiles.*

Angelus qui apparuit Ezechieli, videbatur Ezech. 9. *vir indutus lineis, & atramentarium ſcriptoris habere in lumbis; qui mulieribus poſt glorioſam* Lucæ 24. *Chriſti reſurrectionem, in veſte fulgēti; qui Machabæo, in veſte candida, auream haſtam vibrans;* 2. Mach. 1. *qui ſalutaturus Virginem intrauit (ſi Auguſtino* August. de Nat. Domini Ser. 14.

 credi-

credimus) facie rutilanti , veste coruscante , ingressu mirabili, aspectu terribili.

Scilicet hoc ipso habitu muneris sui atque officij nos commonefacere videntur. Sic Loth in habitu peregrini volunt mutare solum: sic festiuitatis nostræ gaudia annuntiant (verba sunt B.Gregorij) quando ipso resurrectionis die in candida stola apparent.

Genes. 19. Greg. Homil. super Matth. 16.

CAPVT QVARTVM.

Quid boni ANGELI in assumptis corporibus operentur.

MVltiplices sunt operationes Angelorum in assumptis corporibus : quædam in ipsis , sed non per ipsa ; quædam etiam per ipsa exercentur corpora. Illæ liberæ sunt, nec corporum indigent ministerio ; hæ non item.

Prioris generis sunt visio Dei , sui ipsorum rerumque naturalium omnium continua contemplatio, quorumdam diuinorum consiliorum cognitio; & vt vno verbo dicam, illæ omnes, quæ voluntatis atque intellectus opera perficiuntur: posterioris sunt, cum hominibus sermocinari, itineri socios se præbere, sumere cibum, legationes suas quadam lucis claritate cohonestare ; aliaque huiusmodi, quibus se viuis exhibent.

Non enim quia nobiscum conuersantur Angeli , felices esse desinunt , & de suo , quod illis vel gratia vel natura contulit , exercitio quidquam remittunt: neque propterea procul à diuino sunt conspectu , quia nostris rebus intersunt . Angeli,

inquit

inquit Saluator, eorum semper vident faciem Patris, qui in cælis est. Matth. 18.

Ad liberas operationes nihil prorsus confert corpus assumptum, sed nec quidquam impedit. Quamobrem non tunc ratiocinantur more nostro: non phantasmatum inspectione rerum cognoscunt naturas: non agẽtis intellectus operam requirunt: non cunctantiùs de rebus definiunt. quæ in nobis ob corporis molem fieri obseruamus omnia.

Sunt præterea hæ operationes verè viuentis naturæ, vitalesque dici debent, & quidem multò magis quàm nostræ, quarum animus est principium & causa. At aliæ illæ neque sunt neque dici debent vitales: propterea quòd principium sui non in se, sed extra se habeant, non secùs atque lapis qui à proyciente impellitur. Thom. 1. p. q. 51. ar. 3.

Est tamen inter has non vitales discrimen. Quædam, si naturam ipsarum conditionemque in se spectes, non nisi animante principio efficiuntur: vt sunt videre, audire, &c. quædam ex se animans quidem principium habent; sed tamen ex parte, earum rationem subeunt, quæ sine anima possunt perfici: quales sunt cibum sumere, ambulare, & his similes. hæ Angelis tribui quodammodo possunt, illæ nequaquam. Ibid.

Quocirca Angeli in assumptis corporibus possunt dici sonos formare, locumque mutare; videre autem, audire, loqui, gustare, non item. Et motus reuerà in ipsis est, quæ moueri videntur corporibus; visio autem atque auditio, visque loquendi & audiendi, nequaquam. Cùm essem vobiscum, *inquit illorum quidam*, videbar quidem Tobiç 12.

manducare & bibere, sed ego potu inuisibili & cibo vtor.

Neque tamen ob id putare debemus, oculos aliorumque sensuum organa suum munus non habere in Angelis. quoniam non hæc vt per illa sentiant, consequuti sunt; sed partim propterea, vt intelligeremus illis non deesse vim cognoscendi, aliaque opera, quæ nos sensuum ministerio exequimur, perficiendi; partim ne si absque his membris apparerent, nescio quæ monstra Angelos esse suspicaremur.

Ex iam dictis sequitur, nec sitim nec famem in assumptis corporibus Angelos pati. nec contrà satiari posse. sed nec fatigantur longitudine difficultateque itinerum: nec difficilius est ipsis breue spatium longo, quàm longissimum breuissimo tempore conficere; licet & reuera corpora moueantur, atque ipsi item in corporibus non secùs atque motor cum mobili ferantur.

Sequitur & illud, non esse necesse, eamdem prorsus illorum corporum constitutionem esse, quæ est nostrorum: scilicet vt interiorum viscerum eadem sit necessitas, ratio, atque compositio. Sufficit vt quæ sensibus se offerunt membra à nostris non discrepent.

CAPVT QVINTVM.

Causæ apparitionum.

CAusas restat inquiramus, ob quas Angeli in peregrinis se corporibus exhibent.

1. Placet S. Thomæ, vt veteris Legis apparitiones

tiones quoddam inditium esse dicamus assumendæ olim per Dei filium naturæ humanæ: quasi his tamquam obscuris signis antiquitas illa fuerit instruenda; vt de filio Dei crederet, quod Angelici spiritus quodã modo effingerent & demonstrarent.

Thom. 1. p. q. 15. ar. 2. ad. 1. & S. Aug. lib. 3. de Trinit.

2. *Sed & futuræ societatis, quæ nobis in illa vita communis esse debet cum Angelis, non leuia fuerunt argumenta: ne impossibile iudicaremus, quod cum Angelis communem quandoque in cælis vitam acturi essemus immortalem; quando & ipsi cum hominibus eamdem quasi vitæ conditionem in hoc infelici rerum statu subire voluerunt.*

3. *Quid, quòd naturæ nostræ conditio id postulare videbatur, vt mens nostra corpori tamquam carceri inclusa, corporeis etiã argumentis promoueretur; eoq́ue duceretur & assurgeret externo Angelorũ ministerio, quò per se vix penetrare posset.*

4. *Accedit, quòd & religionẽ & sinceram pietatem hæc ratio apparendi non parum promoueat, diuinamq́ue clementiam & erga genus humanum liberalitatem egregiè commonstret; quando naturæ ordo quasi interturbatur, vt rebus nostris commodiùs consulatur.*

Vide quæso, quot quantisq́ue de causis, spiritus illi, quædam quasi (vt ita dicam) corpora esse voluerunt. Visi sunt in corporibus (vt ex multis pauca afferam) vt afflictos erigerent & consolarentur: vt itineris se duces & comites præberent: vt vim elementorum, ne piis obessent, frangerent: vt impiorum conatus retardarent, & peccata vlciscerentur: vt Dei voluntatem hominibus reuelarent, &c.

Genes. 21. Tobiæ 6. Daniel. 3. 4. Reg. 16 Lucæ 1. Act. 8. &c.

Et

Et tamen hæc omnia per ſe potuit Deus. Potuit & occulto quodam Angelorum perficere miniſterio, potuit animos noſtros ingredi, informare; & quocumque libêret impellere; ſed quod potuit, noluit: ne fortè mens humana ſibi tribueret, quod Deo erat tribuendum; aut tardiùs negligentiúſve aduigilaret, quando non externis quaſi machinis impelleretur, ſed interno ſolùm ſpiritu ageretur.

CAPVT SEXTVM.

Ratio & modus ANGELOS pingendi, vel ſculpendi.

IN *bonorum Angelorum imaginibus, & exterior forma, & corporis habitus, & cum ipſis coniuncta, aduertenda ſunt.*

Forma *duplex eſt, quoniam aut integro perfectoque corpore depinguntur, aut ſolo & quidem alato capite figurantur, vtrobique verò ſpeciem humanam referunt, fulgentique aſpectu & liberali, atque adoleſcentis forma, animos intuentium ad ſe rapiunt.*

Habitus corporis *quandoque omnino nullus eſt, vt cùm ſine veſtibus nudi exhibentur; quandoque ipſis dignus. Et hic nunc militaris eſt, & ad pugnandum accommodatus, nunc qui pacis ſit argumentum: vt cùm veſtitu candido induti, zonis circa pectus & lumbos præcincti, lapidibus pretioſis ornati, duabus alis pennati, & nubibus circumdati, ſed tamen diſcalceati conſpiciuntur.*

Coniuncta *cùm his ſunt, gladius verſatilis, crux, flagella, cithara, aliaque cùm dominicæ paſ-*

ſionis,

sionis, tum musica instrumenta; virga item regia, bilibris, thuribula, & his similia.

Omnibus his occasionem dedit partim Scriptura, quæ ipsos hoc ferè modo apparuisse demonstrat, partim totius antiquitatis consensus; partim ratio, quæ vel ornatum in his quærit, vel mentem instituit, aut confirmat.

Perfectæ ipsorum formæ *auctoritatem identidem dant Sacræ litteræ; quæ quotiescumque spiritus illos oculis nostris obyciunt, sub humana & quidem perfecta apparuisse multis argumentis insinuant. Sed & perfectam habuisse speciem videntur, quos in ipso templi sacrario asseruari voluit Deus: & quos ex lignis oliuarum fabrefactos atque auro tectos, in medio interioris templi constituit Salomon.* Exod. 25. 3. Reg. c. 6.

Imperfecta forma *ex sola videtur ratione pendêre. Docet non membra in Angelis esse quærenda, ne ipsos corpora suspicaremur: sed duplici virtute excellere, vi scilicet intelligendi, cuius argumentum caput est, & promptitudine quàm celerrimè diuina mandata exequendi, quod quidam in alis obseruant.*

Sed & alarum leuitas *Dionysio significat, quòd terreni corporis sarcina liberi, toti absque vlla admixtione vel pondere ad cælestia ferantur, & in diuinarum rerum contemplatione iugiter occupentur.* Dionys. cap. 15. de cæleſt. Hierar.

Fulgentem aspectum *obseruatum esse in ipsis apparitionibus, trepidatio illorum quibus se exhibuerunt, demonstrat; sed & ratio eumdem postulare videtur, siquidem in illorum olim societatem* Luc. 1. Marc. 16. Matth. 28.

assu-

Daniel 12. *assumendi, fulgebunt sicut splendor firmamenti: & B. Augustinus, non alio quàm fulgenti aspectu Gabrielem ad Virginem salutandam ingressum esse, apertè fatetur.*

Aug. serm. 14 de Natiuit. Domini.

Iuuenilis ætatis *plurima argumenta præbet Scriptura, quæ iuuenes vocat. Sed & officiorum ratio & vitæ conditio hanc postulare videbantur: vitæ quidem conditio, ne tempore putares senescere, & ætate consumi; officiorum verò ratio, ne si infantis aut senis personam referrent, ad munia sua exequendum iudicarentur inepti.*

Mar. 16.

Nuditas *in hominibus verecundiam parit; in Angelis virtutis argumentum est; sanctitatis, inquam, castitatis, immortalitatis atque innocentiæ: quibus etiam primi illi parentes vestiti, nec ipsa nuditate confundebantur, cùm non esset in corpore cui verecundia deberetur; nec quicquam putabant velandũ, quia nihil sentiebant refrenandum.*

In habitu militari *Angelum proponit historia Machabæorum.* Apparuit (*inquit*) precedens eos eques in veste candida, armis aureis, hastam vibrans. *Simili modo iam olim ante annos octingentos, & eo ampliùs, depictum fuisse possumus credere, qui Assyriorum centum octoginta quinq. millia vna nocte trucidauit; quam ex cera fusilem picturam, pietate plenam, se vidisse testatur & amasse B. Chrysostomus.*

2. Mach. c. 2.

4. Reg. 14. Chrys. in Oratione quòd veteris & noui Test. vnus sit legislat. vide princ. act 4. sept. Synodi.

Vestitus candidus, *& innocentiæ & gaudij signum est: quocircà & Angeli hoc ipso vitæ suæ integritatem testantur; atque item gaudium, quod tum ipsi habuerunt, tum homines concipere oportebat, si quando in hoc habitu conspecti sunt.*

Appa-

Apparuerunt in vestibus albis, & animos addunt Iudæis, luctum interdicunt mulieribus; & mortalium genus, in primis verò Apostolos, ob lætissimam Christi ascensionem recreant. 2. Mach. 2 Marci 16.

Neque tamen ita candidum ipsis habitum tribuimus, vt quemcumque alium damnemus. Seuerum quemdam hæresiarcham arguit Ioannes Gabalon Episcopus, quòd putauerit non decere Angelos purpureas sed albas vestes. Ignorat (*inquit*) sanctis potestatibus non esse curæ, quo vestitu vtantur. Molanus de picturis.

Et candido quidem habitu non quocumque, sed sacerdotali *pinguntur, quia scilicet sacerdotum quasi munus subeunt: quando & pro nobis preces fundunt, & nostram causam apud Deum agunt, & hominum salutem variis rationibus & modis promouent.*

Zona, *qua præcincti hominibus apparent, expeditos & aptos ad ministeria exequenda declarat, sed & continentiæ atque castitatis est argumentum: quæ quia non corporis solùm, verumetiam mentis inuenitur in Angelis; fit, vt & circa pectus & circa lumbos præcincti conspiciantur.* Greg. lib. 28. Moral. c. 8.

Lapidum & pretiosarum gemmarum ornatus, *partim ex ipsa antiquitate, sed tamen ex ratione præcipuè videtur esse profectus. Constantinus enim Magnus in Basilica Constantiniana, quæ Lateranensis modò dicitur, inter ceteras imagines quatuor Angelos ex argento in quinis pedibus posuit, qui pensabant singuli libras centum quinque cum gemmis Alabandenis.* Teste Damaso in Pontific.

Et hæ quidem gemmæ non parum ad ornatum

facie-

faciebant: ſed tamen variarum quoque virtutum ſplendorem teſtabantur; non ſecus, atque duodecim illæ, quatuor ordinibus diſtinctæ, & Rationali infixæ, Sacerdotem ſummum ſui officij commonefaciebant. Nempe (vt pauca de pluribus aßignemus) Saphirus cærulei coloris ipſorum caſtitatis argumentum eſt: Cryſtallus, qui, vt habet Baſilius, cum aëre contendit, & ei ſimilis in perſpicuitate videtur, purißimæ ſubſtantiæ: Hyacinthus rubeus, cæleſtis conuerſationis: Smaragdus viridiſſimus, virentis ſemper & numquam deficientis naturæ.

Exod. 28.

Baſilius in opere hexa. Homil. 2.

Alarum *iam olim meminit Chryſoſtomus; monetque Gabrielem volitantem à pictoribus delineari, nobiſque repræſentari: non quòd Deus illum pennatum condiderit, ſed ob ſublimes & excelſas cæleſtis naturæ vires; atque vt illum è ſupremo domicilio & cæleſti collegio ad terram noſtra cauſa deueniſſe, gratis animis reputemus.*

Chryſoſt. Hom. 3. de incomp. Dei natura.

Nubibus *plerumque circumdantur; vel quia in cælis eorum propria eſt ſedes, vel quòd Dei in nubibus aliquando perſonam ſuſtinuerunt: vel, quia ſicut ſolis ſplendor ad humanum aſpectum per interpoſitas nubes transfertur; ita lux diuinæ veritatis, quam illi reuerenter ſuſcipiunt, in mortales, pro cuiuſque captu, ſecunda deriuatione transfunditur. Etenim non ſolùm Angeli ab Angelis illuminantur & informantur; verùm etiam diuinæ prouidentiæ ratio poſtulat, vt homines per ipſos in multorum veniant cognitionem. Et Angelis quidem per partes offerunt, quod ipſi quaſi vniuerſim perſpiciunt; hominibus verò res*

Exod. 16. Deut. 31. Mat. 17. & 24. Luc. 22. Actuum 1.

Thom. 1. p. q. 111. art. 1. in cor.

diuinas

diuinas in simulachris quibusdam à se effictis obyciunt, & non paruas vires intellectui ipsorum afferunt.

Discalceati *figurantur. Nam sic Patriarchis olim apparuisse credi potest. Sed & Dei ministris familiare est, hoc modo mitti, quemadmodum docent exempla Isaiæ, Moysis, Apostolorum. Accedit quòd sanctos viros, quorum studium est in terris Angelicam vitam ducere, calceis abstinuisse legamus. Denique hoc significatur, eos qui commune cum Angelis officium habent, solutos esse debere à prauis affectibus, vt faciliùs spirituale iter gradiantur.* Genes. 18. Isaiæ 20. Exod. 3. Matth. 10. Epiph. l. 2, tom. 1. hær. 52. & l. 3. tom. 2. hær. 28.

Instrumenta *quoque sanctis spiritibus ars pictorum affinxit. Illa verò partim Dei vel iram, vel misericordiam, vel iustitiam ad mentem nobis reuocant; partim Angelorum testantur auctoritatem, officium, & vitæ conditionem. Passionis insignia, testes sunt diuinæ misericordiæ; gladius versatilis, iræ; iustitiæ, libra, cum qua S. Michaël pingitur. Ipsorum verò potestatem declarat virga regia; officium, tuba; instrumenta musica, conditionem & cæli lætitiam.*

Omnibus his auctoritatem Sacræ litteræ dare videntur. Videbimus signum Fily hominis in illo die, vtique Angelorum ministerio deferri. Matth. 24. *Postquam eiectus Paradiso fuit primus parens, constitutus est Cherub, qui gladio flammeo atque versatili aditum ad ipsum prohiberet.* Genes. 3. *Appensus in statera dicitur Balthasar, & inuentus minus habere.* Daniel 5. *Virga vsus est Angelus, qui Gedeoni auctor fuit belli cōtra Madian suscipiendi.* Iudicum 4 *Tuba canet,*

qui à quatuor mundi partibus, mortales ad studiorum suorum fructus percipiendos euocabit.

Matth. 15. Ioan. 3. & 12.

Thuribula *illis tribuuntur, vt intelligamus nostras Deo preces offerre; & in columnis altarium constituuntur, vt significetur tremendis Missæ sacrificiis præsentes assistere: quemadmodum egregiè declarant* [a] *Ambrosius,* [b] *Chrysostomus,* [c] *& Innocentius Tertius. Hæc de bonorum spirituum imaginibus.*

a Ambrosl. Lucæ 1. b Chrysost. Ho. 21. in Act. & 23. in Epist. ad Ephes. & 3. contra Ar. & li. 6. c. 7. de Sacerdot. c Innocét. lib. 2. de sacro altaris minist. 1. cap. 24.

DEFENSIO LITANIARVM CATHOLICARVM.

ABENT *suis in precationibus nouam quamdam Lutherani Litaniam, eamdemque suis in concionibus cantillant, quam correctam vocãt. Sed, si æquiore quis animo rem totam perpẽdat, multo veriùs illam ipsi deprauatam appellarent. Dum enim Lutherus, aliique à seipsis nati Censores, veterem, quæ optima erat, precandi formam corrigere voluerunt, ea in correctione, tria, quæ meritissimò castigentur, commiserunt. Nonnulla quæ sanctissima sunt, sustulerunt: flagitiosa quædam addiderunt: aliqua non mala malè immutarunt. De quibus omnibus antequam speciatim agam, priùs de re, quam se ipsi correxisse iactant, de ipsisque Correctoribus dicendum.*

Libelli precum Lutheranarũ editi VVittembergę, Norinbergæ, Augustæ, &c. Latinus Hymnorũ correctorum editus Lipsiæ, anno 78. per Christoph Cornerũ. Argentinensis Latinus liber anno 67. in officina Theobaldi Berger.

CAPVT PRIMVM.

De nomine LITANIARVM.

LItania precationem, & quidem seriam cordatamque significat. Unde apud Homerum, οἱ λιτανεύοντες eius, quem precantur, genua amplectuntur, in puluere ac sordibus volutantur. Iliad. Iliad. χ

Poßet igitur ista vox quamlibet Ecclesiæ precem, cùm ea numquam non seriò & ardenter instituatur, denotare: vsu tamen & consuetudine receptum est, vt vnum tantùm certum genus, in quo precandi ardor & contentio insit, exponat.

Est verò hoc genus Orationis bipartitum, ideoque & LITANIA *bipartita. Vna liturgica: sic enim in Græcorum liturgiis, ipsum Kyrie eleison inscribitur. Altera non liturgica, quæ extra sacrosanctum Missæ Officium. Hæc verò vel pro solo Kyrie accipitur, vt apud D. Benedictum; vel cum aliis etiam precibus adiunctis, & quidem vel in aliqua proceßione, vel sine processione. Et quidem olim, si ad peccatorum veniam impetrandam* LITANIA *instituebatur, exomologesis vocabatur; si ad aliud quippiam, simpliciter Litania, vti in Moguntino Cõcilio refert Rabanus.* D. Basil. D. Chrys. D. Iacob. Reg. c. 9. 12. 13. Can. 32. & 33.

CAPVT SECVNDVM.

De antiquitate LITANIARVM.

MVltò ante annos mille, ipsiusque Gregorij Magni tẽpore, viguerunt in Ecclesia Christiana LITANIÆ, *prout manifestè ostendunt, cùm*

[a] *alij, tum qui ante eadem tempora floruerunt,* [b] *S. Auitus,* [c] *Sidonius Apollinaris,* [d] *Asclepiades Trallianus,* [e] *Cincianus,* [f] *Felix Rom.* [g] *Cyrillus Euthymianus,* [h] *Gennadius,* [i] *D. Basilius, Concilium primum* [k] *Aurelianense, &* [l] *Gerundense.*

Vt autem ex hoc tam insigni antiquitatis testimonio elabatur [m] *Kemnitius, fingit nullam in Litaniis illis Sanctorum appellationem fuisse. Sed tam mendaci cuniculo plura sacra antiquitatis vestigia oppono. Primò enim, dum primum Francorum regem Christianum Clodoueum D. Remigius baptizaret, Litaniam fecit, Sanctósque nominauit, vti disertè narrat* [n] *Hincmarus. Illo igitur ipso sæculo, quo Gerundense & Aurelianense Concilia celebrata sunt, quoque plures antè citati scriptores floruerunt, iam in Litania Diuorum inuocatio erat.*

Deinde narrat [o] *VValfridus Strabo, post Eusebiani martyrologij epitomen, à D. Hieronymo Latinè factam, credi Sanctorum Litaniam in vsum assumptam. Tertiò* [p] *Hildebertus Turonensis, cùm Litanias retinendas hæretico cuidam ostenderet, ait vniuersalem Ecclesiam in Litaniis dicere consuesse* : S. Maria, ora pro nobis. *Est, quartò, sermo quidam apud* [q] *V. Bedam, in quo non solùm asseritur, in Gregorianis Litaniis dictum fuisse* ; S. Petre, ora pro nobis : *sed idem etiã de Mamertinis, quæ priores sunt, indicatur.*

Et, vt à notioribus, ad ea quæ ignotiora sunt, progrediamur; constat in Litaniis ante annos 700. 800. 900 *Sanctorum nomina inuocata fuisse. Ita enim habet Litania, quam è vetusto*

a Ado in anno 196. & 452. Greg. Turon. lib. 2. hist. c. 34. Niceph. lib. 14. cap. 3. & 46. Theodor. lector de Marciano Imp.
b Ser. de Rogat.
c lib. 7. ep. 1. ad S. Mamertum, & lib. 5. epist 14. ad Aprum.
d Act. 1. Synodi 5. Constant.
e lib. in ep. ad Petrũ.
f tom. 2. Conc. ep. ad Pet.
g lib. de S. Euthymio
h cap. 99. catal.
i epist. 63.
k Can. 20.
l Can. 3.
m Par. 2. exam. fol. 218.
n Lib. de S. Remigio.
o l. de reb Eccl. c. 28.
p Epist. 43.
q Tom. 7. Ser. de maiore Litan. licet Bedæ esse non videatur.

Corbeiensis Monasterij codice se descripsisse refert[a] *Kemnitius, quæ Imperatoris Arnulphi temporibus in vsu fuit. Ita*[b] *Caroli Magni Litania, quam à Tigurinis accepimus. Ita Litania, quæ in vetere ordine*[c] *Romano,*[d] *quem Amalarius, Albinus & alij citant.*

Et, ab his altiùs adhuc ascendendo, tempore Gregorij Magni, circa Domini annum 600. fatetur[e] *Kemnitius fuisse in Litaniis Sanctos inuocatos. Idque liquere etiam potest ex Turonensi Gregorio, qui à fideli quodam ea Angelorum nomina inuocata*[f] *scribit,* quæ sacræ docerent Lectiones. *Vocat autem* sacras lectiones, *vti & alibi, eas precationes, quæ in Ecclesia tum celebrabantur: quo modo*[g] *Sigebertus dixit posteà, S. Sigeberti regis nomen in Litaniarum codice fuisse. Ideoque apud vtrumque hunc Gregorium, & apud alios eiusdem sæculi*[h] *Isidorum*[i]*, Eustachium & alios, Litaniæ voce, Sanctorum deprecationem includi, planum est. Faciamus igitur ab hoc sæculo, quod ante annos 1000. fuit, gradum ad tempora superiora, & inueniemus id quod Kemnitius negabat. Cur enim sic ascendere non liceat? cùm causa nulla proferri possit, cur in Litania anno 600. Sancti iam insederint, anno verò 500. 400. & deinceps exularint. Quòd si hodierni etiam temporis Litanias cum iis, quæ ante annos 1000. fuerunt, Mamertinis conferamus; cetera omnia congruere inueniemus, tempus ante ascensionem Domini triduanum, processionem ab Ecclesiis ad Ecclesias, crucis vexillorum gestationem, cleri populique frequentiam. Cùm igitur alia*

a Par. 3. f. 219.
b Lib. prec. quem Horolanus Germ. cōuertit.
c In Bene. Eccles.
d Vide Hittorp. in præfat. de diuin. Offic.
e 3. p. f. 218.
f Lib. de gl. Cōfess. c. 1.
g Lib. de S. Sigeb.
h Lib. 6. Orig.
i Lib. de S. Eutych. Constantinopol.

omnia, quæ in nostris hodie Litaniis videmus, in vetustioribus illis videamus, quidni de Diuorum inuocatione idem sentiamus?

Iam cur Litaniæ ad Sanctorum templa instituebantur, nisi vt illorum imploraretur auxiliũ? Sic enim à viris sanctissimis[a] *Gallo Aruerno,* [b]*Euthymio,* [c]*Hereberto, Ildephonso*[d]*, aliisque factum legimus, & verò clarissimè à Theodosio Imperatore optimo ac integerrimo. Ita enim de eo, cùm Eugenio Tyranno bellum inferre vellet, scribit* [e] *Rufinus*: Præparatur (*Theodosius*) ad bellum non tam armorum telorumque, quàm ieiuniorum orationumque subsidiis; nec tam excubiarum vigiliis, quàm obsecrationum pernoctatione munitus circumibat cum Sacerdotibus & populo omnia orationum loca: ante Martyrum & Apostolorum thecas iacebat cilicio prostratus; & auxilia sibi fida, Sanctorum intercessione poscebat.

a Gregor. Tur. lib. 4. c. 5.
b Eusta. in vita.
c To. 2. Surij.
d In capitular. Franc. l. 2. c. 85.
e Hist. lib. 2. cap. 33.

CAPVT TERTIVM.

De Auctore LITANIARVM.

DE *Litaniæ, vt Dei Sanctorumque precatio est, auctore, tria hæretici nostri mendacia scripserunt. Primum est Kemnitij, Inuocationis Sanctorum auctorem esse Gregorium Magnum. Sed voluit Kemnitius Philippicum Augustanæ Apologiæ mendacium imitari, quod à tot Catholicis, toties, tam apertè iam confutatum est, & quidem vetustioribus Gregorio scriptoribus* 24. *à doctissimo quodam non ita pridem allatis. Et*

f. 217. 218 par. 3. & Peucer. lib. 48. chron.

Lib. Iud. Concord. mend. 51.

sanè

ſanè cùm plerique omnia Gregorij facta diligentiſſimè notarint, adeò vt paucula etiam verbula, canoni ab eo inſerta non omiſerint, quomodo tantam ab eo rem inuectam ſiluiſſent?

Alterum mendacium eiuſdem, apud Græcos, eius, qua de agimus, inuocationis, hæreticum Petrum Gnapheum auctorem fuiſſe, circa Domini annum 470. Sed hoc à Patribus illis, qui Gnapheo vetuſtiores ſunt, & Sanctos in publico Eccleſiæ cœtu implorant, apertè confutatur. Interim tamen eo ipſo fatetur Kemnitius peruetuſtum in Litania eſſe Sanctorum cultum, vtpote quem ante annos 1119. agnoſcit.

Tertium Nigrini & aliorum, qui, diu poſt Gregorium, id ab Honorio primò inuentum aiunt. Verùm hiſce ipſum, qui eos damnat, Kemnitium, opponere ſatis fuerit.

CAPVT QVARTVM.

De vtilitate LITANIARVM.

SVmmam eſſe Litaniarum vtilitatem, ex capitibus quatuor intelligi poteſt. Primò, ex eorum, quæ ad orationem ipſam concurrunt, intuitu. Quorum primum eſt, quis oretur. Is verò in Litaniis eſt ſolus Deus, tamquam ſummus & verus gratiarum omnium auctor & largitor. Deinde Sancti, tamquam Oratores, qui nobiſcum Deo Opt. Max. noſtro ſuoque Domino pro nobis ſupplicent. Alterum eſt, quinam orent. Ij noſtris in Litaniis ſunt homines & Angeli, miſeri & beati, Eccleſia militans & triumphans. Tertium, quid

oretur. Id in Litaniis varium est. Petuntur enim omnis generis bona diuina & humana; spiritualia, corporalia; publica, priuata. Quartum, pro quibus oretur. Hîc igitur pro viuis & mortuis oratur, pro Ecclesiasticis & sæcularibus, pro Principibus & subditis, pro sanis & ægris, pro præsentibus & absentibus, amicis & inimicis. Quintum est, quonam modo oretur. Varij, qui ad impetrandum valere possint, in Litaniis modi adhibentur. Oratur Deus vt Deus absolutè, & vt in personis distinctus: idque vel singulas singillatim personas compellando, vel simul omnes; ipsam tamen personarum distinctionem, & essentiæ vnitatem significando. Oratur item Deus mediatè & immediatè.
2. 2. quæst. 93. a. 4. *Oratur ita, vt, quemadmodum D. Thomas iam olim notauit, apertè significetur summum à nobis cultum Deo adhiberi; latriæ scilicet: Sanctis verò nequaquam, sed longè inferiorem, qui duliæ dicitur. Denique, ita in Litaniis oratur, vt ex omnibus Ecclesiæ precibus optima quæque delibata, & vno veluti fasce deuincta, hîc habeantur: & vt*
1. Timoth. 2. *omnes à D. Paulo traditæ orationes, vel orationis conditiones, & quidem secundùm quamlibet quorumlibet bonorum interpretum expositionem, in*
Vide Cabasilam c. 13. expos. Litur. *Litaniis cernantur: vt iam de ordine, qui à misericordiæ postulatione incipit, taceam.*

Alterum vtilitatis caput, è maiorum & minorum comparatione duci potest. Si enim vtile est,
2. Cor. 1. *Deum per nos solos orare; quanto magis quando etiam per alios? Si Deo honorem maximum deferimus, quando, vt immensam ipsius maiestatem venerari nos significemus, eum per Sanctorum*

aliquem

aliquem alloquimur; quantò magis, quando per tot tantosque deprecatores? Si demissionis, quam coram Deo summam præ nobis ferre debemus, indicium maximum est, nos nobis ipsis indignos videri, qui eius maiestatem soli & quasi familiariter conueniamus; quantò maius humilitatis argumentum fuerit, dum tot ac tantos nobis adiungimus, qui & ipsi supplicabundi sacrum illius numen propitient? Poterit, qui volet, eodem in aliis modo ratiocinari. Lucæ 7.

Tertium vtilitatis caput, ex tam diuturno & tam frequente Litaniarum in Ecclesia Catholica vsu colligi potest. Si enim fructum ex iis Ecclesia nullum vel exiguum perciperet, nequaquam eas tanto hactenus studio, neque toties celebrasset. Et verò Græcam Ecclesiam, suo etiam modo, cum Sanctorum inuocatione, Litanias obire, cùm ex aliis, tum ex anniuersario quodam ritu, qui iam à primis fidei Christianæ doctoribus, apud Batauos, ad hæc vsq. tempora hæsit, coniici potest. Vltraiecti enim, Rogationum diebus, Litania non Latinè tantùm, sed Græcè etiam plateatim cantata est. Lindanus par. 2. Apol. c. 54.

Quartum caput est ab effectis. Litaniis *enim D. Basilius clausam obseratamque Ecclesiam, quam Valentis Imperatoris concessu Ariani deposcebant, sine vllis aut vectibus aut clauibus aperuit, magnoque Catholicorum applausu, & insigni miraculo, reserauit.* Litaniis *Theodosius Imperator, dum habitu priuato, vnà cum clero & plebe vniuersa, Deum oraret, imbribus perpetuis & densissimis finem imposuit; ita vt summam rei frumentariæ inopiam* ingens frugum copia & S. Amphiloch. lib. de S. Basil. Zonaras tom. 3. Ann. Nicephor. lib. 14. c. 3.

[a] Theodorus lector, & ex eo Kem. pa. 3. fol. 217.
[b] Synod. 5. Constátinop. Act. 1. Niceph l b 14. cap. 46 Euag. lib. 1. cap. 17. Zonar. to. 3 Glycas 4. par. An.
[c] Ado Turon. Auitus.
[d] Turon l. 4 hist. c. 5.
[e] In decretis Pelagij, tom. 2. Conc.
[f] Turo. lib. 10. hist. Sigonius l. 1. de regno Ital. Paulus Diac. l. 3. cap. 11.
[g] Io. Diac. l. 4. vitæ c. 93. Simile Moguntiæ an. 858. Sigeb.
[h] V. Beda l. 1. hist. c. 25.

vbertas cõsequeretur. Litaniis *Imperator*[a] *Marcianus, iram diuinam, dum ad eas religiosissimè decernendas Anatolium hortatus est, placauit.* Litaniis [b] *Proclus Constantinopolitanus, hymno trisagio cælitus accepto, Constantinopolim à funestissimis terræ fragoribus, propter quos extra vrbem in campo ipsemet Imperator ciuitasque tota morabatur, liberauit.* Litaniis *D.* [c] *Mamertus horribiles terrores à Viennensi sua ciuitate depulit, terræ motus grauissimos, ignes cælitus delapsos, immanium in vrbem ferarum irruptiones, aliaq́. pericula quàm plurima.* Litaniis *ad S. Iuliani Martyris Basilicam per stadia 360. institutis, egit S.*[d] *Gallus diuinæ bonitati gratias, ob luem illam coërcitam, quæ Arelatensem prouinciam totam depopulabatur.* Litaniis[e] *Pelagius ante Gregorium Pontificem Rom. vnà cum Narsete, populoque Romano vniuerso, intenta diuini furoris flagella remouere studuit.* Litaniis[f] *Gregorius Magnus, iterùm iterumq́ue virulentissimam aëris contagionem, qua quotidianis cadaueribus Roma complebatur, omnesq́ue ciuium domus exhauriebantur, auertit.* Litaniis,[g] *eiusdem Gregorij hortatu, formidabile quoddam dæmonis quasi cornuti spectrum, quod certo cuidam loco ita infestum erat, vt in eo commorari nullus posset, abactum tandem & expulsum est.* Litaniis[h] *S. Augustinus, eiusq́ue socij, dum illas, pro sua, eorumq́. propter quos & ad quos in Angliam venerant, æterna salute, identidem concinerent, diuinam misericordiam ita conciliarunt, vt breuissimo tempore idola passim comminuerentur, & Christi*

Iesu

Iesu fides longè ac latè propagaretur. Litaniis *S. Euthymius, in summa qua deflagrabant omnia siccitate, copiosissimos à Deo imbres felicissimè impetrauit.* Litaniis *Constantinopolitana ciuitas, suo cum Patriarcha Eutychio, pestem dirissimam, qua hominum myriades non paucæ delebantur, compescuit.* Litaniis *quadam ex parte pronuntiatis, potio, quæ sitibundis ac fessis messoribus perexigua erat, tanta & tam affluens extitit, vt è vasculo, quasi è petra, nouum Moysis miraculum scaturire videretur.* Litaniis, *non ita diu pòst, Gregorius alter, vir sanctissimus, & de Germania, cùm ad eam prædicandi fidei Christianæ caussa S. Bonifacium misisset, optimè meritus, Tiberis inundationem, qua, mortalibus pluribus submersis, ipsa penè Romana tecta natabant, in alueum pristinum reuocauit.*

Cyrillus eius discipul. lib. de ipso.

Eustath. Presb. l. de Eutych.

Turon. l. 1. Conf. c. 1.

Tomo 3. Conc. in eius actis.

Platina in eodem.

Litaniis *S. Herebertus pestem ac famem, quæ Vbios vehementissimè affligebant, ita sedauit, vt egredienti è S. Pantaleonis candidissima columba lætissimo circumuolatu applauderet ac gratularetur.* Litaniis *Anglorum Regis soror, virgo integerrima Tetta, virgini sorori defunctæ, & ob nonnullas peccatorum labeculas pœnas adhuc luenti, veniam obtinuit; ita quidem vt ipsius tumuli terra, quæ subsederat, rursum assurgeret, biatumque inanem repleret.* Litaniis *S. Kunigundis, cùm Angelos, Apostolos, ceterasque cælorum mentes suum in auxilium vocasset, placidissimè vitam cum morte, vel mortem potiùs cum vita commutauit.* Litaniis *quas quotidie precari solita erat, præsentissima in itineribus latronum*

Rupert. Tuitiensis l. de S. Hereb.

Rudolph. Radam. disc. l. des Char.

Tom. 2. Sur.

Steph. Iul. lib. de ipsa.

peri-

pericula, impudentissimamque militum quorumdam petulantiam illæsa penitus S. Coleta euasit. Litaniis, *nostra & Patrum memoria felicissimi* [a] *dæmonum ex humanis corporibus exorcismi, diuino beneficio, perfecti sunt. Imò verò* Litaniarum [b] *libello, quem sua ipse manu Iaponum Apostolus Xauerius descripserat, quemque in munitissima viri cuiusdam Principis Hexandoni arce Christianis nouis abiens reliquerat, ægrorum hominum corporibus imposito, complures, & in iis Hexandonus iam desperatus, sanati fuerunt. Tantùm Catholicis opera danda, vt in tam salutari, tamque vtili comprecatione vera deuotio, & quod Litaniæ vox ipsa requirit, studium adhibeatur.*

[a] Eisengr. de exorcis. Oeting. Gerras. Tornac. l. de 4. energ. Iacob Rabus libr. cõtra Marpach. c. 26.
[b] Lib. 3. epist. de reb. Iapon. f. 320.

CAPVT QVINTVM.

De correctoribus vel corruptoribus LITANIARVM.

CVm *in Ecclesia Christiana tam sint* LITANIÆ *antiquæ, tam vbique in orbe Christiano solennes, tanto clarißimorum sanctissimorumque virorum vsu approbatæ, tot ac tantis à Deo Opt. Max. beneficiis nobilitatæ, quid sibi nunc nouelli earum correctores volunt? Publicos & approbatos ritus corrigere vel antiquare, hominum eorum est, qui auctoritate publica excellunt. Quæ verò in Luthero auctoritas publica fuit, vt pro libito publicas Ecclesiæ preces mutilaret? Concionatur, Catholicos Christum non orare;* Litanias *nostras, in quibus Sanctos inuocamus, esse oratio-*

nem Gentilium, Turcarum, Iudæorum. Quem ergo voces hæ alloquuntur: Kyrie eleiſon, Fili redemptor, Agnus Dei? *Quem accuſatiuum verba hæc poſtulant*: S. Michaël, ora pro nobis? *Nónne Deum? nónne Ieſum? Hoccine dicant Gentiles, Turcæ, Iudæi? Atque hoc vnum, tria etiam conſequentia mendacia refellit. Caluinus*, In ſuis, *ait*, omnibus Litaniis, Hymnis & Proſis, vbi Sanctis mortuis nihil non honoris defertur, nulla Chriſti mentio. *Kemnitius*: Pontificij in publicis Eccleſiæ ſuæ precibus inuocationi Sanctorum primarium locũ tribuunt. *Et alibi adhuc craſſiùs & impudentiùs:* In Litania, *inquit*, ne vno quidem verbulo, mẽtio fit interceſſionis Chriſti. *Octauum mendacium eſt Centuriatorum, qui* à nobis Sãctos λατρευτικῶς *adorari aiunt. At Deo dicimus*; Miſerere nobis: *Sanctis*; Orate pro nobis. *Hoccine idololatria? Nũquid Deo dicere liceat*; Sancte Deus, ora pro nobis?

lib. 3. c. 20. par. 21. in fine.

par. 3. exa. 1. 236.

par. 2. in præfat.

Cent. 5. pag. 613.

Sed iam ad præclaram ipſorum correctionem veniamus, qua ſuſtulerunt, vt alia nonnulla omittam, iſta ſex. Primò, Trinitatis inuocationem: Secundò, Sanctorum. Tertiò, precem pro ſummo Pontifice. Quartò, precem pro vita defunctis. Quintò, precem pro pœnitentia vera impetranda. Sextò, Collectas.

CAPVT SEXTVM.
De ſublata per hæreticos TRINITATIS inuocatione.

TRibus modis immediatè Deus oratur. Primò, ſub eſſentia diuina vel eſſentialis alicuius

Halenſis. 4. p. q. 92. m. 2. a. 3.

cuius attributi nomine: Secundò, sub personæ vel personalis alicuius proprietatis ratione: Tertiò, vtroque modo simul. Ab hisce tribus modis, ad eximium quędam Deo cultum adhibendum, Litaniam Ecclesia orditur. Sed tertium Lutherani deraserunt: qui sanctissimis hisce verbis comprehenditur; Sancta Trinitas vnus Deus, miserere nobis. *Quæro causam. Peto, quid in prece illa vitij est? Cur ita corrigi Litania debuit, vt sacrosancta hæc vnius & indiuiduæ Trinitatis inuocatio tolleretur? Fuit hæc à quodam Lutheranis omnibus non ita pridem posita quæstio; sed cùm respondere non possent, Tubingani Iesuitas maledictis figere cœperunt. Modestiùs quidam Caluinista. Cùm enim sibi quod responderet, nihil esse vidit; se nescire dixit, an hic è Litaniis versus exemptus sit, & à quo. Vix tamen credibile est, tantum Magistrum in Israel ignorasse, quid in Lutheranorum templis, ante vel post conciones, fieri soleat; quid Lutheri precum enchiridion habeat; quid tot Lutherani, qui vbique volitant, libelli. Ideoque tam frigida excusatio, aperta criminis confessio est.*

Iudic. Cō cor. lib. cōtra iud. fo. 125.

VVitakerus l. contra Campian. fol. 442.

An. 1543. editum.

Causa verò mendosissimæ huius emendationis alia nulla est, quàm quòd Satanas iam tum per Lutherum, sicut & aliàs, semina quadam horrendarum contra SS. Trinitatem hæreseôn spargebat; quas ipsius discipuli ab Ario, Sabellio, aliisque damnatis hæresiarchis acceptas, strenuè nunc, quaqua possunt, disseminant. Non enim breuitas caussa esse potuit, cùm non Litaniarum compendium, sed correctionem ille profiteretur. Et verò, si

compen-

compendium instituisset, adeò tamen hæc precula breuis est, vt cetera ferè omnia potiùs, quàm ea, tollenda fuissent: certè non quædam sæpiùs repetenda, neque vlla prorsus adiungenda. Dicerent, suis quibusdam metaphoris, Arius, Sabellius, & qui superiore anno repentina morte noctu sublatus est, Blandrata: Pater de cælis, Fili Redemptor, &c. *Sed iis omnibus sudes (vt aiunt) in oculo est*, S. Trinitas, vnus Deus.

16. Maij Albæ Iuliæ.

Scripsit quidem Lutherus vocem hanc, Trinitas, *frigidam esse; sed hoc iam Arianizare est, ipso etiam Caluino iudice, qui odium huius similiumque vocum in Serueto, Vbiquetariorum parente, aliisque (Lutherum intelligere videtur) vehementissimè accusat. Et meritò, cùm Trinitate Græci & Latini hactenus omnes libentissimè vsi sint, totque de ea volumina inscripserint.*

In maiore Postilla Dom. Trinit.
Lib. 1. c. 13. par. 3. §. 22.

Neque hæc modò vox, sed huius etiam vocis cum Vnus Deus *coniunctio, veteribus Patribus vsitata fuit, vti videre est, cùm apud alios, tum verò apud* [a] *D. Augustinum; cuius hæc precatio, huic nostræ, quã Lutherus corrigit, simillima est:* [b] Domine Deus, vnus Deus Trinitas, quæcumque dixi in his libris de tuo, agnoscant & tui; si qua de meo, & tu ignosce & tui, Amen. *Et in* [c] *antiquitate tota creberrimæ sunt huiuscemodi S. Trinitatis inuocationes.*

Areopag. cap. 2. de di. nom. Auctor lib. de fide ad Petrũ. cap. 5. & 7.
a Epist. 57. lib. 1. de Trin. c. 2.
b c. vlt. lib. vlt. de Trinit.
c Areo. initio l. de mystic. Theol. & cap. 3. de Diu. nom. S. Ignatius apud Socrat. lib. 6. cap. 8. Nazianzen. 3. orat. pro pace.

CAPVT SEPTIMVM.

De sublata SANCTORVM inuocatione.

Q*Vàm benè Diuorum è Litania interpellationem sustulerint Lutherani, docet hæc è*

Patrum monumentis contexta Litaniola.

S. Maria, ora pro nobis. *S. Iac. in Liturg. S. Athan. in Euang. de S. Deipara, Nazianzenus in Carmine de Christo patiente, & apud eumdem S. Iustin. Orat. in Cypr. S. Ephrem Orat. ad Mariam, Chrys. in Liturg. Orat. 8. apud Beurer. S. Method. Orat. ob Hypop. Bas. Seleuc. Orat. in Annunt. D. August. Serm. 2. de Annuntiat. vbi* Ora pro deuoto femineo sexu. *Fulg. Serm. de laudib. Mariæ. Synod. sept. Act. 6. Nic. secunda, Act. 4. Canon vniuersalis Æthiopum.*

S. Michaël, S. Gabriel, Omnes SS. Angeli, orate pro nobis. *S. Bas. in Psal. 33. Hil. in Psal. 129. Ambros. l. de viduis. Vict. Vtic. l. 3.*

S. Iob, o. p. n. *Orig. lib. 2. comment. in Iob.*

S. Ioannes Baptista, o. p. n. *Theod. Imp. apud Nic. lib. 12. cap. 39. Theodoret. lib. 5. hist. cap. 24. Sozomen. lib. 7. cap. 24. S. Basil. in Liturgia S. Iac.*

Omnes SS. Patriarchæ & Prophetæ, orate pro n. *Orig. super Num. cap. 21. Cyrill. catech. 5. myst. Hilar. in Psal. 124. Victor lib. 3. Paulinus natali 2. 3. 6. 8. S. Leo Serm. de Epiphan.*

S. Petre, o. p. n. S. Paule. *Chrys. Hom. de Natali Petri & Pauli, Orat. in S. Pet. & Paul. Hom. 22. in epist. ad Rom. Hom. 66. ad populum, Hom. post reditum, S. August. Ser. de S. Paulo, Ser. 4. de S. Pet. & epist. 42. S. Amb. l. 1. de vid. S. Leo Ser. 1. de SS. Petro & Paulo.*

Omnes sancti Apostoli & Discipuli Domini, orate pro nobis. *Chrysost. in Liturg. Orat. 8. & Homil. 66. ad pop. Hilar. in Psal. 124. Gregor. Nyss. Orat. in Theod.*

S.Stephane,o.p.n. *D.August. Serm. de ipso, & l.22. de Ciuit. cap. 8. Nicetas narrat. de inuent. reliq. Auitus Presb. epist. ad Balc. Lucian. Presb. epist. ad Eccles.*

S.Dionysi Areopagita,o.p.n. *Michaël Syngelus lib. de S.Dionys.*

S.Ignati, o. p. n. *S. Hero, eius discipulus & successor, in precat. post epist. S.Ignatij, apud Cæsarem Baronium in Annalibus.*

S.Laurenti,ora pro nobis. *S. Ambros. orat. de ipso, Amb. orat. in fratrem, & l. de exhortatione ad Virgines, vbi & de alio Laurentio. S. August. Ser. de ipso. Prudent. in Hymnis.*

SS.Geruasi & Protasi,o.p.n. *Ambr. lib.* 10. *epist.* 85.

SS.Nazari & Celse, orate pro nobis. *Idem Ambr. Serm. de ipsis, Maximus Serm. de iisdem, Paulinus in fine Panegyrici.*

SS. Cosma & Damiane, orate pro nobis. *Georg. Presb. l. de Theodosio Sycæo.*

S.Theodore, ora pro nobis. *S. Greg. Nyss. orat. in ipsum, Nect. orat.* 11. *Sanctorum Patrum.*

S.Flauiane, ora pro nobis. *Concil. Chalced. Act.* 11.

S.Proteri, ora pro nobis. *Epist. Episc. ad Leonem Imp. post Concil. Chalced.*

S. Cypriane, ora pro nobis. *D. Aug. lib.* 5. *contra Donatistas cap.* 1.

S. Babyla, o. p. n. *Chrysostomus oratione in ipsum.*

S.Mama,o.p.n. *D. Basilius oratione in Mamantem.*

SS. Iuuentine & Maxime, orate pro nobis. *D. Chrysostomus orat. in ipsos, Niceph. lib. 10. cap. 12.*

SS. Cassiane & Hippolyte, orate pro nobis. *Prudentius in Hymnis.*

Omnes sancti Innocentes, orate pro nobis. *Cyprianus Ser. de stella & Magis.*

Omnes sancti Martyres, orate pro nobis. *Bas. orat. in 40. Martt. Euseb. lib. 13. Præpar. c. 7. Theodoret. lib. 8. ad Græcos, & l. relig. hist. cap. 28. Cyrill. Hier. Myst. 5. Cyrill. Alex. lib. 6. cõtra Iul.*

S. Gregori, o. p. n. *Ioan. Diac. præfat. in vitam.*

S. Athanasi, o. p. n. *Nazianz. orat. in ipsum.*

S. Basili, ora pro nobis. *Idem Nazian. orat. in ipsum.*

S. Gregori Nazianzene, ora pro nobis. *Georgius Presb. oratione in ipsum.*

S. Nicolae, ora pro nobis. *Chrysostomus in Liturg. & Ioan. Diac. præfat. in eius vitam.*

S. Ioan. Chrysostome, ora pro nobis. *Theodosius Iunior apud Theodoretũ, lib. 5. hist. cap. 36.*

S. Epiphani, ora pro nobis. *Sabinus epist. ad Polybium.*

S. Simeon, ora pro nobis. *In Theodoreti historia religiosa, cap. 26. Euagr. lib. 1. cap. 13.*

S. Hilarion, ora pro nobis. *apud Hieron. in vita.*

S. Antoni, ora pro nobis. *Nicetas oratione in ipsum.*

S. Malachia, ora pro nobis. *D. Bern. epist. ad fratres Hiberniæ.*

S. Martine, ora pro nobis. *Seuerus Sulp. ad*

Aurel. & epist. ad Bassulam, Fortunatus præf. in ipsius gesta, & l. 2. 3. & 4. Greg. in hist. Francorum passim, & l. De glor. Conf.

Omnes sancti Confessores, Monachi & Eremitæ, orate pro nobis. *Vide Theodoret. in relig. hist. singulis ferè capitibus vsq. ad 21. S. Taras. epist. ad Ant. & Alex. Rampertus Brix. in S. Philastrium. Theoph. Presbyt. in S. Niceph. Constant.*

S. Agnes, ora pro nobis. *Maximus Sermone de ipsa, Prudent. in Hymnis.*

S. Euphemia, ora pro nobis. *Constant. Tyus in narrat. de inuent. Concil. Chalced.*

S. Maria Ægyptiaca, ora pro nobis. *Zozymus apud Paulum Archid. Neap.*

S. Paula, ora pro nobis. *Hier. in epitaphio.*

S. Blęsilla, ora pro nobis. *Idem Hier. de obitu Blæsillæ.*

Omnes sanctæ Virgines & Viduæ, orate pro nobis. *S. Ambrosius exhortat. ad Virgines.*

OMNES SANCTI ET SANCTÆ DEI, intercedite pro nobis. *Orig. super Nu. c. 31. Basil. epist. ad Iulian. D. Hier. l. contra Vigil. & l. 4. in Ezech. c. 1. Chrysost. Hom. 5. & 27. in Matth. Hom. 1. in primam Thes. Hom. 42. S. Amb. orat. de non tradendis Basilicis. V. Beda in cap. 7. Luc. & lib. 3. hist. cap. 12. Damasc. lib. 4. de fide c. 16. Primas. lib. 2. in Apoc. Honorius August. Ser. de Sanctis. Berengosus Serm. 1. Dedicationis. Theofrid. Ser. 2. de SS. vener. S. Bern. Ser. de vigil. Petri & Pauli, 4. Serm. de S. Vict. Ser. 5. in festo Omniũ Sanctorum, & Serm. 66. in Cantica; vbi veteribus*

hæreticis, quos Kemnitius parentes agnoſcit, vir
Par. 3. exã. fol. vlt. *ſanctiſſimus ait*: Videte detractores, videte canes. Irrident nos, quia baptizamus infantes, quòd oramus pro mortuis, quòd Sanctorum ſuffragia poſtulamus.

CAPVT OCTAVVM.

De ſublata oratione pro ſummo Pontifice.

VBi Litania, vt Deus Eccleſiam ſuam ſanctam regere & cõſeruare dignetur, vniuerſè rogauit, adiungit pro ipſius Eccleſiæ Patribus orationes: & quidem primò pro ipſo capite, primi ſcilicet ac ſummi capitis Vicario, hanc; Vt Domnum Apoſtolicũ & omnes Eccleſiaſticos ordines, *&c.* conſeruare digneris, Te rogamus audi
1. Tim. 2. nos. *Quid hîc peccati*? Obſecro (*ait D. Paulus*) primùm omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus. *Non eſt Pontifex Romanus, homo? Marloratus hunc in locum docet, etiam pro Turcis & Barbaris orandum. Eſtne his Pontifex deterior? Certè, is vel bonus eſt, vel malus: ſi bonus, ne à bonitate excideret, ſolito precum ſubſidio ſpoliandus non fuit; ſi malus, etiam oratione, vt conuerteretur, iuuandus. Fuit hæc iam pridem*
Act. 12. *in Eccleſia, quæ pro S. Petro tam diligenter orauit, conſuetudo, vt in publicis precibus, Rom. Pontifi-*
Lib. de Of. cant. 4. aliàs 6. Chryſ. lit. *cis mentio fieret, teſte ante an.* 800. *Alcuino, & ante* 1100. *Concilio Vaſenſi; adeò vt hoc etiam in liturgia ſua Græci factitarint. Quin, & in ea,*

quam

quam è vetuſtis Corbeienſis Collegij monumentis promit Kemnitius, Litania, primo ſtatim loco dicitur: Stephano ſummo Pontifici ſalus & vita. Saluator mundi, tu illum adiuua.

Neque erat cur Pontificem Romanum Dominum Apoſtolicum *appellare formidarent. Nam etſi Domini vox ita aliquando grauis fuit, vt eam etiam*[a] *Imperatores refugerent: ipſa tamen dominãdi libidine, quæ vt ab aliis, ſic à Pontificibus*[b] *remota eſſe debet; verè poſſunt ipſi Pontifices Domini appellari, licet hunc in iis titulum indigniſſimè olim tulerit*[c] *Mahometes. Sed apud nos pluris vnus Auguſtinus, quàm Turcicus iſte Pſeudopropheta valere debet: ſic enim ille cum toto Mileuitano concilio ad Roman. Pontificem ſcribit,*[d] Domino Beatiſſimo, meritoque Venerabili, & in Chriſto Honorando Papæ Innocentio, *&c. Et poſteà idem Auguſtinus*[e]; Domino Beatiſſimo meritoq. Honorandiſſimo, *&c.* Apoſtolicus *porrò vocatur, quia Principis Apoſtolorum D. Petri ſucceſſor, eam ſedem & Eccleſiam obtinet, quam paſſim*[f] *Patres Apoſtolicam vocant.*

CAPVT NONVM.

De ſublata oratione pro fidelibus Defunctis.

SAncta, *inquit canonicus*[g] *Machabæorum liber (talis enim à D.*[h] *Auguſtino aliiſque*[i] *Patribus habetur)* & ſalubris eſt cogitatio, pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur. *Neque,*

a Sueto. in Octauio c. 53. & in Tiber. c. 28. Oroſ. lib. 6. c. 21. Tertul. in Apol. Lãpridius in Alexan. Seuero.
b Mat. 20. Mar. 10. Luc. 22. 1. Pet. 5. Aug. 19. de Ciuit. c. 4. D. Bern. ad Eugen. l. 2. c. 6.
c Vide Cuſanum in cribratione Alcorani l. 2.
d Epiſt. 92.
e Epiſt. 95.
f Conſtãtinop. Syno. Act. 4. Chalcedo. Epiſt. ad Leon. Synod. 7. Act. 2. Iren. l. 2. c. 3.
g l. 2. c. 12.
h lib. 18. de ciuit. Dei, c. 36. & l. 2 cõtra epiſt Gaudentij cap. 23.
i Cypri. de exhort. Mart. c. 11 & l. 1 ep. 3 S. Gregor. Nazian.

vt ibidem dicitur, *vllo modo id* vanum aut superfluum eſt. *Sed Lutherani Ariſtarchi, cùm SS. Trinitati, Angelis, totique cæleſtium concilio, & Eccleſiæ hac in terra depugnantis capiti, tot ac tantas in Litania iniurias intuliſſent, mortuis in cælum nondum receptis nullo modo parcendum exiſtimarunt. Ideoque contra Scripturæ auctoritatem, veterum omnium vſum & ſententiam, omnem pro iis orationem ſuſtulerunt.* Non ſunt, *ait D. Auguſtinus*, prætermittendæ ſupplicationes pro ſpiritibus defunctorum, quas faciendas pro omnibus in Chriſtiana & Catholica ſocietate defunctis, etiam tacitis nominibus quorumque, ſub generali commemoratione ſuſcepit Eccleſia; vt quibus ad iſta deſunt parentes aut filij, aut quicumque cognati vel amici, ab vna eis exhibeantur matre communi.

Orat. de Machab. S. Amb. l. 2. de Iob, cap. 10. 11. 12. Iſidor. lib. 6. etym. cap. 1.

Lib. de cura pro mort. c. 4.

CAPVT DECIMVM.

De ſublata oratione pro vera pœnitentia.

DEberent Lutherani meritò orationem retinuiſſe, Vt ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, Te rogamus, audi nos. *Eam tamen è Litania eiecerunt. Veram enim è Sacramentorum numero pœnitentiam iam remouerant, & quam hodie verbotenus pœnitentiam laudant; ea non vera, ſed falſa & inanis pœnitentia eſt: adeò vt ipſum etiam pœnitentiæ nomen perhorreſcant, idque in reſipiſcentiam libentiùs commutent. Sed fortaſſe, quia ſola fide omnes iuſti, pœni-*

a Luth. in ep. ad Vicarium ſui Ordinis, & Sermon. de pœn. & in reſolutionib. ſuarũ propoſit. Beza in annot. ad cap. 3. Matth.

tentia non egent. Non sic Carolus Magnus, qui sua in Litania fontem lacrymarum petebat. Non sic Prophetæ qui toties clamabant, Conuerte nos Deus. Psal. 79. & 84. Ierem. 31. Thren. 5.

CAPVT VNDECIMVM.

De sublatis Collectis.

Vide Lipsicam Litan. Lutherum tom. 7. de correct. Missæ. Tubing. lib. contra Iudic. Cōcord. fol. 417.

COllectarum mentionem hîc nullam facerem, cùm Litaniarum finis in trina illa Agni obtestatione & misericordiæ obsecratione fieri rectè posßit, nisi duo notanda forent. Vnum, Collectas aliò translatas, istos eâdem fide correxisse, qua de Litania iam dictum. Alterum, ex iis Collectis, quæ Litaniam nostram vsitato iam more concludunt, apertè Caluini & Kemnitij mendacia, quæ antè adduxi, argui. Harum enim clausula est, Per Christum Dominum nostrum; *vt aduocatum illum vnum, mediatorem & intercessorem verum ac primarium, per quem nos & Sancti omnes omnia petunt, significemus, digitoque quasi intento monstremus, vt iam olim monuit Alcuinus.* Lib. de Offic. fol. 86.

Nonnulla prætereà in Litaniis nostris corrigere voluerūt Nouatores isti, de quibus consule P. Nicolaum Serarium fusè omnia prosequentem.

FINIS.

INDEX
CAPITVM AC RERVM PRÆCIPVARVM
Quæ THESAVRO *hoc in septem partes distributo continentur.*

PRÆFATIO.

PARS PRIMA
DE DEO.

De

PARS SECVNDA DE BEATA VIRGINE.

PARS TERTIA
DE ANGELIS.

PARS QVARTA
DE SANCTIS.

PARS QVINTA
DE MISERIIS ET NOVISSIMIS.

PARS SEXTA.

EXERCITIA HOMINIS CHRISTIANI AD VIRTVTEM ADSPIRANTIS.

PARS SEPTIMA.

DEFENSIONES APOLOGETICAE.

SVMMA PRIVILEGII
REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS *Dei gratia Galliarum & Nauarræ Rex Chriſtianiſsimus, ſingulari priuilegio ſanxit, nequis per vniuerſos Regnorum ſuorum fines, R.P.* Thomæ Saillij Theſaurum Precum & Exercitiorum Spiritualium *excudere intra ſexennium præter voluntatem ipſius poßit, nec alterius editionis exemplaria habere venalia, quàm quæ typis Plantinianis Ioannes Moretus Antuerpiæ excudit : quem vnum libro ſuo edendo Typographum Auctor elegit. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum, & aliâ pœnâ arbitrariâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris, datis ad Fontem bellæ-aquæ,* XIV. *Iunij,* M. DC. IX.

Signat.

Du fos.

Summa Priuilegij Sereniſſimorum Belgij Principum initio libri apponitur.

Lila Moorthamers. n
Juni 1968. 14/2

pictet
1F
2/3/07
belly
recond

IHS

